

ชื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ ผลของการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิกซอว์ที่มีต่อทักษะการทำงานร่วมกัน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของไทยสมัยสงครามโลก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม จังหวัดปทุมธานี

ผู้ศึกษา นางสาวเสาวคนธ์ บรรดาศักดิ์ **ปริญญา** ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน)
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ภณิดา มาประเสริฐ **ปีการศึกษา** 2547

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิกซอว์ก่อนเรียนและหลังเรียน และ (2) เปรียบเทียบทักษะการทำงานร่วมกันของนักเรียนที่สอนโดยการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิกซอว์

กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม จังหวัดปทุมธานี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2547 จำนวน 50 คน จัดการสอนโดยการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิกซอว์ ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง 8 ชั่วโมง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้โดยการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิกซอว์ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบสังเกตทักษะการทำงานร่วมกัน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัยพบว่า (1) นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิกซอว์มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (2) นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิกซอว์มีทักษะการทำงานร่วมกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ การเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิกซอว์ มัธยมศึกษา

กิตติกรรมประกาศ

การทำวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาเป็นอย่างยิ่งจากรองศาสตราจารย์ภณิดา มาประเสริฐที่ได้กรุณาให้คำแนะนำและติดตามการทำการศึกษาค้นคว้าอิสระครั้งนี้อย่างใกล้ชิด ตลอดมา นับตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งสำเร็จเรียบร้อยสมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง และขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์สุคนธ์ สินธพานนท์ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำให้งานศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณคณะครู – อาจารย์โรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคมทุกท่าน ที่กรุณาให้การสนับสนุนและช่วยเหลือในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ โดยเฉพาะอาจารย์เดชา ธรรมศิริ ผู้อำนวยการโรงเรียน อาจารย์กมลศักดิ์ ปัญจวรรณ ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายวิชาการ อาจารย์ดวงพร วุฒิ อาจารย์ผู้สอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ขอขอบคุณนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ให้ความร่วมมืออย่างดีในการทดลองใช้เครื่องมือและเก็บรวบรวมข้อมูล

นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังได้รับการสนับสนุนกำลังใจจากคุณพ่อ คุณแม่และผู้ใกล้ชิดเป็นอย่างดี ผู้วิจัยถือว่ามีความค่าอย่างยิ่ง

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอมอบให้ครู – อาจารย์ทุกท่านนับแต่อดีตถึงปัจจุบันและผู้สนใจการศึกษาทั้งหมด

เสาวคนธ์ บรรดาศักดิ์

พฤศจิกายน 2547

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญตาราง	ซ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
ขอบเขตของการวิจัย	3
นิยามศัพท์เฉพาะ	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	6
เอกสารที่เกี่ยวกับการเรียนแบบร่วมมือ	7
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับทักษะการทำงานร่วมกัน	30
พื้นฐานแนวคิดการพัฒนาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	33
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	39
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	43
รูปแบบงานวิจัย	43
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	44
ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย	44
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	44
การเก็บรวบรวมข้อมูล	48
การวิเคราะห์ข้อมูล	48
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	49
ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน	50
ผลการเปรียบเทียบทักษะการทำงานร่วมกัน	51
ข้อสังเกตเกี่ยวกับสภาพการเรียนรู้การสอน	54

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	55
สรุปการวิจัย	55
อภิปรายผล	56
ข้อเสนอแนะ	59
บรรณานุกรม	61
ภาคผนวก	68
ก ราชานามผู้เชี่ยวชาญ	69
ข แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	71
แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน	
เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของไทยสมัยสงคราม	72
แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน	
เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของไทยสมัยสงคราม	79
แบบสังเกตทักษะการทำงานร่วมกัน	86
ค แผนการจัดการเรียนรู้	87
คู่มือครูสำหรับปฏิบัติการกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยใช้เทคนิคจิกซอว์	88
แผนการจัดการเรียนรู้โดยการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยใช้เทคนิคจิกซอว์	93
ง การวิเคราะห์ค่าความสอดคล้องของแบบวัดผลสัมฤทธิ์กับผลการเรียนรู้	195
จ ค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่น	
ของแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	200
ประวัติผู้ศึกษา	202

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 4.1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน ของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือโดย ใช้เทคนิคจิกซอร์	50
ตารางที่ 4.2 ผลของแบบทดสอบหลังเรียนระหว่างแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 และแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 ของนักเรียนที่ได้รับการสอน โดย การเรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิกซอร์	50
ตารางที่ 4.3 การเปรียบเทียบการพัฒนาทักษะการทำงานร่วมกันนักเรียน ที่ได้รับการสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิกซอร์	51
ตารางที่ 4.4 ผลของแบบสังเกตทักษะการทำงานร่วมกันของนักเรียนที่ได้รับการสอน โดยการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิกซอร์ (คำร้อยละ)	52

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โลกในปัจจุบันนี้มีความก้าวหน้าทั้งทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และวิทยาการต่าง ๆ ประเทศไทยจึงมีความจำเป็นต้องพัฒนาการศึกษาของประเทศไทยให้มีคุณภาพและตอบสนองความต้องการของสังคมไทยและผู้เรียนให้มีศักยภาพในการแข่งขัน มีความรับผิดชอบ สามารถเผชิญปัญหาและการเปลี่ยนแปลง ดำรงตนในสังคมได้อย่างมีความสุข โดยการผลักดันให้เกิดการปฏิรูปการศึกษา และประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และตามมาตรา 33 ซึ่งบัญญัติให้มีการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ เพื่อเป็นกรอบแนวทางในการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษารายปี พื้นฐาน และใช้เป็นกรอบแนวทางในการจัดทำแผนปฏิบัติการในระดับเขตพื้นที่การศึกษาและในระดับสถานศึกษา เพื่อให้มีการพัฒนาการศึกษา ศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรมที่สอดคล้องกันทั้งประเทศ โดยกำหนดให้มีการปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อผู้เรียนเป็นแนวนโยบายเพื่อดำเนินการพัฒนาคุณภาพการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2545: 10-11)

การปรับกระบวนการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้ เป็นเรื่องชี้วัดสำคัญในการปฏิรูปการเรียนรู้โดยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2545 – 2559 ซึ่งได้กำหนดไว้ว่าการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้ต้องให้สอดคล้องกับการปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และกำหนดเป้าหมายเชิงคุณภาพไว้ว่า ผู้เรียนเป็นคนเก่งที่พัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ เป็นคนดี และมีความสุข

จากหลักการดังกล่าวโรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม จึงได้ดำเนินการตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 4 มาตรา 22 ระบุว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ และมาตรา 24 ระบุว่า กระบวนการเรียนรู้ต้องจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัด และความแตกต่างของ

ผู้เรียน ฝึกทักษะการคิด การจัดการเผชิญสถานการณ์ และประยุกต์ใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา ให้ผู้เรียนเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง ผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างสมดุล รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2545 : 62) ปัจจัยที่สำคัญในการปฏิบัติให้บรรลุผลตามมาตรฐานี้ ได้แก่ การจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ นั่นคือ การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ดังนั้น ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนมีความต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้การอยู่ร่วมกับผู้อื่น ฝึกทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นเป็นทักษะที่สำคัญของมนุษย์ที่ต้องพึ่งพาอาศัยกัน มีการทำงาน ร่วมกันเป็นกลุ่ม มีการแบ่งหน้าที่กันทำงาน การจัดการเรียนการสอนแบบวิธีการทำงานแบบร่วมมือ จึงเป็นการช่วยพัฒนาความร่วมมือในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ทำให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียน จะได้เรียนรู้การติดต่อสื่อสารกับคนในกลุ่ม ทำให้เกิดความอบอุ่น มีความมั่นใจและมีความมั่นคง ทางอารมณ์ เพราะได้มีเพื่อนมาทำงานร่วมกัน การจัดการกิจกรรมแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิกซอว์ จึงเป็นกระบวนการปฏิบัติและค้นพบในสิ่งที่ได้จากการฝึกหัดทดลองมากกว่าการท่องจำเนื้อหา การจัดการเรียนการสอนโดยวิธีนี้ช่วยให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ในการดำรงชีวิตแบบประชาธิปไตย โดยฝึกกิจกรรมในห้องเรียนก่อนที่จะออกไปเผชิญชีวิตจริงในสังคม ซึ่งการจัดการเรียนการสอน แบบนี้มีหลายวิธี แต่วิธีสอนที่ผู้สอนเลือกใช้จัดการเรียนการสอนคือการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้ เทคนิคจิกซอว์ก็เพื่อจะให้นักเรียนที่ต่างความสามารถกันสามารถอยู่ร่วมกัน สามารถทำงานร่วมกัน ได้ เพื่อที่ว่าในอนาคตจะได้ไม่เกิดการแบ่งแยกในสังคมโดยผู้ที่มีความสามารถน้อยกว่าที่สามารถ ทำงานได้เทียบเท่ากับผู้ที่มีความสามารถมาก

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่สอนโดยการเรียนรู้แบบ ร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิกซอว์ก่อนเรียนและหลังเรียน

2.2 เพื่อเปรียบเทียบทักษะการทำงานร่วมกันของนักเรียนที่สอนโดยการเรียนรู้แบบ ร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิกซอว์

3. ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยได้กำหนดขอบเขต ไว้ดังนี้

3.1 ประชากร เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวง-วิทยาเขต อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2547 จำนวน 600 คน

3.2 กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวง-วิทยาเขต อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2547 ได้จากการสุ่มอย่างง่ายมา 1 ห้องเรียน จำนวน 50 คน

3.3 เนื้อหา ที่ใช้ในการทดลองคือ เรื่องประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยสมัยสงครามโลก ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้เวลาดทดลองทั้งหมด 8 ชั่วโมง ประกอบด้วยเนื้อหาและจำนวนชั่วโมง ดังนี้

3.1.1 ประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยในสมัยสงครามโลกครั้งที่ 1 จำนวน 4 ชั่วโมง

3.1.2 ประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยในสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 จำนวน 4 ชั่วโมง

3.4 ตัวแปรที่ทำการศึกษา

3.4.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ การสอนโดยการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิกซอว์

3.4.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

- 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
- 2) ทักษะการทำงานร่วมกัน

4. นิยามศัพท์เฉพาะ

4.1 การเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิกซอว์ หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่แบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่ม ๆ สมาชิกในกลุ่มมีความสามารถแตกต่างกัน เรียนรู้ร่วมกัน ผู้สอนกำหนดให้แต่ละคนในกลุ่มศึกษาเนื้อหาย่อย ๆ แยกต่างหาก โดยไปศึกษาร่วมกับสมาชิกของกลุ่มหลักอื่น ๆ ที่รับผิดชอบในหัวข้อย่อยเดียวกัน แล้วนำผลการศึกษามาอธิบายให้เพื่อนนักเรียนในกลุ่มหลักของตนฟัง นักเรียนทุกคนรับผิดชอบต่อกันของกลุ่มที่ร่วมกัน

มีลำดับขั้นตอนในการสอนดังนี้

1.1 ขั้นชี้แจงวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอน โดยการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิกซอว์

1.2 ขั้นสอนหรือให้ข้อมูลเกี่ยวกับเนื้อหาที่ต้องการสอน

1.3 ขั้นจัดกลุ่มผู้เรียน ทำงานร่วมกันโดยใช้ทักษะการทำงานร่วมกัน

1.4 ขั้นผู้เรียนเรียนรู้ ทำงานร่วมกันโดยใช้ทักษะการทำงานร่วมกัน

1.5 ขั้นรายงานผลการศึกษาและสรุปความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่แต่ละคนรับผิดชอบ

1.6 ขั้นทดสอบเป็นรายบุคคล และคำนวณคะแนนรายบุคคลเฉลี่ยเป็นของกลุ่ม

1.7 ขั้นสรุปผลงาน ผลการทดสอบของกลุ่มและเสริมแรงจากครู

4.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความรู้ความสามารถของนักเรียนชั้น

มัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม จังหวัดปทุมธานี ที่เกิดจากการเรียนรายวิชา ส 029 ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของไทย เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของไทยสมัยสงครามโลก โดยพิจารณาจากคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

4.3 ทักษะการทำงานร่วมกัน หมายถึง ความสามารถ ความคล่องแคล่วในการปฏิบัติงาน

ร่วมกับผู้อื่น มีการร่วมมือและช่วยเหลือซึ่งกันและกันเพื่อบรรลุเป้าหมายร่วมกันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม จังหวัดปทุมธานี ที่เกิดจากการเรียนรายวิชา ส 029 ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของไทย เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของไทยสมัยสงครามโลก ซึ่งมีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ

ด้านพฤติกรรม ประกอบด้วยพฤติกรรมที่สำคัญ ดังนี้

1. มีส่วนร่วมวางแผนการทำงานของกลุ่ม
2. ปฏิบัติตามขั้นตอนของกิจกรรมตามที่ได้รับมอบหมายได้ทุกขั้นตอน
3. สามารถปฏิบัติงานแล้วเสร็จครบถ้วน
4. เข้าร่วมปฏิบัติกิจกรรมตรงตามเวลากำหนด
5. การเสนอความคิดเห็นในการทำกิจกรรมของกลุ่ม
6. แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนในกลุ่มเสมอ
7. มีส่วนร่วมซักซ้อมความเข้าใจในการปฏิบัติกิจกรรมของกลุ่ม
8. มีความพึงพอใจกับกิจกรรมที่ได้รับมอบหมาย
9. ยอมรับและปฏิบัติตามความคิดเห็นของสมาชิกในกลุ่มที่มีเหตุผลถูกต้อง
10. มีส่วนประสานงานระหว่างกลุ่มของตนเองกับกลุ่มอื่น ๆ หรือครูผู้สอน

5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

5.1 เพื่อเป็นแนวทางสำหรับครูที่จะพัฒนาการเรียนการสอนรายวิชา ส 029 ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของไทย เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของไทยสมัยสงครามโลกครั้งที่ 1 และ 2

5.2 เพื่อเป็นแนวทางสำหรับครูในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในรายวิชาต่าง ๆ

5.3 เพื่อเป็นแนวทางสำหรับครูในการพัฒนาทักษะการทำงานร่วมกันของนักเรียน

5.4 เพื่อเป็นแนวทางการวิจัยเกี่ยวกับการสอนเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของไทยสมัยสงครามโลกครั้งที่ 1 และ 2

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยนำเสนอตามลำดับหัวข้อดังต่อไปนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเรียนแบบร่วมมือ

- 1.1 ความหมายของการเรียนแบบร่วมมือ
- 1.2 หลักการของการเรียนแบบร่วมมือ
- 1.3 ขั้นตอนของการเรียนแบบร่วมมือ
- 1.4 รูปแบบของการเรียนแบบร่วมมือ
- 1.5 การเรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิกซอว์
- 1.6 บทบาทของครูกับการจัดกิจกรรมการเรียนแบบร่วมมือ
- 1.7 บทบาทและพฤติกรรมของนักเรียนในการเรียนแบบร่วมมือ
- 1.8 ปรัชญาและทฤษฎีที่สอดคล้องกับการเรียนแบบร่วมมือ
- 1.9 ประโยชน์และความสำคัญของการเรียนแบบร่วมมือ

2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับทักษะการทำงานร่วมกัน

- 2.1 ความหมายของทักษะ
- 2.2 ความหมายของการทำงานร่วมกัน
- 2.3 องค์ประกอบของการทำงานร่วมกัน
- 2.4 ประโยชน์และความสำคัญของการทำงานร่วมกัน

3. พื้นฐานแนวคิดการพัฒนาหลักสูตรกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

- 3.1 หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
- 3.2 หลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนแบบร่วมมือและทักษะการทำงานร่วมกัน

- 4.1 งานวิจัยในประเทศ
- 4.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเรียนแบบร่วมมือ

1.1 ความหมายของการเรียนแบบร่วมมือ

การเรียนแบบร่วมมือมีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายไว้ดังนี้
จอห์นสัน จอห์นสัน และฮอลูเบค (Johnson, Johnson and Holubec, 1990 : 4)
ได้กล่าวถึงความหมายของการเรียนแบบร่วมมือว่าเป็นแนวการสอนสำหรับนักเรียนกลุ่มเล็ก ๆ
กลุ่มละประมาณ 2-5 คน ทุกคนในกลุ่มร่วมมือกันทำงานตามที่ได้รับมอบหมายจนเสร็จสมบูรณ์
เพื่อประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม สมาชิกทุกคนต่างได้รับประโยชน์จากกลุ่ม

นาททิฟ วินด์สกี และ ดรึคกี (Nattiv, Winsky and Dricky, 1991 อ้างถึงใน
อนุสรณ์ สุชาตานนท์ 2536 : 9) ได้กล่าวถึงความหมายของการเรียนแบบร่วมมือว่า หมายถึง
วิธีการสอนซึ่งจัดให้นักเรียนเรียนด้วยกันเป็นกลุ่มเล็ก ๆ เพื่อบรรลุเป้าหมายแตกต่างกัน เช่น
เป็นผู้ประสานงาน ผู้จัดบันทึก ผู้รวบรวม บทบาทนี้จะหมุนเวียนไป

พรรณรศมี เเงาธรรมสาร (2533 : 35) ได้กล่าวถึงความหมายของการเรียนแบบ
ร่วมมือว่า หมายถึง การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ผู้เรียนเรียนเป็นกลุ่มเล็ก สมาชิกในกลุ่มมี
ความสามารถที่แตกต่างกัน ผู้เรียนแลกเปลี่ยนความเห็นช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และรับผิดชอบ
การทำงานของตัวเองเท่า ๆ กับรับผิดชอบการทำงานของสมาชิกแต่ละคนภายในกลุ่มด้วย

สามารถ สุขวางษ์ (2537 : 16) ได้กล่าวถึงความหมายของการเรียนแบบร่วมมือว่า
หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยครูจะแบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่มเล็ก ๆ 4-6 คน ภายใน
กลุ่มผู้เรียนมีระดับความสามารถที่แตกต่างกัน ผู้เรียนมีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน
มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สมาชิกทุกคนต้องรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ของตนและรับผิดชอบต่อ
งานของกลุ่ม โดยที่สมาชิกกลุ่มจะได้รับผลประโยชน์จากการทำงานเท่า ๆ กัน

กนกพร แสงสว่าง (2540 : 11-12) ได้กล่าวถึงความหมายของการเรียนแบบ
ร่วมมือว่า หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนที่จัดนักเรียนออกเป็นกลุ่ม ๆ โดยการจัดให้สมาชิกใน
แต่ละกลุ่มมีความหลากหลายทั้งในด้านความสามารถ ความสนใจ เพศและอื่น ๆ แต่ละคนจะมี
บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบที่ต้องพึ่งพาอาศัยกัน โดยเน้นกระบวนการร่วมมือมากกว่าการ
แข่งขัน ความสำเร็จของตนเองจะต้องควบคู่ไปกับความสำเร็จของกลุ่มโดยรวม

จากความหมายของการเรียนแบบร่วมมือตามที่กล่าวมา สรุปได้ว่า การเรียนแบบ
ร่วมมือ หมายถึง วิธีการจัดการเรียนรู้ที่จัดให้นักเรียนเรียนด้วยกันเป็นกลุ่มเล็ก ๆ กลุ่มละประมาณ
2-6 คน สมาชิกในกลุ่มมีความสามารถคละกัน มีบทบาทหน้าที่รับผิดชอบแตกต่างกัน ทำกิจกรรม
ร่วมกันโดยอาศัยทักษะการทำงานกลุ่ม มีเป้าหมายร่วมกันคือ ความสำเร็จของกลุ่ม

1.2 หลักการของการเรียนแบบร่วมมือ

1.2.1 หลักการพื้นฐานของการเรียนแบบร่วมมือ

จอห์นสันและจอห์นสัน (Johnson and Johnson, 1975 อ้างถึงในจิตติมา อุ่นใจ 2538 : 36) ได้กล่าวถึงหลักการพื้นฐานของการเรียนแบบร่วมมือไว้ 5 ประการ คือ

1) การพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันในทางบวก (Positive Interdependent) ทุกคนในกลุ่มทำงานอย่างมีเป้าหมายร่วมกัน มีการทำงานร่วมกัน โดยที่ทุกคนต้องมีส่วนร่วมในการทำงานนั้น มีการแบ่งปันวัสดุอุปกรณ์ในการทำงาน ทุกคนมีบทบาทและประสบผลสำเร็จร่วมกัน สมาชิกในกลุ่มจะมีความรู้สึกว่าคุณจะประสบผลสำเร็จได้ก็ต่อเมื่อสมาชิกทุกคนในกลุ่มประสบความสำเร็จด้วย

2) การมีปฏิสัมพันธ์แบบส่งเสริมกัน (Face to Face Promotive Interaction) เป็นการปรึกษาหารือกันอย่างใกล้ชิด มีการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน สมาชิกต้องให้ความสนใจ เอาใจใส่ที่จะรับฟัง และเสนอความคิดเห็นต่อกลุ่ม โดยเปิดโอกาสให้สมาชิกเสนอแนวความคิดใหม่ๆ เพื่อเลือกสิ่งที่ดี ถูกต้องและเหมาะสม

3) ความรับผิดชอบของสมาชิกแต่ละบุคคล (Individual Accountability) จะช่วยทำให้กลุ่มมีสัมฤทธิ์ผลสูงสุด การประเมินผลอาจจะประเมินได้จากผลการทดสอบของสมาชิกแต่ละคน หรือการสุ่มตัวอย่างเลือกสมาชิกในกลุ่มเป็นตัวแทนรายงานผลของกลุ่ม

4) การใช้ทักษะระหว่างบุคคลและทักษะการทำงานเป็นกลุ่ม (Interpersonal and Small Group Skills) เป็นทักษะสำคัญที่จะทำให้การทำงานของกลุ่มประสบความสำเร็จ นักเรียนควรจะได้รับฝึกทักษะเหล่านี้ก่อน ได้แก่ ความเป็นผู้นำ การตัดสินใจ การสร้างความไว้วางใจ การสื่อสาร การแก้ปัญหาความขัดแย้ง ซึ่งจุดนี้เป็นหลักการหนึ่งที่ทำให้วิธีการสอนโดยการเรียนรู้แบบร่วมมือแตกต่างจากการสอนโดยเรียนเป็นกลุ่มแบบเดิมที่เคยใช้มานาน ทักษะการทำงานกลุ่มนี้เองที่จะทำให้นักเรียนช่วยเหลือเอื้ออาทรในการถ่ายทอดความรู้ซึ่งกันและกัน มีการร่วมมือกันในกลุ่ม ดังนั้น ทุกคนจึงเกิดการเรียนรู้ที่จะมีส่วนร่วมในการทำงานให้กลุ่มได้รับความสำเร็จ

5) กระบวนการกลุ่ม (Group Process) หมายถึง การให้นักเรียนมีเวลาและได้มีกระบวนการในการวิเคราะห์ว่ากลุ่มทำงานได้เพียงใด สามารถใช้ทักษะทางสังคมและมนุษยสัมพันธ์ได้เหมาะสม กระบวนการกลุ่มนี้จะช่วยให้สมาชิกในกลุ่มทำงานได้ผล ในขณะที่สัมพันธภาพระหว่างกลุ่มก็จะดีขึ้นไปด้วยดี กล่าวคือ กลุ่มจะมีความเป็นอิสระโดยสมาชิกในกลุ่มสามารถจัดกระบวนการกลุ่ม และสามารถแก้ปัญหาได้ด้วยตัวของพวกเขาเอง ทั้งนี้ ข้อมูลป้อนกลับจากครูหรือเพื่อนนักเรียนที่ผู้สังเกตจะช่วยให้นักเรียนดำเนินการได้ดี และมีประสิทธิภาพมากขึ้น

นาตยา ปิรันธนานนท์ (2537 : 210-212) กล่าวว่า การเรียนแบบร่วมมือ เน้นการทำงานร่วมกัน ให้ผู้เรียนสนุกกับการทำงานด้วยกัน เพื่อให้ให้นักเรียนตื่นตัวในการช่วยเหลือกันอย่างจริงจัง การจัดกิจกรรมควรแสดงให้เห็นว่าจากการช่วยกันเรียนช่วยกันสอน พวกเขาจะ ได้รับผลตอบแทนอย่างไร พร้อมทั้งปรับเปลี่ยนการวัดประเมินผลให้เห็นความสำคัญในการ สร้างความสำเร็จให้ตนเองและกลุ่มไปพร้อม ๆ กัน หลักในการจัดกลุ่มควรให้สมาชิกที่มีความสามารถและมีลักษณะต่าง ๆ ใกล้เคียงกัน ให้นักเรียนช่วยกันเรียนช่วยกันสอน เพื่อให้เข้าใจเหมือน ที่ตนเองเข้าใจ เมื่อทุกคนทำคะแนนได้ดี ก็จะกลับคืนมาเป็นประโยชน์ที่สมาชิกทุกคนได้รับความสำเร็จในการช่วยเหลือกันเรียนเช่นนี้ จะทำให้นักเรียนเห็นคุณค่าของการช่วยเหลือกัน ร่วมมือกันมากยิ่งขึ้น

อรพรรณ พรสีมา (2540 : 67) กล่าวถึงหลักการของการเรียนแบบร่วมมือ การเน้นการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนให้นักเรียนได้เรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มเล็ก ๆ แต่ละกลุ่ม ประกอบด้วยสมาชิกที่มีความรู้ความสามารถแตกต่างกัน แต่ละคนต้องมีส่วนร่วมอย่างจริงจังใน การเรียนรู้และความสำเร็จของกลุ่ม ทั้งโดยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การแบ่งปันทรัพยากร การเรียนรู้รวมทั้งการเป็นกำลังใจแก่กันและกัน คนที่เรียนเก่งจะช่วยเหลือคนที่เรียนอ่อนกว่า สมาชิก ในกลุ่มไม่เพียงแต่รับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเองเท่านั้น แต่จะต้องรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ ของเพื่อนสมาชิกทุกคนในกลุ่ม ความสำเร็จในแต่ละคนคือความสำเร็จของกลุ่ม

จากการศึกษาหลักการของการเรียนแบบร่วมมือ อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า การเรียนแบบร่วมมือจะอาศัยหลักการที่สำคัญคือ มีการแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มขนาดเล็ก สมาชิกในกลุ่มมีเป้าหมายร่วมกัน มีการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบให้แก่สมาชิก สมาชิกในกลุ่มต้อง ช่วยเหลือกันและต้องอาศัยทักษะการทำงานร่วมกันในการดำเนินกิจกรรม เพื่อให้งานของกลุ่ม บรรลุเป้าหมาย

1.2.2 ความแตกต่างระหว่างการเรียนแบบร่วมมือกับการเรียนเป็นกลุ่มแบบเดิม

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบร่วมมือกับการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนเป็นกลุ่มแบบเดิม มีความแตกต่างกัน ซึ่งนักศึกษาได้ให้ข้อคิดเห็นดังนี้

พรรณรัศมี เฝ้าธรรมสาร (2533 : 35-36) ได้กล่าวถึงความแตกต่างระหว่าง การเรียนแบบร่วมมือกับการเรียนเป็นกลุ่มแบบเดิมไว้ดังนี้

1) การสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือนั้น สมาชิกกลุ่มมีความรับผิดชอบใน การเรียนร่วมกัน สนใจการทำงานของตัวเองเท่า ๆ กับการทำงานของสมาชิกกลุ่ม ส่วนการสอน โดยเรียนเป็นกลุ่มแบบเดิมนั้น สมาชิกกลุ่มไม่มีความรับผิดชอบร่วมกัน

2) สมาชิกแต่ละคนรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย มีการให้คำแนะนำ ชมเชย เสนอแนะการทำงานกลุ่มของสมาชิก ในการสอนเป็นกลุ่มแบบเดิมนั้นสมาชิกกลุ่มแต่ละคนไม่รับผิดชอบการทำงานของตนเองเสมอไป บางครั้งก็ใส่ชื่อของตัวเองโดยที่ไม่ได้ทำงาน

3) การสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือกัน สมาชิกมีความสามารถที่แตกต่างกัน แต่การสอนโดยการเรียนเป็นกลุ่มแบบเดิมนั้น สมาชิกมีความสามารถใกล้เคียงกันมาก

4) มีการแลกเปลี่ยนบทบาทผู้นำภายในกลุ่มการสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือ ในขณะที่ผู้นำหรือหัวหน้าจะได้รับการคัดเลือกจากสมาชิกในกลุ่มแบบเดิม สมาชิกกลุ่มในการสอน โดยการเรียนแบบร่วมมือช่วยเหลือสนับสนุนให้กำลังใจในการทำงานกลุ่ม ช่วยกันรับผิดชอบ การเรียนของสมาชิกในกลุ่มและแน่ใจว่าสมาชิกกลุ่มทุกคนทำงานกลุ่ม ในการสอนโดยการเรียน เป็นกลุ่มแบบเดิมนั้น สมาชิกรับผิดชอบงานของตนเองเท่านั้น อาจแบ่งกันไปทำและนำผลงาน มารวมกัน

5) จุดมุ่งหมายของการสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือ คือ การให้สมาชิก ทุกคนใช้ความสามารถอย่างเต็มที่ในการทำงานกลุ่ม โดยยังคงรักษาสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อสมาชิกกลุ่ม ในการสอน โดยเรียนเป็นกลุ่มแบบเดิมนั้น จุดมุ่งหมายอยู่ที่การทำงานให้เสร็จเท่านั้น

6) นักเรียนจะได้รับการสอนทักษะทางสังคม (Social Skills) ที่จำเป็นต้อง ใช้ในขณะที่ทำงานกลุ่ม แต่ทักษะเหล่านี้จะถูกเฉลยสำหรับการสอนโดยเรียนเป็นกลุ่มแบบเดิม

7) ครูในการสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือจะเป็นผู้ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ สักเกตการทำงานของสมาชิกในกลุ่ม ในขณะที่ครูซึ่งสอนโดยการเรียนเป็นกลุ่มแบบเดิมไม่สนใจ นักเรียนในขณะที่ทำงานกลุ่ม

8) ในการสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือ ครูเป็นผู้กำหนดวิธีการในการ ทำงานกลุ่ม เพื่อให้กลุ่มดำเนินงานไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนการสอนโดยเรียนเป็นกลุ่มแบบเดิม ครูไม่สนใจวิธีการในการดำเนินการภายในกลุ่ม ให้สมาชิกกลุ่มจัดการกันเอง

สรุปได้ว่า การเรียนแบบร่วมมือกับการเรียนเป็นกลุ่มแบบเดิมมีความแตกต่าง กันอยู่หลายประการ กล่าวคือ การเรียนแบบร่วมมือเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ต้องการ ให้นักเรียนในแต่ละกลุ่มได้ร่วมมือกันอย่างจริงจัง นักเรียนต้องรับผิดชอบงานทั้งของตนเองและ ของกลุ่ม นักเรียนในกลุ่มมีการผลัดเปลี่ยนหน้าที่รับผิดชอบอยู่เสมอ ส่วนการเรียนเป็นกลุ่ม แบบเดิมนั้นไม่เน้นถึงการร่วมมือกันของสมาชิกในกลุ่ม จุดมุ่งหมายอยู่ที่การทำงานให้สำเร็จ เท่านั้น

1.2.3 ทักษะพื้นฐานของผู้เรียนในการเรียนแบบร่วมมือ

จอห์นสัน และจอห์นสัน (Johnson and Johnson, 1975 อ้างถึงใน สุจินต์ วิศวธีรานนท์ 2537 : 264-265) ได้เสนอหลักการพื้นฐานด้านทักษะของผู้เรียนโดยการเรียนรู้แบบร่วมมือว่า ประกอบไปด้วยทักษะพื้นฐาน 4 ระดับ ดังนี้

1) ทักษะการร่วมมือกันระดับที่ 1 (Forming Skills) เป็นทักษะพื้นฐานที่ใช้ในการเริ่มต้นกลุ่มร่วมมือ ซึ่งมีลักษณะเป็นข้อตกลงในการทำงานแบบร่วมมือกัน ตัวอย่างเช่น

- แยกเข้ากลุ่มโดยไม่ส่งเสียงดัง และเริ่มต้นพูดคุยทักทายกับสมาชิกในกลุ่ม
- อยู่ประจำกลุ่ม
- พูดด้วยน้ำเสียงเบาที่พอได้ยินกันภายในกลุ่ม
- ชักชวนสมาชิกแต่ละคนให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมของกลุ่ม
- หลีกเลี่ยงการตั้งข้อสังเกตที่จะทำให้สมาชิกในกลุ่มรู้สึกไม่ดี

2) ทักษะการร่วมมือกันระดับที่ 2 (Functioning Skills) เป็นทักษะที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ในการทำงานร่วมกัน ตัวอย่างเช่น

- ต้องทำความเข้าใจวัตถุประสงค์ เวลาที่ได้รับ และกระบวนการขั้นตอนในการทำงานที่มีประสิทธิภาพ
- สนับสนุนความคิดและการทำงานร่วมกัน
- ออกปากขอความช่วยเหลือ ขอข้อมูล และขอให้เพื่อนสมาชิกภายในกลุ่มช่วยชี้แจงในสิ่งที่ไม่เข้าใจ
- เรียนรู้ที่จะถ่ายทอดข้อความและสรุปแนวคิดของเพื่อน
- เรียนรู้ที่จะแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับงานที่ได้รับมอบหมาย และกระบวนการทำงานของกลุ่ม

3) ทักษะการร่วมมือกันระดับที่ 3 (Formulating Skills) เป็นทักษะเกี่ยวกับการทำความเข้าใจแนวคิดและกระบวนการที่กำหนดในบทเรียน กระตุ้นให้เกิดการหาเหตุผล ทักษะการร่วมมือกันระดับนี้ จะช่วยขยายขอบเขตการเรียนรู้ของผู้เรียน ตัวอย่างทักษะได้แก่

- ผู้เรียนแต่ละคนสรุปสาระสำคัญจากเอกสารที่อ่าน และอ่านสาระนั้นให้เพื่อนฟัง
- ผู้เรียนคนอื่นช่วยแก้ไขและปรับปรุงให้ถูกต้องและชัดเจน
- ผู้เรียนแนะนำวิธีการจำข้อเท็จจริงหรือประเด็นสำคัญให้กันและกัน

- ชักชวนให้สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการอภิปราย

4) ทักษะการร่วมมือกันระดับที่ 4 (Fermenting Skills) เป็นทักษะที่ช่วยในการปรับแนวคิด (Reconceptualize) และขยายแนวคิดในระดับนี้โครงสร้างของกลุ่มมั่นคงมากพอที่จะเสนอข้อคิดเห็นที่แตกต่างกันให้ผู้เรียนอภิปรายได้แล้ว หรือเสนอสถานการณ์ที่ทำให้เกิดความคิดให้ผู้เรียนคิดอย่างลึกซึ้ง มีการวิเคราะห์แนวคิดรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติม และมีการโต้เถียงแบบสร้างสรรค์เกี่ยวกับข้อสรุป การตัดสินใจ และการแก้ปัญหา ทักษะที่ช่วยส่งเสริมการร่วมมือระดับนี้ ได้แก่

- วิเคราะห์ความคิดเห็น ไม่วิจารณ์ตัวบุคคล
- ทำความเข้าใจถึงข้อขัดแย้งภายในกลุ่ม
- สังเคราะห์แนวคิดที่แตกต่างกันให้อยู่ในประโยคเดียวกัน
- ถามคำถามที่ให้ผู้ตอบขยายความให้ชัดเจนมากขึ้น
- หากคำตอบหลาย ๆ คำตอบ แล้วเลือกคำตอบที่ดีที่สุดสำหรับสถานการณ์

อรรถพร พรสีมา (2540 : 66-68) ได้กล่าวถึงทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือว่า ระยะเวลาเริ่มแรกที่น่าเทคนิควิธีการเรียนแบบร่วมมือมาใช้ ครูจะต้องดูแลให้นักเรียนได้ฝึกฝนทักษะทางสังคม สร้างความเป็นกันเองในชั้นสอนและชั้นทำกิจกรรมกลุ่ม นอกเหนือจากการเรียนรู้ในด้านเนื้อหาวิชาแล้วครูต้องสนใจการพัฒนาทักษะทางสังคมของนักเรียน เพื่อการพัฒนานักเรียนไปในทิศทางที่ถูกต้องเหมาะสม และเพื่อการพัฒนาให้นักเรียนเป็นคนเก่ง คนดีและมีความสุข

ดังนั้น อาจสรุปได้ว่า ทักษะที่จำเป็นซึ่งนักเรียนจะต้องใช้ในการเรียนแบบร่วมมือมีอยู่หลายทักษะ ทั้งนี้เพื่อจะให้นักเรียนได้ใช้ทักษะเหล่านี้ในการเรียนให้ประสบผลสำเร็จ ซึ่งได้แก่ ทักษะในการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม

1.3 ขั้นตอนของการเรียนแบบร่วมมือ

ขั้นตอนของการเรียนแบบร่วมมือนั้น ไม่ว่าจะใช้เทคนิคใดก็ตาม จะมีลำดับขั้นตอนในการเรียนที่คล้ายกันคือ ขั้นเตรียม ขั้นสอน ขั้นทำงานกลุ่ม ขั้นตรวจสอบผลงานและทดสอบ ขั้นสรุปบทเรียนและประเมินผลการทำงานของกลุ่ม ซึ่งนักการศึกษาได้กล่าวถึงขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบร่วมมือ ไว้ดังนี้

อเรนด์ (Arends, 1989 อ้างในบุษบา โชคช่วยชู 2536 : 18) ได้เสนอแนะขั้นตอนของการเรียนแบบร่วมมือ ดังนี้

ขั้นที่ 1 ชี้แจงวัตถุประสงค์ในการเรียน เป็นขั้นตอนที่ครูอธิบายเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของบทเรียนให้นักเรียนเข้าใจอย่างชัดเจน

ขั้นที่ 2 ให้ข้อมูล เป็นขั้นที่ครูสอนหรือให้ข้อมูลเกี่ยวกับเนื้อหาในบทเรียนที่นักเรียนจะต้องศึกษา

ขั้นที่ 3 จัดนักเรียนเป็นกลุ่ม ในขั้นนี้ ครูจะต้องอธิบายให้นักเรียนทราบถึงวิธีการจัดกลุ่ม ครูแนะนำเกี่ยวกับทักษะในการทำงานกลุ่ม และทักษะทางสังคม

ขั้นที่ 4 ให้ความช่วยเหลือกลุ่มในการทำงานหรือการเรียนรู้ นักเรียนจะเรียนหรือทำงานกลุ่มร่วมกัน ครูจะต้องคอยให้คำแนะนำช่วยเหลือ เมื่อนักเรียนมีข้อสงสัยหรือมีปัญหาที่สมาชิกในกลุ่มไม่สามารถช่วยเหลือกันได้ และเมื่อกลุ่มต้องการคำแนะนำ

ขั้นที่ 5 ทดสอบ ในการเรียนแต่ละครั้ง เมื่อจบบทเรียนหนึ่ง ๆ นักเรียนทุกคนจะต้องได้รับการทดสอบ เพื่อที่จะได้รู้ว่าสามารถประสบผลสำเร็จในการเรียนได้มากน้อยแค่ไหน และนำคะแนนที่ได้มาคิดเป็นคะแนนของกลุ่ม ซึ่งจะเป็นคะแนนของสมาชิกทุกคนในกลุ่ม

ขั้นที่ 6 ให้การเสริมแรงในขั้นนี้เป็นการยอมรับในผลสำเร็จของนักเรียนและของกลุ่ม ซึ่งจะเป็นการใช้คำพูดหรือใช้โครงสร้างเกี่ยวกับรางวัล เป็นการสร้างกำลังใจให้แก่นักเรียนแต่ละกลุ่ม

อรพรรณ พรสีมา (2540 : 65-66) ได้กล่าวถึงขั้นตอนในการสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือว่า มีขั้นตอนและรายละเอียดดังนี้

- 1) ขั้นเตรียม กิจกรรมในขั้นเตรียมประกอบด้วยครูแนะนำทักษะในการเรียนรู้ร่วมกัน และจัดกลุ่มนักเรียนเป็นกลุ่มย่อยๆ ประมาณ 2-6 คน ครูควรแนะนำเกี่ยวกับระเบียบของกลุ่ม บทบาทและหน้าที่ของสมาชิกในกลุ่ม แจกวัสดุประสงค์ของบทเรียนและการทำกิจกรรมร่วมกันและการฝึกฝนทักษะพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการทำกิจกรรมกลุ่ม
- 2) ขั้นสอน ครูนำเข้าสู่บทเรียน แนะนำเนื้อหาและแหล่งข้อมูล มอบหมายงานให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม และอธิบายขั้นตอนการทำงาน
- 3) ขั้นทำกิจกรรมกลุ่ม นักเรียนเรียนรู้ร่วมกันในกลุ่มย่อย โดยที่แต่ละคนมีบทบาทและหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย เป็นขั้นตอนที่สมาชิกในกลุ่มจะได้ร่วมกันรับผิดชอบต่อผลงานของกลุ่มในขั้นนี้ ครูจะกำหนดให้นักเรียนใช้เทคนิคต่าง ๆ กัน ในการทำกิจกรรมแต่ละครั้ง เทคนิคที่ใช้แต่ละครั้ง จะต้องเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ในการเรียนแต่ละเรื่อง ในการเรียนครั้งหนึ่ง ๆ อาจต้องใช้เทคนิคการเรียนแบบร่วมมือหลาย ๆ เทคนิคประกอบกัน เพื่อให้เกิดประสิทธิผลในการเรียน

4) **ขั้นตรวจสอบผลงานและทดสอบ** ในขั้นนี้เป็นการตรวจสอบว่าผู้เรียนได้ปฏิบัติหน้าที่ครบถ้วนแล้วหรือยัง ผลการปฏิบัติเป็นอย่างไร เน้นการตรวจสอบผลงานกลุ่มและรายบุคคล ในบางกรณีนักเรียนอาจต้องซ่อมเสริมสิ่งที่ยังขาดตกบกพร่อง ต่อจากนั้นเป็นการทดสอบ

5) **ขั้นสรุปบทเรียนและประเมินผลการทำงานกลุ่ม** ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปบทเรียน ถ้ามีสิ่งที่ยังไม่เข้าใจ ครูควรอธิบายเพิ่มเติม ครูและนักเรียนช่วยกันประเมินผลการทำงานกลุ่มและพิจารณาว่า อะไรคือจุดเด่นของงาน และอะไรคือสิ่งที่ควรปรับปรุง

จากการศึกษาขั้นตอนของการเรียนแบบร่วมมือ สรุปได้ว่าในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบร่วมมือ ประกอบด้วยขั้นตอนที่สำคัญ 5 ขั้นตอนคือ

- 1) **ขั้นเตรียม** เป็นขั้นที่ครูชี้แจงวัตถุประสงค์ แบ่งกลุ่ม แจกวัสดุประสงค์บทเรียน
- 2) **ขั้นสอน** ครูแนะนำเนื้อหา แบ่งงาน แนะนำแหล่งข้อมูลและขั้นตอนการทำงาน
- 3) **ขั้นทำกิจกรรมกลุ่ม** นักเรียนเรียนรู้ร่วมกันในกลุ่มย่อย สมาชิกมีบทบาทหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย

4) **ขั้นตรวจสอบผลงานและทดสอบ** ตรวจสอบผลงานของกลุ่มและรายบุคคล และทำการทดสอบ

5) **ขั้นสรุปบทเรียนและประเมินผลการทำงานของกลุ่ม** ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปบทเรียน ครูอธิบายเพิ่มเติม ครูและนักเรียนประเมินผลการทำงานกลุ่ม

1.4 รูปแบบของการเรียนแบบร่วมมือ

นรินทร์ กระจ่าง (2542 : 22-24 อ้างในบุษบา โชคช่วย 2536 : 21 -22) ได้ทำการศึกษาและเสนอรูปแบบของการเรียนแบบร่วมมือที่นิยมใช้กันในปัจจุบันว่ามี 8 รูปแบบ ดังนี้

1) Student Teams Achievement Divisions (STAD)

Slavin and Others(1991) ได้พัฒนาการเรียนแบบร่วมมือนี้ จากรูปแบบ Student Team Learning (STL) ที่มหาวิทยาลัยจอห์นฮอปกินส์ (John Hopkins University) การเรียนแบบนี้ สมาชิกกลุ่มมี 4 คน ระดับสติปัญญาต่างกัน เช่น เก่ง 1 คน ปานกลาง 2 คน และอ่อน 1 คน ครูกำหนดบทเรียนและงานของกลุ่มไว้แล้ว ครูทำการสอนบทเรียนให้นักเรียน ทั้งชั้นแล้วให้กลุ่มทำงานตามที่กำหนด นักเรียนในกลุ่มช่วยเหลือกัน เด็กเก่งช่วยและตรวจงานของเพื่อนให้ถูกต้องก่อนนำเสนอ ครู นักเรียนต่างคนต่างทำข้อสอบแล้วเอาคะแนนมารวมกัน เป็นคะแนนของกลุ่ม ครูจัดลำดับของคะแนนทุกกลุ่มปิดประกาศให้ทุกคนทราบ

2) Teams-Games-Tournament (TGT)

Slavin and De Vries(1985, Quoted in Slavin, 1991) พัฒนาการเรียนแบบร่วมมือนี้จากรูปแบบ Student Team Learning (STL) เพื่อให้เหมาะกับลักษณะวิชาทั่วไป และทุกระดับการศึกษา วิธีการนี้จัดกลุ่มเช่นเดียวกับ STAD หลังจากครูสอนบทเรียนแต่ละบทแล้ว กลุ่มจะต้องเตรียมสมาชิกทุกคนในกลุ่มให้พร้อมสำหรับการแข่งขันตอบคำถามที่ครูจะให้ มีขึ้นในวันต่อไป โดยมีการช่วยสอนและถามกันในกลุ่ม ตามเนื้อหาในเอกสารที่ครูแจกให้ โดยปกติการแข่งขันจะมีสัปดาห์ละครั้ง ประกอบด้วยคำถามสั้น ๆ เกี่ยวกับบทเรียนที่ครูสอนไปแล้ว และที่ปรากฏในเอกสาร ใช้เวลาแข่งขันครั้งละประมาณ 40 นาที ในการแข่งขันครูจะจัดนักเรียนที่มีผลการเรียนในระดับเดียวกันแข่งขันกัน โดยจัดให้นักเรียนที่ได้คะแนนสูงสุด 3 คนแรกในการแข่งขันครั้งก่อนได้แข่งขัน และคนที่ได้คะแนนรองลงไปแข่งขันชุดละ 3 คน ตามลำดับ คะแนนที่สมาชิกในกลุ่มแต่ละคนทำได้ จะนำมารวมกันเป็นคะแนนของกลุ่ม เมื่อเสร็จการแข่งขันแต่ละครั้ง ครูจะออกจตุลสารประจำห้องลงประกาศชมเชยผู้ที่ทำคะแนนละกลุ่มที่ทำคะแนนได้มากที่สุด

3) Team Assisted Individualization (TAI)

Slavin (1991) ได้พัฒนารูปแบบการเรียนแบบร่วมมือนี้ โดยนำรูปแบบการเรียนของ STAD และ TGT มาปรับเข้าด้วยกัน เพื่อพัฒนาให้เหมาะสมกับวิชาคณิตศาสตร์ ใช้สำหรับระดับประถมศึกษาปีที่ 3-6 วิธีนี้สมาชิกของกลุ่มมี 4 คน มีระดับความรู้ต่างกัน ครูเรียกเด็กที่มีความรู้ระดับเดียวกันของแต่ละกลุ่มมาสอน ความยากง่ายของเนื้อหาวิชาที่สอนจะแตกต่างกัน เด็กกลับไปยังกลุ่มของตนและต่างคนต่างทำงานที่ได้รับมอบหมาย แต่ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เมื่อเรียนจบหน่วยการเรียนแต่ละหน่วย ครูจะทดสอบเด็กใช้ข้อสอบแตกต่างกันในแต่ละสัปดาห์ ทุกคนสอบข้อสอบโดยไม่มีการช่วยเหลือกัน ครูนับจำนวนบทเรียนที่เด็กแต่ละกลุ่มทำได้ กลุ่มใดทำได้มากกว่าเกณฑ์ที่ครูกำหนดไว้ กลุ่มนั้นจะได้รางวัล และเพิ่มคะแนนเป็นพิเศษให้กับกลุ่มที่ทำแบบฝึกหัดได้ถูกทุกข้อ

4) Cooperative Integrate Reading and Composition (CIRC)

Steven (1997, Quoted in Slavin, 1991) ได้พัฒนารูปแบบนี้ขึ้นใช้สำหรับวิชาอ่านเขียนและทักษะอื่น ๆ ทางภาษาสำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3-5 แต่ละกลุ่มมีสมาชิก 4 คน ครูแบ่งนักเรียนแต่ละกลุ่มออกเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มเก่งและกลุ่มอ่อน กลุ่มละ 2 คน จับคู่กัน ครูแยกสอนทีละกลุ่ม ขณะที่ครูสอนกลุ่มหนึ่ง กลุ่มที่เหลือจะจับคู่ทำงานในกิจกรรมต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ อ่านให้เพื่อนฟัง ทำนายว่าเรื่องที่อ่านจะจบลงอย่างไร เล่าเรื่องย่อให้เพื่อนฟัง ตอบคำถามท้ายบท ฝึกจดจำและสะกดคำ ค้นหาความหมายของศัพท์ต่าง ๆ ที่ปรากฏในท้องเรื่อง จากนั้นให้เด็กเก่งและอ่อนจับคู่กันทำงาน กิจกรรมที่กระทำมักเป็นสรุปจุดสำคัญของท้องเรื่อง ฝึกอ่านเพื่อความเข้าใจ จัดทำโครงร่างของเรียงความ เขียนเรียงความและทบทวนเรียงความหรือเรื่อง

ที่เขียนเพื่อปิดป้ายประกาศหน้าห้องหรือในห้องเรียน เด็กจะเรียนตามแผนการสอนไปแล้วฝึกปฏิบัติ ทดลองสอบก่อนสอบจริงเด็กจะไม่ทำการทดสอบจนกว่าทั้งสองคนประเมินกันแล้วว่าพร้อมที่จะสอบ เด็กคู่ใดทำคะแนนเฉลี่ยทั้งการอ่านและการเขียนได้สูงกว่าเกณฑ์ที่ครูกำหนดให้จะได้รับประกาศชมเชย

5) Jigsaw

Elliot and Others (19-S, Quoted in Slavin, 1991) ได้พัฒนาการเรียนรูปแบบนี้ขึ้นใช้สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3-6 วิธีนี้กลุ่มหนึ่งจะมีนักเรียน 6 คน ความรู้ต่างระดับกัน สมาชิกแต่ละคนไปเรียนร่วมกับสมาชิกกลุ่มอื่น ๆ ในหัวข้อที่ต่างกันออกไป แล้วทุกคนกลับมากลุ่มของตนเพื่อสอนเพื่อนในสิ่งที่ตนได้ไปเรียนร่วมกับสมาชิกของกลุ่มอื่น ๆ การประเมินผลเป็นรายบุคคลรวมเป็นคะแนนของกลุ่ม

6) Jigsaw 2

Slavin (1991) ได้พัฒนารูปแบบการเรียนจากการผสมผสานของ Jigsaw และ STL วิธีนี้เป็นการใช้ในขั้นต้นของการศึกษาด้านสังคม หรือวิชาอื่นที่ต้องเรียนจากเนื้อหาในหนังสือ วิธีนี้สมาชิกในกลุ่ม 4-5 คน นักเรียนทุกคนเรียนบทเรียนเดียวกัน สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มให้ความสนใจในหัวข้อย่อยในบทเรียนต่างกัน ใครที่สนใจในหัวข้อเดียวกันจะไปประชุมกัน ค้นคว้าและอภิปรายแล้วกลับมาที่กลุ่มเดิมของตน สอนเพื่อนในเรื่องที่ตนไปประชุมกับสมาชิกของกลุ่มอื่นมา จบบทเรียนมีการทดสอบ ผลของคะแนนกลุ่มที่พัฒนาขึ้นได้ตามคะแนนมาตรฐานที่กำหนดจะได้รับรางวัล

7) Learning Together

Johnson and Johnson (1987, Quoted in Slavin, 1991) วิธีนี้สมาชิกในกลุ่มมี 4-5 คน ระดับความรู้ต่างกัน ใช้สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2-6 ครูทำการสอนทั้งชั้น เด็กแต่ละกลุ่มทำงานตามที่ครูมอบหมาย คะแนนของกลุ่มพิจารณาจากผลงานของกลุ่ม สมาชิกกลุ่มมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน มีความรับผิดชอบในตัวเองต่องานที่ได้รับมอบหมาย สมาชิกกลุ่มมีทักษะในการทำงานกลุ่ม ครูสอนทักษะการทำงานกลุ่มและประเมินการทำงานกลุ่มของนักเรียน

8) Group Investigation

Shara (1987, Quoted in Slavin, 1991) วิธีนี้สมาชิกในกลุ่มมี 2-6 คน แต่ละกลุ่มเลือกหัวข้อเรื่องที่ต้องการค้นคว้า สมาชิกในกลุ่มแบ่งงานกันทำ กลุ่มเสนอผลงานหรือรายงานต่อหน้าชั้น การให้รางวัลหรือคะแนนให้เป็นกลุ่ม

สรุปได้ว่า รูปแบบของการเรียนแบบร่วมมือได้รับการพัฒนาออกเป็นหลายรูปแบบ หรือหลายเทคนิค แต่ทุก ๆ รูปแบบของการเรียนแบบร่วมมือจะยึดหลักการพื้นฐานอันเดียวกันคือ แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม นักเรียนในกลุ่มมีความสามารถแตกต่างกัน ให้นักเรียนในกลุ่มได้ร่วมมือกัน ฟังพาดูอาศัยกันในการเรียนรู้ อาศัยทักษะกระบวนการกลุ่มหรือการทำงานร่วมกัน เพียงแต่ วิธีการของการเรียนแบบร่วมมือรูปแบบต่าง ๆ จะมีรายละเอียดแตกต่างกันไป ในการสอนเนื้อหาบทหนึ่ง ๆ ครูอาจต้องใช้มากกว่าหนึ่งเทคนิค

1.5 การเรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิ๊กซอว์

1.5.1 ความหมายของการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิ๊กซอว์

กิจกรรมการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิ๊กซอว์เป็นรูปแบบหนึ่งของการเรียนแบบร่วมมือซึ่งนักการศึกษาได้ให้ความหมายของการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิ๊กซอว์ไว้ดังนี้

สลาบิน (Slavin, 1995 : 26) ได้กล่าวถึงความหมายของการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิ๊กซอว์ไว้ว่า การเรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิ๊กซอว์ได้รับการพัฒนาโดยอรอนสัน (Aronson) ซึ่งมีลักษณะคล้ายจิ๊กซอว์ 2 แต่มีลักษณะแตกต่างกันที่สำคัญหลายอย่างด้วยกัน ทั้งนี้วิธีสอนโดยใช้จิ๊กซอว์ นักเรียนจะได้อ่านเนื้อหาที่แตกต่างกันไปจากเพื่อน ๆ ในกลุ่ม ทั้งนี้การเรียนแบบจิ๊กซอว์ 2 ซึ่งเนื้อหาที่ใช้ศึกษามีความสัมพันธ์กันไม่ถูกแบ่งออกเป็นเนื้อหาย่อย ๆ

อรอนสัน (Aronson อ้างถึงใน นาคยา ปีตันธนานนท์ 2537 : 209-210) ได้กล่าวถึง ความหมายของการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิ๊กซอว์ไว้ว่า เป็นแนวทางการจัดกิจกรรมโดยที่เอาแนวคิดเรื่องการต่อภาพชิ้นส่วน (Jigsaw) มาใช้ โดยให้ผู้สอนแบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่ม ๆ ละ 5 – 6 คน แต่ละกลุ่มให้มีจำนวนสมาชิกเท่ากันทุกกลุ่ม และสมาชิกกลุ่มมีความสามารถคละกัน ผู้สอนจะกำหนดงานแยกออกเป็น ส่วน ๆ เท่ากับจำนวนสมาชิกที่มีอยู่ในกลุ่ม เช่น ถ้าแต่ละกลุ่มมีสมาชิก 5 คน ผู้สอนจะต้องแบ่งชิ้นงานออกเป็น 5 ส่วน โดยให้สมาชิกแต่ละคนในแต่ละกลุ่มทำงานของตนไป

กรมวิชาการ (2539 : 86) ได้กล่าวถึงการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิ๊กซอว์ว่า เป็นการจัดให้ผู้เรียนที่มีความแตกต่างกันกลุ่มละ 5-6 คนเรียนรู้ร่วมกัน โดยผู้สอนแบ่งบทเรียนเป็นเรื่องย่อย ๆ เมื่อได้รับมอบหมายให้ผู้เรียนในกลุ่มแบ่งภารกิจไปศึกษาเรื่องย่อย ๆ และนำผลการศึกษามารายงานต่อกลุ่ม

สุมณฑา พรหมบุญ และคณะ (2541 : 41) กล่าวถึงการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิ๊กซอว์ว่า เป็นการเรียนที่ผู้เรียนศึกษาเนื้อหาที่ครูกำหนดให้ สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มประจำจะได้รับมอบหมายให้ศึกษาเนื้อหาที่แตกต่างกันตามความเหมาะสม ผู้เรียนที่ศึกษาเนื้อหา

เดียวกันจากทุกกลุ่มมารวมกันเป็นกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ เพื่อร่วมกันศึกษาเนื้อหาจนเข้าใจ แล้วหาวิธีอธิบายให้เพื่อนในกลุ่มประจำของตนฟัง กลับเข้ากลุ่มประจำเพื่อเล่าเรื่องที่ตนศึกษาให้เพื่อนฟัง เมื่อทุกคนเล่าเรื่องที่ตนศึกษาจบแล้วจึงให้สมาชิกคนหนึ่งสรุปเนื้อหาของสมาชิกทุกคนเข้าด้วยกัน ครูทดสอบความเข้าใจและให้รางวัล

ดังนั้น อาจสรุปได้ว่า การเรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิกซอว์ หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่แบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่ม ๆ ละ 5-6 คน นักเรียนในกลุ่มมีความสามารถคละกัน เรียนรู้ร่วมกัน ผู้สอนกำหนดให้แต่ละคนในกลุ่มศึกษาเนื้อหาย่อย ๆ แตกต่างกัน โดยไปศึกษาร่วมกับสมาชิกของกลุ่มหลักอื่น ๆ ที่ได้รับผิดชอบในหัวข้อย่อยเดียวกัน ซึ่งเรียกว่ากลุ่มผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำผลการศึกษามาอธิบายให้เพื่อนนักเรียนในกลุ่มหลักของตนฟัง นักเรียน ทุกคนรับผิดชอบต่อกันของกลุ่มของตนร่วมกัน

1.5.2 ขั้นตอนของการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิกซอว์

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิกซอว์ มีหลักการพื้นฐานเหมือนกับการจัดการเรียนแบบร่วมมือรูปแบบอื่น ๆ แต่เทคนิคจิกซอว์จะมีขั้นตอนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแตกต่างจากการเรียนแบบร่วมมือรูปแบบอื่นอยู่บ้าง ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของจิกซอว์ มีข้อคิดที่สำคัญดังนี้

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2539 : 87-88) ได้เสนอขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิกซอว์ สรุปได้ดังนี้

- 1) ครูบอกวัตถุประสงค์การเรียนรู้แก่นักเรียนว่า ในการเรียนครั้งนี้ นักเรียนจะร่วมมือกันเรียนเพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจอย่างไร
- 2) ครูสอนเนื้อหาและอภิปรายร่วมกับนักเรียนเพื่อทบทวนความรู้เดิมเกี่ยวกับเรื่องที่จะเรียน
- 3) จัดนักเรียนในห้องเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 5-6 คน โดยให้นักเรียนในแต่ละกลุ่ม เป็นนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันทั้งเก่ง ปานกลาง และอ่อน
- 4) มอบหมายให้นักเรียนแต่ละกลุ่มทำการศึกษาเรื่องที่ครูเตรียมไว้
- 5) นักเรียนแต่ละกลุ่มจัดแบ่งเนื้อหาเป็นเรื่องย่อย และแบ่งภารกิจให้สมาชิกในกลุ่มศึกษาเรื่องย่อยเหล่านั้นร่วมกับสมาชิกกลุ่มอื่น ๆ
- 6) หลังจากการศึกษาค้นคว้า นักเรียนมาพบกลุ่มเพื่อรายงานผลการศึกษา และสรุปความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่แต่ละคนรับผิดชอบ
- 7) ทดสอบความรู้เป็นรายบุคคล และคำนวณคะแนนรายบุคคลเฉลี่ยเป็นของกลุ่ม

8) สรุปผลงาน ผลของการทดสอบ และการเสริมแรงจากครู
อรรถพรณ พรสีมา (2540 : 71) ได้สรุปขั้นตอนของการจัดกิจกรรมการเรียน
การสอนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิกซอร์ว่ ว่ามี 6 ขั้นตอน ดังนี้

- 1) นำสู่เรื่อง
- 2) แบ่งงานในกลุ่มประจำ
- 3) เข้ากลุ่มกับผู้เชี่ยวชาญ
- 4) รายงานผลการศึกษาในกลุ่มประจำ
- 5) ทดสอบ
- 6) ให้รางวัล

จากการศึกษาขั้นตอนของการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิกซอร์ว่ สรุป
ได้ว่าการเรียนการสอนแบบนี้ มีลักษณะธรรมชาติที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยใช้กระบวนการ
กลุ่มผสมกับความสามารถส่วนบุคคลที่ทุกคนต้องแสดงออกรวมกัน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายทั้งของ
ส่วนตัวและส่วนรวมไปพร้อม ๆ กัน โดยกำหนดขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนออกเป็น
ขั้นตอน ดังนี้

1.1 ขั้นชี้แจงวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือ
โดยใช้เทคนิคจิกซอร์ว่

- 1.2 ขั้นสอนหรือให้ข้อมูลเกี่ยวกับเนื้อหาที่ต้องการสอน
- 1.3 ขั้นจัดกลุ่มผู้เรียน ทำงานร่วมกันโดยใช้ทักษะการทำงานร่วมกัน
- 1.4 ขั้นผู้เรียนเรียนรู้ ทำงานร่วมกันโดยใช้ทักษะการทำงานร่วมกัน
- 1.5 ขั้นรายงานผลการศึกษาและสรุปความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่แต่ละคน

รับผิดชอบ

1.6 ขั้นทดสอบเป็นรายบุคคล และคำนวณคะแนนรายบุคคลเฉลี่ยเป็น

ของกลุ่ม

1.7 ขั้นสรุปผลงาน ผลการทดสอบของกลุ่มและเสริมแรงจากครู

1.6 บทบาทของครูกับการจัดกิจกรรมการเรียนแบบร่วมมือ

กิจกรรมการเรียนแบบร่วมมือเป็นกิจกรรมที่เน้นให้นักเรียนเป็นศูนย์กลาง บทบาท
ของครูจึงมีความสำคัญที่จะช่วยเสริมให้นักเรียนสามารถพัฒนาการเรียนของตนได้ดียิ่งขึ้น ซึ่ง
นักการศึกษาหลายท่าน ได้กล่าวถึงบทบาทที่สำคัญของครูไว้ดังนี้

วีเลอร์ (Wheeler, 1990 อ้างในบุญบา โสภช่วยชู 2536 : 16) ได้กล่าวถึงบทบาทของครูผู้สอนในการเรียนแบบร่วมมือว่า ครูควรเป็นบทบาทที่สำคัญอยู่ 2 บทบาท คือ

1) บทบาททางตรง คือ การให้ความรู้นักเรียนในเรื่องของบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ การฝึกทักษะทางสังคมเพื่อให้นักกลุ่มมีประสิทธิภาพ ติดตามพฤติกรรมของนักเรียนในแต่ละกลุ่มว่าอยู่ในบทบาทที่ถูกต้องเหมาะสมเพียงใด ตลอดจนให้ความรู้เพิ่มเติมในส่วนที่นักเรียนไม่ได้อภิปราย ซึ่งเป็นเรื่องหรือจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ในการสอนแต่ละครั้ง รวมทั้งเก็บผลงานของนักเรียนมาศึกษาปัญหาข้อบกพร่องเพื่อปรับปรุงแก้ไขในชั่วโมงต่อไป

2) บทบาททางอ้อม คือ ครูคอยติดตามสังเกตการทำงานของแต่ละกลุ่ม คอยให้คำแนะนำเมื่อเด็กมีปัญหา และพยายามให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันทำงาน หากมีปัญหาการไม่ยอมรับสมาชิกคนใดคนหนึ่งของกลุ่ม ครูต้องพยายามช่วยเหลือด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการยอมรับให้ได้ ครูต้องคอยให้กำลังใจและให้คำชมเชยแก่นักเรียน เมื่อนักเรียนสามารถทำงานได้ประสบความสำเร็จ

จอห์นสัน จอห์นสัน และฮอลูเบค (Johnson, Johnson and Holubec, 1990: 2) ได้กล่าวถึงบทบาทของครูในการเรียนแบบร่วมมือว่า ครูควรดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1) ทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการของการเรียนแบบร่วมมือและข้อแตกต่างของการเรียนแบบร่วมมือกับการเรียนแบบแข่งขันและแบบเฉพาะบุคคล

2) ทำความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดและองค์ประกอบที่สำคัญของการเรียนแบบร่วมมือและข้อแตกต่างจากการทำงานเป็นกลุ่มแบบเดิม

3) ทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการในการกำหนดบทบาทของครูในกระบวนการเรียนแบบร่วมมือ

4) ครูต้องมีความสามารถในการวางแผนการสอนในบทเรียน

5) ครูต้องมีบุคลิกภาพที่เหมาะสมและมีความสามารถในการให้คำปรึกษาแก่นักเรียน

6) ครูต้องหาคณะทำงานที่ให้การสนับสนุน

กนกพร แสงสว่าง (2540 : 26) กล่าวถึงบทบาทของครูในการจัดกิจกรรมการเรียนแบบร่วมมือไว้ดังนี้

1) บทบาทของผู้วางแผน

1.1) ครูควรกำหนดหรือตั้งเป้าหมายวางแผนไว้อย่างชัดเจน ทั้งในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะทางสังคม

1.2) กำหนดจำนวนสมาชิก บทบาทและพฤติกรรมของสมาชิกภายในกลุ่ม ทุกคนอย่างชัดเจน

1.3) จัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ อาทิเช่น
สื่อการเรียนการสอน การจัดห้องเรียน และบรรยากาศความเป็นมิตรภายในห้องเรียน เป็นต้น

2) บทบาทของผู้ให้คำปรึกษาและชี้แนะแนวทาง

2.1) การยอมรับในความรู้ความสามารถของผู้เรียน

2.2) ให้การเสนอแนะแนวทางและช่วยแก้ไขปัญหาที่เกินความสามารถของนักเรียน

2.3) การยอมรับในความผิดพลาดในตัวนักเรียนและตัวครูเอง โดยถือเป็นเรื่องปกติที่สามารถปรับปรุงแก้ไขได้

3) บทบาทด้านการวัดและประเมินผล

3.1) ครูควรกำหนดจุดประสงค์หรือเป้าหมายที่ต้องการวัดและประเมินผล โดยคำนึงถึงความรู้ด้านวิชาการและทักษะทางสังคม หรือบทบาทและพฤติกรรมการทำงานร่วมกันของกลุ่มควบคู่กันไป

3.2) การวัดและประเมินผล ครูอาจประเมินทั้งเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่มควบคู่กันไป และการประเมินอาจใช้วิธีการมอบเกียรติบัตร ของขวัญหรือประกาศเกียรติคุณแทนการประเมินด้วยการให้คะแนน

3.3) การวัดและประเมินผล ครูควรวัดและประเมินผลทั้งในรูปของผลงาน วิธีการปฏิบัติงานทั้งในรายบุคคลและของกลุ่ม

จากการศึกษาบทบาทของครูในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ อาจกล่าวสรุปถึงบทบาทของครูในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ ได้ดังนี้

1) บทบาทของผู้วางแผน

1.1) กำหนดวัตถุประสงค์การเรียนการสอน

1.2) กำหนดขนาดของกลุ่ม

1.3) กำหนดผู้เรียนในแต่ละกลุ่ม บทบาทของสมาชิกในกลุ่ม

1.4) การจัดห้องเรียนและบรรยากาศเรียน

2) บทบาทในการอธิบายและชี้แนะแนวทาง

2.1) อธิบายเกี่ยวกับงานที่มอบหมายให้ผู้เรียนเข้าใจ เช่น เป้าหมายความรับผิดชอบ เกณฑ์การประเมินผล

2.2) อธิบายความร่วมมือระหว่างกลุ่ม

2.3) ชี้แนะแนวทางเกี่ยวกับพฤติกรรมความร่วมมือและทักษะการร่วมมือ

3) บทบาทในการติดตามผู้เรียน

3.1) สังเกต คอยดูแลผู้เรียนขณะปฏิบัติงาน

- 3.2) ให้ความช่วยเหลือผู้เรียนเกี่ยวกับงานเมื่อเกิดปัญหา
- 3.3) สรุบบทเรียน
- 3.4) ให้แรงเสริมในการทำงาน
- 4) บทบาทในการประเมินผล
  - 4.1) ประเมินปริมาณและคุณภาพของงานทั้งรายบุคคลและรายกลุ่ม
  - 4.2) ประเมินการเรียนรู้ทั้งด้านวิชาการและด้านทักษะ
  - 4.3) ประเมินกระบวนการทำงานของกลุ่ม

1.7 บทบาทและพฤติกรรมของนักเรียนในการเรียนแบบร่วมมือ

สุรศักดิ์ หลาบบมาลา (2531 : 5) กล่าวถึงบทบาทของนักเรียนในการเรียนแบบร่วมมือไว้ดังนี้

- 1) นักเรียนต้องเข้าใจว่าการทำงานของตนเองนั้นเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของกลุ่ม เช่น ได้รับคำชมเชยหรือประกาศชมเชยร่วมกันเป็นกลุ่ม
- 2) นักเรียนทุกคนต้องเข้าใจดีว่าผลงานของตนเป็นส่วนหนึ่งของผลงานกลุ่ม โดยวิธีนี้นักเรียนจะรู้สึกสบายใจที่จะขอความช่วยเหลือ หรือถามเพื่อนหรือช่วยเหลือเพื่อนในกลุ่ม ในกรณีที่ต่างคนต่างเรียน ต่างคนต่างสอบ นักเรียนจะรู้สึกอายที่จะถามเพื่อน และเพื่อนบางคนก็ไม่เต็มใจที่จะอธิบายอย่างแจ่มแจ้ง เพราะคะแนนเป็นของแต่ละคนไม่เกี่ยวข้องกัน

จากข้อคิดของนักการศึกษาดังกล่าว สรุปได้ว่า การเรียนการสอนแบบร่วมมือเป็นวิธีการสอนที่ยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง ดังนั้นการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ จึงเป็นบทบาทของนักเรียน นักเรียนจะต้องทำกิจกรรมร่วมกัน ให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ทุกคนต้องมีหน้าที่รับผิดชอบในการทำกิจกรรม เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของกลุ่มร่วมกัน

1.8 ปรัชญาและทฤษฎีที่สอดคล้องกับการเรียนแบบร่วมมือ

การเรียนการสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือ เป็นการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีหลักการสอดคล้องกับหลักปรัชญาและทฤษฎีการเรียนรู้ที่สำคัญ ๆ ดังนี้

1.8.1 ทฤษฎีกลุ่มสัมพันธ์

ทิสนา แคมมณี (2522 : 199-200) ได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ของทฤษฎีกลุ่มสัมพันธ์กับกระบวนการจัดการเรียนการสอน โดยมีหลักการเรียนรู้ของทฤษฎีกลุ่มสัมพันธ์ มีลักษณะสำคัญดังนี้

- (1) หลักการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ซึ่งเน้นให้ครูพยายามจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนให้ทั่วถึงกันและกันมากที่สุดเท่าที่จะทำได้

เพราะการที่ผู้เรียนได้มีบทบาทต่าง ๆ จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความพร้อม ความกระตือรือร้นที่จะเรียน และเรียนอย่างมีชีวิตชีวา

(2) หลักการสอนที่ยึดกลุ่มเป็นแหล่งความรู้ที่สำคัญ ซึ่งเน้นให้ครูพยายามจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้จากกลุ่มให้มากขึ้น ทั้งนี้เพราะมนุษย์เป็นสัตว์สังคม จำเป็นต้องอาศัยอยู่ร่วมกับผู้อื่น ซึ่งความคิด ความรู้สึกและพฤติกรรมมีผลกระทบต่อกันและกันอยู่เสมอ การให้ผู้เรียนได้ฝึกการเรียนรู้ในลักษณะกลุ่มนี้ จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจและเรียนรู้ที่จะปรับตัวให้สามารถอยู่และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

(3) หลักการสอนที่ยึดการค้นพบด้วยตนเอง เป็นกระบวนการสำคัญในการเรียนรู้ ซึ่งเน้นให้ครูพยายามจัดการเรียนการสอนส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พยายามค้นหาและพบคำตอบด้วยตนเอง ทั้งนี้ เพราะการค้นพบความจริงใด ๆ ด้วยตนเองนั้น ผู้เรียนมักจะจดจำได้ดี และมักจะมีผลก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้มากกว่าการเรียนรู้ที่ได้รับจากการบอกเล่าของผู้อื่น

(4) หลักการสอนที่ยึดความสำคัญของกระบวนการเรียนรู้ว่าเป็นเครื่องมือที่จำเป็นในการแสวงหาความรู้และคำตอบต่าง ๆ ดังนั้น ครูจึงควรพยายามเน้นให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ถึงกระบวนการต่าง ๆ ในการแสวงหาคำตอบด้วย ไม่ใช่มุ่งแต่ที่คำตอบอย่างเดียว โดยไม่คำนึงถึงกระบวนการและวิธีการที่ได้คำตอบมา

(5) หลักการสอนที่ยึดความสำคัญของการนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน ว่าเป็นสิ่งที่จำเป็นที่จะช่วยให้การเรียนรู้มีความหมายยิ่งขึ้น ดังนั้น ครูจึงควรพยายามจัดกระบวนการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีโอกาสค้นหาแนวทางที่จะนำความรู้ความเข้าใจที่ได้รับจากการเรียนไปใช้ในชีวิตประจำวัน

1.8.2 ทฤษฎีสถานของเคิร์ต เลวิน (Kurt Lewin)

ทิสนา แคมมณี (2522 : 10-12) ได้กล่าวถึงแนวความคิดเกี่ยวกับทฤษฎีสถาน (field Theory) ของเคิร์ต เลวิน (Kurt Lewin) ซึ่งมีแนวคิดที่สำคัญของทฤษฎี ดังนี้

- 1) พฤติกรรมจะเป็นผลมาจากพลังความสัมพันธ์ของสมาชิกในกลุ่ม
- 2) โครงสร้างของกลุ่มเกิดจากการรวมกลุ่มของบุคคลที่มีลักษณะแตกต่างกัน
- 3) การรวมกลุ่มแต่ละครั้งจะต้องมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่ม โดยมีปฏิสัมพันธ์ในรูปของการกระทำ (Act) ความรู้สึก (Feel) และความคิด (Think)
- 4) องค์ประกอบต่าง ๆ ดังที่กล่าวมาในข้อ 3) จะก่อให้เกิดโครงสร้างของกลุ่มแต่ละครั้ง ซึ่งมีลักษณะแตกต่างกันออกไปตามลักษณะของสมาชิกในกลุ่ม

5) สมาชิกในกลุ่มจะมีการปรับตัวเข้าหากันและพยายามช่วยกันทำงาน ซึ่งการที่บุคคลพยายามปรับบุคลิกภาพของตนที่มีความแตกต่างกันนี้ จะก่อให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และจะทำให้เกิดพลังงานหรือแรงผลักดันของกลุ่มที่ทำให้การทำงานเป็นไปด้วยดี

1.8.3 ทฤษฎีแรงจูงใจ (Motivation Theory)

อารีย์ พันธุ์ณี (2534 : 198-200) ได้กล่าวถึงหลักการสำคัญของแรงจูงใจในกระบวนการเรียนการสอน ไว้ดังนี้

1) การค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง ครูควรส่งเสริมให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ด้วยการเสนอแนะหรือกำหนดหัวข้อที่จะทำให้นักเรียนสนใจใคร่รู้ เพื่อให้เด็กค้นคว้าเพิ่มเติมด้วยตนเอง หัวข้อเหล่านี้ อาจเป็นเรื่องราวที่น่าสนใจ น่าสงสัย ไม่แน่ใจ หรือเกิดความรูสึกขัดแย้งก็ได้ซึ่งอาจทำให้นักเรียนเกิดความสนใจ จนกว่าจะสามารถค้นคว้าหาข้อมูลมาสนองตอบความสนใจนั้นได้ อย่างไรก็ตามการกำหนดหัวข้อ ต้องพึงระวังอย่าให้เกิดความสามารถหรือต้องใช้เวลามากเกินไป เพราะจะทำให้เด็กเบื่อหน่ายและหมดความสนใจ และทำให้เกิดผลเสียต่อการเรียนรู้ของนักเรียนคนนั้นได้

2) การใช้วิธีแปลกใหม่ ควรนำเสนอวิธีการแปลก ๆ ใหม่ ๆ เพื่อสร้างความสนใจโดยใช้วิธีการใหม่ ซึ่งนักเรียนไม่คาดคิดหรือมีประสบการณ์มาก่อน เช่น การให้นักเรียนร่วมกันวางโครงการประเมินผลการสอน ให้นักเรียนช่วยกันคิดกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งแปลกไปกว่าที่เคยทำ เป็นต้น วิธีการแปลกและใหม่จะช่วยให้เด็กเกิดความสนใจและมีแรงจูงใจในการเรียนมากขึ้น

3) เกมและการเล่นละคร การสอนให้เด็กได้ปฏิบัติจริงทั้งการเล่นเกมและแสดงละคร ทำให้เด็กเกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและช่วยให้เข้าใจบทเรียนได้ดีขึ้นด้วย

4) ตั้งรางวัลสำหรับงานที่มอบหมาย ครูควรตั้งรางวัลล่วงหน้าแก่เด็กที่นักเรียนทำสำเร็จ เพื่อช่วยให้นักเรียนพยายามมากยิ่งขึ้น เพื่อให้เด็กทราบถึงผลการเรียนรู้ใหม่ ครูควรพยายามให้เด็กมีโอกาสได้รับแรงเสริมอย่างทั่วถึงกัน ไม่ควรให้ผู้ชนะในการแข่งขันเท่านั้น แต่อาจให้รางวัลในการแข่งขันกับตัวเองก็ได้

5) การชมเชยและการตำหนิ การชมเชยและการตำหนิจะมีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนด้วยกันทั้งนั้น โดยทั่วไปการชมเชยจะได้ผลดีกว่าการตำหนิบ้างเล็กน้อย เด็กโตชอบการชมเชยมากกว่าการตำหนิ เด็กที่เรียนดีนั้น เมื่อถูกตำหนิจะมีความพยายามกว่าเมื่อได้รับคำชมเชย

จากหลักการสร้างแรงจูงใจ ได้นำมาใช้ในการสอน โดยการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วย กล่าวคือ นักเรียนต้องศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน

การประเมินผล มีการนำเสนอผลงานที่แตกต่างกัน การคำแนะและการชมเชยจะทำงานเป็นกลุ่มหรือเป็นรายบุคคล อีกทั้งมีการมอบรางวัลให้กับกลุ่มที่มีการร่วมมือกันอย่างมีประสิทธิภาพ

1.8.4 ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ (Psychoanalytic Orientation)

ซิกมันด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud อ้างในนรินทร์ กระทบใจ 2542 : 42)

ทฤษฎีนี้มีแนวคิดที่สำคัญ ดังนี้

- 1) เมื่อบุคคลอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม จะต้องอาศัยความจูงใจ (motivation process) ซึ่งอาจเป็นรางวัลหรือผลจากการทำงานกลุ่ม
- 2) ในการรวมกลุ่ม บุคคลจะมีโอกาสแสดงตนอย่างเปิดเผย หรือพยายามป้องกันปิดบังตนเองด้วยวิธีต่าง ๆ (Defense Mechanism) การใช้แนวคิดนี้ในการวิเคราะห์กลุ่ม โดยให้บุคคลแสดงออกตามความเป็นจริง

1.8.5 ทฤษฎีการทำงานร่วมกัน

โฮแมน (Homans อ้างถึงในสมยศ นาวิการ 2523 : 234) ได้อธิบายหลักสำคัญของทฤษฎีการทำงานร่วมกันไว้ว่า การทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มนั้น ต้องประกอบไปด้วยหลักการพื้นฐานสำคัญ 3 ประการ คือ

- 1) กิจกรรม
- 2) การทำงานร่วมกัน
- 3) ความรู้สึก

องค์ประกอบทั้งสามประการนี้จะเกี่ยวโยงกันโดยตรง กล่าวคือ ถ้าหากบุคคลยังมีส่วนร่วมในกิจกรรมมากเท่าใด การกระทำร่วมกันและความรู้สึกของพวกเขาก็จะมีมากขึ้น บุคคลต่าง ๆ ภายในกลุ่มเกี่ยวพันกันกับบุคคลอื่นไม่เพียงแต่อยู่ใกล้ชิดกันเท่านั้น พวกเขาต้องตัดสินใจติดต่อสื่อสาร สนับสนุน ประสานงาน และประสบผลสำเร็จในเป้าหมายเดียวกัน ด้วยสมาชิกภายในกลุ่มหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องกันลักษณะดังกล่าวจะมีแนวโน้มร่วมกันเป็นพลังที่สูงมากจากการศึกษาหลักปรัชญาและทฤษฎีตามที่เสนอทั้งหมด อาจกล่าวได้ว่า หลักการสอนโดยการเรียนรู้แบบร่วมมือ เป็นวิธีการสอนวิธีหนึ่งที่มีรากฐานมาจากทฤษฎีต่าง ๆ โดยนำมาประยุกต์ใช้ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดและมีความสอดคล้องกับหลักทฤษฎีการเรียนรู้ ซึ่งสามารถสรุปหลักการที่สำคัญ ได้ดังนี้

- 1) การเรียนการสอนควรเน้นการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง
- 2) การเรียนการสอนควรจัดการเรียนรู้โดยการค้นพบด้วยตนเอง
- 3) ควรให้ความสำคัญแก่กระบวนการเรียนรู้มากกว่าคำตอบที่ได้มา
- 4) ควรจัดให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้จากการปฏิสัมพันธ์ภายในกลุ่ม

- 5) การจัดการเรียนการสอนควรมีกระบวนการกลุ่ม และความร่วมมือกันของผู้เรียน
- 6) ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ควรมีการกระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจหรือควรมีการเสริมแรง
- 7) ควรเน้นให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

1.9 ประโยชน์และความสำคัญของการเรียนแบบร่วมมือ

จากการที่นักการศึกษาจำนวนมาก ได้นำเอาวิธีการในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบร่วมมือในรูปแบบต่าง ๆ ไปปฏิบัติตามหลักการและขั้นตอนที่กล่าวมาแล้ว นักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงประโยชน์และความสำคัญของการเรียนแบบร่วมมือไว้ดังนี้

สุรศักดิ์ หลาบมาลา (2531 : 5) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการเรียนแบบร่วมมือไว้ดังนี้

- 1) เด็กเก่งที่เข้าใจคำสอนของครูได้ดี จะเปลี่ยนคำพูดของครูมาเป็นภาษาเด็กอธิบายให้เพื่อนได้ฟัง ทำให้เพื่อนเข้าใจได้ดียิ่งขึ้น
- 2) เด็กทำหน้าที่อธิบายบทเรียนให้เพื่อนฟัง จะเข้าใจบทเรียนได้ดีขึ้น คือยิ่งสอนยิ่งเข้าใจบทเรียนได้ดียิ่งขึ้น
- 3) การสอนเพื่อนเป็นการสอนแบบตัวต่อตัว ทำให้เด็กได้รับความเอาใจใส่และความสนใจมากขึ้น
- 4) เด็กทุกคนต่างก็พยายามช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพราะคิดคะแนนเฉลี่ยของทั้งกลุ่มด้วย
- 5) เด็กทุกคนเข้าใจดีว่าคะแนนของตนมีส่วนช่วยเพิ่มหรือลดค่าเฉลี่ยของกลุ่ม ดังนั้น ทุกคนต้องพยายามอย่างเต็มที่ จะคอยอาศัยเพื่อนอย่างเดียวไม่ได้
- 6) เด็กทุกคนมีโอกาสฝึกทักษะทางสังคม มีหัวหน้ากลุ่ม มีผู้ช่วย มีเพื่อนร่วมกลุ่ม เป็นการเรียนรู้วิธีการทำงานเป็นกลุ่มหรือเป็นทีมงาน ซึ่งจะเป็นประโยชน์มากเมื่อเข้าสู่แรงงานอันแท้จริงเมื่อโตเป็นผู้ใหญ่แล้ว
- 7) เด็กได้มีโอกาสเรียนรู้กระบวนการกลุ่ม เพราะในการปฏิบัติงานร่วมกันนั้นก็ ต้องมีการทบทวนกระบวนการการทำงานของกลุ่ม เพื่อให้มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน หรือคะแนนของกลุ่มดีขึ้น

8) เด็กเก่งจะมีบทบาททางสังคมมากขึ้น เขาจะรู้สึกว่าได้เรียน หรือ ไม่ไปหลบ
ห้องหนังสือเฉพาะตน เขามีหน้าที่ต่อสังคมด้วย

9) ในการตอบคำถามในห้องเรียน ถ้าหากตอบผิดเพื่อจะหัวเราะ เมื่อทำงานเป็นทีม
เด็กจะช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ถ้าหากตอบผิดถือว่าผิดทั้งทีม คนอื่น ๆ อาจช่วยเหลือบ้าง ทำให้เด็ก
ในทีมมีความผูกพันกันมากขึ้น

บุญชม ศรีสะอาด (2537 : 122) ได้กล่าวถึงข้อดีของการเรียนแบบร่วมมือไว้ว่า
ผู้เรียนได้ร่วมกันเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี การซักถามทำให้เกิดความกล้า และได้ทราบคำตอบใน
เรื่องที่ตนสนใจหรือยังไม่กระจ่าง การอธิบายให้เพื่อนฟังจะทำให้ผู้อธิบายมีความแม่นยำในเรื่องที่
เรียนมากขึ้น เพื่อน ๆ ที่ฟังเกิดความเข้าใจอย่างชัดเจน ผู้เรียนได้พัฒนาการทำงานเป็นกลุ่มให้มี
ประสิทธิภาพมากขึ้นคนอ่อนได้เรียนรู้จากคนที่เก่งกว่า ซึ่งจะมีความตั้งใจช่วยเพื่อน ๆ เพื่อยกระดับ
ผลงานของกลุ่มให้สูงขึ้น ซึ่งจะส่งผลกับสมาชิกทุกคนในกลุ่ม

กนกพร แสงสว่าง (2540 : 21) กล่าวว่า การเรียนแบบร่วมมือ ช่วยให้ผู้เรียน
สามารถพัฒนาตนเองในด้านต่าง ๆ ได้ดังนี้

- 1) การพัฒนาด้านกระบวนการเรียนรู้
- 2) การพัฒนาด้านบุคลิกภาพ
- 3) การพัฒนาด้านสังคม
- 4) การพัฒนาด้านอารมณ์ ความเชื่อและทัศนคติต่อตนเอง บุคคลอื่นและต่อสังคม
ในเชิงสร้างสรรค์

อรพรรณ พรสีมา (2540 : 59) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการเรียนแบบร่วมมือไว้
ดังนี้

1) การเรียนแบบร่วมมือช่วยเสริมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดี นักเรียนในกลุ่ม
ทุกคนจะช่วยเหลือ แลกเปลี่ยน และให้ความร่วมมือซึ่งกันและกันในบรรยากาศที่เป็นกันเองและ
เปิดเผยสมาชิกในกลุ่มทุกคนกล้าถามคำถามที่ตนเองไม่เข้าใจ บรรยากาศเช่นนี้ นำไปสู่การอภิปราย
ซักถามทั้งในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียน อันจะนำไปสู่การเรียนรู้แบบไร้พรมแดน

2) เทคนิคการเรียนแบบร่วมมือจะทำให้เกิดการเรียนรู้ในกลุ่มย่อย การทำความเข้าใจความคิดรวบยอดหรือหลักการที่สำคัญนั้น ครูอาจแบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มย่อย เพื่อเปิดโอกาส
ให้นักเรียนได้พูดคุย อภิปราย และซักถามจนเกิดความเข้าใจอย่างแจ่มชัด คนที่เรียนไวสามารถ
ช่วยเหลือคนเรียนช้า เพื่อให้ตามเพื่อนได้ทัน ในบางโอกาสครูอาจทำงานอย่างใกล้ชิดกับนักเรียน
บางคนหรือบางกลุ่ม ในขณะที่มอบหมายงานให้สมาชิกคนอื่น ๆ ในชั้นทำงานกับโครงการพิเศษ
ของตน หรืออาจมอบหมายให้อ่านตำราหรือทำแบบฝึกหัด

3) เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือช่วยลดปัญหาวินัยในชั้นเรียน ทุกคนในห้องเรียนแบบร่วมมือจะให้กำลังใจ ยอมรับ ร่วมมือและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สมาชิกในกลุ่มทุกคนจะรับผิดชอบในความสำเร็จของกลุ่ม จึงจำเป็นต้องร่วมมือพัฒนา เสริมสร้างพฤติกรรมที่พึงประสงค์ให้เกิดขึ้นในกลุ่ม การขาดเรียน พฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรง และการโต้เถียงในชั้นเรียนจึงไม่ปรากฏให้เห็น

4) เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือจะช่วยยกระดับคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยของทั้งชั้น การที่นักเรียนเก่งช่วยเหลือนักเรียนช้า นักเรียนจะเรียนรู้ความคิดรวบยอดของหัวข้อที่กำลังเรียนอยู่ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ในขณะที่เดียวกันนักเรียนที่เรียนช้าย่อมเรียนรู้ความคิดรวบยอดของเพื่อน ซึ่งใช้ภาษาใกล้เคียงกันได้ง่ายขึ้นกว่าการเรียนรู้จากครู ซึ่งอาจใช้ภาษาวิชาการขั้นสูงและเข้าใจยาก

5) เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือส่งเสริมให้นักเรียนได้พัฒนาความคิดเชิงสร้างสรรค์ได้ศึกษาค้นคว้า ทำงานและแก้ปัญหาด้วยตนเอง ผู้เรียนมีอิสระที่จะเลือกยุทธศาสตร์การเรียนรู้ของตนเอง ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนมีอิสระในการตัดสินใจด้วยตนเอง

6) นักเรียนที่มีประสบการณ์ในการเรียนรู้แบบร่วมมือส่วนใหญ่มีทักษะในการบริหาร การจัดการ การเป็นผู้นำ การแก้ปัญหา มนุษยสัมพันธ์และการสื่อความหมายดีกว่านักเรียนที่ไม่มีประสบการณ์ในการเรียนรู้แบบร่วมมือ ทักษะดังกล่าวถูกพัฒนาขึ้นจากการที่นักเรียนได้ทำงานอภิปราย ซักถาม ช่วยเหลือ แลกเปลี่ยน และให้ความร่วมมือซึ่งกันและกัน

7) เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือช่วยเตรียมผู้เรียนให้ออกไปใช้ชีวิตในโลกของความเป็นจริง ซึ่งเป็นโลกที่ต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจมากกว่าการแข่งขันแบบเผชิญหน้า ห้องเรียนแบบร่วมมือจะสะท้อนให้เห็นสภาพชีวิตจริงในอนาคตของผู้เรียน ภายหลังการสำเร็จการศึกษา

นรินทร์ กระจีแดง (2542 : 48) ได้กล่าวถึงประโยชน์ที่สำคัญของการเรียนรู้แบบร่วมมือ ดังนี้

- 1) การพัฒนาผู้เรียน
  - 1.1) การพัฒนาด้านการเรียนรู้
  - 1.2) การพัฒนาด้านบุคลิกภาพ
  - 1.3) การพัฒนาด้านสังคม
  - 1.4) การพัฒนาด้านอารมณ์
- 2) การพัฒนาการเรียนการสอน
  - 2.1) นำไปใช้สอนได้ในหลายระดับ

- 2.2) นำไปใช้สอนได้หลายวิชาและหลายเนื้อหา
- 2.3) ช่วยลดปัญหาวินัยในชั้นเรียน
- 2.4) ช่วยลดปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ในกลุ่มผู้เรียน
- 3) การพัฒนาสังคม
  - 3.1) เตรียมผู้เรียนในการออกไปสู่สังคมภายนอก
  - 3.2) ฝึกทักษะการบริหาร การจัดการ การเป็นผู้นำและการแก้ปัญหา
  - 3.3) ฝึกทักษะพื้นฐานการทำงานร่วมกัน
  - 3.4) ฝึกให้มีความรับผิดชอบต่อส่วนร่วม

เอปส์เทิน (Epstein, 1991 : 13) ได้กล่าวถึงประโยชน์และความสำคัญของการเรียนแบบร่วมมือ โดยใช้เทคนิคจิกซอว์ไว้ดังนี้

- 1) ส่งเสริมความเป็นอิสระของนักเรียน
- 2) ส่งเสริมการเรียนรู้เป็นกลุ่ม
- 3) สามารถนำไปใช้สอนในวิชาที่มีเนื้อหาหลายรูปแบบ
- 4) สามารถนำไปใช้สอนในวิชาที่มีเนื้อหาหลายรูปแบบ
- 5) สามารถนำมาปรับปรุงใช้ในการสอนนักเรียนได้หลายกลุ่มอายุ
- 6) ส่งเสริมความรับผิดชอบต่อตนเองและความรับผิดชอบต่อกลุ่ม
- 7) หลีกเลี่ยงการครอบงำของสมาชิกคนใดคนหนึ่งในกลุ่ม ทำให้เกิดการยอมรับ

และความเข้าใจจากสมาชิกในกลุ่ม

- 8) ช่วยพัฒนาทักษะทางสังคมและช่วยการประเมินผล

จากข้อคิดของนักการศึกษาที่ได้กล่าวถึงประโยชน์และความสำคัญของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบร่วมมือ สรุปได้ว่า การเรียนแบบร่วมมือมีประโยชน์ที่สำคัญดังต่อไปนี้

- 1) ทำให้ผู้เรียนรู้จักการอยู่ร่วมกันในสังคม การช่วยเหลือผู้อื่น
- 2) การสร้างบทบาทที่เหมาะสมให้กับตนเองและปฏิบัติตามบทบาทที่ตนเองได้รับ
- 3) การยอมรับผู้อื่นทั้งด้านการแสดงออกและความคิดเห็น
- 4) มีความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น
- 5) มีน้ำใจเป็นนักกีฬา รู้แพ้ รู้ชนะ รู้ภัย
- 6) ช่วยให้การเรียนการสอนในชั้นมีระเบียบวินัยมากขึ้น
- 7) ฝึกให้ผู้เรียนได้พบกับสภาพสังคมภายนอก เพื่อเตรียมให้ผู้เรียนในการออกสู่

สังคมภายนอก

- 8) ฝึกให้ผู้เรียนกล้าแสดงออก การพูด การถามในสิ่งที่ไม่เข้าใจ
- 9) ช่วยให้ผู้บรรยายกาในการเรียนไม่เคร่งเครียด ผู้เรียนมีความเป็นกันเองกับเพื่อน และครูผู้สอน
- 10) ผู้เรียนได้พัฒนาความคิดเชิงสร้างสรรค์ มีอิสระในการตัดสินใจได้ด้วยตนเอง

2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับทักษะการทำงานร่วมกัน

2.1 ความหมายของทักษะ

คำว่า “ทักษะ” มาจากภาษาอังกฤษว่า “SKILL” ซึ่งได้มีการให้นิยามของคำนี้ในภาษาไทยไว้ต่าง ๆ กัน คือ

กู๊ด (Good 1973 : 536) ได้ให้ความหมายของทักษะว่า หมายถึง การเรียนรู้ การปฏิบัติกิจกรรมใด ๆ ก็ตามที่ทำได้คล่องแคล่วและถูกต้องแม่นยำ ทั้งในด้านกิจกรรมทางกายและทางสมอง

ทาบา (Taba, 1971 อ้างถึงใน นาดยา ปีลันชานานนท์ 2537 : 231) ได้กล่าวถึงการพัฒนาทักษะในวิชาสังคมศึกษาว่า ธรรมชาติของทักษะในวิชาสังคมแต่ละทักษะจะเกี่ยวข้องเกี่ยวเนื่องกัน การพัฒนาต้องเป็นไปตามขั้นตอน ทักษะหลายอย่างในวิชาสังคมศึกษาเป็นทักษะที่ต้องอาศัยกระบวนการทางปัญญามาใช้ แต่ละทักษะยังประกอบด้วยทักษะพื้นฐานที่เป็นองค์ประกอบของทักษะนั้น ๆ อีกมากมาย การสอนเพื่อพัฒนาทักษะจำเป็นต้องมีการกระตุ้นสร้างแรงจูงใจอย่างเหมาะสม ต้องมีการประสานเกี่ยวข้องกันกับจุดประสงค์ทั้งด้านพุทธิพิสัยและเจตพิสัย รวมทั้งจุดประสงค์เพื่อพัฒนาการคิด ทabayังชี้ให้เห็นความสำคัญของการสอนทักษะว่าจะเป็นเครื่องมือสำคัญต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ดังนั้นผู้สอนจะต้องทำให้เป็นสิ่งนี้มีความหมายต่อผู้เรียนให้ได้

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า “ทักษะ” หมายถึง การทำงานหรือการปฏิบัติกิจกรรมหรือการกระทำใด ๆ ด้วยความชำนาญและก่อให้เกิดผลทางบวก สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับสถานการณ์ใหม่ ๆ เพื่อแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทักษะจะเกิดขึ้นได้ ต้องอาศัยการเรียนรู้และการฝึกฝนอย่างต่อเนื่อง

2.2 ความหมายของการทำงานร่วมกัน

บอร์แมน (Borman อ้างถึงใน สุวกิจ ศรีปีดถา 2538 : 33) ได้อธิบายความหมายของการทำงานร่วมกันว่า เป็นการทำงานร่วมกันของคนประมาณ 3 คนหรือมากกว่า มาทำงาน

ร่วมกันอย่างหนึ่งเพื่อให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน ดังนั้น การทำงานร่วมกันอาจจะมีทั้งการทำงาน
ระยะเวลาสั้นหรือระยะยาวก็ได้ แล้วแต่จุดมุ่งหมายของงาน และลักษณะของงานที่ทำ

พรรณพิศ วานิชย์การ (2528 : 135) ได้กล่าวถึงความหมายของการทำงานร่วมกัน
ว่า หมายถึง การกระทำกิจกรรมร่วมกันของบุคคลในกลุ่ม ซึ่งร่วมกันวางแผนตามเป้าประสงค์และ
จัดประสบการณ์เพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่พึงประสงค์ขึ้น ทั้งในตัวบุคคลและในกลุ่ม

ดังนั้นอาจสรุปได้ว่า “การทำงานร่วมกัน” หมายถึง การปฏิบัติกิจกรรมหรือการ
กระทำภารกิจร่วมกันของกลุ่ม สมาชิกในกลุ่มมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน มีการร่วมมือและช่วยเหลือ
ซึ่งกันและกัน เพื่อให้งานของกลุ่มบรรลุเป้าหมายร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ ส่วน “ทักษะการ
ทำงานร่วมกัน” หมายถึง ความสามารถ ความคล่องแคล่วในการปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่น สมาชิก
ในกลุ่มมีการร่วมมือและช่วยเหลือซึ่งกันและกันเพื่อบรรลุเป้าหมายร่วมกัน

2.3 องค์ประกอบของการทำงานร่วมกัน

สลาวิน (Slavin อ้างถึงใน สุริย์ บาวเออร์ 2535 : 15) กล่าวถึงองค์ประกอบสำคัญที่
จะทำให้การเรียนและการทำงานร่วมกันของกลุ่มมีประสิทธิภาพ ได้แก่

- 1) นักเรียนต้องรู้จักทำงานเพื่อกลุ่ม
- 2) ความสำเร็จของกลุ่มขึ้นอยู่กับผลรวมของสมาชิกในกลุ่ม
- 3) ความสำเร็จของกลุ่มขึ้นอยู่กับการเรียนรู้ของสมาชิกในกลุ่ม
- 4) นักเรียนมีความสามารถสูงกว่าจะต้องช่วยเหลือสมาชิกอื่น ๆ

ภณิดา มาประเสริฐ (2537 : 49) กล่าวไว้ว่า การทำงานของกลุ่มจะมีประสิทธิภาพ
และประสบความสำเร็จ สมาชิกในกลุ่มแต่ละคนควรยึดหลักการในการทำงานร่วมกัน ดังนี้

- 1) สมาชิกในกลุ่มทุกคนมีฐานะเท่าเทียมกัน
- 2) สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของกลุ่ม
- 3) สมาชิกแต่ละคนในกลุ่ม ต้องยอมรับบุคคลอื่นในกลุ่มว่าเป็นสมาชิกของกลุ่ม

เดียวกัน และเปิดโอกาสให้สมาชิกทุกคนได้ทำตนให้เป็นประโยชน์ต่อกลุ่ม

4) สมาชิกต้องช่วยกันทำงานที่เป็นมาตรฐาน ได้รับการยอมรับทั้งมาตรฐานการ
ทำงานของบุคคลและมาตรฐานการทำงานของกลุ่ม

- 5) สมาชิกทุกคนต้องมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหาและความสำเร็จของกลุ่ม

กนกพร แสงสว่าง (2540 : 36) กล่าวถึงองค์ประกอบสำคัญที่จะทำให้การทำงาน
ร่วมกันมีประสิทธิภาพ ไว้ดังนี้

- 1) สมาชิกมีเป้าหมายร่วมกันอย่างชัดเจน

2) บทบาทและหน้าที่ของสมาชิกมีความชัดเจน ทุกคนมีความเข้าใจและเคารพในบทบาทหน้าที่ของกันและกัน

3) สมาชิกทุกคนเข้าใจขั้นตอนการปฏิบัติกิจกรรมที่ตรงกันอย่างชัดเจน

4) สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจของกลุ่ม

นรินทร์ กระจ่าง (2542 : 54) กล่าวถึงการทำงานร่วมกันให้มีประสิทธิภาพประกอบด้วยสิ่งต่าง ๆ ดังนี้

1) สมาชิกของกลุ่มได้ร่วมกันกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายของกลุ่มอย่างชัดเจน

2) สมาชิกของกลุ่มมีส่วนร่วมในการทำงานและตัดสินใจ

3) สมาชิกของกลุ่มยอมรับซึ่งกันและกัน

4) มีการกำหนดบทบาท หน้าที่และความรับผิดชอบในการทำงานให้แก่สมาชิกของกลุ่มอย่างชัดเจนและเข้าใจตรงกัน

5) สมาชิกของกลุ่มมีน้ำใจที่ดีต่อกัน ร่วมมือและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

6) มีการวิเคราะห์สภาพปัญหาการทำงานกลุ่มและปรับปรุงให้ดีขึ้นอย่างสม่ำเสมอจากการศึกษาแนวคิดของนักการศึกษา อาจสรุปองค์ประกอบของการทำงานร่วมกันได้ดังนี้

1) สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการทำงานในกลุ่ม

2) สมาชิกต้องร่วมกันทำงานเพื่อให้งานสำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

3) สมาชิกทุกคนเข้าใจขั้นตอนการปฏิบัติกิจกรรมที่ตรงกันอย่างชัดเจน

4) ต้องมีความเชื่อใจและไว้วางใจซึ่งกันและกันในสมาชิกในกลุ่ม

5) สมาชิกทุกคนต้องมีความจริงใจและความซื่อสัตย์ต่อกลุ่ม

6) มีการประสานงานที่ดีระหว่างสมาชิกในกลุ่ม

7) มีมาตรฐานในการปฏิบัติงานของกลุ่มและทุกคนให้การยอมรับ

8) ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคลภายในกลุ่ม

9) มีการกำหนดบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบในกลุ่มชัดเจน

10) มีการประเมินผลและแก้ไขปรับปรุงผลงานของกลุ่มเสมอ

2.4 ประโยชน์และความสำคัญของการทำงานร่วมกัน

การทำงานร่วมกันในกิจกรรมการเรียนรู้ นับว่ามีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสพัฒนาทักษะการทำงานร่วมกันกับผู้อื่น รวมทั้งการพัฒนาด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนให้สูงขึ้น ซึ่งนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ข้อคิดไว้ดังนี้

สิริวรรณ ศรีพหล (2537 : 224-225) ได้กล่าวถึงประโยชน์ที่ผู้เรียนจะได้รับเมื่อผู้สอนจัดสภาพการเรียนรู้โดยยึดลักษณะการให้ผู้เรียนทำงานเป็นกลุ่ม สรุปได้ดังนี้

- 1) เป็นการฝึกให้ผู้เรียนรู้จักทำงานร่วมกับผู้อื่น
- 2) เป็นการฝึกและให้ทัศนคติแก่ผู้เรียนว่า บุคคลอื่น ๆ มีค่าเสมอกัน ต้องยอมรับและเคารพความเป็นคนของผู้อื่น
- 3) เป็นการฝึกให้ผู้เรียนเข้าใจและเรียนรู้เกี่ยวกับบทบาททั้งของตนเองและสมาชิกของกลุ่มคนอื่น ๆ เช่น บทบาทในการเป็นผู้นำหรือบทบาทในการเป็นผู้ตาม เป็นต้น
- 4) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และฝึกฝนทักษะทางด้านสังคม หรือการมีมนุษยสัมพันธ์กับผู้อื่น
- 5) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติงานด้วยตนเอง เพราะการที่เป็นสมาชิกของกลุ่มย่อมได้รับมอบหมายงานให้ปฏิบัติ การเรียน โดยการฝึกการปฏิบัติจะทำให้ได้รับประสบการณ์โดยตรง
- 6) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะในด้านความคิดร่วมกับกลุ่ม เช่น การแก้ปัญหา การตัดสินใจ เป็นต้น
- 7) เป็นการฝึกให้ผู้เรียนรู้จักการปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นได้ เพื่อให้เกิดการยอมรับซึ่งกันและกัน เช่น การยอมรับและปฏิบัติตามมติของกลุ่ม เป็นต้น
- 8) เป็นการฝึกให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับวิถีทางความเป็นประชาธิปไตย ทั้งในด้านความคิดและการกระทำ
- 9) ช่วยทำให้ผู้เรียนเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง ทำให้เข้ารู้สึกว่าคุณมีความสำคัญต่อกลุ่ม ทำให้เกิดทักษะการกล้าแสดงความคิดเห็นและทักษะกล้าพูด กล้าตัดสินใจ ตามมา
- 10) สร้างค่านิยมที่ดีในเรื่องความสามัคคี การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ความเข้าใจและความเห็นใจผู้อื่น

จากข้อคิดของนักวิชาการ สรุปประโยชน์และความสำคัญของการทำงานร่วมกันได้ดังนี้

- 1) ผู้เรียนได้เรียนรู้ทักษะการทำงานร่วมกันกับผู้อื่น
- 2) ผู้เรียนได้เรียนรู้ทักษะทางสังคมด้านต่าง ๆ
- 3) ฝึกให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบทั้งต่อตนเองและต่อกลุ่ม

- 4) ทำให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อเพื่อนร่วมชั้นเรียนและเพื่อน ๆ ในกลุ่ม
- 5) ฝึกให้ผู้เรียนได้พัฒนากระบวนการคิด
- 6) ปลูกฝังค่านิยมในเรื่องความสามัคคีและการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

3. พื้นฐานแนวคิดการพัฒนาหลักสูตรกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

3.1 หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กระทรวงศึกษาธิการ (2544 : 1-2) ได้กำหนดสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ ของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ว่าเป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ผู้เรียนทุกคนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาต้องเรียน ทั้งนี้เพราะกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ว่าด้วย การอยู่ร่วมกันบนโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงรวดเร็วตลอดเวลา การเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจแตกต่างกันอย่างหลากหลาย การปรับตัวเองกับบริบทสภาพแวดล้อม ทำให้เป็นพลเมืองที่รับผิดชอบมีความสามารถทางสังคม มีความรู้ ทักษะ คุณธรรม และค่านิยมที่เหมาะสม โดยให้ผู้เรียนเกิดความเจริญงอกงามในแต่ละด้าน ดังต่อไปนี้

3.1.1 ด้านความรู้ กลุ่มสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จะให้ความรู้แก่ผู้เรียนในเนื้อหาสาระ ความคิดรวบยอดและหลักการสำคัญ ๆ ในสาขาวิชาต่าง ๆ ทางสังคมศาสตร์ ได้แก่ ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ รัฐศาสตร์ จริยธรรม สังคมวิทยา เศรษฐศาสตร์ กฎหมาย ประชากรศึกษาและสิ่งแวดล้อมศึกษาตามขอบเขตที่กำหนดไว้ในแต่ละระดับชั้น โดยจัดการเรียนรู้ในลักษณะบูรณาการหรือสหวิทยาการ

3.1.2 ด้านทักษะและกระบวนการ ในการเรียนสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม นั้น ผู้เรียนควรจะได้พัฒนากระบวนการต่างๆจนเกิดทักษะและกระบวนการ ดังนี้

- 1) ทักษะการคิด เช่น การสรุปความคิด การแปลความ การวิเคราะห์ หลักการและการนำไปใช้ ตลอดจนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
- 2) ทักษะการแก้ปัญหา ตามกระบวนการทางสังคมศาสตร์ กระบวนการสืบสอบ เช่น ความสามารถในการแก้ปัญหาและตั้งสมมติฐานอย่างมีระบบ การรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล การทดสอบสมมติฐานและสรุปเป็นหลักการ
- 3) ทักษะการเรียนรู้ เช่น ความสามารถในการแสวงหาข้อมูลความรู้ โดยการอ่าน การฟัง และการสังเกต ความสามารถในการสื่อสารโดยการพูด การพูด การเขียน และการนำเสนอ ความสามารถในการตีความ การสร้างแผนภูมิ แผนที่ ตารางเวลา และการจัดบันทึก รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีและสื่อสารสนเทศต่างๆให้เป็นประโยชน์ในการแสวงหาความรู้

4) ทักษะกระบวนการกลุ่ม เช่น ความสามารถในการเป็นผู้นำและผู้ตามในการทำงานกลุ่ม มีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายการทำงานของกลุ่ม ปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายด้วยความรับผิดชอบ สร้างสรรค์ผลงาน ช่วยลดข้อขัดแย้งและแก้ปัญหาของกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.1.3 ด้านเจตคติและค่านิยม กลุ่มสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จะช่วยพัฒนาเจตคติและค่านิยมเกี่ยวกับประชาธิปไตยและความเป็นมนุษย์ เช่น รู้จักตนเอง พึ่งตนเอง ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย มีความกตัญญู รักเกียรติภูมิแห่งตน มีนิสัยในการเป็นผู้ผลิตที่ดี มีความพอดีในการบริโภค เห็นคุณค่าของการทำงาน รู้จักคิดวิเคราะห์ การทำงานเป็นกลุ่ม เคารพสิทธิของผู้อื่น เสียสละ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม มีความผูกพันกับกลุ่ม รักท้องถิ่น รักประเทศชาติ เห็นคุณค่า อนุรักษ์และพัฒนาศิลปวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม ศรัทธาในหลักธรรมของศาสนา และการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ ทรงเป็นประมุข

สรุปได้ว่ากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เป็นวิชาที่ทำให้ผู้เรียนมีความรู้ในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมทั้งทางธรรมชาติและสังคมวัฒนธรรม ฝึกทักษะกระบวนการต่าง ๆ ที่สามารถนำมาใช้ประกอบการตัดสินใจอย่างรอบคอบในการดำเนินชีวิต และมีส่วนร่วมในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาในฐานะพลเมืองดี โดยการนำความรู้ทางจริยธรรม หลักธรรมทางศาสนา มาพัฒนาตนเองและสังคมได้ ทำให้ผู้เรียนสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข

3.2 หลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

3.2.1 แนวคิดการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

โรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม ได้จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้เป็นไปตามมาตรฐานตามที่หลักสูตรแกนกลางกำหนด และพัฒนาผู้เรียนเต็มตามศักยภาพ ตอบสนองความต้องการ ความถนัดและความสนใจของผู้เรียน ตลอดจนจัดให้เหมาะสมกับวัย ความสามารถ และความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยมีหลักการในการพัฒนาหลักสูตรกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ดังนี้

1) จัดเชื่อมโยงกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานทุก ๆ ด้าน ให้ได้ตามมาตรฐานที่กำหนด เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของกลุ่มสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ซึ่งเป็นศาสตร์บูรณาการที่มุ่งให้เยาวชนเป็นผู้มีการศึกษา พร้อมทั้งจะเป็นผู้นำ เป็นผู้มีส่วนร่วม และเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบโดย

- (1) นำความรู้จากอดีตมาสร้างความเข้าใจในมรดกทางวัฒนธรรมของประเทศเพื่อการตัดสินใจในการเป็นพลเมืองดี
- (2) นำความรู้เกี่ยวกับโลกของเรามาสร้างความเข้าใจในกระบวนการก่อเกิดสภาพแวดล้อมของมนุษย์ เพื่อการตัดสินใจในการดำรงชีวิตในสังคม
- (3) นำความรู้เรื่องการเมืองการปกครองมาตัดสินใจเกี่ยวกับการปกครองชุมชนและประเทศชาติของตน
- (4) นำความรู้เรื่องการผลิต การแจกจ่าย และการบริโภคสินค้าและบริการ มาตัดสินใจในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด เพื่อการดำรงชีพ การประกอบอาชีพ และการอยู่ในสังคม
- (5) นำความรู้เกี่ยวกับคุณค่าของจริยธรรม ศาสนา มาตัดสินใจในการประพฤติปฏิบัติตนและการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่น
- (6) นำวิธีการทางสังคมศาสตร์มาค้นหาคำตอบเกี่ยวกับประเด็นปัญหาในสังคมและกำหนดแนวทางประพฤติปฏิบัติที่สร้างสรรค์ต่อส่วนรวม

2) จัดหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น และใช้บริบทของท้องถิ่นเป็นส่วนส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ ทั้งสภาพภูมิศาสตร์ แหล่งการเรียนรู้ ภูมิปัญญา ท้องถิ่นและบุคคล หน่วยงาน สถาบัน และองค์กรต่าง ๆ ในชุมชน เป็นข้อมูลในการแสวงหาความรู้และเชื่อมโยงความรู้ทั้งในระดับท้องถิ่น ประเทศชาติ และระดับโลกเข้าด้วยกัน

3) จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มุ่งเน้นทักษะทางสังคม ทักษะการเรียนรู้ ทักษะการคิดวิเคราะห์ และทักษะการจัดการ ที่จะให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนอย่างมีความหมาย และนำสิ่งที่เรียนไปใช้ได้จริงในการดำเนินชีวิต

สรุปว่าผู้เรียนจำเป็นต้องศึกษาระบบการเรียนรู้กลุ่มสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมเพื่อให้เข้าใจสังคมโลกที่ซับซ้อน สามารถปกครองดูแลตนเอง รับผิดชอบ เอาใจใส่ต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมของโลกได้ ซึ่งตลอดระยะเวลาของการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้เรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม จะต้องใช้ความรู้อย่างมีความหมาย เพื่อการตัดสินใจ การสำรวจ ตรวจสอบ การสืบค้น การสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ และนำทางตนเองและผู้อื่น เชื่อมโยงความรู้ที่เรียนสู่โลกแห่งความเป็นจริงในชีวิตได้

3.2.2 สาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

โรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคมได้พัฒนาเพิ่มเติม สาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรการศึกษาขั้น

พื้นฐาน เพื่อเป็นเกณฑ์ในการกำหนดคุณภาพของผู้เรียนเมื่อเรียนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ 2544 : 16)

สาระที่ 1 : ศาสนา ศิลปกรรม จริยธรรม

- มาตรฐาน ส 1.1 : เข้าใจประวัติ ความสำคัญ หลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ สามารถนำหลักธรรมของศาสนามาเป็นหลักปฏิบัติในการอยู่ร่วมกัน
- มาตรฐาน ส 1.2 : ยึดมั่นในศิลปกรรม การกระทำความดี มีค่านิยมที่ดีงาม และศรัทธาในพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ

สาระที่ 2 : หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

- มาตรฐาน ส 2.1 : ปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี ตามกฎหมาย ประเพณี และวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างสันติสุข
- มาตรฐาน ส 2.2 : เข้าใจระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบัน ยึดมั่น ศรัทธา และธำรงรักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

สาระที่ 3 : เศรษฐศาสตร์

- มาตรฐาน ส 3.1 : เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภค การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่ารวมทั้งเศรษฐกิจอย่างพอเพียง เพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ
- มาตรฐาน ส 3.2 : เข้าใจระบบ และสถาบันทางเศรษฐกิจต่างๆ ความสัมพันธ์ของระบบเศรษฐกิจและความจำเป็นของการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจในสังคมโลก

สาระที่ 4 : ประวัติศาสตร์

- มาตรฐาน ส 4.1 : เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลา และยุคสมัยทางประวัติศาสตร์สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์

บนพื้นฐานของความเป็นเหตุเป็นผลมาวิเคราะห์
เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ

มาตรฐาน ส 4.2 : เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตถึงปัจจุบัน
ในแง่ความสัมพันธ์ และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์
อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญและ สามารถ
วิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น

มาตรฐาน ส 4.3 : เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม
ภูมิปัญญาไทย มีความภูมิใจและธำรงความเป็นไทย

สาระที่ 5 : ภูมิศาสตร์

มาตรฐาน ส 5.1 : เข้าใจลักษณะของโลกทางกายภาพ ตระหนัก
ความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งที่ปรากฏในระวางที่ ซึ่งมี
ผล ต่อกันและกันในระบบของธรรมชาติ ใช้แผนที่
และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ในการค้นหาข้อมูล ภูมิ
สารสนเทศ อันจะนำไปสู่การใช้ และการจัดการอย่าง
มีประสิทธิภาพ

มาตรฐาน ส 5.2 : เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทาง
กายภาพที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรควัฒนธรรมและมี
จิตสำนึกอนุรักษ์ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม เพื่อการ
พัฒนาที่ยั่งยืน

จากองค์ประกอบดังกล่าวจึงทำให้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา
และวัฒนธรรม ได้มีส่วนส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเมื่อผู้เรียนเรียนจบปีสุดท้าย
ของช่วงชั้นที่ 3 ดังนี้

1. ได้เรียนรู้และศึกษาเกี่ยวกับความเป็นไปของโลกโดยการศึกษาประเทศไทย
เปรียบเทียบกับประเทศในภูมิภาคต่าง ๆ ในโลก เพื่อพัฒนาแนวความคิดอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข
2. ได้เรียนรู้และพัฒนาให้มีทักษะที่จำเป็นต่อการเป็นนักคิดอย่างมีวิจารณญาณ
3. ได้รับแนวคิดและขยายประสบการณ์ เปรียบเทียบกับประเทศไทย และ
ประเทศในภูมิภาคต่าง ๆ ในโลก ได้แก่ เอเชีย โอเชียเนีย แอฟริกา ยุโรป อเมริกาเหนือ อเมริกาใต้
ในด้านศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม ความเชื่อ ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม
การเมืองการปกครอง ประวัติศาสตร์ และภูมิศาสตร์ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์และสังคมศาสตร์
4. ได้รับแนวคิดและพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นของตน

5. ได้รับการพัฒนาคิดและวิเคราะห์เหตุการณ์ในอนาคต สามารถนำมาใช้เป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิต และวางแผนการดำเนินงานได้อย่างเหมาะสม

จากแนวคิดการพัฒนาหลักสูตร กระทรวงศึกษาธิการกำหนดสาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ เป็นเนื้อหาในการทดลอง ดังนี้

สาระที่ 4 : ประวัติศาสตร์

มาตรฐาน ส 4.2 : เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตถึงปัจจุบัน ในแง่ความสัมพันธ์ และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญและ สามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.1 งานวิจัยในประเทศ

กนกพร แสงสว่าง (2540 :60-61) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และทักษะการทำงานร่วมกันในวิชา ส 305 โลกของเรา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่สอนโดยการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิกซอว์กับการสอนปกติ ผลการวิจัยปรากฏว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิกซอว์มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 การพัฒนาทักษะการทำงานร่วมกันของนักเรียนหลังจากได้รับการสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิกซอว์แล้ว นักเรียนกลุ่มทดลองมีการพัฒนาทักษะการทำงานร่วมกันสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

นรินทร์ กระพีแแดง (2542 : 79-80) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลของการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิกซอว์ที่มีต่อทักษะการทำงานร่วมกันและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ระบอบประชาธิปไตย ในรายวิชา ส 402 สังคมศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนขอนแก่นวิทยายน จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิกซอว์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าของนักเรียนที่เรียนโดยวิธีการสอนตามปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิกซอว์มีทักษะการทำงานร่วมกันสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยวิธีสอนตามปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ปิยะฉัตร ขาวแก้ว (2542) ได้ทำการศึกษาผลของการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิกซอว์ที่มีต่อทักษะการทำงานร่วมกันและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชา ส 306 ประเทศของเรา 4 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสตรีราชินูทิศ จังหวัดอุดรธานี ผลการวิจัยพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการสอน โดยการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิกซอว์สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ ทักษะการทำงานร่วมกันของนักเรียนที่ได้รับการสอน โดยการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิกซอว์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

รตินันท์ ไมตรีจิต (2537: 67) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาวิทยาศาสตร์และความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอน โดยการเรียนแบบร่วมมือกับการสอนตามคู่มือครู พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการสอนโดยใช้การเรียนแบบร่วมมือ สูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และความรับผิดชอบต่อการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยความรับผิดชอบสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุม และคะแนนความรับผิดชอบต่อเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองหลังเรียนสูงกว่าคะแนนความรับผิดชอบต่อเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อนุสรณ์ สุชาตานนท์ (2536 : 65) ได้ทำการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา สังคมศึกษาและบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่สอน โดยการเรียนแบบร่วมมือ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่สอนโดยการเรียนแบบร่วมมือ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนตามปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีบุคลิกภาพประชาธิปไตยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ .05 และนักเรียนกลุ่มทดลองที่สอนโดยการเรียนแบบร่วมมือ มีบุคลิกภาพประชาธิปไตยสูงกว่าก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องภายในประเทศพอจะสรุปได้ว่า การศึกษาเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบร่วมมือของนักการศึกษาพบว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามปกติ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าวิธีการเรียนแบบร่วมมือมีประสิทธิภาพต่อผลสัมฤทธิ์การ เรียนของนักเรียนในระดับชั้นต่าง ๆ และทักษะการทำงานของนักเรียนที่ได้รับการเรียนแบบร่วมมือสูงขึ้น ซึ่งแสดงให้เห็นว่าวิธีการเรียนแบบร่วมมือมีประสิทธิภาพต่อการพัฒนา ทักษะการทำงานร่วมกันของนักเรียนในระดับชั้นต่าง ๆ นอกจากนี้การเรียนแบบร่วมมือสามารถใช้ในการเรียนการสอนในหลาย ๆ รายวิชาและระดับชั้นต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ

4.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

แม็ทซิงลี และแวนสีกัล (Mattingly and Vansickle, 1991 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยการเรียนแบบร่วมมือ (จิกซอว์ 2) และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาสังคมศึกษา โดยได้ทำการศึกษาวิจัยกับนักเรียนระดับ 9 จำนวน 2 ห้องเรียน ซึ่งผู้วิจัยได้สุ่มนักเรียนจำนวน 23 คน ให้ได้รับการสอนแบบดั้งเดิม ผลการวิจัยปรากฏว่า นักเรียนที่เรียนโดยการเรียนแบบร่วมมือ (จิกซอว์ 2) มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการสอนแบบดั้งเดิม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05

ฮอลิเดย์ (Holiday, 1995 : 87) ได้ทำการศึกษาวิจัยการใช้วิธีการสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือ โดยใช้เทคนิคจิกซอว์ 2 ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสัมพันธ์ระหว่างเชื้อชาติในการเรียนวิชาสังคมศึกษาในโรงเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาของนักเรียนระดับ 9 จำนวน 90 คน ที่เรียนวิชาภูมิศาสตร์ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายแห่งหนึ่ง บริเวณปากแม่น้ำมิสซิสซิปปี โดยการแบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ซึ่งใช้เวลาในการวิจัย 6 เดือน โดยได้ทำการวิเคราะห์และวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การวัดสังคมมิติ สัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน ครูอาจารย์ผู้สังเกตการสอน และสัมภาษณ์นักเรียนทั้งก่อนและหลังเรียน ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่เรียนโดยการเรียนแบบร่วมมือ โดยใช้เทคนิคจิกซอว์ 2 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และผลการวิจัยด้านความสัมพันธ์ระหว่างเชื้อชาติ พบว่านักเรียนกลุ่มทดลองมีความรู้ความเข้าใจสูงขึ้น ความสัมพันธ์ด้านเชื้อชาติไม่มีความแตกต่าง

สลาวิน (Slavin 1991 อ้างในบุษบา โชคช่วยชู 2536 :24) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับวิธีการเรียนแบบร่วมมือหลายรูปแบบ ทั้งในระดับโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษาจำนวน 67 ครั้ง เป็นการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเปรียบเทียบกับการสอนปกติ จากการศึกษาพบว่านักเรียนกลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์สูงกว่านักเรียนที่เรียนแบบปกติ 41 ครั้ง ไม่ความแตกต่าง 25 ครั้ง และนักเรียนกลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่านักเรียนที่เรียนแบบปกติ 1 ครั้ง

เซ็ทตี้ (Zetty, 1992 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยวิธีการสอนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD และเทคนิคจิกซอว์ ในการศึกษาโปรแกรมคอมพิวเตอร์ระดับวิทยาลัย โดยผู้วิจัยได้ทำการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและระดับความวิตกกังวลในการศึกษาโปรแกรมคอมพิวเตอร์ด้วยการแบ่งนักศึกษาออกเป็น 2 กลุ่ม ให้นักศึกษากลุ่มที่ 1 ใช้วิธีการเรียนแบบ STAD และนักศึกษากลุ่มที่ 2 ใช้วิธีการเรียนแบบ JIGSAW โดยใช้เวลาศึกษา 1 ภาคเรียน (15 สัปดาห์) ซึ่งมีครูผู้สอนเป็นบุคคลเดียวกัน ผลการวิจัยปรากฏว่า นักศึกษาทั้ง 2 กลุ่มมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น แต่นักศึกษาที่ใช้วิธีการเรียนแบบ JIGSAW มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักศึกษาที่ใช้วิธีการเรียนแบบ STAD อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และจากการศึกษาระดับความวิตกกังวลของนักศึกษาทั้ง 2 กลุ่มมีความวิตกกังวลสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อโบบาเกอร์ (Abobaker, 1995 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยการใช้การเรียนการสอน โดยการเรียนรู้แบบร่วมมือ ในวิชาวิทยาศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีนักเรียนในชั้นเรียนเป็นจำนวนมากในประเทศเยเมน เนื่องจาก การจัดการศึกษาในประเทศเยเมนประสบปัญหาห้องเรียนแออัดคับแคบ โดยเฉพาะในการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ทำให้ครูต้องใช้วิธีการสอนแบบบรรยาย นักเรียนจึงขาดทักษะที่จำเป็นในวิชาชีพวิทยาศาสตร์ ผู้วิจัยจึงทำการศึกษาดทดลองโดยใช้การเรียนแบบร่วมมือกับนักเรียนในโรงเรียนบาลกิส (Balgis high school) ในเมืองเอเดน (Aden) กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับ 11 ของชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 4 ห้องเรียน โดยแบ่งเป็นห้องทดลองกับห้องควบคุมอย่างละ 2 ห้อง ผู้วิจัยได้จัดให้ห้องควบคุมเป็นห้องที่มีนักเรียนหญิงล้วน จำนวน 34 คน และชายล้วน จำนวน 33 คน และนักเรียนที่อยู่ในห้องทดลองแบ่งออกเป็นห้องนักเรียนหญิงล้วน 61 คน และห้องที่มีนักเรียนชายล้วน จำนวน 70 คน นักเรียนทั้ง 4 ห้อง ได้รับการสอนโดยครูคนเดียวกันในระยะเวลาประมาณ 2 เดือน ในวิชาวิทยาศาสตร์ และได้แบ่งนักเรียนในกลุ่มทดลองออกเป็น 25 กลุ่ม เป็นชายล้วน 13 กลุ่ม และหญิงล้วน 12 กลุ่ม ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

- 1) นักเรียนในกลุ่มทดลองทั้งหมดมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมทั้งหมด
- 2) นักเรียนในกลุ่มทดลองที่เป็นชายล้วนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยรวมสูงสุด
- 3) นักเรียนในกลุ่มทดลองทุกกลุ่มย่อย เมื่อนำมาเปรียบเทียบแบ่งแยกตามเพศ ปรากฏว่าไม่พบความแตกต่างด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เห็นได้ชัดเจนในเชิงสถิติ

จากการศึกษาผลงานวิจัยต่างประเทศ สรุปได้ว่า วิธีการเรียนแบบร่วมมือ ส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น มีทัศนคติต่อการเรียนดีขึ้น และพัฒนาทักษะทางสังคมสูงขึ้น สามารถปรับตัวกับเพื่อนและมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการเรียน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

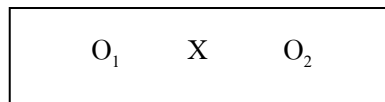
การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงกึ่งทดลอง เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการทำงานร่วมกันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในการเรียนรายวิชา ส 029 ประวัติศาสตร์ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของไทย เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของไทยสมัยสงครามโลก โดยการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิกซอว์ ผู้วิจัยดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. รูปแบบการวิจัย
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
3. ตัวแปรในการวิจัย
4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล
7. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงกึ่งทดลอง ผู้วิจัยใช้วิธีการศึกษากลุ่มทดลอง โดยการวัดก่อนเรียนและหลังเรียน มีรูปแบบการวิจัย ดังนี้

กลุ่มทดลอง

O_1	หมายถึง	การทดสอบก่อนเรียน
X	หมายถึง	การสอนโดยการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิกซอว์
O_2	หมายถึง	การทดสอบหลังเรียน

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวง-วิทยาเขต อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2547 จำนวน 600 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวง-วิทยาเขต อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2547 ได้จากการสุ่มอย่างง่ายมา 1 ห้องเรียน จำนวน 50 คน

3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ การสอนโดยการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยใช้เทคนิคจิกซอร์

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

3.2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

3.2.2 ทักษะการทำงานร่วมกัน

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

4.1 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้การเรียนการสอนโดยการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิกซอร์

4.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

4.3 แบบสังเกตทักษะการทำงานร่วมกัน

การสร้างเครื่องมือ

1. แผนการจัดการเรียนรู้โดยการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิกซอร์ เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของไทยสมัยสงครามโลก กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้

1.1 ศึกษาหลักสูตรสถานศึกษา มาตรฐานช่วงชั้นและสาระการเรียนรู้ คำอธิบายรายวิชาและขอบเขตเนื้อหา รายวิชา ส 029 ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของไทย จากกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

1.2 ศึกษาเอกสารและตำราเรียนที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของไทยสมัยสงครามโลก

1.3 จัดแบ่งเนื้อหา เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของไทยสมัยสงครามโลก ในรายวิชา ส 029 ประวัติความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของไทย โดยแบ่งเป็นหัวข้อย่อยได้ 2 หัวข้อ ดังนี้

1) ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของไทยสมัยสงครามโลกครั้งที่ 1

2) ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของไทยสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2

1.4 ศึกษาวิธีการเรียนการสอนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิกซอว์ และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจากตำราและเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

1.5 สร้างแผนการจัดการเรียนรู้โดยการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิกซอว์ จำนวน 2 แผน แผนละ 4 ชั่วโมง แต่ละแผนการจัดการเรียนรู้มีองค์ประกอบหลัก ดังนี้

1) สาระสำคัญ

2) มาตรฐานการเรียนรู้

3) ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

4) สาระการเรียนรู้

5) กิจกรรมการจัดการเรียนรู้

5.1 ขั้นชี้แจงวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนโดยการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิกซอว์

5.2 ขั้นสอนหรือให้ข้อมูลเกี่ยวกับเนื้อหาที่ต้องการสอน

5.3 ขั้นจัดกลุ่มผู้เรียน ทำงานร่วมกันโดยใช้ทักษะการทำงานร่วมกัน

5.4 ขั้นผู้เรียนเรียนรู้ ทำงานร่วมกันโดยใช้ทักษะการทำงานร่วมกัน

5.5 ขั้นรายงานผลการศึกษาและสรุปความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่แต่ละคน

รับผิดชอบ

5.6 ขั้นทดสอบเป็นรายบุคคล และคำนวณคะแนนรายบุคคลเฉลี่ยเป็น

ของกลุ่ม

5.7 ขั้นสรุปผลงาน ผลการทดสอบของกลุ่มและเสริมแรงจากครู

1.6 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาค้นคว้าอิสระเพื่อพิจารณาตรวจสอบและแก้ไขข้อบกพร่อง แล้วนำแผนการจัดการเรียนรู้มาปรับปรุงแก้ไข

1.7 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแล้วเสนอผู้เชี่ยวชาญ เพื่อพิจารณาตรวจสอบและแก้ไขข้อบกพร่อง แล้วนำไปปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของ ไทยสมัยสงครามโลก ในรายวิชา ส 029 ประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของไทย เป็นแบบทดสอบชนิดเลือกตอบแบบ 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ เวลา 40 นาที ซึ่งมีขั้นตอนในการสร้างและตรวจสอบคุณภาพ ดังนี้

2.1 ศึกษามาตรฐานการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของ รายวิชา ส 029 ประวัติความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของไทยในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

2.2 ศึกษาเอกสารและตำราเรียนเกี่ยวข้องกับเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ของไทยสมัยสงครามโลก ในรายวิชา ส 029 ประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของไทย

2.3 ศึกษาวิธีการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากหนังสือ ตำรา และเอกสารที่เกี่ยวข้อง

2.4 วิเคราะห์เนื้อหา ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง เพื่อสร้างแผนผังแบบทดสอบ

2.5 สร้างแผนผังการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประกอบด้วย เนื้อหา ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและระดับพฤติกรรมที่ต้องการวัด

2.6 สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบเลือกตอบชนิด 4 ตัวเลือก เป็นข้อสอบแบบคู่ขนาน ให้ครอบคลุมเนื้อหาตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและพฤติกรรมที่ต้องการวัด ตามแผนผังการสร้างแบบทดสอบ จำนวน 2 ฉบับ ฉบับละ 40 ข้อ

2.7 นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาค้นคว้าอิสระ เพื่อพิจารณา ตรวจสอบ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

2.8 นำแบบทดสอบที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความ ตรงเชิงเนื้อหา ตลอดจนภาษาที่ใช้แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ

2.9 นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นทั้ง 2 ฉบับ ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 2 โรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ฉบับละ 10 คน

2.10 นำกระดาษคำตอบมาตรวจให้คะแนน โดยให้คะแนนข้อที่ตอบถูกข้อละ 1 คะแนน และข้อที่ผิดหรือไม่ได้ตอบให้ 0 คะแนน นำผลที่ได้จากการตรวจมาวิเคราะห์หาคุณภาพ แบบทดสอบเป็นรายข้อ เพื่อหาค่าความยาก (p) และหาค่าอำนาจจำแนก (r) เลือกข้อสอบที่มี

ค่าความยากง่ายระหว่าง .20 - .80 และมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .20 ขึ้นไป ได้ฉบับละ 40 ข้อ ซึ่งครอบคลุมจุดประสงค์การเรียนรู้ และระดับพฤติกรรมที่ต้องการวัด นำข้อสอบฉบับละ 40 ข้อ ทั้ง 2 ฉบับ ไปหาค่าความเชื่อมั่น ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฉบับก่อนเรียนเท่ากับ 0.86 และฉบับหลังเรียนเท่ากับ 0.94

3. แบบสังเกตทักษะการทำงานร่วมกัน เป็นแบบประเมินที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีขั้นตอนในการสร้างและตรวจสอบคุณภาพ ดังนี้

3.1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบสังเกตที่เกี่ยวข้องกับการประเมินทักษะการทำงาน ร่วมกัน จากตำราและเอกสารที่เกี่ยวข้อง

3.2 สร้างแบบสังเกตทักษะการทำงานร่วมกัน โดยสร้างแบบสังเกตเป็นแบบมาตรฐาน ประเมินค่า (Rating Scales)

3.3 การตรวจให้คะแนน แบบสังเกตทักษะการทำงานร่วมกันจะสร้างแบบมาตรฐาน ประเมินค่า (Rating Scale) มี 3 ระดับ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนแต่ละข้อ ซึ่งจะกำหนดน้ำหนัก ของตัวเลือกในช่วง 1 2 และ 3 ผู้วิจัยได้กำหนดระดับคะแนนไว้ดังนี้

3 หมายถึงบทบาทหรือพฤติกรรมที่นักเรียนได้ปฏิบัติมากกว่า 2 ครั้ง

2 หมายถึงบทบาทหรือพฤติกรรมที่นักเรียนได้ปฏิบัติ 2 ครั้ง

1 หมายถึงบทบาทหรือพฤติกรรมที่นักเรียนได้ปฏิบัติ 0 – 1 ครั้ง

3.4 การแปลความหมายของคะแนน ผู้วิจัยได้กำหนดความหมายของคะแนนที่ได้ จากการสังเกตทักษะการทำงานร่วมกัน ดังนี้

- ระดับคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่า 1.49 คะแนน หมายถึงนักเรียนมีทักษะการทำงาน ร่วมกันอยู่ในระดับต่ำ

- ระดับคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.50 – 2.49 คะแนน หมายถึง นักเรียนมีทักษะ การทำงานร่วมกันอยู่ในระดับปานกลาง

- ระดับคะแนนเฉลี่ยสูงกว่า 2.50 คะแนนขึ้นไป หมายถึง นักเรียนมีทักษะ การทำงานร่วมกันอยู่ในระดับสูง

3.5 นำแบบสังเกตทักษะการทำงานร่วมกันที่ผู้สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาค้นคว้าอิสระ เพื่อพิจารณาตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

3.6 นำแบบสังเกตทักษะการทำงานร่วมกันที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นและได้ปรับปรุงแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณาตรวจสอบความตรงแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

3.7 นำผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณาตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

3.8 นำแบบสังเกตทักษะการทำงานร่วมกันที่ผ่านเกณฑ์ไปใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัย

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

5.1 ทำการทดสอบก่อนเรียน (Pretest) กับกลุ่มทดลองด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของไทยสมัยสงครามโลก จำนวน 40 ข้อ ใช้เวลา 40 นาที แล้วบันทึกผลการสอบไว้เป็นคะแนนก่อนเรียนสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล

5.2 ดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสอนนักเรียนด้วยตนเอง ระยะเวลาในการสอน 8 ชั่วโมง โดยการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิกซอว์

5.3 เก็บรวบรวมข้อมูลหลังการทดลอง ให้นักเรียนทำแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของไทยสมัยสงครามโลก จำนวน 40 ข้อ ใช้เวลา 40 นาที แล้วประเมินทักษะการทำงานร่วมกันด้วยกัน โดยใช้แบบสังเกตที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

5.4 ตรวจสอบแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแบบสังเกตทักษะการทำงานร่วมกัน แล้วนำไปวิเคราะห์โดยวิธีการทางสถิติใช้โปรแกรม SPSS⁺ version 11.0

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ได้ดำเนินการ ดังนี้

6.1 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิกซอว์ ด้วยการทดสอบค่าที (t-test) แบบ dependent

6.2 เปรียบเทียบทักษะการทำงานร่วมกันของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิกซอว์ ด้วยการทดสอบค่าที (t-test) แบบ dependent

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงกึ่งทดลอง เพื่อศึกษาผลการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิกซอร์ที่มีผลต่อทักษะการทำงานร่วมกันและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของไทยในสมัยสงครามโลก ในรายวิชา ส 029 ประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม จังหวัดปทุมธานี ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่ได้รับการสอน โดยการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิกซอร์
2. เปรียบเทียบทักษะการทำงานร่วมกันของนักเรียนที่ได้รับการสอน โดยการเรียนแบบร่วมมือ
3. ข้อสังเกตเกี่ยวกับสภาพการเรียนการสอน

1. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิกซอว์

ตารางที่ 4.1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิกซอว์

กลุ่มทดลอง	N	$\bar{X}$	S.D.	t
ก่อนเรียน	50	23.86	5.09	31.869*
หลังเรียน	50	34.52	2.82	

จากตารางที่ 4.1 แสดงว่าผลสัมฤทธิ์ทางเรียนหลังเรียนของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิกซอว์สูงกว่าก่อนเรียนของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือโดยเทคนิคจิกซอว์ โดยมีนัยสำคัญที่ .05

ตารางที่ 4.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างเรียนของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 และแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 ของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิกซอว์

กลุ่มทดลอง	N	$\bar{X}$	S.D.	t
แผน 1	50	5.28	1.16	8.60*
แผน 2	50	6.82	0.74	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.2 แสดงว่านักเรียนที่ได้รับการสอน โดยการเรียนแบบร่วมมือ โดยใช้เทคนิคจิกซอว์ของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 มีคะแนนค่าเฉลี่ยสูงกว่าแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1

2. ผลการเปรียบเทียบทักษะการทำงานร่วมกันของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิกซอว์

ตารางที่ 4.3 ผลการเปรียบเทียบทักษะการทำงานร่วมกันของนักเรียนที่ได้รับการสอน โดยการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิกซอว์

กลุ่มทดลอง	N	$\bar{X}$	S.D.	t
แผน 1	50	14.08	2.49	15.79*
แผน 2	50	20.68	1.78	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.2 แสดงว่าทักษะการทำงานร่วมกันของนักเรียนที่ได้รับการเรียน โดยการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิกซอว์สูงขึ้น โดยมีนัยสำคัญที่ .05

ตารางที่ 4.4 ผลของการสังเกตทักษะการทำงานร่วมกันของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิกซอว์ จำแนกเป็นรายชื่อ

ข้อ	ทักษะการทำงานร่วมกัน	แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1				แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2			
		$\bar{X}$	S.D	ระดับ	ลำดับ	$\bar{X}$	S.D	ระดับ	ลำดับ
1.	มีส่วนร่วมวางแผนการทำงานของกลุ่ม	1.10	0.28	น้อย	10	1.98	0.32	ปานกลาง	7
2.	ปฏิบัติตามขั้นตอนของกิจกรรมตามที่ได้รับมอบหมายได้ทุกขั้นตอน	1.48	0.48	น้อย	5	2.24	0.54	ปานกลาง	2
3.	สามารถปฏิบัติงานแล้วเสร็จครบถ้วน	1.28	0.54	น้อย	9	1.98	0.59	ปานกลาง	7
4.	เข้าร่วมปฏิบัติตามกิจกรรมตรงตามเวลากำหนด	1.64	0.68	ปานกลาง	1	2.18	0.48	ปานกลาง	3
5.	การเสนอความคิดใหม่ในการทำกิจกรรมของกลุ่ม	1.50	0.58	ปานกลาง	3	2.28	0.45	ปานกลาง	1
6.	แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนในกลุ่มเสมอ	1.40	0.58	น้อย	8	2.14	0.53	ปานกลาง	4
7.	มีส่วนร่วมซักซ้อมความเข้าใจในการปฏิบัติกิจกรรมของกลุ่ม	1.42	0.49	น้อย	7	2.08	0.49	ปานกลาง	5
8.	มีความพึงพอใจกับกิจกรรมที่ได้รับมอบหมาย	1.54	0.51	ปานกลาง	2	2.06	0.51	ปานกลาง	6

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

ข้อ	ทักษะการทำงาน ร่วมกัน	แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1				แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2			
		$\bar{X}$	S.D	ระดับ	ลำดับ	$\bar{X}$	S.D	ระดับ	ลำดับ
9.	ยอมรับและปฏิบัติ ตามความคิดเห็น ของสมาชิกในกลุ่ม ที่มีเหตุผลถูกต้อง	1.48	0.54	น้อย	4	1.94	0.51	ปานกลาง	9
10.	มีส่วนประสานงาน ระหว่างกลุ่มของ ตนเองกับกลุ่ม อื่น ๆ หรือครู ผู้สอน	1.42	0.50	น้อย	6	1.80	0.53	ปานกลาง	10

จากตารางที่ 4.4 แสดงว่าทักษะการทำงานร่วมกันของนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิกซอร์จากแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 ระดับพฤติกรรมปานกลาง ได้แก่ เข้าร่วมปฏิบัติกิจกรรมตรงตามเวลา การเสนอความคิดใหม่ในการทำกิจกรรมของกลุ่ม และมีความพึงพอใจกับกิจกรรมที่ได้รับมอบหมาย และระดับพฤติกรรมน้อยได้แก่ มีส่วนร่วมวางแผนการทำงานของกลุ่ม ปฏิบัติตามขั้นตอนของกิจกรรมตามที่ได้รับมอบหมายได้ทุกขั้นตอน สามารถปฏิบัติงานแล้วเสร็จครบถ้วน แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนในกลุ่มเสมอ มีส่วนร่วมซักซ้อมความเข้าใจในการปฏิบัติกิจกรรมของกลุ่ม ยอมรับและปฏิบัติตามความคิดเห็นของสมาชิกในกลุ่มที่มีเหตุผลถูกต้อง และมีส่วนประสานงานระหว่างกลุ่มของตนเองกับกลุ่มอื่น ๆ หรือครูผู้สอน ส่วนแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 ทุกข้อเป็นพฤติกรรมระดับปานกลาง โดยเรียงอันดับพฤติกรรมจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ การเสนอความคิดใหม่ในการทำกิจกรรมของกลุ่ม ปฏิบัติตามขั้นตอนของกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายได้ทุกขั้นตอน และเข้าร่วมปฏิบัติกิจกรรมตรงตามเวลา กำหนด

ดังนั้น แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 และแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 พฤติกรรมที่มีการเปลี่ยนแปลง โดยเปลี่ยนระดับพฤติกรรมจากน้อยเป็นปานกลาง ได้แก่ มีส่วนร่วมวางแผนการทำงานของกลุ่ม ปฏิบัติตามขั้นตอนของกิจกรรมตามที่ได้รับมอบหมายได้ทุกขั้นตอน สามารถปฏิบัติงานแล้วเสร็จครบถ้วน แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนในกลุ่มเสมอ มีส่วนร่วมซักซ้อม

ความเข้าใจในการปฏิบัติกิจกรรมของกลุ่ม ยอมรับและปฏิบัติตามความคิดเห็นของสมาชิกในกลุ่มที่มีเหตุผลถูกต้อง และมีส่วนประสานงานระหว่างกลุ่มของตนเองกับกลุ่มอื่น ๆ หรือครูผู้สอน

3. ข้อสังเกตเกี่ยวกับสภาพการเรียนการสอน

สำหรับการจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิกซอว์ เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของไทยสมัยสงครามโลก ระยะเวลาแรกนักเรียนให้ความร่วมมือน้อยเนื่องจากนักเรียนไม่คุ้นเคยกับการจัดการเรียนการสอนที่ให้นักเรียนได้ศึกษาด้วยตนเอง

จากการสังเกตเมื่อนักเรียนได้รับการสอนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิกซอว์ได้สักระยะ นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียน มีความสนใจที่จะเรียน สนุกกับการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ ทำให้นักเรียนแต่ละคนรู้สึกว่าคุณค่าตนเองมีความสำคัญต่อกลุ่ม ต้องพยายามทำคะแนนให้กลุ่ม นอกจากนี้นักเรียนยังมีความเสมอภาค มีการแบ่งปันกัน ไม่แบ่งแยกระหว่างคนที่เรียนเก่งเรียนอ่อน คนเรียนเก่งช่วยเหลือเพื่อนที่เรียนอ่อน ทำให้ผลโดยรวมดีขึ้น

ระยะเวลาและเนื้อหาที่ใช้ในการสอนบางชุดกิจกรรมอาจจะเสร็จก่อนบางชุดกิจกรรม เพราะเนื้อหาไม่เท่ากัน ทำให้นักเรียนบางกลุ่มต้องรออีกกลุ่ม ดังนั้นในการจัดเนื้อหาควรให้เนื้อหาเท่ากัน หรือถ้าเนื้อหาไม่เท่ากันควรหากิจกรรมเสริมให้กลุ่มที่เสร็จก่อน

สถานที่ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิกซอว์ควรเป็นสถานที่ที่กว้าง ๆ ให้เหมาะสม เนื่องจากนักเรียนต้องมีการจัดโต๊ะ-เก้าอี้เป็นกลุ่ม ในการจัดโต๊ะ-เก้าอี้ควรมีการจัดไว้ก่อนล่วงหน้า และโต๊ะ-เก้าอี้ควรเคลื่อนย้ายง่าย สะดวก รวดเร็วและไม่เกิดเสียงดังรบกวนห้องเรียนข้างเคียง ผู้สอนได้ข้อสังเกตการจัดสภาพห้องเรียนอีกประการหนึ่งคือนักเรียนแต่ละคนมีความคิดในการจัดการที่แตกต่างกัน บางคนสามารถจัดการได้ดี สามารถที่จะจัดโต๊ะ-เก้าอี้ได้รวดเร็ว บางคนไม่รู้ว่าจะจัดการกับโต๊ะ - เก้าอี้อย่างไร

หลังจากเสร็จสิ้นการทดลองได้สอบถามความคิดเห็นของนักเรียน พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจและสนุกสนานกับการเรียนการสอนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิกซอว์ นักเรียนเสนอให้มีการจัดการเรียนการสอนแบบนี้กับเนื้อหาอื่น ๆ ของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยให้มีเนื้อหาน้อยกว่านี้ อาจจะเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ก่อนที่จะมีการจัดการเรียนการสอนนักเรียนอยากแบ่งกลุ่มเอง แต่หลังจากเสร็จสิ้นการทดลองนักเรียนยินดีที่จะทำงานร่วมกันกับเพื่อนในกลุ่ม ตามที่ครูจัดให้เพราะเมื่อมีการมอบหมายงานในกลุ่ม ก็ต้องเปลี่ยนกลุ่มไปทำงานร่วมกับเพื่อนคนอื่น ๆ ดังนั้นนักเรียนทุกคนจึงมีโอกาสทำงานร่วมกันกับเพื่อนในห้องเกือบทุกคนหรือทุกคน

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ผลของการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิกซอว์ที่มีต่อทักษะการทำงานร่วมกันและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของไทยสมัยสงครามโลก ในรายวิชา ส 029 ประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม จังหวัดปทุมธานี ได้ผลสรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะดังนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.1.1 เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่สอนโดยการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิกซอว์ก่อนเรียนและหลังเรียน

1.1.2 เพื่อเปรียบเทียบทักษะการทำงานร่วมกันของนักเรียนที่สอนโดยการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิกซอว์

1.2 วิธีดำเนินการ

1.2.1 ประชากร คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2547 จำนวน 600 คน

1.2.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2547 ได้จากการสุ่มอย่างง่ายมา 1 ห้องเรียน จำนวน 50 คน

1.2.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

- 1) แผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้การเรียนการสอนโดยการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิกซอว์
- 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
- 3) แบบสังเกตทักษะการทำงานร่วมกัน

1.2.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินงานดังนี้

- 1) ทดสอบก่อนเรียน โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ฉบับก่อนเรียน
- 2) ดำเนินการทดลอง โดยผู้วิจัยทำการสอนด้วยตนเอง ใช้เวลา 8 ชั่วโมง โดยทดลองตามแผนการจัดการเรียนรู้สอนโดยการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิกซอว์
- 3) เมื่อทดลองเสร็จ ทำการทดสอบหลังเรียน โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฉบับหลังเรียน และแบบสังเกตทักษะการทำงานร่วมกัน ซึ่งเป็นแบบสังเกต ชุดเดิม
- 4) ตรวจสอบคำตอบของนักเรียนจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบสังเกตทักษะการทำงานร่วมกัน นำผลมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการทางสถิติ

1.2.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

- 1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของ นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิกซอว์
- 2) เปรียบเทียบการพัฒนาทักษะการทำงานร่วมกันของนักเรียนที่ได้รับการสอน โดยการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิกซอว์

1.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปได้ ดังนี้

1.3.1 ผลสัมฤทธิ์ทางเรียนหลังเรียนของนักเรียนที่ได้รับการสอน โดยการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิกซอว์สูงกว่าก่อนเรียน โดยมีนัยสำคัญที่ .05

1.3.2 ทักษะการทำงานร่วมกันของนักเรียนที่ได้รับการเรียน โดยการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิกซอว์สูงขึ้น โดยมีนัยสำคัญที่ .05

2. อภิปรายผล

การวิจัยเพื่อศึกษาผลการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิกซอว์ที่มีต่อทักษะการทำงานร่วมกันและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของ ไทยสมัยสงครามโลก ในรายวิชา ส 029 ประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของไทย ของนักเรียนชั้น

มัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม จังหวัดปทุมธานี มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปราย ดังนี้

2.1 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิกซอว์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของกนกพร แสงสว่าง (2540 : 61) ที่ได้วิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิกซอว์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของนรินทร์ กระพีแแดง (2542 : 79) ที่ได้วิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิกซอว์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยวิธีการสอนตามปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนอกจากนี้ ยังมีผลการศึกษาของนักการศึกษาอีกหลายท่านที่ให้ผลการศึกษาสอดคล้องกันนี้ เช่น อนุสรณ์ สุชาติ นนท์ (2536 : 65) รศินันท์ ไมตรีจิต (2537 : 67) ซึ่งผลการศึกษาทุกเรื่องต่างให้ข้อสรุปที่สอดคล้องกันว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่สอน โดยการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิกซอว์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผล การศึกษาและผลการวิจัยตามที่ค้นพบนี้ เป็นผลมาจากลักษณะเด่นของการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้ เทคนิคจิกซอว์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของนรินทร์ กระพีแแดง (2542 : 48) ที่กล่าวถึงประโยชน์ ของการเรียนแบบร่วมมือว่าการเรียนแบบร่วมมือเป็นการพัฒนาผู้เรียนด้านการเรียนรู้ ด้าน บุคลิกภาพ ด้านสังคม ด้านอารมณ์ เป็นการพัฒนาการเรียนการสอนใช้สอนได้หลายระดับ หลาย วิชาและหลายเนื้อหา ช่วยลดปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ในชั้นเรียน เช่น ปัญหาวินัยในชั้นเรียน และ การพัฒนาด้านสังคม การเตรียมผู้เรียนออกสู่สังคมภายนอก การจัดการ การเป็นผู้นำและผู้ตาม ฝึก การให้มีความรับผิดชอบต่อส่วนร่วม นอกจากนี้เอปส์เทิน (Epstein, 1991 : 13) ได้กล่าวถึง ประโยชน์และความสำคัญของการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิกซอว์ ว่าเป็นการส่งเสริมความ เป็นอิสระของนักเรียน ส่งเสริมความรับผิดชอบต่อตนเองและต่อกลุ่ม เกิดการยอมรับและความเข้าใจ จากสมาชิกในกลุ่ม ช่วยพัฒนาทักษะทางสังคม สามารถนำมาใช้สอนได้หลายระดับ หลายรูปแบบ และหลายกลุ่มอายุ

จากผลการวิจัยและแนวคิดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยตามที่กล่าวมาแล้ว จึงสรุปได้ว่า การเรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิกซอว์ มีผลที่สำคัญที่จะทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ทั้งนี้เพราะ การเรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิกซอว์มีลักษณะเด่นที่สำคัญคือ เป็นการเรียนที่

เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ช่วยเหลือกันภายในกลุ่ม ซึ่งแต่ละกลุ่มจะมีการคัดเลือกกันมีทั้งเด็กเก่ง ปานกลางและอ่อน ซึ่งการสื่อสารภายในกลุ่มของนักเรียนที่มีพื้นฐานใกล้เคียงกันจะทำให้ดีกว่าการถ่ายทอดของครู นอกจากนี้ นักเรียนยังได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างทั่วถึงและทุกคนจะช่วยเหลือกัน อย่างเต็มที่เพราะคะแนนของรายบุคคลมีผลต่อคะแนนของกลุ่มด้วย ทำให้เด็กไม่เห็นแก่ตัว และ ตั้งใจในการทำงานเพื่อความสำเร็จของกลุ่ม รวมถึงนักเรียนทุกคนมีแรงจูงใจในการทำงาน เพราะ ความสำเร็จของกลุ่มจะได้รับการเสริมแรงจากครูอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ทำให้นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาที่เรียนและต่อครูผู้สอน

2.2 เปรียบเทียบทักษะการทำงานร่วมกัน

จากผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิกซอว์มีทักษะการทำงานร่วมกันสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาพฤติกรรมการทำงานร่วมกันระหว่างแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 และแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 แต่ละพฤติกรรมแล้ว พบว่า พฤติกรรมที่มีระดับพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงจากน้อยเป็นปานกลางคือมีส่วนร่วมวางแผนการทำงานของกลุ่ม ปฏิบัติตามขั้นตอนของกิจกรรมตามที่ได้รับมอบหมายได้ทุกขั้นตอน สามารถปฏิบัติงานแล้วเสร็จครบถ้วน แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนในกลุ่มเสมอ มีส่วนร่วมซักซ้อมความเข้าใจในการปฏิบัติกิจกรรมของกลุ่ม ยอมรับและปฏิบัติตามความคิดเห็นของสมาชิกในกลุ่มที่มีเหตุผลถูกต้อง และมีส่วนประสานงานระหว่างกลุ่มของตนเองกับกลุ่มอื่น ๆ หรือครูผู้สอน การที่พฤติกรรมดังกล่าวเปลี่ยนจากระดับน้อยเป็นระดับปานกลางเนื่องมาจากนักเรียนมีความคุ้นเคยกับการจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือ โดยใช้เทคนิคจิกซอว์มากขึ้น ส่วนพฤติกรรมอื่น ๆ ระดับพฤติกรรมยังเป็นเหมือนเดิมคือปานกลาง แต่ค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นทุกพฤติกรรม

ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของนรินทร์ กระพีแฉง (2542 : 80) ได้ศึกษาเปรียบเทียบทักษะการทำงานร่วมกันของการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิกซอว์กับการเรียนโดยวิธีสอนตามปกติ พบว่า การเรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิกซอว์มีทักษะการทำงานร่วมกันสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยวิธีสอนปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของกนกพร แสงสว่าง (2540 : 64) ที่ได้ทำการศึกษาพัฒนาการทักษะการทำงานร่วมกันของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิกซอว์พบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิกซอว์ มีพัฒนาการด้านทักษะการทำงานร่วมกันสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้ ในงานวิจัยของนักวิชาการ เช่น ปิยะฉัตร ขาวแก้ว (2542) สามารถ สุขาวงศ์ (2537 : 96) ก็ยังให้ผลสรุปของการวิจัยที่สอดคล้องกัน ซึ่งเป็นเครื่องยืนยันได้อย่างดีว่าการสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือเป็นวิธีการเรียนที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาทักษะด้านต่าง ๆ ให้กับผู้เรียน ทั้งนี้ เนื่องจากการเรียน

แบบร่วมมือ ทำให้นักเรียนทุกคนได้มีโอกาสทำงานกลุ่ม ซึ่งกระบวนการกลุ่มที่เกิดขึ้นเป็นการพัฒนาทักษะการทำงานร่วมกันในหลาย ๆ ด้าน เช่น การเป็นผู้นำ ผู้ตาม การสื่อสาร การยอมรับ ความแตกต่างระหว่างบุคคล การช่วยเหลือกัน ความสามัคคี รวมถึงการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสมาชิกกลุ่ม นอกจากนี้การเรียนแบบร่วมมือยังทำให้นักเรียนมองเห็นเป้าหมายหรือความสำเร็จร่วมกัน ทำให้เกิดการช่วยเหลือกันอย่างเต็มกำลังความสามารถ ดังนั้น ปฏิสัมพันธ์ภายในกลุ่มจึงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและจริงจัง เพราะเมื่อนักเรียนได้เผชิญปัญหาด้วยตนเอง จำเป็นที่จะต้องใช้ทักษะการทำงานร่วมกันเพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ จึงจะทำให้กลุ่มประสบความสำเร็จได้

จากผลการวิจัยครั้งนี้ พอสรุปได้ว่า การเรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิกซอว์มีผลอย่างสำคัญต่อการพัฒนาทักษะการทำงานร่วมกันของนักเรียน ทั้งนี้เพราะการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิกซอว์ เป็นการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนได้มีโอกาสปฏิบัติงานในลักษณะกระบวนการกลุ่ม ซึ่งทุกคนมีเป้าหมายร่วมกัน มีบทบาทอย่างเสมอภาคกันภายในกลุ่ม ทุกคนจึงต้องช่วยเหลือกันและร่วมมือกันเพื่อกลุ่ม ดังนั้น การทำงานร่วมกันของสมาชิกในกลุ่มจึงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง และมีประสิทธิภาพ ส่งผลต่อการพัฒนาทักษะการทำงานร่วมกันของผู้เรียนทุกคน และควรมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทางด้านการมีส่วนร่วมซักซ้อมความเข้าใจในการปฏิบัติกิจกรรมของกลุ่ม และการเข้าร่วมปฏิบัติกิจกรรมตรงตามเวลาที่กำหนด

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยข้อเสนอแนะสำหรับผู้สนใจที่จะนำไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนดังนี้

3.1.1 ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า การสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิกซอว์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน จึงสมควรที่จะมีการนำวิธีการสอนนี้ไปใช้ในการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมรายวิชาอื่น ๆ หรือระดับชั้นอื่น ๆ ต่อไป

3.1.2 การสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิกซอว์ ช่วยพัฒนาทักษะการทำงานร่วมกันของนักเรียน ดังนั้น เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพในการทำงานร่วมกัน ครู – อาจารย์ผู้สอนควรที่จะนำเอาวิธีการสอนแบบนี้ไปใช้ในการสอน เมื่อต้องการพัฒนาทักษะการทำงานร่วมกันของนักเรียน

3.1.3 ครู – อาจารย์ ผู้สอนที่จะนำเอาวิธีการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิกซอว์ไปใช้ควรศึกษาเทคนิคเฉพาะต่าง ๆ ของวิธีการเรียนการสอนแบบนี้ให้เข้าใจอย่างลึกซึ้ง เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพของการสอนตามเทคนิควิธีสอนอย่างแท้จริง

3.1.4 การจัดทำสื่อต่าง ๆ ประกอบในการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิกซอว์ เช่น ใบงาน แบบทดสอบ ควรคำนึงถึงความเหมาะสมของเวลา เนื้อหา ภาษา ความชัดเจน และความน่าสนใจของสื่อต่าง ๆ เพื่อให้การเรียนแบบนี้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยในเนื้อหาวิชาอื่น ๆ หรือในระดับชั้นต่าง ๆ เพื่อให้เข้าใจถึงประสิทธิภาพของการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิกซอว์ได้ดียิ่งขึ้น

3.2.2 ควรมีการวิจัยผลของวิธีการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิกซอว์ ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และพัฒนาการด้านคุณสมบัตินักเรียนในด้านอื่น ๆ เช่น การพัฒนาความเป็นระเบียบวินัย คุณธรรมจริยธรรม การพัฒนาบุคลิกภาพความเป็นผู้นำและการพัฒนาบุคลิกภาพด้านต่าง ๆ เป็นต้น

3.2.3 ควรมีการวิจัยเปรียบเทียบวิธีการสอนแบบร่วมมือหลาย ๆ รูปแบบ เพื่อจะสามารถเลือกรูปแบบวิธีสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหาวิชาและระดับชั้นหรือโรงเรียนได้ดียิ่งขึ้น

3.2.4 ควรเลือกเนื้อหาที่นักเรียนถนัดและสนใจ

3.2.5 ควรเน้นให้นักเรียนฝึกคิดวิเคราะห์ในเนื้อหาที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน

3.2.6 ควรมีศึกษาวิจัยในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ เพื่อวิจัยการเรียนการสอนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิกซอว์สามารถใช้กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น นอกเหนือจากกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กนกพร แสงสว่าง (2540) “การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการทำงานร่วมกัน ในรายวิชา ส 305 โลกของเรา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่สอนโดยการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิกซอว์กับการสอนตามปกติ” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แผนกวิชาหลักสูตรและการสอน สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545) *แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545 – 2549) : ฉบับสรุปพิมพ์ครั้งที่ 2* กรุงเทพมหานคร พรึกหวานกราฟฟิค
- ชูศรี สนิทประชากร “ประโยชน์ของการเรียนแบบร่วมมือ” *จันทร์เกษมสาร* (กรกฎาคม – ธันวาคม 2534) หน้า 48 – 49
- จิตติมา อุ่นใจ (2538) “การเปรียบเทียบการคิดแบบเอนกนัยของเด็กปฐมวัยที่ได้รับประสบการณ์เรียนแบบร่วมมือกับประสบการณ์ตามแผนปกติ” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แผนกวิชาหลักสูตรและการสอน สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ณรงค์ พวงพิศ, (2543) *หนังสือเรียนสังคมศึกษาประวัติศาสตร์ไทย รายวิชา ส 029 ประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของไทย ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น*. กรุงเทพมหานคร อักษรเจริญทัศน์ 2543
- _____. (2547) *หนังสือเรียนสาระการเรียนรู้พื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม : ประวัติศาสตร์ ม. 5 ช่วงชั้นที่ 4* กรุงเทพมหานคร อักษรเจริญทัศน์
- ทิตินา แจมมณี (2522) *กลุ่มสัมพันธ์ : ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ เล่ม 1* กรุงเทพมหานคร บุรพาศิลป์การพิมพ์
- _____. (2545) *ศาสตร์การสอน* พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- นรินทร์ กระพี้แดง (2542) “ผลของการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิกซอว์ ที่มีต่อทักษะการทำงานร่วมกันและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ระบอบประชาธิปไตย ในรายวิชา ส 402 สังคมศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แผนกวิชาหลักสูตรและการสอน สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

- นาคยา ปิรันธนานนท์ (2537) “การพัฒนาการเรียนการสอนสังคมศึกษา(1)” ใน *ประมวลสาระ
ชุดวิชาสารัตถะและวิทยวิธีทางวิชาสังคมศึกษา* หน่วยที่ 11 หน้า 118 - 233 นนทบุรี
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
- บุญชม ศรีสะอาด (2537) *การพัฒนาการสอน* กรุงเทพมหานคร สุวีริยาสาส์น
- บุษบา โชคช่วยชู (2536) “ผลการเรียนแบบร่วมมือที่มีต่อความสามารถในการเขียนภาษาอังกฤษ
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ”
วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ปิยะฉัตร ขาวแก้ว (2542) “ผลของการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิกซอว์ที่มีต่อทักษะการ
ทำงานร่วมกับและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชา ส 306 ประเทศของเรา 4 ของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนสตรีราชินูทิศ จังหวัดอุดรธานี” วิทยานิพนธ์
ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน สาขาวิชา
ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- พรรณพิศ วานิชย์การ “การทำงานแบบกลุ่ม” *วารสารสารานุกรม 1* (กรกฎาคม – กันยายน 2528)
หน้า 135
- พรรณรศมี เเงาธรรมสาร “การเรียนแบบทำงานรับผิดชอบร่วมกัน” *สารพัฒนาหลักสูตร 95*
(กุมภาพันธ์ 2533) หน้า 35 – 37
- พลับพลึง คงชนะ และคณะ (2543) *หนังสือเรียนสังคมศึกษา ประวัติศาสตร์ไทย รายวิชา 029
ประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น*
กรุงเทพมหานคร พัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.)
- ภณิดา มาประเสริฐ (2537) “สื่อกับการพัฒนาการเรียนการสอนสังคมศึกษา” ใน *ประมวลสาระ
ชุดวิชาสารัตถะและวิทยวิธีทางวิชาสังคมศึกษา* หน่วยที่ 13 หน้า 1 – 51 นนทบุรี
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
- รตินันท์ ไมตรีจิต (2537) “การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์และความ
รับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยการเรียนรู้แบบ
ร่วมมือกับการสอนตามคู่มือครู” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- วงเดือน นาราลัจจ์ และคณะ (2544) *หนังสือเรียนสังคมศึกษา ประวัติศาสตร์ไทย ส 029
ประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น.*
กรุงเทพมหานคร ไทยวัฒนาพานิช

ศึกษาธิการ, กระทรวง กรมวิชาการ กองวิจัยการศึกษา (2539) รายงานการวิจัยสภาพปัญหา
แนวทางการพัฒนา และนวัตกรรมในการจัดการเรียนการสอนของครู โรงเรียน
มัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์คุรุสภา

_____ (2543) การปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด : แนวทางสู่การปฏิบัติ
กรุงเทพมหานคร คุรุสภาลาดพร้าว

_____ (2545) หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 พิมพ์ครั้งที่ 2
กรุงเทพมหานคร คุรุสภาลาดพร้าว

_____ (2545) เอกสารประกอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 คู่มือการ
จัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม พ.ศ. 2545
กรุงเทพมหานคร คุรุสภาลาดพร้าว

ศึกษาธิการ, กระทรวง (2544) สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา
ศาสนา และวัฒนธรรม ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2544 กรุงเทพมหานคร
คุรุสภาลาดพร้าว 2545

สงวนศรี วิรัชชัย (2527) จิตวิทยาสังคมเพื่อการศึกษา กรุงเทพมหานคร ศึกษาพร

สมยศ นาวิกาน (2523) การบริหารตามสถานการณ์ กรุงเทพมหานคร บรรณกิจ

สามารถ สุขawangส์ (2537) “การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พฤติกรรมการทำงาน
กลุ่ม และความคงทนในการเรียนรู้ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชา
สังคมศึกษาด้วยการสอนแบบโครงการ โดยการเรียนรู้แบบร่วมมือ” ปรินญาณิพนธ์
ปรินญาการศึกษามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร

สำนักคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2545
แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2 กรุงเทพมหานคร พรึกหวานกราฟฟิค

สิริวรรณ ศรีพหล (2537) “รูปแบบการสอนที่เน้นการเรียนรู้จากกลุ่ม” ใน *ประมวลสาระชุด
วิชาการพัฒนาหลักสูตรและวิทยวิธีทางการสอน* หน้าที่ 10 หน้า 224 – 225 พิมพ์ครั้งที่
ที่ 1 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์

สุจินต์ วิสวธีรานนท์ (2537) “การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์” ใน *ประมวล
สาระชุดวิชาสาระดัดและวิทยวิธีทางวิทยาศาสตร์* หน้าที่ 11 หน้า 234 – 293
นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์

สุรศักดิ์ หลาบมาลา (2531) “การเรียนการสอนแบบร่วมมือ” *วิทยจารย์ 86* (กุมภาพันธ์ 2531)
หน้า 3 - 5

- สุมณฑา พรหมบุญ และคณะ (2541) “การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม” ใน *การปฏิรูปการเรียนรู้ตามแนวคิด 5 ทฤษฎี* หน้า 33 – 34 กรุงเทพมหานคร สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
- สุริย์ บาวเออร์ (2535) “การเรียนรู้โดยการร่วมมือ” *วารสารวิชาการ – อุดมศึกษา 2* (กันยายน – ธันวาคม 2535) หน้า 19 – 20
- สุวกิจ ศรีปัดดา (2528) “การวิเคราะห์ปริมาณงานของอาจารย์สถาบันอุดมศึกษาในจังหวัดมหาสารคาม” *ปริญญานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร*
- อนุสรณ์ สุชาติานนท์ (2536) “การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาและบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่สอนโดยการเรียนรู้แบบร่วมมือ” *ปริญญานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร*
- อรพรรณ พรสีมา (2540) “การเรียนรู้แบบร่วมแรงร่วมใจ” ใน *ทฤษฎีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม* หน้า 57 -58 กรุงเทพมหานคร สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
- อัจฉราพร ทรัพย์แก้ว (2536) “การศึกษาผลการมีส่วนร่วมในกระบวนการปฏิสัมพันธ์กลุ่มต่อพัฒนาการด้านทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณในห้องเรียนแบบร่วมมือ วิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5” *วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*
- อารีย์ พันธุ์ณี (2534) *จิตวิทยาการเรียนการสอน* กรุงเทพมหานคร เลิฟแอนด์ลิฟเพรส
- Abobaker, Nagib Mahfood *An Investigation of Cooperative Learning for Teaching Large High School Science Classes in Yemen* [CD – ROM] Doctoral Dissertation, University of Idaho, 1995. Abstract available : Proquest File: Dissertation Abstracts Ondisc 1994-1995 [Accessed May 2, 2000].
- Brandt, Fred John. *The Effects of Cooperative Learning on Achievement and Self Esteem of High School Students with Learning Abilities.* [CD – ROM] Doctoral Dissertation. Fordham University. 1995. Abstract available: Proquest File: Dessertation Abstracts Ondisc 1994 – 1995 [Accessed May 2, 2000].

- Butler, Renee *Cooperative Learning and Computer Simulation : Examining effects on the problem – solving abilities of sixth-grade* [CD-ROM] Doctoral Dissecrtation, Peabody College for Teachers of Vanderbilt University, 1991. Abstract available: Proquest File: Dissertation Abstracts Ondisc 1988-1992 [Accessed May 2, 2000].
- Epstein, Ruth. *Cooperative Learning; The Jigsaw Reading Technique Social-Education v55 n6* (October 1991) p 395. Abstract available: SilverPlatter File: ERIC. [Accessed May 2, 2000].
- Foley, Kathleen Emma. *Cooperative Learning and Visual Organizers: Effect on Student Solving Mole Problems in Chemistry.* [CD – ROM] Doctoral Dissertation, Rutgers The State University of New Jersey, 1995. Abstract available: Proquest File: Dissertation Abstracts Ondisc 1994 – 1997 [Accessed May 2, 2000].
- Glenn, Annjo V. *A Case Study of At – risk Using Cooperative Learning Techniques in two High School Language Arts Classes.* [CD – ROM] Doctoral Dissertation, Western Michigan University, 1996. Abstract available: Proquest File: Dissertation Abstracts Ondisc 1994 – 1997 [Accessed May 2, 2000].
- Good, C.V. *Dictionary of Education* New York.: Mcgraw-Hill Book, 1973.
- Holiday, C Dwight *The Effects of the Cooperative Learning Strafgy Jigsaw 2 on Academic Achievement and Cross – Race Relationships in a secondary Social Studies classroom* [CD – ROM] Doctoral Dissertation. The University of Southern Mississippi 1995 Abstract available: Proquest File: Dissertation Abstracts Ondesc 1994 – 1997 [Accessed May 2, 2000].
- Johnson, David W. Johnson. Roger T. and Edythe Johnson Holubec. *CIRCLES OF LEARNING: Cooperation in the Classroom.* 3rd Minnesota.: Interaction Book, 1990.
- Marshell, Robert Lester. *The Effects of the Cooperative Learning and Academic Teams on ninth School (TEXAS).* [CD-ROM] Dectoral Dissertation. Texas A&M Universtry, 1995. Abstract available: Proquest File: Dissertation Abstracts Ondisc 1994-1997 [Accessed May 2, 2000].
- Mattingly, Robert M; Vansickle, Ronald. *Cooperative Learning and Achievement in Social Studies : Jigsaw 2.* [CD-ROM] Social – Education v55 n6 (October 1991) p 392 – 395. Abstract available: Silverplatter File: ERIC. [Accessed May 2, 2000].

Nichos, Joey Del. *The Effects of Cooperative Learning on Student Achievement and Motivation in a High School Geometry Class*. [CD-ROM] Doctoral Dissertation, The University of Oklahoma, 1994. Abstract available: Proquest File: Dissertation Abstracts Ondisc 1994 -1997 [Accessed May 2, 2000].

Slavin, Robert E. *Cooperative Learning Theory, Research, and Practice* Massachusetts: A Simon & Schuter, 1991.

Zetty, Nina *A Comparison of the STAD and JIGSAW Cooperative Learning Methods in a College-Level Microcomputer Applications*. [CD-ROM] Doctoral Dissertation. West Virginia University, 1992. Abstract available: Proquest File: Dissertation Abstracts Ondisc 1988-1992 [Accessed May 2, 2000].

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายนามผู้เชี่ยวชาญ

รายนามผู้เชี่ยวชาญ

ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย มีดังนี้

1. นางสาวอุทัยวรรณ สายพัฒนา

การศึกษาสูงสุด

ปริญญาเอก การศึกษาคุษฎีบัณฑิต (การทดสอบและวัดผลทางการศึกษา)
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ตำแหน่ง

- หัวหน้างานวัดผล, ปฏิบัติการสอนคณิตศาสตร์
โรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม จังหวัดปทุมธานี

2. นายอมรเทพ คูหาเรืองรอง

การศึกษาสูงสุด

ปริญญาโท การศึกษามหาบัณฑิต (บริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ตำแหน่ง

ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดปทุมธานี เขต 1

3. นางสุมามาลัย ศิริจร

การศึกษาสูงสุด

ปริญญาโท การศึกษามหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน) มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ตำแหน่ง

อาจารย์ 2 ระดับ 7 โรงเรียนวัดอัยยิการาม จังหวัดปทุมธานี

ภาคผนวก ข
แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน (Pre-Test)

รายวิชา ส 029 ประวัติความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

เรื่อง ประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยสมัยสงครามโลก

คำชี้แจง

1. ข้อสอบเป็นแบบปรนัย จำนวน 40 ข้อ ใช้เวลา 40 นาที
2. ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

1. ก่อนสงครามโลกครั้งที่ 1 ไทยมีความสัมพันธ์ทางด้านทหารกับประเทศใด
ก. เยอรมนี   ข. อังกฤษ   ค. สหรัฐอเมริกา   ง. รัสเซีย
2. ก่อนสงครามโลกครั้งที่ 1 ไทยมีความสัมพันธ์กับรัสเซียในด้านใด
ก. การทหาร   ข. การค้า   ค. การทูต   ง. ไม่มีความสัมพันธ์กัน
3. ก่อนสงครามโลกครั้งที่ 1 ไทยถูกประเทศใดคุกคาม จนประเทศไทยต้องเสียดินแดนบางส่วน
ก. ฝรั่งเศส   ข. เยอรมนี   ค. รัสเซีย   ง. สหรัฐอเมริกา
4. เมื่อไทยอยู่ระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 1 ไทยมีความสัมพันธ์กับประเทศเยอรมนีลักษณะใด
ก. เร่งส่งแร่พลูมให้เยอรมนี   ข. ให้เยอรมนีเช่าเรือกลไฟ
ค. ไล่ชาวเยอรมนีออกนอกประเทศ   ง. ควบคุมชาวเยอรมนี
5. เมื่อเข้าร่วมสงครามโลกครั้งที่ 1 ไทยมีความสัมพันธ์กับประเทศฝรั่งเศสในลักษณะตามข้อใด
ก. จับกุมทหารฝรั่งเศส   ข. ให้ฝรั่งเศสเช่าเรือกลไฟขนาดใหญ่
ค. ให้ฝรั่งเศสทำกิจกรรมป่าไม้ในประเทศไทย   ง. ยึดทรัพย์สินทั้งหมดของชาวฝรั่งเศส
6. ข้อใดเป็นการกระทำของไทยหลังเข้าร่วมสงครามโลกครั้งที่ 1
ก. กำขายกับรัสเซีย   ข. สนับสนุนให้เยอรมนีทำกิจกรรมป่าไม้
ค. จับกุมชาวอังกฤษในประเทศไทยทั้งหมด   ง. ไทยส่งกองกำลังทหารไปช่วยอังกฤษรบ
7. เพราะเหตุใดไทยจึงควบคุมชาวเยอรมนีและออสเตรียไว้ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 1
ก. เป็นประเทศที่แพ้สงคราม
ข. เพื่อไม่ให้ไปต่อสู้เพื่อแย่งดินแดนอินโดจีน
ค. ไม่ให้เข้าไปก่อความวุ่นวายในอาณานิคมอังกฤษและฝรั่งเศส
ง. เพื่อข่มขู่ชาวเยอรมนีและออสเตรียให้ยอมแพ้สงครามโลกครั้งที่ 1
8. ข้อใดเป็นผลทางการเมืองที่นานาประเทศได้รับจากสงครามโลกครั้งที่ 1
ก. ปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำ   ข. ปัญหาการล่มสลายของฝ่ายผู้แพ้สงคราม
ค. ปัญหาการพลัดถิ่น   ง. ปัญหาสิ่งก่อสร้างเสียหาย

9. ข้อใดเป็นผลทางเศรษฐกิจที่นานาประเทศได้รับจากสงครามโลกครั้งที่ 1
- ก. ปัญหาสินค้าราคาแพง
  - ข. ปัญหาการเปลี่ยนแปลงรัฐบาล
  - ค. ปัญหาผู้บาดเจ็บและทุพพลภาพ
  - ง. ปัญหาการล่มสลายของฝ่ายผู้แพ้สงคราม
10. ข้อใดเป็นผลทางด้านสังคมที่ไทยได้รับจากสงครามโลกครั้งที่ 1
- ก. ปัญหาผู้บาดเจ็บและทุพพลภาพ
  - ข. ปัญหาการกักตุนสินค้า
  - ค. ปัญหาขาดภาวะผู้นำประเทศ
  - ง. ปัญหาสินค้าขาดแคลน
11. การชนะสงครามสงครามโลกครั้งที่ 1 ทำให้ไทยสามารถยกเลิกสนธิสัญญาที่ทำไว้ก่อนสงครามโลกครั้งที่ 1 กับประเทศใดโดยเป็นการยกเลิกทันที
- ก. สหรัฐอเมริกา
  - ข. รัสเซีย
  - ค. เยอรมนี
  - ง. อังกฤษ
12. ข้อใดเป็นความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับอังกฤษหลังสงครามโลกครั้งที่ 1
- ก. อังกฤษช่วยเหลือไทยสนธิสัญญากับชาติอื่น ๆ
  - ข. ไทยสามารถยกเลิกสนธิสัญญาที่ทำไว้กับอังกฤษได้ทันที
  - ค. ไทยการค้าเสรีกับอังกฤษ
  - ง. การทูตในลักษณะประนีประนอมผ่อนปรน
13. ข้อใดเป็นความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับออสเตรียหลังสงครามโลกครั้งที่ 1
- ก. ประนีประนอมเพื่อรักษาประโยชน์ส่วนใหญ่
  - ข. ยกเลิกสนธิสัญญาที่ทำไว้ก่อนสงครามโลกครั้งที่ 1 ทันที
  - ค. ให้ความช่วยเหลือไทยในการแก้ไขสนธิสัญญา
  - ง. เรียกร้องค่าเสียหายจากไทยเป็นจำนวนมาก
14. หลังสงครามโลกครั้งที่ 1 ประเทศใดขอสิทธิพิเศษในการเสียภาษีสินค้าบางชนิดจากไทย
- ก. สหรัฐอเมริกา
  - ข. เยอรมนี
  - ค. อิตาลี
  - ง. ออสเตรีย
15. เพราะเหตุใดประเทศไทยจึงเลือกเจรจาแก้ไขสนธิสัญญากับสหรัฐอเมริกาเป็นชาติแรก
- ก. สหรัฐอเมริกาเป็นประเทศที่แพ้สงคราม
  - ข. สหรัฐอเมริกาเป็นมิตรและช่วยเหลือไทย
  - ค. สหรัฐอเมริกามีดินแดนประเทศราชติดกับประเทศไทย
  - ง. สนธิสัญญาที่ทำกับสหรัฐอเมริกามีเงื่อนไขน้อย

16. บุคคลใดมีความสำคัญในการแก้ไขสนธิสัญญาระหว่างไทยกับสหรัฐอเมริกา
- ก. พระยาคลังยามไตรี
  - ข. จอมพล ป.พิบูลสงคราม
  - ค. นายปรีดี พนมยงค์
  - ง. พระวรวงศ์เธอจักรพงษ์ภูวนาถ
17. ข้อใดเป็นความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับเยอรมนีหลังสงครามโลกครั้งที่ 1
- ก. ไทยต้องชดใช้ค่าใช้จ่ายจากสงครามให้เยอรมนี
  - ข. ไทยและเยอรมนีไม่มีความสัมพันธ์กันเลย
  - ค. เยอรมนีต้องส่งเงินและทรัพย์สินจากเยอรมันมาชดใช้ค่าเสียหาย
  - ง. เยอรมนียินยอมชดใช้ค่าเสียหายให้ไทยโดยใช้เงินและทรัพย์สินของเยอรมนีในไทยเท่านั้น
18. ข้อใดคือการประสานประโยชน์ของไทยหลังสงครามโลกครั้งที่ 1
- ก. เรียกร้องค่าเสียหายจากประเทศที่แพ้สงคราม
  - ข. เข้าร่วมเป็นสมาชิกสันนิบาตชาติ
  - ค. ส่งอาวุธไปช่วยเหลือฝ่ายสัมพันธมิตร
  - ง. ส่งอาหารไปช่วยเหลือฝ่ายสัมพันธมิตร
19. สาเหตุที่ไทยเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 คือข้อใด
- ก. เลียนแบบประเทศที่เจริญแล้ว
  - ข. ประชาชนส่วนใหญ่ต้องการเปลี่ยนแปลง
  - ค. เพื่อแก้ไขสนธิสัญญาที่ไม่เป็นธรรม
  - ง. การปกครองแบบเดิมทำให้ประเทศไทยเสียเปรียบด้านการค้า
20. หลังสงครามโลกครั้งที่ 1 ประเทศไทยเน้นการดำเนินความสัมพันธ์กับนานาประเทศในลักษณะตามข้อใด
- ก. การทหาร
  - ข. การทูต
  - ค. การค้าขาย
  - ง. การศึกษา
21. ข้อใดคือปัจจัยจากผู้แพ้สงครามโลกครั้งที่ 1 ที่นำประเทศต่าง ๆ เข้าสู่สงครามโลกครั้งที่ 2
- ก. ความล้มเหลวของสันนิบาตชาติ
  - ข. ความไม่เป็นธรรมของสนธิสัญญาสันติภาพ
  - ค. การเติบโตของลัทธินิยมทางทหาร
  - ง. ความขัดแย้งทางอุดมการณ์ทางการเมือง

22. ญี่ปุ่นเป็นปัจจัยที่ทำให้ไทยเข้าสู่สงครามโลกครั้งที่ 2 อย่างไร
- ก. การสร้างอิทธิพลของญี่ปุ่นในเอเชีย
  - ข. การแข่งขันเศรษฐกิจของญี่ปุ่นในแถบเอเชีย
  - ค. การแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมระหว่างไทยกับญี่ปุ่น
  - ง. ความขัดแย้งของญี่ปุ่นกับประเทศมหาอำนาจในประเทศไทย
23. ไทยกับฝรั่งเศสมีความสัมพันธ์กันอย่างไรในสงครามอินโดจีน
- ก. เป็นมิตรกันในด้านค้าขาย
  - ข. ไม่มีความสัมพันธ์กัน
  - ค. ร่วมมือกันในการพัฒนาดินแดนอินโดจีน
  - ง. สู้รบกันบนดินแดนอินโดจีน
24. ข้อใดเป็นข้อเสนอที่ไทยยื่นแก่ฝรั่งเศสในสงครามอินโดจีน
- ก. ขอเพิ่มภาษีขาเข้า – ขาออกในประเทศไทย
  - ข. การถือครองน้ำโขงเป็นพรมแดนไทยกับอินโดจีน
  - ค. การค้าขายอาวุธระหว่างพรมแดนไทยกับอินโดจีน
  - ง. การย้ายถิ่นฐานของชาวอินโดจีนเข้ามาในประเทศไทย
25. ผลของสงครามอินโดจีน ทำให้ประเทศไทยยึดดินแดนบางส่วนได้ยกเว้นข้อใด
- ก. เมืองตะนาวศรี
  - ข. นครจำปาศักดิ์
  - ค. หลวงพระบาง
  - ง. เมืองศรีโสภณ
26. ประเทศใดที่ เป็นผู้ใกล้เคียงในสงครามอินโดจีน
- ก. อังกฤษ
  - ข. ฝรั่งเศส
  - ค. จีน
  - ง. ญี่ปุ่น
27. ไทยมีความสัมพันธ์กับญี่ปุ่นลักษณะตามข้อใดในสงครามมหาเอเซียบูรพา
- ก. เป็นพันธมิตรกันในด้านสู้รบในสงคราม
  - ข. เป็นศัตรูกันในการสู้รบในสงคราม
  - ค. เป็นพันธมิตรในการค้าขาย
  - ง. เป็นศัตรูกันในด้านเศรษฐกิจ
28. ข้อใดเป็นผลด้านสังคมที่ไทยได้รับจากสงครามมหาเอเซียบูรพา
- ก. สินค้าขาดแคลน
  - ข. ภาวะเงินเฟ้อ
  - ค. ปัญหาโรคจิตหวาดกลัวสงคราม
  - ง. การเปลี่ยนแปลงผู้นำประเทศ
29. ข้อใดเป็นขบวนการที่ต่อต้านการเข้าร่วมสงครามมหาเอเซียบูรพาของรัฐบาลไทย
- ก. ขบวนการรักชาติ
  - ข. ขบวนการสู้เพื่อชาติ
  - ค. ขบวนการรักไทย
  - ง. ขบวนการเสรีไทย

30. ข้อใดเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสงครามมหาเอเชียบูรพา
- ก. อังกฤษบีบบังคับให้ไทยร่วมกับญี่ปุ่น
  - ข. การเข้ามาค้าขายของชาวญี่ปุ่นในประเทศไทย
  - ค. สหรัฐอเมริกาขอร้องให้ไทยเข้าร่วมสู้รบกับญี่ปุ่น
  - ง. กองทัพทหารญี่ปุ่นบุกเข้ามาในประเทศไทยโดยประเทศไทยยังไม่ยินยอม
31. บุคคลใดเป็นผู้ประกาศสันติภาพของประเทศไทย หลังสงครามโลกครั้งที่ 2
- ก. จอมพล ป. พิบูลสงคราม
  - ข. นายควง อภัยวงศ์
  - ค. นายปรีดี พนมยงค์
  - ง. จอมพลถนอม กิตติขจร
32. หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ไทยมีความสัมพันธ์กับอังกฤษในลักษณะใด
- ก. ให้ความช่วยเหลือประเทศไทยในการฟื้นฟูประเทศ
  - ข. ไทยและอังกฤษไม่ได้ติดต่อกันเลย
  - ค. ทำการค้าขายกับประเทศไทยโดยเพิ่มภาษีอากร
  - ง. ลงโทษประเทศไทยในฐานะผู้แพ้สงคราม
33. หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ไทยมีความสัมพันธ์กับฝรั่งเศสในลักษณะใด
- ก. ไทยต้องชดใช้ค่าปฏิกรรมสงครามให้กับฝรั่งเศส
  - ข. ฝรั่งเศสให้ความช่วยเหลือประเทศไทยในการพัฒนาประเทศ
  - ค. ไทยกับฝรั่งเศสไม่ได้ติดต่อกันเลย
  - ง. ฝรั่งเศสมีความสัมพันธ์ที่ดีกับประเทศไทย
34. ประเทศใดที่ไทยไม่ได้ประกาศสงคราม แต่ประเทศไทยต้องเร่งสร้างความสัมพันธ์ หลังสงครามโลกครั้งที่ 2
- ก. อังกฤษ
  - ข. สหรัฐอเมริกา
  - ค. สหภาพโซเวียต
  - ง. ญี่ปุ่น
35. ข้อใดคือสาระสำคัญของสนธิสัญญาที่ประเทศไทยทำกับอังกฤษหลังสงครามโลกครั้งที่ 2
- ก. ไทยไม่ต้องชดใช้ค่าเสียหายจากสงครามโลกให้อังกฤษ
  - ข. ไทยไม่ต้องคืนดินแดนที่แย่งมาจากอังกฤษระหว่างสงคราม
  - ค. ห้ามประเทศไทยส่งข้าว ยาง ดีบุกและไม้สักออกนอกประเทศ โดยไม่ได้รับอนุญาต
  - ง. ไทยจะต้องบุคคลลวงคอคอดกระเพื่อเชื่อมมหาสมุทรอินเดียกับอ่าวไทย

36. ข้อใดคือเหตุผลที่ไทยต้องเข้าเป็นสมาชิกองค์การสหประชาชาติ
- ก. เพื่อให้ประเทศไทยจะได้หลุดพ้นจากการเป็นประเทศผู้แพ้สงคราม
  - ข. เพื่อความมั่นคงปลอดภัยของประเทศจากการรุกรานของชาติอื่น
  - ค. เพื่อค้าขายกับประเทศที่เป็นสมาชิก
  - ง. เพื่อให้ไทยเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรม
37. ประเทศใดต่อต้านไทยในการเข้าร่วมเป็นสมาชิกองค์การสหประชาชาติ
- ก. เยอรมนี
  - ข. สหรัฐอเมริกา
  - ค. ญี่ปุ่น
  - ง. จีน
38. ข้อใดคือเงื่อนไขที่ไทยต้องปฏิบัติในการเข้าร่วมองค์การสหประชาชาติ
- ก. ลงนามชดใช้ค่าเสียหายให้ประเทศญี่ปุ่น
  - ข. ลงนามยกดินแดนอินโดจีนให้อังกฤษ
  - ค. ลงนามในความตกลงระงับกรณีพิพาทระหว่างประเทศไทยกับฝรั่งเศส
  - ง. ลงนามสัมพันธ์ทางการทูตกับเยอรมนี
39. เพราะเหตุใดหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ไทยต้องเร่งสร้างความสัมพันธ์กับสหภาพโซเวียต
- ก. เพื่อไม่ให้สหภาพโซเวียตเรียกร้องค่าเสียหายจากสงครามโลกครั้งที่ 2 จากไทย
  - ข. เพื่อไม่ให้สหภาพโซเวียตคัดค้านการเข้าเป็นสมาชิกองค์การสหประชาชาติ
  - ค. สหรัฐอเมริกาบังคับให้ไทยสร้างความสัมพันธ์กับสหภาพโซเวียต
  - ง. เพื่อไม่ให้สหภาพโซเวียตเข้ามาควบคุมอำนาจในประเทศไทย
40. ข้อใดคือประโยชน์ที่ไทยได้รับจากการเข้าร่วมองค์การสหประชาชาติ
- ก. ได้รับความช่วยเหลือจากองค์การสหประชาชาติในด้านต่าง ๆ
  - ข. ไทยไม่ต้องชดใช้ค่าเสียหายจากสงครามโลกครั้งที่ 2
  - ค. ไทยไม่ถูกกล่าวหาว่าแพ้สงครามโลกครั้งที่ 2
  - ง. ไทยได้รับดินแดนที่เป็นของไทยก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 กลับคืน

เฉลยคำตอบแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน
เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของไทยสมัยสงครามโลก

1.	ข.	9.	ก.	17.	ง.	25.	ก.	33.	ก.
2.	ค.	10.	ก.	18.	ข.	26.	ง.	34.	ค.
3.	ก.	11.	ค.	19.	ค.	27.	ก.	35.	ค.
4.	ง.	12.	ง.	20.	ข.	28.	ค.	36.	ข.
5.	ค.	13.	ข.	21.	ข.	29.	ง.	37.	ง.
6.	ง.	14.	ค.	22.	ก.	30.	ง.	38.	ค.
7.	ค.	15.	ข.	23.	ง.	31.	ค.	39.	ข.
8.	ข.	16.	ก.	24.	ข.	32.	ง.	40.	ก.

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน (Post-Test)

รายวิชา ส 029 ประวัติความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

เรื่อง ประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยสมัยสงครามโลก

คำชี้แจง

1. ข้อสอบเป็นแบบปรนัย จำนวน 40 ข้อ ใช้เวลา 30 นาที
2. ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

1. ก่อนสงครามโลกครั้งที่ 1 ไทยมีความสัมพันธ์ทางการค้ากับประเทศใด
ก. อังกฤษ   ข. เยอรมนี   ค. ฝรั่งเศส   ง. รัสเซีย
2. ก่อนสงครามโลกครั้งที่ 1 ไทยมีความสัมพันธ์กับฝรั่งเศสในด้านใด
ก. การทูต   ข. การค้า
ค. การทหาร   ง. ไม่มีความสัมพันธ์กัน
3. ก่อนสงครามโลกครั้งที่ 1 ไทยเจริญสัมพันธไมตรีกับประเทศใดเพื่อถ่วงดุลอำนาจ
ก. รัสเซีย   ข. เยอรมนี   ค. ฝรั่งเศส   ง. สหรัฐอเมริกา
4. ระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 1 ไทยควบคุมชนชาติใดไว้เพื่อไม่ให้ไปก่อความวุ่นวาย
ก. ชาวฝรั่งเศส   ข. ชาวอเมริกัน
ค. ชาวอังกฤษ   ง. ชาวเยอรมนี
5. เมื่อเข้าร่วมสงครามโลกครั้งที่ 1 ไทยมีความสัมพันธ์กับประเทศออสเตรเลียในลักษณะใด
ก. ให้ออสเตรเลียทำกิจกรรมป่าไม้ในไทย   ข. ให้ออสเตรเลียเช่าเรือกลไฟขนาดใหญ่
ค. จับกุมทหารออสเตรเลีย   ง. ยึดทรัพย์สินทั้งหมดของชาวออสเตรเลีย
6. เพราะเหตุใดไทยจึงเข้าร่วมกับชาติฝ่ายสัมพันธมิตรในสงครามโลกครั้งที่ 1
ก. ไทยเห็นว่าฝ่ายสัมพันธมิตรชนะ   ข. ฝ่ายสัมพันธมิตรมีผลประโยชน์กับไทยมาก
ค. ฝ่ายสัมพันธมิตรข่มขู่ไทย   ง. ไม่พอใจที่ฝ่ายอำนาจกลางยึดดินแดนบางส่วนของไทย
7. ข้อใดที่ไทยไม่ได้ได้กระทำหลังจากตัดสินใจเข้าร่วมสงครามโลกครั้งที่ 1
ก. ไทยส่งกองกำลังทหารไปช่วยรบ
ข. สนับสนุนให้ฝรั่งเศสทำกิจกรรมป่าไม้
ค. จับกุมชาวออสเตรเลียในไทยทั้งหมด
ง. ส่งแร่พลูมเฟรมให้กับเยอรมัน

15. ข้อใดเป็นสาระสำคัญของสนธิสัญญาระหว่างไทยกับสหรัฐอเมริกา หลังสงครามโลกครั้งที่ 1
- ก. ไทยคืนพรมแดนอินโดจีนคืนสหรัฐอเมริกา
  - ข. สหรัฐอเมริกาขอสิทธิพิเศษในการจัดเก็บภาษีอากร
  - ค. สหรัฐอเมริกาขอสิทธิทางการศาลที่มีอยู่ในประเทศไทย
  - ง. สหรัฐอเมริกาขอให้ไทยจ้างชาวอเมริกาเป็นที่ปรึกษากฎหมาย
16. ข้อใดคือเงื่อนไขที่ฝรั่งเศสต้องการจากไทย หลังสงครามโลกครั้งที่ 1
- ก. ขอสิทธิการจัดตั้งศาลกงสุลของฝรั่งเศส
  - ข. ขอสิทธิพิเศษในการจัดเก็บภาษี
  - ค. ขอสิทธิในการประกอบอาชีพทุกอาชีพแก่ชาวฝรั่งเศส
  - ง. ขอสิทธิในการค้าขายสินค้าทุกชนิดในไทย
17. หลังสงครามโลกครั้งที่ 1 ประเทศใดยินยอมชดเชยค่าเสียหายให้กับไทย โดยมีข้อแม้ว่าจะต้องเรียกเก็บจากทรัพย์สินภายในไทยเท่านั้น
- ก. อังกฤษ
  - ข. ออสเตรเลีย
  - ค. อิตาลี
  - ง. เยอรมนี
18. ข้อใดเป็นการประสานประโยชน์ของไทยและประเทศต่าง ๆ หลังสงครามโลกครั้งที่ 1
- ก. ส่งอาวุธไปช่วยเหลือฝ่ายสัมพันธมิตร
  - ข. การจัดตั้งองค์การสันนิบาตชาติ
  - ค. เรียกร้องค่าเสียหายจากประเทศที่แพ้สงคราม
  - ง. ส่งอาหารไปช่วยเหลือฝ่ายสัมพันธมิตร
19. ประเทศต่าง ๆ ใช้เหตุผลใดเป็นข้ออ้างไม่แก้ไขสนธิสัญญาที่ไม่เป็นธรรม
- ก. การแต่งกายของคนไทยไม่เป็นสากล
  - ข. ไทยไม่จริงใจกับการแก้ไขสนธิสัญญา
  - ค. ระบอบการปกครองของไทยยังไม่เป็นสากล
  - ง. สาระสำคัญของสนธิสัญญาเดิมคืออยู่แล้ว
20. หลังสงครามโลกครั้งที่ 1 ไทยส่งทูตไปประจำประเทศต่าง ๆ เพื่อทำการติดต่อในเรื่องใด
- ก. การทหาร
  - ข. การศึกษา
  - ค. การเมืองการปกครอง
  - ง. การแก้ไขสนธิสัญญา
21. ข้อใดเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสหรัฐอเมริกาที่นำประเทศต่าง ๆ เข้าสู่สงครามโลกครั้งที่ 2
- ก. ความขัดแย้งทางอุดมการณ์ทางการเมือง
  - ข. ความล้มเหลวของสันนิบาตชาติ
  - ค. ความไม่เป็นธรรมของสนธิสัญญาสันติภาพ
  - ง. การเติบโตของลัทธินิยมทางทหาร

22. ข้อใดเป็นปัจจัยที่เกี่ยวกับชาตินาอานาจที่นำไทยเข้าสู่สงครามโลกครั้งที่ 2
- ก. การแข่งขันเศรษฐกิจของชาตินาอานาจ
  - ข. การขยายอำนาจของชาตินาอานาจ
  - ค. ความขัดแย้งระหว่างชาตินาอานาจ
  - ง. การเข้ามาค้าขายของชาตินาอานาจในประเทศไทย
23. ประเทศใดที่ต่อสู้กับไทยในสงครามอินโดจีน
- ก. สหรัฐอเมริกา
  - ข. อังกฤษ
  - ค. ญี่ปุ่น
  - ง. ฝรั่งเศส
24. ข้อใดเป็นสาเหตุของสงครามอินโดจีน
- ก. ฝรั่งเศสขอเพิ่มภาษีนำเข้า – ขาออกในประเทศไทยบริเวณชายแดนอินโดจีน
  - ข. ชาวจีนต้องการเข้ามาค้าขายในประเทศไทยโดยผิดกฎหมาย
  - ค. อังกฤษไม่พอใจไทยที่ส่งเครื่องบินมาทิ้งระเบิดในพรมแดนอินโดจีน
  - ง. ฝรั่งเศสส่งเครื่องบินทิ้งระเบิดและยิงปืนเข้ามาในไทย
25. ข้อใดกล่าวถูกต้องเกี่ยวกับผลของสงครามอินโดจีน
- ก. ไทยยึดเมืองศรีโสภณของอินโดจีนได้
  - ข. อังกฤษได้ครอบครองอินโดจีนกับฝรั่งเศส
  - ค. ฝรั่งเศสได้ครอบครองพรมแดนอินโดจีนทั้งหมด
  - ง. สหรัฐอเมริกา อังกฤษ และฝรั่งเศสครอบครองอินโดจีนร่วมกัน
26. ข้อใดเป็นบทบาทของญี่ปุ่นในสงครามอินโดจีน
- ก. ญี่ปุ่นช่วยเหลือด้านอาวุธกับไทย
  - ข. ญี่ปุ่นเข้ามาครอบครองอินโดจีน
  - ค. ญี่ปุ่นทำการสู้รบกับไทยในสงครามอินโดจีน
  - ง. ญี่ปุ่นใกล้เคียงในสงครามอินโดจีน
27. ไทยร่วมรบเป็นพันธมิตรกับประเทศใดในสงครามมหาเอเชียบูรพา
- ก. ญี่ปุ่น
  - ข. สหรัฐอเมริกา
  - ค. อังกฤษ
  - ง. ฝรั่งเศส
28. ปัญหาด้านใดที่ทำให้ชาวไทยเป็นโรคจิตหวาดกลัวสงคราม หลังสงครามมหาเอเชียบูรพา
- ก. ด้านเศรษฐกิจ
  - ข. ด้านสุขภาพอนามัย
  - ค. ด้านสังคม
  - ง. ด้านการเมือง

29. ข้อใดเป็นสาเหตุที่มีการจัดตั้งขบวนการเสรีไทย
- ก. เพื่อต่อต้านสงครามภายในประเทศไทย
  - ข. เพื่อสนับสนุนการเข้าร่วมสงครามมหาเอเชียบูรพาของรัฐบาล
  - ค. เพื่อแสดงความสามัคคีของคนไทย
  - ง. เพื่อต่อต้านการเข้าร่วมสงครามมหาเอเชียบูรพาของรัฐบาล
30. ข้อใดเป็นสาเหตุที่ไทยต้องเข้าร่วมสู้รบในสงครามมหาเอเชียบูรพากับญี่ปุ่น
- ก. อังกฤษบีบบังคับให้ไทยร่วมกับญี่ปุ่น
  - ข. กองทัพทหารญี่ปุ่นบุกเข้ามาในไทยโดยที่ไทยยังไม่ยินยอม
  - ค. สหรัฐอเมริกาขอร้องให้ไทยเข้าร่วมสู้รบกับญี่ปุ่น
  - ง. การเข้ามาค้าขายของชาวญี่ปุ่นในประเทศไทย
31. ข้อใดคือบทบาทสำคัญของนายปรีดี พนมยงค์ หลังสงครามโลกครั้งที่ 2
- ก. เป็นผู้นำประเทศในขณะที่เกิดสงคราม
  - ข. เป็นผู้ที่ทำให้ไทยแพ้สงคราม
  - ค. เป็นผู้ประกาศสันติภาพของประเทศไทย
  - ง. เป็นผู้ที่ทำให้ไทยชนะสงคราม
32. ประเทศใดประกาศสงครามกับไทย และต้องการลงโทษไทยในฐานะที่แพ้สงคราม
- ก. ญี่ปุ่น
  - ข. สหรัฐอเมริกา
  - ค. จีน
  - ง. อังกฤษ
33. ข้อใดเป็นความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับจีน หลังสงครามโลกครั้งที่ 2
- ก. มีการลงนามในสนธิสัญญาทางไมตรีระหว่างกัน
  - ข. จีนไม่พอใจไทยที่ร่วมมือกับญี่ปุ่นสู้รบในสงคราม
  - ค. จีนให้ความช่วยเหลือไทยในการฟื้นฟูประเทศหลังสงคราม
  - ง. ไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างกันเพราะไม่อยู่ในสถานะสงครามต่อกัน
34. ข้อใดเป็นสาเหตุที่ไทยต้องเร่งสร้างความสัมพันธ์กับสหภาพโซเวียต หลังสงครามโลกครั้งที่ 2
- ก. อังกฤษบีบบังคับให้ไทยสร้างความสัมพันธ์กับสหภาพโซเวียต
  - ข. สหภาพโซเวียตสามารถช่วยเหลือไทยในการเจรจาแก้ไขสนธิสัญญากับชาติอื่น ๆ
  - ค. ไทยป้องกันไม่ให้สหภาพโซเวียตใช้สิทธิยับยั้งการเข้าร่วมองค์การสหประชาชาติ
  - ง. ไทยป้องกันไม่ให้สหภาพโซเวียตเรียกร้องค่าเสียหายจากการเข้าร่วมสงครามของไทย

35. หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 สนธิสัญญาของชาติใดที่ห้ามไทยส่งข้าว ยาง ดีบุกและไม้สักออกนอกประเทศ โดยไม่ได้รับอนุญาต
- ก. โซเวียต   ข. สหรัฐอเมริกา   ค. อังกฤษ   ง. ฝรั่งเศส
36. ข้อใดคือองค์การที่ไทยต้องการเข้าร่วมเพื่อความมั่นคงปลอดภัยของประเทศ หลังสงครามโลกครั้งที่ 2
- ก. องค์การสันนิบาตชาติ
ข. องค์การสหประชาชาติ
ค. องค์การอนามัยโลก
ง. องค์การคุ้มครองสิทธิมนุษยชนโลก
37. ประเทศใดยินยอมให้ประเทศไทยเข้าร่วมเป็นสมาชิกองค์การสหประชาชาติ
- ก. อังกฤษ   ข. จีน
ค. ฝรั่งเศส   ง. สหรัฐอเมริกา
38. ข้อใดคือการแก้ไขอุปสรรคการเข้าร่วมองค์การสหประชาชาติของประเทศไทย
- ก. ลงนามในความตกลงระงับกรณีพิพาทระหว่างประเทศไทยกับฝรั่งเศส
ข. ลงนามยกดินแดนอินโดจีนให้อังกฤษ
ค. ลงนามชดใช้ค่าเสียหายให้ประเทศญี่ปุ่น
ง. ลงนามสัมพันธไมตรีทางการทูตกับเยอรมนี
39. ข้อใดคือประเทศถาวรที่มีสิทธิ์ยับยั้งการเข้าร่วมองค์การสหประชาชาติของไทย
- ก. ญี่ปุ่น   ข. จีน   ค. เยอรมนี   ง. สิงคโปร์
40. ข้อใดคือผลดีที่ไทยได้รับจากการเข้าร่วมองค์การสหประชาชาติ
- ก. ได้รับความช่วยเหลือจากองค์การสหประชาชาติในด้านต่าง ๆ
ข. ไทยไม่ต้องชดใช้ค่าเสียหายจากสงครามโลกครั้งที่ 2
ค. ไทยไม่ถูกกล่าวหาว่าแพ้สงครามโลกครั้งที่ 2
ง. ไทยได้รับดินแดนที่เป็นของไทยก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 กลับคืน

เฉลยคำตอบแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน
เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของไทยสมัยสงครามโลก

1.	ข.	9.	ก.	17.	ง.	25.	ก.	33.	ก.
2.	ค.	10.	ก.	18.	ข.	26.	ง.	34.	ค.
3.	ก.	11.	ค.	19.	ค.	27.	ก.	35.	ค.
4.	ง.	12.	ง.	20.	ข.	28.	ค.	36.	ข.
5.	ค.	13.	ข.	21.	ข.	29.	ง.	37.	ง.
6.	ก.	14.	ค.	22.	ค.	30.	ข.	38.	ก.
7.	ง.	15.	ค.	23.	ง.	31.	ค.	39.	ข.
8.	ข.	16.	ก.	24.	ง.	32.	ง.	40.	ก.

แบบสังเกตทักษะการทำงานร่วมกัน

ในการเรียน

เรื่อง ประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยสมัยสงครามโลก

รายวิชา ส 029 ประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ชื่อ – สกุล.....ชั้น ม.2/.....เลขที่.....
กลุ่มที่.....ชื่อกลุ่ม.....วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

คำชี้แจง

1. ครูประเมินนักเรียนเป็นรายบุคคล
2. แบบสังเกตทักษะการทำงานร่วมกันฉบับนี้ไม่มีคำตอบที่ถูกต้องหรือผิดให้ตรวจสอบตามความเป็นจริงเกี่ยวกับทักษะการทำงานร่วมกันของนักเรียนทีละข้อ แล้วประเมินโดยทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่นักเรียนเห็นว่าตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด ซึ่งมีมาตรฐานประมาณค่าดังนี้
- 3 หมายถึงบทบาทหรือพฤติกรรมที่นักเรียนได้ปฏิบัติมากกว่า 2 ครั้ง
- 2 หมายถึงบทบาทหรือพฤติกรรมที่นักเรียนได้ปฏิบัติ 2 ครั้ง
- 1 หมายถึงบทบาทหรือพฤติกรรมที่นักเรียนได้ปฏิบัติ 0 – 1 ครั้ง

พฤติกรรมการทำงานร่วมกัน	ระดับพฤติกรรม		
	3	2	1
1. มีส่วนร่วมวางแผนการทำงานของกลุ่ม			
2. ปฏิบัติตามขั้นตอนของกิจกรรมตามที่ได้รับมอบหมายได้ทุกขั้นตอน			
3. สามารถปฏิบัติงานแล้วเสร็จครบถ้วน			
4. เข้าร่วมปฏิบัติกิจกรรมตรงตามเวลากำหนด			
5. การเสนอความคิดเห็นใหม่ในการทำกิจกรรมของกลุ่ม			
6. แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนในกลุ่มเสมอ			
7. มีส่วนร่วมซักซ้อมความเข้าใจในการปฏิบัติกิจกรรมของกลุ่ม			
8. มีความพึงพอใจกับกิจกรรมที่ได้รับมอบหมาย			
9. ยอมรับและปฏิบัติตามความคิดเห็นของสมาชิกในกลุ่มที่มีเหตุผลถูกต้อง			
10. มีส่วนประสานงานระหว่างกลุ่มของตนเองกับกลุ่มอื่น ๆ หรือครูผู้สอน			

ลงชื่อ.....ผู้สังเกต

ภาคผนวก ค
แผนการจัดการเรียนรู้

คู่มือครูสำหรับปฏิบัติกิจกรรม

การเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิกซอว์

เรื่อง

ประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยสมัยสงครามโลก

รายวิชา ส 029 ประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทย

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

โรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม

อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

คู่มือครูสำหรับการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน การเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิกซอว์

ในการจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิกซอว์มีแนวปฏิบัติดังนี้

1. แบ่งนักเรียนทั้งชั้นเรียนออกเป็นกลุ่ม ๆ ละ 4-6 คน เพื่อเป็นสมาชิกของกลุ่มที่เรียกว่า “กลุ่มบ้าน” เช่น หากนักเรียนในชั้นมี 50 คน จะแบ่งเป็นกลุ่มบ้าน 10 กลุ่ม ๆ ละ 5 คน นักเรียนในแต่ละกลุ่มต้องมีทั้งนักเรียนเก่ง ปานกลางและอ่อนคละกัน โดยใช้ข้อมูลจากผลการเรียน รายวิชาสังคมศึกษา ของภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2546 เป็นเกณฑ์ในการแบ่งกลุ่มบ้าน (การแบ่งกลุ่มอาจจะแบ่งกลุ่มละ 4-6 คน ถ้าแบ่งกลุ่มแล้วเหลือเศษก็ให้ไปรวมกับกลุ่มอื่น ๆ โดยจะต้องไม่เกินกลุ่มละ 6 คน)

2. เมื่อแบ่งกลุ่มบ้านเรียบร้อยแล้วให้ปฏิบัติดังนี้

2.1 สมาชิกในกลุ่มบ้านแต่ละคนจะได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติกิจกรรมตามชุดกิจกรรมที่กำหนดไว้ในแต่ละกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งแต่ละแผนการเรียนจะมีชุดกิจกรรมที่ประกอบด้วยใบคำสั่ง ใบความรู้ ใบงาน และใบเฉลย แผนละ 5 ชุด นักเรียนรับผิดชอบคนละ 1 ชุด (กรณีในกลุ่มมีสมาชิก 6 คน ให้สมาชิกคนที่ 6 ร่วมกับสมาชิกคนใดคนหนึ่งทำงานเสมือนเป็นสมาชิก 1 คน)

2.2 กลุ่มบ้านแต่ละกลุ่มรับผิดชอบ 5 บทบาท คือ บทบาทหัวหน้ากลุ่ม บทบาทประสานงาน บทบาทผู้ควบคุมเสียง บทบาทผู้รักษาเวลา บทบาทผู้ตรวจสอบและสรุปผลงาน โดยจัดให้สมาชิก 1 คนรับผิดชอบ 1 บทบาท การแบ่งบทบาทในกลุ่มบ้านให้มีการหมุนเวียน บทบาทในทุกแผนการเรียน เมื่อแบ่งบทบาทแล้วในแต่ละแผนการเรียนนักเรียนแต่ละคนจะได้รับบัตรบทบาท ดังนี้

- บัตรหมายเลข 1 บทบาทหัวหน้ากลุ่ม มีหน้าที่เป็นผู้นำกลุ่มในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในกลุ่ม เพื่อให้กิจกรรมของกลุ่มบรรลุผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย

- บัตรหมายเลข 2 บทบาทผู้ประสานงาน มีหน้าที่ประสานงานกับครูผู้สอน ประสานงานกับกลุ่มต่าง ๆ และประสานงานภายในกลุ่ม

- บัตรหมายเลข 3 บทบาทผู้ควบคุมเสียง มีหน้าที่ควบคุมการพูดหรือการใช้เสียงภายในกลุ่มให้ใช้เสียงพอเหมาะ ให้ได้ยินเฉพาะภายในกลุ่ม ไม่ส่งเสียงดังรบกวนกลุ่มอื่น ๆ

- บัตรหมายเลข 4 บทบาทผู้รักษาเวลา มีหน้าที่รักษาเวลา คอยเตือนสมาชิกในกลุ่มให้ร่วมกันทำงานตามกำหนดเวลา

- บัตรหมายเลข 5 บทบาทผู้ตรวจสอบและสรุปผลงาน มีหน้าที่ตรวจสอบงานของกลุ่ม เป็นผู้สรุปประเด็นการอภิปรายของกลุ่ม และเป็นผู้จัดบันทึกประเด็นข้อสรุปต่าง ๆ

เมื่อสมาชิกได้รับบัตรบทบาทแล้ว ให้เริ่มปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทที่กำหนดในบัตรทันที

3. เมื่อสมาชิกในกลุ่มบ้านได้รับมอบหมายงานแล้ว ให้แยกย้ายจากกลุ่มบ้านไปเข้ากลุ่มที่เรียกว่า “กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ” ซึ่งเป็นกลุ่มที่ศึกษาตามชุดกิจกรรมกลุ่มละ 1 ชุด สมาชิกของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญจึงเป็นสมาชิกกลุ่มบ้านที่รับผิดชอบในชุดกิจกรรมเดียวกัน เพื่อมาร่วมกันศึกษาชุดกิจกรรมนั้น จำนวนกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ 10 กลุ่ม ๆ ละ 5 คน โดยชุดกิจกรรมชุดหนึ่งจะมีกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้รับผิดชอบ 2 กลุ่ม ผู้สอนจึงต้องเตรียมการจัดเอกสารที่สำหรับใช้เป็นกลุ่มบ้าน 10 กลุ่ม ๆ ละ 5 คน และกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ 10 กลุ่ม ๆ ละ 5 คน ซึ่งจะใช้ในคาบเรียนเดียวกัน

4. ให้กลุ่มผู้เชี่ยวชาญแบ่งบทบาทสมาชิกในกลุ่ม ดังนี้

- บัตรหมายเลข 1 บทบาทหัวหน้ากลุ่ม มีหน้าที่เป็นผู้นำกลุ่มในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในกลุ่ม เพื่อให้กิจกรรมของกลุ่มบรรลุผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย

- บัตรหมายเลข 2 บทบาทผู้ประสานงาน มีหน้าที่ประสานงานกับครูผู้สอน ประสานงานกับกลุ่มต่าง ๆ และประสานงานภายในกลุ่ม

- บัตรหมายเลข 3 บทบาทผู้ควบคุมเสียง มีหน้าที่ควบคุมการพูดหรือการใช้เสียงภายในกลุ่มให้ใช้เสียงพอเหมาะ ให้ได้ยินเฉพาะภายในกลุ่ม ไม่ส่งเสียงดังรบกวนกลุ่มอื่น ๆ

- บัตรหมายเลข 4 บทบาทผู้รักษาเวลา มีหน้าที่รักษาเวลา คอยเตือนสมาชิกในกลุ่มให้ร่วมกันทำงานตามกำหนดเวลา

- บัตรหมายเลข 5 บทบาทผู้ตรวจสอบและสรุปผลงาน มีหน้าที่ตรวจสอบงานของกลุ่ม เป็นผู้สรุปประเด็นการอภิปรายของกลุ่ม และเป็นผู้จัดบันทึกประเด็นข้อสรุปต่าง ๆ

ซึ่งสมาชิกแต่ละคนจะได้รับผิดชอบคนละ 1 บทบาท ในการศึกษาหรือทำกิจกรรมตามทีกลุ่มได้รับผิดชอบ

5. เมื่อเสร็จกิจกรรมในกลุ่มผู้เชี่ยวชาญแล้ว ให้สมาชิกกลับกลุ่มบ้านของตนเพื่ออธิบายให้สมาชิกในกลุ่มเข้าใจเนื้อหาทุกเรื่องอย่างดีเพียงพอที่จะทำการทดสอบหลังเรียน

6. การอภิปรายและสรุปผล ครูและนักเรียนตัวแทนกลุ่มบ้านร่วมกันอภิปรายสรุปเนื้อหาและกิจกรรมการเรียน

7. การวัดและประเมินผล

7.1 เมื่อนักเรียนศึกษาจบแต่ละเรื่อง จะดำเนินการวัดผลโดยการทดสอบหลังเรียนเป็นรายบุคคลและให้คะแนนพิเศษตามเกณฑ์ ดังนี้

1) คะแนนบวกพิเศษของนักเรียนแต่ละคน คิดจากคะแนนรวมของกลุ่มแล้วนำมาหาค่าเฉลี่ย นำค่าเฉลี่ยไปคิดเป็นอัตราส่วนร้อยละจากคะแนนเต็ม และให้คะแนนบวกพิเศษ ดังนี้

คะแนนของกลุ่ม (อัตราส่วนร้อยละ)	คะแนนบวกพิเศษ
80 – 100	5
70 – 79	4
60 – 69	3
50 – 59	2

2) รางวัลพิเศษสำหรับกลุ่ม กลุ่มที่มีคะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 80–100 โดยไม่มีสมาชิกคนใดได้คะแนนต่ำกว่าร้อยละ 60 จะได้รับเกียรติบัตรกลุ่มดีเด่นจากครูผู้สอน

7.2 เมื่อนักเรียนศึกษาจบแต่ละเรื่อง จะดำเนินการสังเกตทักษะการทำงานร่วมกันเป็นรายบุคคลของนักเรียน โดยใช้แบบวัดแบบมาตรฐานค่า

ตัวอย่างผังการแบ่งกลุ่มบ้านและกลุ่มผู้เช่าชาว

กลุ่มบ้าน

กลุ่มบ้านที่ 1	กลุ่มบ้านที่ 2	กลุ่มบ้านที่ 3	กลุ่มบ้านที่ 4	กลุ่มบ้านที่ 5
บ 1	บ 2	บ 3	บ 4	บ 5
บ 1	บ 2	บ 3	บ 4	บ 5
บ 1	บ 2	บ 3	บ 4	บ 5
บ 1	บ 2	บ 3	บ 4	บ 5
บ 1	บ 2	บ 3	บ 4	บ 5

กลุ่มบ้านที่ 6	กลุ่มบ้านที่ 7	กลุ่มบ้านที่ 8	กลุ่มบ้านที่ 9	กลุ่มบ้านที่ 10
บ 6	บ 7	บ 8	บ 9	บ 10
บ 6	บ 7	บ 8	บ 9	บ 10
บ 6	บ 7	บ 8	บ 9	บ 10
บ 6	บ 7	บ 8	บ 9	บ 10
บ 6	บ 7	บ 8	บ 9	บ 10

กลุ่มผู้เช่าชาว

ผู้เช่าชาว 1A	ผู้เช่าชาว 2A	ผู้เช่าชาว 3A	ผู้เช่าชาว 4A	ผู้เช่าชาว 5A
บ 1	บ 1	บ 1	บ 1	บ 1
บ 2	บ 2	บ 2	บ 2	บ 2
บ 3	บ 3	บ 3	บ 3	บ 3
บ 4	บ 4	บ 4	บ 4	บ 4
บ 5	บ 5	บ 5	บ 5	บ 5

ผู้เช่าชาว 1B	ผู้เช่าชาว 2B	ผู้เช่าชาว 3B	ผู้เช่าชาว 4B	ผู้เช่าชาว 5B
บ 6	บ 6	บ 6	บ 6	บ 6
บ 7	บ 7	บ 7	บ 7	บ 7
บ 8	บ 8	บ 8	บ 8	บ 8
บ 9	บ 9	บ 9	บ 9	บ 9
บ 10	บ 10	บ 10	บ 10	บ 10

แผนการจัดการเรียนรู้
โดยการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิกซอว์

เรื่อง

ประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทย
สมัยสงครามโลก

รายวิชา

ส 029 ประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทย

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

โรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม
อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1

รายวิชา ส 029 ประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
เรื่อง ประวัติความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทย จำนวน 4 ชั่วโมง
สมัยสงครามโลกครั้งที่ 1

*****

สาระสำคัญ

สงครามโลกครั้งที่ 1 เริ่มขึ้นเมื่อเดือนสิงหาคม ค.ศ. 1914 จากความขัดแย้งของประเทศในทวีปยุโรปและลุกลามไปยังประเทศอื่น ๆ ทั่วโลก ในช่วงเริ่มต้นสงครามโลกครั้งที่ 1 ไทยประกาศวางตัวเป็นกลาง เพราะเห็นเรื่องไกลตัว และไทยไม่มีส่วนได้เสียโดยตรง แต่ต่อมาไทยเข้าร่วมสงครามกับฝ่ายสัมพันธมิตร เพื่อหวังแก้ไขสนธิสัญญาที่ไม่เสมอภาค

เมื่อสงครามโลกครั้งที่ 1 สงบลง ฝ่ายสัมพันธมิตรเป็นฝ่ายชนะ ทำให้ไทยเป็นฝ่ายชนะด้วย ไทยจึงขอเจรจาแก้ไขสนธิสัญญากับประเทศคู่สัญญา ขอเลิกเงื่อนไขที่ให้กับประเทศต่าง ๆ แล้วทำสนธิสัญญาฉบับใหม่ ที่มีความเสมอภาคกัน

หลังสงครามครั้งที่ 1 ประเทศต่าง ๆ ที่แพ้หรือชนะต่างได้รับผลจากสงครามโลกทั้งสิ้น ประเทศต่าง ๆ จึงคิดวิธีที่จะไม่ให้เกิดสงครามขึ้นมามาก โดยได้จัดตั้งองค์การสันนิบาตชาติขึ้น

มาตรฐานการเรียนรู้ ส 4.2

เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตจนถึงปัจจุบันในแง่ความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญและสามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. สามารถอธิบายลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยก่อนสงครามโลกครั้งที่ 1 ได้
2. สามารถอธิบายลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 1 ได้
3. สามารถวิเคราะห์ผลของสงครามโลกครั้งที่ 1 ต่อนานาประเทศและประเทศไทยได้
4. สามารถอธิบายลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับประเทศต่าง ๆ หลังสงครามโลกครั้งที่ 1 ได้
5. สามารถอธิบายการประสานประโยชน์ของไทยหลังสงครามโลกครั้งที่ 1 ได้

สาระการเรียนรู้

1. ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของไทยก่อนสงครามโลกครั้งที่ 1
2. ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของไทยระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 1
3. ผลของสงครามโลกครั้งที่ 1 ต่อนานาชาติและประเทศไทย
4. ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของไทยกับประเทศต่าง ๆ หลังสงครามโลกครั้งที่ 1
5. การประสานประโยชน์ของไทยหลังสงครามโลกครั้งที่ 1

กิจกรรมการเรียนรู้

ก. ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน (ใช้เวลาประมาณ 15 นาที)

ครูนำเข้าสู่บทเรียนโดยการสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของไทยสมัยสุโขทัย สมัยกรุงศรีอยุธยาและสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น โดยครูให้นักเรียนช่วยกันอภิปรายความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของไทยในเหตุการณ์ช่วงต่าง ๆ กับประเทศที่มีความสัมพันธ์กับประเทศไทย และให้นักเรียนช่วยกันอภิปรายว่าถ้านักเรียนอยู่ในช่วงสมัยสงครามโลกครั้งที่ 1 นักเรียนจะอย่างไร

ข. ขั้นสอน (ใช้เวลาประมาณ 180 นาที)

1. การแบ่งนักเรียนเข้ากลุ่มบ้านและมอบหมายความรับผิดชอบ

1.1 ครูแบ่งนักเรียนออกเป็น 10 กลุ่ม ๆ ละ 5 คน เรียกว่า “กลุ่มบ้าน” และให้นักเรียนแยกนั่งเป็นกลุ่ม (10 นาที)

1.2 ครูอธิบายขั้นตอนการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิกซอว์ (10 นาที)

1.3 กลุ่มบ้านทุกกลุ่มรับผิดชอบกิจกรรม 5 ชุด ชุดกิจกรรมแต่ละชุดจะประกอบด้วยใบคำสั่ง ใบความรู้ ใบงาน ใบเฉลย โดยจัดให้สมาชิกแต่ละคนรับผิดชอบชุดกิจกรรมคนละ 1 ชุด ดังนี้ (10 นาที)

1) ชุดกิจกรรมที่ 1 เรื่อง ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของไทยก่อนสงครามโลกครั้งที่ 1

2) ชุดกิจกรรมที่ 2 เรื่อง ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของไทยระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 1

3) ชุดกิจกรรมที่ 3 เรื่อง ผลของสงครามโลกครั้งที่ 1 ต่อนานาชาติและประเทศไทย

4) ชุดกิจกรรมที่ 4 เรื่อง ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับประเทศต่าง ๆ หลังสงครามโลกครั้งที่ 1

5) ชุดกิจกรรมที่ 5 เรื่อง การประสานประโยชน์ของไทยหลังสงครามโลกครั้งที่ 1

1.4 กลุ่มบ้านแต่ละกลุ่มแบ่งความรับผิดชอบ 5 บทบาท คือ บทบาทหัวหน้ากลุ่ม บทบาทผู้ประสานงาน บทบาทผู้ควบคุมเสียง บทบาทผู้รักษาเวลา บทบาทผู้ตรวจสอบและสรุปผลงาน โดยจัดให้สมาชิก 1 คน รับผิดชอบ 1 บทบาท (10 นาที)

2. นักเรียนปฏิบัติงานในกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ

2.1 ผู้รับผิดชอบชุดกิจกรรมแต่ละชุดออกจากกลุ่มบ้านเพื่อไปเข้ากลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งจะมี 10 กลุ่ม ตามชุดกิจกรรมกลุ่มละ 5 คน โดยชุดกิจกรรม 1 ชุดจะมี 2 กลุ่ม (10 นาที)

2.2. สมาชิกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ 5 คน กำหนดคนที่จะทำหน้าที่ 5 บทบาท คือ บทบาทหัวหน้ากลุ่ม บทบาทผู้ประสานงาน บทบาทผู้ควบคุมเสียง บทบาทผู้รักษาเวลา บทบาทผู้ตรวจสอบและสรุปผลงาน (ในแผนการเรียนต่อ ๆ ไป จะต้องมีการหมุนเวียนบทบาทให้รับผิดชอบครบทุกคน) (10 นาที)

2.3 สมาชิกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญศึกษาใบคำสั่งและใบความรู้ที่ได้รับมาจากกลุ่มบ้าน และร่วมกันทำใบงานพร้อมเฉลยใบงาน (60 นาที)

3. นักเรียนกลับเข้ากลุ่มบ้าน

สมาชิกในกลุ่มบ้านแต่ละคนสอนเพื่อนตามชุดกิจกรรมที่ตนได้รับมอบหมายครบทุกชุดกิจกรรม และทุกคนเข้าใจดีเพียงพอทุกเรื่อง (60 นาที)

ค. ชั้นสรุป (15 นาที)

1. นักเรียนร่วมกันอภิปรายในหัวข้อต่อไปนี้ (10 นาที)

- 1) ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยก่อนสงครามโลกครั้งที่ 1
- 2) ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 1
- 3) ผลของสงครามโลกครั้งที่ 1 ต่อนานาประเทศและประเทศไทย
- 4) ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับประเทศต่าง ๆ หลังสงครามโลกครั้งที่ 1
- 5) การประสานประโยชน์ของไทยหลังสงครามโลกครั้งที่ 1

2. ครูผู้สอนสรุปเนื้อหาและตอบข้อซักถามของนักเรียน (5 นาที)

ง. ชั้นประเมินผล (30 นาที)

1. นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียนเป็นรายบุคคล (5 นาที)
2. ครูผู้สอนทำแบบสังเกตทักษะการทำงานร่วมกันเป็นรายบุคคล (5 นาที)
3. ครูและนักเรียนร่วมกันตรวจแบบทดสอบพร้อมสรุปคะแนน ประกาศคะแนนและประกาศผู้ได้รับรางวัล (10 นาที)
4. มอบรางวัลสำหรับกลุ่มที่ทำคะแนนได้สูงสุดและประกาศชมเชย (10 นาที)

สื่อการเรียนการสอน

1. คู่มือครูสำหรับการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิกซอว์
2. ชุดกิจกรรมที่ 1 เรื่องลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของไทยก่อนสงครามโลกครั้งที่ 1
3. แผนที่แสดงการแบ่งค่ายประเทศมหาอำนาจตะวันตกก่อนเกิดสงครามโลกครั้งที่ 1
4. ชุดกิจกรรมที่ 2 เรื่องลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของไทยระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 1
5. ชุดกิจกรรมที่ 3 เรื่องผลของสงครามโลกครั้งที่ 1 ต่อนานาประเทศและประเทศไทย
6. ชุดกิจกรรมที่ 4 เรื่องลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของไทยกับประเทศต่าง ๆ หลังสงครามโลกครั้งที่ 1
7. ชุดกิจกรรมที่ 5 เรื่องการประสานประโยชน์ของไทยหลังสงครามโลกครั้งที่ 1
8. แบบทดสอบหลังเรียน
9. แบบสังเกตทักษะการทำงานร่วมกัน

การวัดและประเมินผล

1. ประเมินด้วยแบบทดสอบหลังเรียน โดยประเมินเป็นรายบุคคล และให้คะแนนพิเศษสำหรับนักเรียนในกลุ่มบ้านที่สามารถทำคะแนนจากแบบทดสอบผ่านตามเกณฑ์ที่กำหนด คือ
  - 1.1 คะแนนบวกพิเศษของนักเรียนแต่ละคน คิดจากคะแนนรวมของสมาชิกทุกคนในกลุ่ม ดังตาราง

คะแนนของกลุ่ม (อัตราส่วนร้อยละ)	คะแนนบวกพิเศษ
80 – 100	5
70 – 79	4
60 – 69	3
50 – 59	2

- 1.2 รางวัลสำหรับกลุ่มที่ได้คะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 80 – 100 โดยไม่มีสมาชิกคนใดได้คะแนนต่ำกว่าร้อยละ 60 จะได้รับเกียรติบัตร กลุ่มดีเด่น
2. ประเมินด้วยแบบสังเกตทักษะการทำงานร่วมกันเป็นรายบุคคลของนักเรียน ด้วยแบบวัดแบบมาตรฐานค่า

ชุดกิจกรรมประกอบแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1

เรื่อง ประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทย สมัยสงครามโลกครั้งที่ 1

- ☆ ชุดกิจกรรมที่ 1 เรื่อง ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทย
ก่อนสงครามโลกครั้งที่ 1
- ☆ ชุดกิจกรรมที่ 2 เรื่อง ลักษณะการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ
ของไทยระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 1
- ☆ ชุดกิจกรรมที่ 3 เรื่อง ผลของสงครามโลกครั้งที่ 1 ต่อนานาประเทศและ
ประเทศไทย
- ☆ ชุดกิจกรรมที่ 4 เรื่อง ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับ
ประเทศต่าง ๆ หลังสงครามโลกครั้งที่ 1
- ☆ ชุดกิจกรรมที่ 5 เรื่อง การประสานประโยชน์ของไทยหลังสงครามโลก
ครั้งที่ 1

ชุดกิจกรรมที่ 1

เรื่อง

ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของไทยก่อนสงครามโลกครั้งที่ 1

รายวิชา ส 029 ประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของไทย

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ชื่อ – สกุล.....ห้อง.....เลขที่.....	
บทบาทในกลุ่มบ้านที่.....	บทบาทในกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่..... .....

ใบคำสั่งที่ 1

รายวิชา ส 029 ประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
เรื่อง ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยก่อนสงครามโลกครั้งที่ 1

คำชี้แจง ให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมตามลำดับ ดังนี้

1. ให้นักเรียนศึกษาผลการเรียนรู้ที่คาดหวังในใบคำสั่งที่ 1
2. ให้นักเรียนศึกษาเนื้อหาเรื่อง ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยก่อนสงครามโลกครั้งที่ 1 จากใบความรู้ที่ 1 เรื่อง ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยก่อนสงครามโลกครั้งที่ 1
3. ให้นักเรียนทำกิจกรรมร่วมกันตามใบงานที่ 1
4. ให้นักเรียนตรวจคำตอบจากใบเฉลยที่ 1
5. ให้นักเรียนกลับไปเข้ากลุ่มบ้านของตนเองเพื่ออธิบายให้เพื่อนทุกคนในกลุ่มบ้านมีความรู้ความเข้าใจตามชุดกิจกรรมที่ 1 อย่างดีเพียงพอ

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

นักเรียนสามารถอธิบายลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยก่อนสงครามโลกครั้งที่ 1 ได้

ใบความรู้ที่ 1

รายวิชา ส 029 ประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
เรื่อง ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยก่อนสงครามโลกครั้งที่ 1

คำชี้แจง ให้นักเรียนศึกษาเนื้อหาต่อไปนี้แล้วปฏิบัติกิจกรรมตามใบงานที่ 1

เรื่อง

ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยก่อนสงครามโลกครั้งที่ 1

สาเหตุของสงครามโลกครั้งที่ 1

สงครามโลกครั้งที่ 1 เริ่มขึ้นเมื่อเดือนสิงหาคม ค.ศ. 1914 จากความขัดแย้งของประเทศในทวีปยุโรปและลุกลามไปยังประเทศอื่นทั่วโลก ระหว่างฝ่ายมหาอำนาจกลาง อันประกอบด้วย เยอรมนี ออสเตรีย ฮังการี ตุรกี กับฝ่ายสัมพันธมิตร ซึ่งประกอบด้วย อังกฤษ ฝรั่งเศส รัสเซีย อิตาลี เบลเยียม สหรัฐอเมริกา รัฐบาลไทยคอยติดตามเรื่องราวและประเมินสถานการณ์เป็นระยะ ๆ ทั้งนี้เพราะเป็นเรื่องที่อยู่ใกล้ตัวไทยมากในขณะนั้น รวมทั้งไทยก็เป็นประเทศเล็ก ๆ ไม่มีผลได้ผลเสียโดยตรงกับคู่สงครามทั้งสองฝ่าย สงครามโลกครั้งที่ 1 เกิดขึ้นโดยมีมูลเหตุสำคัญ ดังนี้

1. การแพ้สงครามของฝรั่งเศสแก่เยอรมนี การแพ้สงครามระหว่างเยอรมนีกับฝรั่งเศส มีผลให้ฝรั่งเศส ซึ่งเป็นฝ่ายพ่ายแพ้ต้องยกดินแดนที่เป็นแหล่งทรัพยากรที่สำคัญให้แก่เยอรมนี ทำให้ฝรั่งเศสไม่พอใจ และพยายามหาทางที่จะยึดดินแดนนี้กลับคืน ส่วนทางด้านเยอรมนีสงครามครั้งนี้ทำให้เกิดความเชื่อมั่น และมีความทะเยอทะยานที่จะปรับปรุงประเทศให้ก้าวหน้าและมั่นคงในทางเศรษฐกิจและการปกครอง โดยสร้างกองทัพและได้ทำสนธิสัญญาสัมพันธมิตรกับประเทศใกล้เคียงไว้หลายประเทศ เพื่อถ่วงดุลฝรั่งเศสมิให้สัมพันธมิตรกับประเทศเหล่านี้

2. การปฏิวัติอุตสาหกรรม การปฏิวัติอุตสาหกรรมในยุโรปทำให้หลายประเทศต้องออกแสวงหาอาณานิคม เพื่อเป็นแหล่งวัตถุดิบที่จะนำมาป้อนโรงงานอุตสาหกรรม และเป็นตลาดเพื่อระบายสินค้าสำเร็จรูป แต่เมื่อการแข่งขันสูงขึ้น จึงเริ่มใช้กำลังทางทหารเข้ายึดครองดินแดนที่มีแหล่งทรัพยากรธรรมชาติที่ต้องการ การยึดครองของชาวยุโรปอาจเกิดจากเหตุผลทางเศรษฐกิจ แต่การแข่งขันทางการเมืองเพื่อถ่วงดุลชาติคู่แข่ง โดยเฉพาะจากค่ายการเมืองอื่น ทำให้การมีอาณานิคมเป็นเครื่องวัดความยิ่งใหญ่ของประเทศ

3. ความไม่มั่นคงทางการเมืองในคาบสมุทรบอลข่าน คาบสมุทรบอลข่านปัจจุบันเป็นดินแดนบางส่วนของประเทศยูโกสลาเวีย แอลเบเนีย บัลแกเรีย และกรีซ ประกอบด้วยชุมชน

หลายภาษาและมีความแตกต่างกันทางด้านวัฒนธรรม ส่วนใหญ่เป็นชาวสลาฟ กรีก และเติร์ก การตื่นตัวของพลังชาตินิยม ทำให้มีการเคลื่อนไหวเพื่อรวมกำลังตั้งชาติใหม่ขึ้น แต่มีอุปสรรค เพราะต่างถือศาสนาไม่เหมือนกัน และประเทศใหญ่ ๆ ที่มีพรมแดนใกล้ชิดกับดินแดนใน คาบสมุทรบอลข่าน คือจักรวรรดิออสเตรีย ฮังการี รัสเซีย และอิตาลีต่างพยายามรักษาอำนาจ อิทธิพลของตนไว้กล่าวคือ

ออสเตรีย ฮังการี ได้รับการสนับสนุนจากเยอรมนี ซึ่งต้องการให้รักษาคาบสมุทรบอลข่าน เป็นตลาดการค้าและเขตอิทธิพลทางการเมือง

อิตาลี ไม่ต้องการให้ออสเตรีย - ฮังการี ขยายเขตอิทธิพลให้กว้างออกไปอีก

รัสเซีย พยายามหาทางออกสู่ทะเลน้ำอุ่น คือทะเลเมดิเตอร์เรเนียน โดยผ่านดินแดนนี้

อังกฤษ และฝรั่งเศส ในฐานะมหาอำนาจก็ไม่ต้องการให้ทั้งรัสเซียและออสเตรีย ฮังการี ขยายอิทธิพลไปมากกว่าที่เป็นอยู่ในเวลานั้น

ไทยกับนานาประเทศก่อนสงครามโลกครั้งที่ 1

ประเทศไทยมีความสัมพันธ์กับประเทศต่าง ๆ เช่น โปรตุเกส ฮอลันดา ฝรั่งเศส อังกฤษ และชาติอื่น ๆ มาช้านานหลายร้อยปีแล้ว ชาวโปรตุเกสเป็นชาติแรกที่มาติดต่อกับไทย ทำการค้า ตั้งแต่ พ.ศ. 2054 ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับบางประเทศก่อนจะเกิดสงครามโลกครั้งที่ 1 มี ดังนี้

1. ความสัมพันธ์ไทยกับอังกฤษ

การดำเนินความสัมพันธ์กับอังกฤษ ซึ่งต่อเนื่องมาจากสมัยรัชกาลที่ 4 ไทยยังคงใช้ แนวทางยอมผ่อนปรนประนีประนอม ยอมเสียส่วนน้อยเพื่อรักษาส่วนใหญ่ ต่อรองผลประโยชน์ และผูกไมตรีโดยดึงมาเป็นพันธมิตร เพื่อเอาไว้ถ่วงดุลอำนาจกับฝรั่งเศส อังกฤษมีนโยบายที่จะให้ ไทยเป็นรัฐกันกระหนบ (Buffer States) ระหว่างอาณานิคมของอังกฤษตะวันตกและของฝรั่งเศส ทางตะวันออกของดินแดนไทย อังกฤษกับฝรั่งเศสได้ทำการตกลงกันรับประกันความเป็นกลาง และความมีเอกราชของไทยเหนือดินแดนบริเวณลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา เพชรบุรี แม่กลอง ทำจันทน์ และบางปะกง ถึงแม้ในสมัยรัชกาลที่ 5 อังกฤษดูเหมือนจะแสดงท่าทีคุกคามไทยน้อยกว่าฝรั่งเศส แต่ก็ทำให้ไทยตระหนักว่า อังกฤษก็พยายามฉวยโอกาสหาผลประโยชน์ใส่ตน มิได้เป็นพันธมิตร อย่างจริงใจ ไทยจึงต้องพึ่งตนเองเป็นหลัก

2. ความสัมพันธ์ไทยกับฝรั่งเศส

ในสมัยรัชกาลที่ 5 ไทยถูกฝรั่งเศสคุกคามอย่างหนัก ถึงแม้ว่าไทยจะยอมประนีประนอมทำสัญญาเมื่อ พ.ศ. 2410 โดยรัชกาลที่ 4 ทรงยอมยกพื้นที่บางส่วนของเขมรให้ฝรั่งเศสแล้วก็ตาม แต่ฝรั่งเศสก็ยังไม่พอใจ เพราะต้องการจะครอบครองแผ่นดินเขมรและลาวทั้งหมด การดำเนินความสัมพันธ์กับฝรั่งเศส ไทยจึงต้องใช้วิธีการเจรจาอย่างสันติ พยายามหลีกเลี่ยงการปะทะกันด้วยกำลังทหาร ยอมประนีประนอมผ่อนปรน ยอมเสียสละส่วนน้อยเพื่อรักษาส่วนใหญ่ และยอมเสียดินแดนในส่วนที่เคยเป็นเมืองประเทศราช

3. ความสัมพันธ์ไทยกับรัสเซีย

ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับรัสเซีย ส่วนใหญ่จะเป็นการเจริญสัมพันธ์ไมตรีผูกมิตรทางการทูต เนื่องจากรัฐบาลไทยมีนโยบายจะผูกมิตรกับชาติต่าง ๆ โดยเฉพาะกับชาติตะวันตกเพื่อเอาไว้ถ่วงดุลอำนาจกับอังกฤษและฝรั่งเศส ซึ่งรัสเซียก็เป็นอีกชาติหนึ่งที่รัฐบาลไทยพยายามผูกมิตรด้วย แต่ความสัมพันธ์ในช่วงต้นรัชกาลที่ 5 ก็มีน้อยมาก แต่ต่อมาไทยและรัสเซียได้สานความสัมพันธ์ให้ต่อเนื่องมากขึ้น โดยรัชกาลที่ 5 เสด็จประพาสยุโรปครั้งแรกก็ทรงให้ความสำคัญแก่รัสเซีย โดยเลือกเสด็จเป็นประเทศแรก นอกจากนี้รัชกาลที่ 5 ทรงส่งสมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอเจ้าฟ้าจักรพงษ์ภูวนาถฯ ไปศึกษาวิชาทหารที่รัสเซีย ทางรัสเซียก็ส่งนายอเล็กซานเดอร์มาเป็นทูตประจำประเทศไทยคนแรก

4. ความสัมพันธ์ไทยกับสหรัฐอเมริกา

ไทยกับสหรัฐอเมริกามีความสัมพันธ์ต่อกันในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น โดยมีความสัมพันธ์กันทางการค้า และความสัมพันธ์ด้านวัฒนธรรม ผ่านทางคณะมิชชันนารีที่เข้ามาเผยแผ่ศาสนาคริสต์ ชาวอเมริกันเริ่มเข้ามาติดต่อกับไทยเป็นครั้งแรกใน พ.ศ. 2361 ตรงกับรัชกาลที่ 2 โดยนำปืนคาบศิลาจำนวน 500 กระบอก มาจำหน่ายให้ทางการไทย ในสมัยรัชกาลที่ 3 ชาวอเมริกันได้เดินทางเข้ามายังราชอาณาจักรไทยมากขึ้น โดยเฉพาะคณะมิชชันนารีอเมริกันที่เข้ามาเผยแผ่ศาสนาคริสต์นิกายโปรเตสแตนต์ ได้สร้างคุณให้กับสังคมด้วย เพราะคณะมิชชันนารีช่วยนำวิทยาการสมัยใหม่มาเผยแพร่ให้คนไทย นอกเหนือจากการสอนศาสนา สำหรับสัมพันธ์ไมตรีทางการค้าไม่ประสบผลสำเร็จ เนื่องจากสหรัฐอเมริกาได้ยื่นเงื่อนไขที่ไทยยอมรับเงื่อนไขได้เพียงบางข้อและไม่เต็มใจที่จะแก้ไขสัญญาทั้งหมด เพราะจะทำให้ชาติอื่นขอทำตามอย่างบ้าง ขณะเดียวกันไทยก็วิตกต่อการแพร่ขยายอิทธิพลของชาติตะวันตกเกรงว่าการแก้ไขสัญญาจะทำให้ชาติตะวันตกเข้ามามีบทบาทมากขึ้นในดินแดนไทย

5. ความสัมพันธ์ไทยกับเยอรมนี

ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับเยอรมนีในสมัยรัชกาลที่ 5 ส่วนใหญ่จะเป็นการติดต่อทางการค้า และการถ่ายทอดวิทยาการสมัยใหม่ โดยที่เยอรมนีมิได้สนใจที่จะเข้ามาเกี่ยวข้องกับไทยทางการเมือง ส่วนไทยพยายามผูกมิตรกับเยอรมนีเอาไว้เพื่อถ่วงดุลอำนาจกับอังกฤษและฝรั่งเศส การมีความสัมพันธ์อันดีกับเยอรมนีนอกจากจะได้ผลประโยชน์ทางการค้าแล้ว ไทยยังมีความไว้วางใจว่าจ้างชาวเยอรมนีให้เข้ามาจัดทำและดูแลกิจการสำคัญของชาติด้วย เช่น การไปรษณีย์ โทรเลข การจัดสร้างทางรถไฟ และเป็นเจ้ากรรมรถไฟไทย เป็นต้น

เนื่องจากประเทศไทยมีความสัมพันธ์กับชาติต่าง ๆ มายาวนานทำให้ช่วงเริ่มต้นสงครามสถานการณ์ยังไม่ชัดเจนว่าผลจะออกมาเป็นเช่นใด ไทยจึงประกาศวางตัวเป็นกลาง ดำเนินความสัมพันธ์อย่างอิสระ ไม่เข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง แต่เมื่อสงครามโลกครั้งที่ 1 ดำเนินมาได้ประมาณ 3 ปี ไทยก็ประกาศเข้าข้างฝ่ายสัมพันธมิตร ทั้งนี้โดยมีเป้าหมายหลักว่า หากไทยอยู่ฝ่ายที่ชนะ จะได้อิทธิพลโอกาสหาหนทางแก้ไขสนธิสัญญาทางไมตรีและการพาณิชย์ตามรูปแบบสนธิสัญญาเบาว์ริงที่ไทยจำต้องยินยอมกระทำกับชาติตะวันตกนับตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 4

แผนที่แสดงการแบ่งค่ายประเทศมหาอำนาจตะวันตกก่อนเกิดสงครามโลกครั้งที่ 1

ใบงานที่ 1

รายวิชา ส 029 ประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
เรื่อง ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยก่อนสงครามโลกครั้งที่ 1

คำชี้แจง ให้นักเรียนปฏิบัติตามกิจกรรมตามลำดับต่อไปนี้

1. ให้อ่านวิเคราะห์ข้อมูลจากใบความรู้ที่ 1 แล้วตอบคำถามในแต่ละข้อ
2. ให้ตรวจคำตอบในใบเฉลยที่ 1

1. ให้นักเรียนใส่ชื่อประเทศต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์กับประเทศไทยในด้านต่าง ๆ ลงในตาราง

การค้า	การทูต	วัฒนธรรม	การทหาร
1.	1.	1.	1.
2.	2.	2.	2.
3.	3.	3.	3.

2. ให้นักเรียนอธิบายการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยก่อนสมัยสงครามโลกครั้งที่ 1

2.1 ไทยกับอังกฤษ

.....
.....
.....

2.2 ไทยกับฝรั่งเศส

.....
.....
.....
.....

2.3 ไทยกับสหรัฐอเมริกา

.....

.....

.....

.....

2.4 ไทยกับรัสเซีย

.....

.....

.....

.....

2.5 ไทยกับเยอรมนี

.....

.....

.....

.....

ใบเฉลยที่ 1

รายวิชา ส 029 ประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
เรื่อง ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยก่อนสงครามโลกครั้งที่ 1

เฉลยคำถามในใบงานที่ 1

1. ให้นักเรียนใส่ชื่อประเทศต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์กับประเทศไทยในด้านต่าง ๆ ลงในตาราง

การค้า	การทูต	วัฒนธรรม	การทหาร
1. เยอรมนี 2. สหรัฐอเมริกา	1. รัสเซีย	1. สหรัฐอเมริกา 2. เยอรมนี	1. อังกฤษ 2. ฝรั่งเศส

2. ให้นักเรียนอธิบายการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยก่อนสมัยสงครามโลกครั้งที่ 1

2.1 ไทยกับอังกฤษ

ไทยกับอังกฤษมีความสัมพันธ์กันเพื่อให้อังกฤษถ่วงดุลอำนาจกับประเทศฝรั่งเศส ซึ่งไทยก็ยังคงใช้แนวทางยอมผ่อนปรนประนีประนอม ยอมเสียส่วนน้อยเพื่อรักษาส่วนใหญ่ ต่อรองผลประโยชน์และผูกไมตรีโดยดึงมาเป็นพันธมิตร ถึงแม้ว่าอังกฤษจะแสดงท่าทีคุกคามไทย น้อยกว่าฝรั่งเศส แต่ก็ทำให้ไทยตระหนักว่า อังกฤษก็พยายามฉวยโอกาสหาผลประโยชน์ได้เช่นกัน มิได้เป็นพันธมิตรอย่างจริงใจ ไทยจึงต้องพึ่งตนเองเป็นหลัก

2.2 ไทยกับฝรั่งเศส

ฝรั่งเศสคุกคามประเทศไทยอย่างหนักในสมัยรัชกาลที่ 5 ไม่ว่าไทยจะยอม ประนีประนอมยกพื้นที่บางส่วนของเขมรให้ฝรั่งเศสแล้วก็ตามในสมัยรัชกาลที่ 4 แต่ฝรั่งเศสก็ยังไม่พอใจ เพราะต้องการจะครอบครองแผ่นดินเขมรและลาวทั้งหมด การดำเนินความสัมพันธ์กับฝรั่งเศส ไทยใช้วิธีการเจรจาอย่างสันติ พยายามหลีกเลี่ยงการปะทะกันด้วยกำลังทหาร ยอมประนีประนอมผ่อนปรน ยอมเสียสละส่วนน้อยเพื่อรักษาส่วนใหญ่ โดยไทยต้องยอมเสียดินแดนในส่วนที่เคยเป็นเมืองประเทศราช

2.3 ไทยกับสหรัฐอเมริกา

ไทยกับสหรัฐอเมริกามีความสัมพันธ์กันทางการค้า และความสัมพันธ์ด้านวัฒนธรรม ผ่านทางคณะมิชชันนารีที่เข้ามาเผยแผ่ศาสนาคริสต์ ในรัชกาลที่ 2 ชาวอเมริกันเริ่มเข้ามาติดต่อกับไทยเป็นครั้งแรก โดยนำปืนคาบศิลาจำนวน 500 กระบอก มาจำหน่ายให้ทางการไทย ในสมัยรัชกาลที่ 3 ชาวอเมริกันได้เดินทางเข้ามายังราชอาณาจักรไทยมากขึ้น โดยเฉพาะคณะมิชชันนารีอเมริกันที่เข้ามาเผยแผ่ศาสนาคริสต์นิกายโปรเตสแตนต์ ได้สร้างคุณให้กับสังคมด้วย เพราะคณะมิชชันนารีช่วยนำวิทยาการสมัยใหม่มาเผยแพร่ให้คนไทย

2.4 ไทยกับรัสเซีย

ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับรัสเซีย ส่วนใหญ่จะเป็นการเจริญสัมพันธไมตรีผูกมิตรทางการทูต รัฐบาลไทยมีนโยบายผูกมิตรกับชาติต่าง ๆ เพื่อเอาไว้ถ่วงดุลอำนาจกับอังกฤษและฝรั่งเศส ซึ่งรัสเซียก็เป็นอีกชาติหนึ่งที่รัฐบาลไทยพยายามผูกมิตรด้วย แต่ความสัมพันธ์ในช่วงต้นรัชกาลที่ 5 ก็มีน้อยมาก ในสมัยรัชกาลที่ 5 ได้เสด็จประพาสยุโรปครั้งแรกที่ประเทศรัสเซีย นอกจากนี้ยังส่งสมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้าจักรพงษ์ภูวนาถฯ ไปศึกษาวิชาทหารที่รัสเซีย ทางรัสเซียก็ส่งนายอเล็กซานเดอร์มาเป็นทูตประจำประเทศไทยคนแรก ทำให้ประเทศไทยกับรัสเซียมีความสัมพันธ์กันมากยิ่งขึ้น

2.5 ไทยกับเยอรมนี

ไทยกับเยอรมนีมีความสัมพันธ์กันมาตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 ส่วนใหญ่จะเป็นการติดต่อทางการค้า และการถ่ายทอดวิทยาการสมัยใหม่ โดยที่เยอรมนีมิได้สนใจที่จะเข้ามาเกี่ยวข้องกับไทยทางการเมือง ส่วนไทยพยายามผูกมิตรกับเยอรมนีเอาไว้เพื่อถ่วงดุลอำนาจกับอังกฤษและฝรั่งเศส นอกจากจะได้ผลประโยชน์ทางการค้าแล้ว ไทยยังว่าจ้างชาวเยอรมนีให้เข้ามาจัดทำและดูแลกิจการสำคัญของชาติด้วย เช่น การไปรษณีย์ โทรเลข การจัดสร้างทางรถไฟ และเป็นเจ้ากรรมรถไฟไทย เป็นต้น

ชุดกิจกรรมที่ 2

เรื่อง

ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของไทย ระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 1

รายวิชา ส 029 ประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของไทย

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ชื่อ - สกุล.....ห้อง.....เลขที่.....	
บทบาทในกลุ่มบ้านที่.....	บทบาทในกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่..... .....

ใบคำสั่งที่ 2

รายวิชา ส 029 ประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทย   ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
เรื่อง ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 1

คำชี้แจง   ให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมตามลำดับดังนี้

1. ให้นักเรียนศึกษาผลการเรียนรู้ที่คาดหวังจากใบคำสั่งที่ 2
2. ให้นักเรียนศึกษาเนื้อหาเรื่อง ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 1 จากใบความรู้ที่ 2 เรื่อง ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 1
3. ให้นักเรียนทำกิจกรรมร่วมกันตามใบงานที่ 2
4. ให้นักเรียนตรวจคำตอบจากใบเฉลยที่ 2
5. ให้นักเรียนกลับเข้ากลุ่มบ้านของตนเองเพื่ออธิบายให้เพื่อนทุกคนในกลุ่มบ้านมีความรู้ความเข้าใจตามชุดกิจกรรมที่ 2 อย่างดีเพียงพอ

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

นักเรียนสามารถอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 1 ได้

ใบความรู้ที่ 2

รายวิชา ส 029 ประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
เรื่อง ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 1

คำชี้แจง ให้นักเรียนศึกษาเนื้อหาต่อไปนี้แล้วปฏิบัติกิจกรรมตามใบงานที่ 2

เรื่อง ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 1

ช่วงเริ่มต้นสงคราม ไทยได้ประกาศวางตัวเป็นกลาง เมื่อวันที่ 6 สิงหาคม พ.ศ. 2457 เพราะสถานการณ์การสู้รบยังคงวิเคราะห์ไม่ออกว่าผลจะออกมาเป็นอย่างไร โดยอังกฤษซึ่งมีผลประโยชน์ทางการค้าอยู่ในประเทศไทยมากเป็นผู้สนับสนุน เพราะถ้าไทยเข้าข้างฝ่ายใดย่อมกระทบถึงผลประโยชน์ของอังกฤษด้วย

ขณะเดียวกันการเป็นกลางของไทยมีผลเสีย เพราะขณะนั้นดินแดนไทยอยู่กลางวงล้อมของชาติเพื่อนบ้านที่เป็นฝ่ายสัมพันธมิตร ทำให้ประเทศไทยกลายเป็นที่พิทพิงของพลเมืองจากชาติมหาอำนาจกลางที่อพยพเข้ามา นอกจากนี้ไทยก็ถูกชักชวนจากฝรั่งเศส รัสเซีย และสหรัฐอเมริกาให้เข้าร่วมรบกับฝ่ายสัมพันธมิตร รวมทั้งเหตุผลอื่นๆ อีก ซึ่งเมื่อวิเคราะห์ดูแล้ว การเข้าร่วมสงครามไทยจะได้รับประโยชน์มากกว่า ดังนั้น ในวันที่ 22 กรกฎาคม พ.ศ. 2460 ไทยจึงประกาศสงครามกับฝ่ายมหาอำนาจกลาง

ในระหว่างสงครามไทยได้สร้างความสัมพันธ์กับชาติสัมพันธมิตรและชาติฝ่ายมหาอำนาจกลาง ดังนี้

1. ความสัมพันธ์กับชาติฝ่ายสัมพันธมิตร

1.1 ไทยได้ให้อังกฤษเช่าเรือกลไฟขนาดใหญ่จำนวน 7 ลำ (เป็นเรือสินค้าของเยอรมนีที่ไทยยึดไว้) เพื่อใช้ในการสงคราม เร่งส่งแร่พลูมแฟรมและไม้ซุงให้แก่อังกฤษ เพื่อใช้ประโยชน์ในการผลิตอาวุธ

1.2 สำหรับฝรั่งเศส ไทยสนับสนุนให้ชาวฝรั่งเศสเข้ามาทำกิจการป่าไม้ตามที่รัฐบาลฝรั่งเศสร้องขอ เร่งส่งแร่พลูมแฟรม ไม้สัก และไม้เนื้อแข็งไปให้ฝรั่งเศส

1.3 ไทยยังส่งกองกำลังทหารอาสาไปช่วยรบในสมรภูมิยุโรป ภายหลังจากที่ได้ฝึกหัดการใช้อาวุธและยุทธวิธีการรบสมัยใหม่แล้ว กองทหารไทยเดินทางถึงฝรั่งเศส ในเดือนกรกฎาคม 2461 และมีโอกาสไปร่วมปฏิบัติการลำเลียงส่งกำลังให้แก่กองทัพสัมพันธมิตรในคราวเข้าบุกยึด

เยอรมนี เรื่องการส่งทหารไปร่วมรบ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดให้จัดคณะทูตพิเศษขึ้นคณะหนึ่ง เพื่อทำหน้าที่ติดต่อกับประเทศต่าง ๆ ซึ่งเป็นฝ่ายสัมพันธมิตร และดูแลทหารไทยที่ช่วยรบในยุโรป

2. ความสัมพันธ์กับชาติฝ่ายมหาอำนาจกลาง

2.1 ควบคุมชาวเยอรมนี และออสเตรียประมาณ 300 กว่าคนในประเทศไทย เพื่อมิให้เชลยศึกเหล่านี้เข้าไปก่อความวุ่นวายในดินแดนอาณานิคมของอังกฤษและฝรั่งเศสที่อินเดียและอินโดนีเซีย

2.2 ยึดเรือฝ่ายเยอรมนี จำนวน 25 ลำ พร้อมลูกเรือในน่านน้ำไทย เมื่อผ่านขั้นตอนตามกฎหมายแล้ว จึงนำไปให้ฝ่ายสัมพันธมิตรเช่าเพื่อใช้ในสงคราม และยังมีการยึดทรัพย์สินเชลยศึกไว้เป็นประกัน

ดังนั้น ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 1 ไทยมีจุดประสงค์ในการสร้างสัมพันธ์กับนานาประเทศ ดังนี้

1. เพื่อหาทางแก้ไขสนธิสัญญาที่ไม่เสมอภาคกับชาติตะวันตก
2. เพื่อยกฐานะของไทยให้สูงขึ้นในเวทีการเมืองระหว่างประเทศ
3. เพื่อเผยแพร่เกียรติภูมิของไทยให้เป็นที่รู้จักของนานาชาติมากขึ้น
4. เพื่อแสดงถึงความเป็นประเทศที่มีเอกราชและอธิปไตยอย่างสมบูรณ์
5. เพื่อสร้างสัมพันธ์ไมตรีกับนานาชาติให้แน่นแฟ้นมากขึ้น

ใบงานที่ 2

รายวิชา ส 029 ประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
เรื่อง ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 1

คำชี้แจง ให้นักเรียนปฏิบัติตามกิจกรรมตามลำดับต่อไปนี้

1. ให้อ่านวิเคราะห์ข้อมูลจากใบความรู้ที่ 2 แล้วตอบคำถามในแต่ละข้อ
2. ให้ตรวจคำตอบในใบเฉลยที่ 2

1. ให้นักเรียนอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับเยอรมนีและออสเตรียในระหว่างที่
ไทยเข้าร่วมสงครามโลกครั้งที่ 1

.....

.....

.....

.....

.....

2. ให้นักเรียนอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับอังกฤษระหว่างที่ไทยเข้าร่วม
สงครามโลกครั้งที่ 1

.....

.....

.....

3. ให้นักเรียนอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับฝรั่งเศสในระหว่างที่ไทยเข้าร่วม
สงครามโลกครั้งที่ 1

.....

.....

.....

.....

.....

4. ให้นักเรียนพิจารณาข้อความต่อไปนี้ว่าข้อความใดถูกให้ใส่เครื่องหมายถูก (✓) หน้าข้อที่ถูก และข้อความใดผิดให้ใส่เครื่องหมายผิด (✗) หน้าข้อที่ผิด

- _____ 1. เมื่อไทยเข้าร่วมสงครามโลกครั้งที่ 1 ไทยให้เยอรมนีเช่าเรือกลไฟขนาดใหญ่
- _____ 2. ไทยตัดสินใจเข้าร่วมสงครามโลกครั้งที่ 1 โดยเข้าร่วมกับฝ่ายสัมพันธมิตร
- _____ 3. สงครามโลกครั้งที่ 1 ไทยได้ส่งกองกำลังทหารไปช่วยรบที่ยุโรป
- _____ 4. ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 1 ไทยได้จับชาวอเมริกันไว้เป็นตัวประกัน
- _____ 5. ระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 1 ไทยมีความสัมพันธ์อันดีกับฝรั่งเศสโดยไทยได้ส่ง แร่วูลแฟรม ไม้สัก และไม้เนื้อแข็งไปให้ฝรั่งเศส

ใบเฉลยที่ 2

รายวิชา ส 029 ประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
เรื่อง ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 1

เฉลยคำถามในใบงานที่ 2

- ให้นักเรียนบอกความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับเยอรมนีและออสเตรียในช่วงที่ไทยเข้าร่วมสงครามโลกครั้งที่ 1
  - ควบคุมชาวเยอรมนีและชาวออสเตรียที่อยู่ในประเทศไทย เพื่อไม่ให้เยอรมนีและออสเตรียเข้าไปในดินแดนอาณานิคมอังกฤษและฝรั่งเศสที่อินเดียและอินโดนีเซีย
  - ยึดเรือของเยอรมนี
- ให้นักเรียนบอกความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับอังกฤษช่วงที่ไทยเข้าร่วมสงครามโลกครั้งที่ 1
  - ไทยได้ให้อังกฤษเช่าเรือกลไฟเพื่อใช้ในการสงคราม
  - ส่งแร่พลูมและไม้ซุงให้ เพื่อใช้ประโยชน์ในการผลิตอาวุธ
- ให้นักเรียนบอกความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับฝรั่งเศสช่วงที่ไทยเข้าร่วมสงครามโลกครั้งที่ 1
  - ส่งแร่พลูม ไม้สัก และไม้เนื้อแข็งไปให้ฝรั่งเศส
  - ไทยสนับสนุนให้เข้ามาทำกิจการป่าไม้ตามที่รัฐบาลฝรั่งเศสร้องขอ
- ให้นักเรียนพิจารณาข้อความต่อไปนี้ว่าข้อความใดถูกให้ใส่เครื่องหมายถูก (✓) หน้าข้อที่ถูก และข้อความใดผิดให้ใส่เครื่องหมายผิด (✗) หน้าข้อที่ผิด
  1. เมื่อไทยเข้าร่วมสงครามโลกครั้งที่ 1 ไทยให้เยอรมนีเช่าเรือกลไฟขนาดใหญ่
  2. ไทยตัดสินใจเข้าร่วมสงครามโลกครั้งที่ 1 โดยเข้าร่วมกับฝ่ายสัมพันธมิตร
  3. สงครามโลกครั้งที่ 1 ไทยได้ส่งกองกำลังทหารไปช่วยรบที่ยุโรป
  4. ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 1 ไทยได้จับชาวอังกฤษไว้เป็นตัวประกัน
  5. ระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 1 ไทยมีความสัมพันธ์อันดีกับฝรั่งเศสโดยไทยได้ส่งแร่พลูม ไม้สัก และไม้เนื้อแข็งไปให้ฝรั่งเศส

ชุดกิจกรรมที่ 3

เรื่อง

ผลของสงครามโลกครั้งที่ 1 ต่อนานาประเทศและประเทศไทย

รายวิชา ส 029 ประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทย

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ชื่อ - สกุล.....ห้อง.....เลขที่.....	
บทบาทในกลุ่มบ้านที่.....	บทบาทในกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่..... .....

ใบคำสั่งที่ 3

รายวิชา ส 029 ประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทย
เรื่อง ผลของสงครามโลกครั้งที่ 1 ต่อนานาประเทศและประเทศไทย

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

คำชี้แจง ให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมตามลำดับดังนี้

1. ให้นักเรียนศึกษาผลการเรียนรู้ที่คาดหวังจากใบคำสั่งที่ 3
2. ให้นักเรียนศึกษาเนื้อหาเรื่อง ผลของสงครามโลกครั้งที่ 1 ต่อนานาประเทศและประเทศไทย จากใบความรู้ที่ 3 เรื่อง ผลของสงครามโลกครั้งที่ 1 ต่อนานาประเทศและประเทศไทย
3. ให้นักเรียนทำกิจกรรมร่วมกันตามใบงานที่ 3
4. ให้นักเรียนตรวจคำตอบจากใบเฉลยที่ 3
5. ให้นักเรียนกลับเข้ากลุ่มบ้านของตนเองเพื่ออธิบายให้เพื่อนทุกคนในกลุ่มบ้านมีความรู้ความเข้าใจตามชุดกิจกรรมที่ 3 อย่างดีเพียงพอ

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

นักเรียนสามารถวิเคราะห์ผลของสงครามโลกครั้งที่ 1 ต่อนานาประเทศ
และประเทศไทย ได้

ใบความรู้ที่ 3

รายวิชา ส 029 ประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทย
เรื่อง ผลของสงครามโลกครั้งที่ 1 ต่อนานาประเทศและประเทศไทย

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

คำชี้แจง ให้นักเรียนศึกษาเนื้อหาต่อไปนี้แล้วปฏิบัติกิจกรรมในใบงานที่ 3

เรื่อง ผลของสงครามโลกครั้งที่ 1 ต่อนานาประเทศและประเทศไทย

เมื่อสงครามยุติลงเมื่อวันที่ 28 มิถุนายน 2462 ภายหลังจากเซ็นสัญญาสงบศึก ระหว่างฝ่ายสัมพันธมิตรกับฝ่ายมหาอำนาจกลาง กองทหารไทยได้ร่วมฉลองชัยและร่วมสวนสนามในกรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส กรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษ และที่กรุงบรัสเซลส์ ประเทศเบลเยียม เมื่อเดินทางกลับประเทศ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวได้โปรดให้สร้าง “อนุสาวรีย์ทหารอาสา” และสร้าง “วงเวียน 22 กรกฎาคม” ที่กรุงเทพฯ เพื่อเป็นที่ระลึกในเหตุการณ์ที่ไทยเข้าร่วมรบ ในสงครามโลกครั้งที่ 1

ผลของสงครามโลกครั้งที่ 1 ต่อนานาประเทศ

สงครามโลกครั้งที่ 1 โดยใช้เวลา 4 ปี 3 เดือน สิ้นสุดลงเมื่อเดือนพฤศจิกายน ค.ศ. 1918 โดยเยอรมนีประสบความพ่ายแพ้ยอมยุติสงคราม แต่ก็ได้สร้างความเสียหายอย่างใหญ่หลวงให้แก่ทั้ง 2 ฝ่าย กล่าวคือ

1. ด้านสังคม

สงครามครั้งนี้มีทหารเข้าร่วมประมาณ 65 ล้านคน ต้องเสียชีวิตไปประมาณ 8 ล้านคน บาดเจ็บถึงพิการประมาณ 7 ล้านคน และบาดเจ็บไม่ถึงพิการอีกประมาณ 22 ล้านคน โดยเฉพาะการรบที่แม่น้ำซอมม์ (Battle of the Somme River) ใน ค.ศ. 1916 ในวันเดียว ทหารอังกฤษต้องเสียชีวิตถึงประมาณ 6 หมื่นคน สงครามครั้งนี้ทำให้เกิดปัญหาชนพลัดถิ่น ปัญหาโรคจิตที่เกิดจากการกลัวสงครามและปัญหาผู้บาดเจ็บและทุพพลภาพอีกด้วย

2. ด้านการเมือง

ความเป็นประเทศมหาอำนาจของเยอรมนี ออสเตรีย ฮังการี และตุรกี ซึ่งเป็นฝ่ายแพ้สงครามต้องล่มสลายลง โดยต้องเสียอาณานิคม ดินแดนในครอบครอง อิทธิพลทางการค้าและถูกลดกำลังทหารและอาวุธลง ขณะเดียวกันก็มีมหาอำนาจใหม่เกิดขึ้น คือ สหรัฐอเมริกา และญี่ปุ่น

3. ด้านเศรษฐกิจ

สงครามครั้งนี้ต่างฝ่ายต่างทุ่มทุนอย่างมหาศาลเพื่อผลิตอาวุธใหม่ ๆ เช่น ปืนใหญ่ ปืนกล เรือรบ เครื่องบิน ระเบิด รถถัง เรือดำน้ำ แก๊สพิษ เพื่อให้มีอำนาจการทำลายล้างสูงและมีปริมาณเพียงพอ เพื่อหวังจะได้รับชัยชนะ และการทำลายล้างจากอาวุธเหล่านี้นอกจากประสงค์ต่อชีวิตของข้าศึกแล้ว ยังสร้างความเสียหายแก่สถานที่ราชการ บ้านเรือน สะพาน ถนน สนามบิน และสิ่งก่อสร้างอื่น ๆ ส่วนฝ่ายแพ้สงคราม ก็ต้องจ่ายค่าปฏิกรรมสงครามตามสนธิสัญญา และแม้แต่ฝ่ายที่ชนะสงครามก็ต้องรับผิดชอบเลี้ยงดูผู้ประสบภัยพิบัติจากสงคราม จนทำให้เกิดภาวะเศรษฐกิจตกต่ำไปทั่วโลก กล่าวคือ

1. เศรษฐกิจหยุดชะงักระหว่างสงคราม
2. สิ่งก่อสร้างที่เคยมีใช้การไม่ได้
3. ต้องลงทุนสร้างสิ่งที่พังให้ใช้การได้ทำให้เสียงบประมาณเพิ่มมากขึ้น
4. ทำให้สินค้าขาดแคลนเมื่อสงครามโลกครั้งที่ 1
5. สินค้าราคาแพงมาก

ผลของสงครามโลกครั้งที่ 1 ต่อประเทศไทย

สำหรับประเทศไทย เมื่อไทยอยู่ฝ่ายสัมพันธมิตรทำให้ไทยเป็นฝ่ายชนะสงครามด้วย จากการที่ไทยชนะสงครามทำให้ไทยได้รับการยอมรับว่ามีฐานะทัดเทียมกับนานาประเทศ กล่าวคือ

ด้านการเมือง

1. ไทยได้เข้าร่วมการประชุมเพื่อทำข้อตกลงสันติภาพได้เริ่มขึ้น ณ พระราชวังแวร์ซายส์ เมื่อ พ.ศ. 2461 และมีการลงนามในสนธิสัญญาสันติภาพแวร์ซายส์ เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2462 ผู้แทนไทยได้รับเกียรติในการลงนามด้วย ผลของสนธิสัญญานี้ได้ก่อให้เกิดการจัดตั้งสันนิบาตชาติตามข้อเสนอของประธานาธิบดีแห่งสหรัฐอเมริกา เพื่อส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศ และเพื่อดำรงไว้ซึ่งสันติภาพของโลก ไทยได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกสันนิบาตชาติในครั้งนี้ด้วย
2. ในฐานะที่เป็นฝ่ายชนะสงคราม ประเทศไทยสามารถบังคับให้เยอรมนี และออสเตรีย - ฮังการี ลงนามยกเลิกสนธิสัญญาที่ไม่เป็นธรรมกับไทย
3. ไทยมีโอกาสเรียกร้องให้นานาชาติทบทวนแก้ไขสนธิสัญญาที่ไม่เป็นธรรมทางการศาลและภาษีศุลกากร ผู้มีบทบาทสำคัญในการเจรจา คือ เจ้าพระยาถวัลย์ (ดร.ฟรานซิส บี แชร์) และพระองค์เจ้าไทรทศประพันธ์ กรมหมื่นเทววงศ์วโรปathy สหรัฐอเมริกาเป็นชาติแรกที่ยินยอมลงนามในสนธิสัญญาเพื่อยกเลิกสนธิสัญญาที่ไม่เสมอภาคกับไทยใน พ.ศ. 2463 สนธิสัญญา

ฉบับนี้เป็นต้นแบบให้ไทยใช้เจรจาขอยกเลิกสนธิสัญญาที่ไม่เป็นธรรมกับญี่ปุ่นและประเทศในยุโรปอื่น ๆ อีก 10 ประเทศ ในเวลาต่อมา

ด้านเศรษฐกิจ

ถึงแม้ประเทศไทยจะเป็นประเทศเล็ก ๆ ซึ่งในครั้งที่แรกที่เกิดสงครามโลกครั้งที่ 1 ไทยได้แสดงตัวเป็นกลางก็ตาม หรือแม้ช่วงที่ไทยประกาศเข้าร่วมสงครามโลกครั้งที่ 1 ไทยก็ได้รับผลกระทบจากสงครามโลกครั้งที่ 1 เหมือนกับหลายประเทศก็คือภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ ข้ำวยาก หนักแพง การสูญเสียผู้คนบางส่วนเมื่อประกาศเข้าร่วมสงคราม แต่เมื่อเทียบกับผลที่จะได้รับแล้วถือว่าผลเสียของไทยคุ้มค่ามากที่ไทยประกาศเข้าร่วมสงคราม

ใบงานที่ 3

รายวิชา ส 029 ประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทย
เรื่อง ผลของสงครามโลกครั้งที่ 1 ต่อนานาประเทศและประเทศไทย

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

คำชี้แจง ให้นักเรียนปฏิบัติตามกิจกรรมตามลำดับต่อไปนี้

1. ให้อ่านวิเคราะห์ข้อมูลจากใบความรู้ที่ 3 แล้วตอบคำถามในแต่ละข้อ
  2. ให้ตรวจคำตอบในใบเฉลยที่ 3
1. ให้นักเรียนวิเคราะห์ผลที่เกิดจากสงครามโลกครั้งที่ 1 ต่อนานาประเทศและประเทศไทยในด้านต่อไปนี้

ด้าน	นานาประเทศ	ประเทศไทย
การเมือง		
เศรษฐกิจ		
สังคม		

2. ในการเข้าร่วมสงครามโลกครั้งที่ 1 ถือว่าไทยได้รับประโยชน์หรือเสียประโยชน์ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ใบเฉลยที่ 3

รายวิชา ส 029 ประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทย
เรื่อง ผลของสงครามโลกครั้งที่ 1 ต่อนานาประเทศและประเทศไทย

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

เฉลยคำถามในใบงานที่ 3

1. ให้นักเรียนวิเคราะห์ผลที่เกิดจากสงครามโลกครั้งที่ 1 ต่อนานาประเทศและประเทศไทยในด้านต่อไปนี้

ด้าน	นานาประเทศ	ประเทศไทย
การเมือง	เยอรมนี ออสเตรีย ฮังการี และตุรกี ซึ่งเป็นฝ่ายแพ้สงครามต้องล่มสลายลง โดยต้องเสียอาณานิคม ดินแดนในครอบครอง อิทธิพลทางการค้าและถูกลดกำลังทหารและอาวุธลง ขณะเดียวกันก็มีมหาอำนาจใหม่เกิดขึ้น คือ สหรัฐอเมริกา และญี่ปุ่น	<ul style="list-style-type: none"> - ไทยได้เข้าร่วมจัดตั้งสันนิบาตชาติ - ได้แก้ไขสนธิสัญญาที่ไม่เป็นธรรมในด้านการศาลและภาษีศุลกากร - ไทยสามารถบังคับให้ประเทศที่แพ้สงครามลงนามยกเลิกสนธิสัญญาที่ไม่เป็นธรรม
เศรษฐกิจ	สงครามโลกครั้งที่ 1 แต่ละฝ่ายต่างทุ่มทุนอย่างมหาศาลเพื่อผลิตอาวุธใหม่ ๆ เช่น ปืนเรือรบ เครื่องบิน ระเบิด รถถัง เรือดำน้ำ แก๊สพิษ เพื่อให้มีอำนาจการทำลายล้างสูงและมีปริมาณเพียงพอ เพื่อให้ได้รับชัยชนะ และการทำลายล้างจากอาวุธเหล่านั้นนอกจากประสงค์ต่อชีวิตของข้าศึกแล้ว ยังสร้างความเสียหายแก่สถานที่ราชการ บ้านเรือน สะพาน ถนน สนามบิน และสิ่งก่อสร้างอื่น ๆ ส่วนฝ่ายแพ้สงคราม ก็ต้องจ่ายค่าปฏิกรรมสงครามตามสนธิสัญญา และแม้แต่ฝ่ายที่ชนะสงครามก็ต้องรับผิดชอบเลี้ยงดูผู้ประสบภัยพิบัติจากสงคราม ทำให้เกิดภาวะเศรษฐกิจตกต่ำไปทั่วโลก	ภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ ข้าราชการมากแพง การสูญเสียทรัพยากรที่ส่งให้กับประเทศอังกฤษและฝรั่งเศสเพื่อใช้ในการสร้างอาวุธสู้รบในสงคราม การตั้งงบประมาณในการดูแลทหารที่บาดเจ็บและทุพพลภาพจากการไปช่วยรบ

ด้าน	นานาชาติ	ประเทศไทย
สังคม	สงครามโลกครั้งที่ 1 นี้มีทหารเข้าร่วมประมาณ 65 ล้านคน ต้องเสียชีวิตไปประมาณ 8 ล้านคน บาดเจ็บถึงพิการประมาณ 7 ล้านคน และบาดเจ็บไม่ถึงพิการอีกประมาณ 22 ล้านคน สงครามครั้งนี้ทำให้เกิดปัญหาชนพลัดถิ่น ปัญหาโรคจิตที่เกิดจากการกลัวสงครามและปัญหาผู้บาดเจ็บและทุพพลภาพอีกด้วย	ไทยได้ส่งทหารไปช่วยรบที่สมรภูมิยุโรป ทหารบางส่วนที่ไปรบเสียชีวิต ทำให้ครอบครัวของทหารเหล่านี้ขาดผู้นำครอบครัว เป็นผลต่อจิตใจของคนในครอบครัว และมีทหารบางส่วนที่บาดเจ็บและทุพพลภาพทำให้เป็นปัญหาในด้านจิตใจของทหารเหล่านี้ ทำให้เกิดปัญหาการอยู่ร่วมในสังคม

2. ในการเข้าร่วมสงครามโลกครั้งที่ 1 ถือว่าไทยได้รับประโยชน์หรือเสียประโยชน์ อย่างไร

การเข้าร่วมสงครามโลกครั้งที่ 1 ถือว่าไทยได้รับประโยชน์ที่คุ้มค่า ดังนี้

1. ไทยสามารถขอเปลี่ยนแปลงสนธิสัญญาที่ไม่เป็นธรรมกับนานาชาติได้
2. ทำให้นานาชาติได้รู้จักประเทศไทยมากขึ้น
3. ไทยได้เข้าร่วมการประชุมเพื่อทำข้อตกลงสันติภาพ

ชุดกิจกรรมที่ 4

เรื่อง

ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับประเทศต่าง ๆ
หลังสงครามโลกครั้งที่ 1

รายวิชา ส 029 ประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทย

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ชื่อ - สกุล.....ห้อง.....เลขที่.....	
บทบาทในกลุ่มบ้านที่.....	บทบาทในกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่..... .....

ใบคำสั่งที่ 4

รายวิชา ส 029 ประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทย   ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
เรื่อง ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับประเทศต่าง ๆ หลังสงครามโลกครั้งที่ 1

คำชี้แจง   ให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมตามลำดับดังนี้

1. ให้นักเรียนศึกษาผลการเรียนรู้ที่คาดหวังจากใบคำสั่งที่ 4
2. ให้นักเรียนศึกษาเนื้อหาเรื่อง ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับประเทศต่าง ๆ หลังสงครามโลกครั้งที่ 1 จากใบความรู้ที่ 4 เรื่อง ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับประเทศต่าง ๆ หลังสงครามโลกครั้งที่ 1
3. ให้นักเรียนทำกิจกรรมร่วมกันตามใบงานที่ 4
4. ให้นักเรียนตรวจคำตอบจากใบเฉลยที่ 4
5. ให้นักเรียนกลับเข้ากลุ่มบ้านของตนเองเพื่ออธิบายให้เพื่อนทุกคนในกลุ่มบ้านมีความรู้ความเข้าใจตามชุดกิจกรรมที่ 4 อย่างดีเพียงพอ

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

นักเรียนสามารถอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับประเทศต่าง ๆ หลังสงครามโลกครั้งที่ 1 ได้

ใบความรู้ที่ 4

รายวิชา ส 029 ประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
เรื่อง ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับประเทศต่าง ๆ หลังสงครามโลกครั้งที่ 1

คำชี้แจง ให้นักเรียนศึกษาเนื้อหาต่อไปนี้อย่างละเอียดและปฏิบัติตามใบงานที่ 4

เรื่อง ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับประเทศต่าง ๆ หลังสงครามโลกครั้งที่ 1

สงครามโลกครั้งที่ 1 ยุติลงอย่างเป็นทางการในวันที่ 11 พฤศจิกายน พ.ศ. 2461 โดยฝ่ายสัมพันธมิตรซึ่งมีไทยรวมอยู่ด้วยเป็นฝ่ายที่ได้รับความชัยชนะ ทหารไทยได้รับเกียรติเข้าร่วมสวนสนามเฉลิมฉลองชัยชนะผ่านประตูชัย กรุงปารีส (ฝรั่งเศส) กรุงลอนดอน (อังกฤษ) และกรุงบรัสเซลส์ (เบลเยียม) ผู้แทนไทยได้เข้าร่วมประชุมและร่วมลงนามในสนธิสัญญาสันติภาพที่พระราชวังแวร์ซายส์ ประเทศฝรั่งเศส รวมทั้งได้รับเกียรติให้เป็นสมาชิกก่อตั้งองค์การสันนิบาตชาติ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ที่จะเป็นองค์กรช่วยส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศและธำรงรักษาสันติภาพของโลก

ในระหว่างการประชุมสันติภาพ ผู้แทนรัฐบาลไทยได้กล่าวแถลงถึงความไม่เป็นธรรมที่ไทยได้รับจากสนธิสัญญาทางไมตรีการพาณิชย์และการเดินเรือที่หลายชาติได้ทำไว้กับไทย และเรียกร้องให้ชาติตะวันตกทบทวนแก้ไขสนธิสัญญาดังกล่าวที่กดขี่ไทย ทั้งทางด้านการศาลและด้านภาษีศุลกากร

เนื่องจากไทยมีจุดมุ่งหมายที่จะขอให้มีการแก้ไขสนธิสัญญาที่ไม่เป็นธรรม และให้นานาชาติมีสัมพันธไมตรีกับไทยในลักษณะของความเสมอภาค ดังนั้น ภายหลังจากสงครามโลกครั้งที่ 1 จึงได้รับแรงสร้างความสัมพันธ์กับชาติต่าง ๆ และขอให้มีการแก้ไขสนธิสัญญาที่ไม่เป็นธรรมซึ่งสรุปความสัมพันธ์ได้ดังนี้

ไทยกับฝ่ายพันธมิตร

1. ความสัมพันธ์กับสหรัฐอเมริกา

การเจรจาขอแก้ไขสนธิสัญญาที่ไม่เสมอภาคกับชาติที่อยู่ในฝ่ายพันธมิตรด้วยกัน นับได้ว่าเป็นความยากลำบากอย่างหนึ่ง เพราะชาติเหล่านั้นไม่ยอมสูญเสียผลประโยชน์ในไทย

ขณะที่ไทยก็เป็นเพียงประเทศเล็ก ๆ ดังนั้น ไทยจึงเลือกขอเจรจาแก้ไขสนธิสัญญากับสหรัฐอเมริกา ก่อนเป็นชาติแรก ด้วยเหตุผลว่าเท่าที่ผ่านมาสหรัฐอเมริกาที่มีความเป็นมิตรช่วยเหลือไทยมาตลอด ผลประโยชน์ของสหรัฐอเมริกามีไม่มาก น่าจะเจรจาง่าย รวมทั้ง ดร.ฟรานซิส บี. แซร์ (Dr. Francis B. Sayre) ที่ปรึกษาของทางการไทย ภายหลังได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์เป็น พระยาคัลยามไมตรี ซึ่งมีบทบาทอย่างสำคัญอีกผู้หนึ่งในคณะทูตไทย มีฐานะเป็นบุตรเขยของ ประธานาธิบดีวูดโรว์ วิลสัน ของสหรัฐอเมริกา น่าจะช่วยให้การเจรจาประสบผลสำเร็จได้ง่ายขึ้น

ในวันที่ 16 พฤษภาคม พ.ศ. 2462 คณะทูตไทยได้เข้าพบประธานาธิบดีวูดโรว์ วิลสัน ซึ่งแจ้งถึงปัญหาความเสียหายเปรียบเทียบทางการศาลและการเก็บภาษีอากรของไทย และให้ความเห็นว่า ถ้าสหรัฐอเมริกายอมแก้ไขสนธิสัญญากับไทย ก็จะเป็นแบบอย่างให้ไทยใช้แก้ไขสนธิสัญญาที่ทำไว้กับชาติอื่นได้สะดวก ซึ่งประธานาธิบดีวิลสันแสดงความเห็นใจและยอมรับที่จะให้ความช่วยเหลือ

ไทยกับสหรัฐอเมริกาได้เปิดการเจรจาแก้ไขสนธิสัญญากันหลายครั้ง จนในที่สุดสามารถ ลงนามในสัญญาไทย – สหรัฐอเมริกาได้ในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2463 ซึ่งมีสาระสำคัญ คือ

1. ทั้งสองฝ่ายขอยกเลิกสนธิสัญญาทางไมตรีและการพาณิชย์ พ.ศ. 2399
  2. สหรัฐอเมริกาขอสิทธิทางการศาลที่มีอยู่ในประเทศไทย นอกจากกรณีที่ชาวอเมริกันเป็นจำเลย ทูตหรือกงสุลของอเมริกันมีสิทธิถอนคดีจากศาลไทยไปพิจารณาเองได้ ยกเว้น การถอนคดีในศาลฎีกา สิทธิพิเศษนี้จะสิ้นสุดลงเมื่อประเทศไทยประกาศใช้ประมวลกฎหมาย ครอบถ้วนแล้ว 5 ปี
  3. สหรัฐอเมริกาขอคืนสิทธิการจัดเก็บภาษีอากรทั้งหมดให้ไทย แต่ไทยต้องให้ความ เป็นธรรมในการจัดเก็บภาษีอากรจากสหรัฐอเมริกาอย่างเท่าเทียมกับชาติอื่น
- สนธิสัญญาฉบับนี้มีอายุ 10 ปี และไทยได้ใช้เป็นแบบอย่างในการทำสนธิสัญญากับ ชาติอื่น ๆ

2. ความสัมพันธ์กับฝรั่งเศส

ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับฝรั่งเศส ถึงแม้จะมีสัมพันธ์ไมตรีกันมากขึ้นกว่าเดิม แต่ ฝรั่งเศสมีผลประโยชน์ในไทยอยู่มาก จึงได้พยายามบ่ายเบี่ยงไม่ยอมแก้ไขสนธิสัญญาที่เคยทำกับไทย เมื่อ พ.ศ. 2399 สมัยรัชกาลที่ 4 ซึ่งไทยต้องดำเนินความสัมพันธ์กับฝรั่งเศสด้วยการยอม

ประนีประนอมผ่อนปรนและแลกเปลี่ยนผลประโยชน์จึงทำให้การเจรจามีความคืบหน้าเป็นระยะ ๆ

ทั้งนี้ไทยยอมที่จะไม่นำปัญหาการปักปันพรมแดนในอินโดจีนมาร่วมพิจารณา ยอมทำ ตามข้อเรียกร้องหลายประการของฝรั่งเศส เช่น ให้สอนภาษาฝรั่งเศสในสถานศึกษา ตั้งกรมร่าง พระราชบัญญัติและข้อบังคับ ตั้งโรงเรียนกฎหมาย ตั้งที่ปรึกษากฎหมาย ตั้งกองในโบราณคดี เป็นต้น ข้อเรียกร้องเหล่านี้ล้วนแต่ระบุให้ว่าจ้างชาวฝรั่งเศสเข้าไปมีส่วนร่วมด้วยทุกข้อ

ในที่สุดเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ 2467 พระยาภักดี ฌ ไมตรี (ดร.พรานซิด บี. แซร์) ผู้แทนไทยก็สามารถเจรจาในสนธิสัญญาไทย – ฝรั่งเศส ซึ่งมีลักษณะเดียวกับที่ไทยทำกับสหรัฐอเมริกาได้สำเร็จ แต่สนธิสัญญานับนี้ฝรั่งเศสก็ขอเงื่อนไขอีก โดยฝรั่งเศสขอสิทธิจัดตั้งศาลต่างประเทศ (ศาลกงสุล) เพื่อพิจารณาคดีชาวฝรั่งเศสและคนในบังคับฝรั่งเศส ทั้งคดีแพ่งและคดีอาญา จนกว่าไทยจะประกาศใช้ประมวลกฎหมายครอบครัวแล้ว 5 ปี สิทธินี้จึงจะถูกยกเลิก

3. ความสัมพันธ์กับอังกฤษ

ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับอังกฤษ ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 1 เป็นความสัมพันธ์ทางการทูตในลักษณะที่ไทยต้องยินยอมประนีประนอมผ่อนปรนและแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ เมื่อไทยขอเจรจาแก้ไขสนธิสัญญาที่ไม่เป็นธรรมตามแบบที่ไทยทำกับสหรัฐอเมริกาและฝรั่งเศส รัฐบาลอังกฤษได้บ่ายเบี่ยง โดยยืนยันว่าสิทธิพิเศษทางการศาล อังกฤษเคยมอบให้ไทยมาก่อนชาติอื่น ๆ อยู่แล้ว (ตามสนธิสัญญาไทย – อังกฤษ พ.ศ. 2452) แต่ไม่ได้กล่าวถึงสนธิสัญญาบาวริงที่อังกฤษได้เปรียบไทยมาตั้งแต่ พ.ศ. 2398

ครั้นเมื่ออังกฤษเห็นว่าฝรั่งเศสได้ยอมแก้ไขสนธิสัญญากับไทย รวมทั้งไทยได้ยอมรับข้อเรียกร้องของอังกฤษ เช่น ไทยรับรองว่าจะว่าจ้างชาวอังกฤษให้เข้ารับราชการในตำแหน่งต่าง ๆ ที่สำคัญ อาทิ ที่ปรึกษากฎหมายกระทรวงยุติธรรม ที่ปรึกษากรมศุลกากร ครูสอนในโรงเรียนกฎหมาย และจะไม่ขึ้นภาษีไม้สัก ดีบุก ข้าว ที่ส่งไปจำหน่ายในอังกฤษ อังกฤษจึงยอมแก้ไขสนธิสัญญาฉบับเดิม และจัดทำสนธิสัญญาไทย – อังกฤษขึ้นใหม่ ในวันที่ 14 กรกฎาคม พ.ศ. 2468 ทั้งนี้ อังกฤษยังได้ขอสิทธิพิเศษในการเสียภาษีไว้ด้วย คือ ให้ไทยเก็บภาษีค้ายิบ ค้ายีบผ้า ผ้า และสินค้าที่ทำจากฝ้าย เหล็ก และเหล็กกล้า ซึ่งผลิตจากดินแดนในความคุ้มครองของอังกฤษได้ไม่เกินร้อยละ 5

4. ความสัมพันธ์กับอิตาลี

ไทยกับอิตาลีเท่าที่ผ่านมามีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ซึ่งส่วนใหญ่จะติดต่อสัมพันธ์กันทางการค้า โดยไทยกับอิตาลีได้มีการแก้ไขสนธิสัญญาที่ไม่เป็นธรรม และจัดทำสนธิสัญญาฉบับใหม่ขึ้นใน พ.ศ. 2469 ตามแบบเดียวกับที่ไทยทำกับสหรัฐอเมริกา ทั้งนี้ อิตาลีได้ขอสิทธิพิเศษในการเสียภาษีสินค้าบางชนิด อาทิ ไทยจะเก็บภาษีสินค้าที่ทำจากฝ้ายได้ไม่เกินร้อยละ 6 สินค้าประเภทรถยนต์นั่ง รถยนต์บรรทุก นมข้นกระป๋องได้ไม่เกินร้อยละ 10 เป็นต้น

ไทยกับฝ่ายมหาอำนาจกลาง

1. ความสัมพันธ์กับเยอรมนี

เนื่องจากไทยได้ประกาศสงครามกับเยอรมนี นับตั้งแต่วันที่ 22 กรกฎาคม พ.ศ. 2460 ทำให้สนธิสัญญาทางไมตรีและการพาณิชย์ที่ไทยเคยทำกับเยอรมนี เมื่อ พ.ศ. 2405 สมัยรัชกาลที่ 5 สิ้นสุดสภาพการบังคับใช้ไปโดยปริยาย แต่ไทยก็ได้เจรจากับเยอรมนีและทำปฏิญญายกเลิกสัญญาทั้งหมดที่ทำกันไว้อีกครั้งหนึ่งในวันที่ 27 เมษายน พ.ศ. 2462 นอกจากนี้ยังยอมชดเชยค่าเสียหายให้แก่รัฐบาลไทยเป็นเงิน 2 ล้านบาท โดยมีข้อแม้ว่าไทยจะต้องเรียกเก็บจากทรัพย์สินของเยอรมนีในประเทศไทยเท่านั้น

ต่อมาภายหลัง ไทยกับเยอรมนีก็ได้ทำข้อตกลงระหว่างกันอีก แต่เป็นการทำสัญญาด้วยความเสมอภาคทั้งสองฝ่าย โดยใน พ.ศ. 2467 ได้ร่วมกันจัดทำข้อตกลงทางเศรษฐกิจเฉพาะกาล และ พ.ศ. 2471 จัดทำสนธิสัญญาทางไมตรีการพาณิชย์และการเดินเรือ

2. ความสัมพันธ์กับออสเตรียและฮังการี

ออสเตรียและฮังการีมีลักษณะเช่นเดียวกับเยอรมนี เนื่องจากเป็นประเทศผู้แพ้สงคราม ไทยจึงไม่จำเป็นต้องเปิดการเจรจาขอแก้ไขสนธิสัญญาที่ไม่เป็นธรรม เพราะสามารถขอยกเลิกได้อยู่แล้ว แต่ไทยก็ทำปฏิญญายกเลิกสัญญาทั้งหมดที่ทำไว้กับออสเตรียและฮังการี ลงวันที่ 27 เมษายน พ.ศ. 2462 เพื่อขอยกเลิกสัญญาอย่างเป็นทางการ

ไทยกับชาติอื่น ๆ

นอกจาก 6 ประเทศดังที่ได้กล่าวมาแล้ว กับประเทศอื่น ๆ ที่ไทยมีความสัมพันธ์ทางการค้าด้วย ไทยก็ขอเจรจาแก้ไขสนธิสัญญาฉบับที่เสียเปรียบมาจัดทำสนธิสัญญาฉบับใหม่ โดยไม่มีเงื่อนไขพิเศษใด ๆ อีก ได้แก่ ญี่ปุ่น เนเธอร์แลนด์ โปรตุเกส เดนมาร์ก สวีเดน เบลเยียม และนอร์เวย์

กล่าวได้ว่าสนธิสัญญาทางไมตรีและการพาณิชย์ ซึ่งไทยเคยผูกขาดตะวันตกบีบบังคับให้ทำในสมัยรัชกาลที่ 4 และรัชกาลที่ 5 ซึ่งเป็นสัญญาที่ทำให้ไทยเสียเปรียบทางด้านการศึกษาและการจัดเก็บภาษี ไทยใช้เวลาถึง 9 ปี ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 1 สงบลง รัฐบาลไทยจึงสามารถดำเนินความสัมพันธ์ขอเจรจาแก้ไขสนธิสัญญากับประเทศคู่สัญญาได้หมดสิ้น ถึงแม้สนธิสัญญาฉบับใหม่ที่ทำกับบางประเทศ อาจจะมีเงื่อนไขพิเศษบางประการเข้ามาด้วย แต่ก็มิได้มีความรุนแรงมาก เมื่อเปรียบเทียบกับสนธิสัญญาฉบับเก่า

ใบงานที่ 4

รายวิชา ส 029 ประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
เรื่อง ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับประเทศต่าง ๆ หลังสงครามโลกครั้งที่ 1

คำชี้แจง   ให้นักเรียนปฏิบัติตามลำดับต่อไปนี้

1. ให้วิเคราะห์ข้อมูลจากใบความรู้ที่ 4 แล้วตอบคำถามในแต่ละข้อ
  2. ให้ตรวจคำตอบในใบเฉลยที่ 4
1. ให้นักเรียนบอกความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับประเทศต่าง ๆ เหล่านี้ช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 1

ประเทศ	จุดเด่นความสัมพันธ์กับไทย
เยอรมนี	....
ออสเตรีย – ฮังการี	....
อิตาลี	....
สหรัฐอเมริกา	....
อังกฤษ	....
ฝรั่งเศส	....

ใบเฉลยที่ 4

รายวิชา ส 029 ประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
เรื่อง ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับประเทศต่าง ๆ หลังสงครามโลกครั้งที่ 1

เฉลยคำถามในใบงานที่ 4

1. ให้นักเรียนบอกความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับประเทศต่าง ๆ เหล่านี้ช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 1

ประเทศ	ความสัมพันธ์
เยอรมนี	สามารถทำการยกเลิกสนธิสัญญาทางไมตรีและการพาณิชย์ที่ไทยเคยทำกับเยอรมนีได้สิ้นสุดสภาพการบังคับใช้ไปโดยปริยาย แต่ไทยก็ได้เจรจากับเยอรมนีและทำปฏิญญายกเลิกสัญญาทั้งหมดที่ทำกันไว้ นอกจากนี้ยังยอมชดใช้ค่าเสียหายให้แก่รัฐบาลไทยเป็นเงิน 2 ล้านบาท โดยมีข้อแม้ว่าไทยจะต้องเรียกเก็บจากทรัพย์สินของเยอรมนีในประเทศไทยเท่านั้น
ออสเตรีย – ฮังการี	เนื่องจากออสเตรีย – ฮังการีแพ้สงคราม ไทยสามารถทำการยกเลิกสัญญาทั้งหมดที่ทำไว้กับออสเตรีย – ฮังการีได้ทันที แต่ไทยก็ทำปฏิญญายกเลิกสัญญาทั้งหมดที่ทำไว้กับออสเตรีย – ฮังการีเพื่อยกเลิกอย่างเป็นทางการ
อิตาลี	ไทยกับอิตาลีเท่าที่ผ่านมามีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ซึ่งส่วนใหญ่จะติดต่อสัมพันธ์กันทางการค้า ไทยกับอิตาลีได้แก้ไขสนธิสัญญาที่ไม่เป็นธรรม ตามแบบเดียวกับไทยทำกับสหรัฐอเมริกา
สหรัฐอเมริกา	ไทยจึงเลือกขอเจรจาแก้ไขสนธิสัญญากับสหรัฐอเมริกาก่อนเป็นชาติแรก ด้วยเหตุผลว่าเท่าที่ผ่านมาสหรัฐอเมริกามีความเป็นมิตรช่วยเหลือไทยมาตลอด ผลประโยชน์ของสหรัฐอเมริกามีไม่มากนักน่าจะเจรจากันง่าย ผลปรากฏว่าสหรัฐอเมริกายอมแก้ไขสนธิสัญญาให้กับไทย และยังช่วยไทยเจรจากับชาติอื่น ๆ ให้แก้ไขสนธิสัญญาที่เอาเปรียบไทย

ประเทศ	ความสัมพันธ์
อังกฤษ	เป็นความสัมพันธ์ทางการทูตในลักษณะที่ไทยต้องยินยอม ประนีประนอมผ่อนปรนและแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ ยอมเสียส่วนน้อยเพื่อรักษาส่วนใหญ่ไว้
ฝรั่งเศส	ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับฝรั่งเศส ถึงแม้จะมีสัมพันธ์ไมตรีกันมากขึ้นกว่าเดิม แต่ฝรั่งเศสมีผลประโยชน์ในไทยอยู่มาก จึงพยายามบ่ายเบี่ยงไม่ยอมแก้ไขสนธิสัญญาที่เคยทำกับไทย แต่ผลสุดท้ายฝรั่งเศสจึงยอมแก้ไขสนธิสัญญา แต่มีข้อเรียกร้องหลายประการ

๕๕๕๕๕๕

ชุดกิจกรรมที่ 5

เรื่อง

การประสานประโยชน์ของไทยหลังสงครามโลกครั้งที่ 1

รายวิชา ส 029 ประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทย

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ชื่อ - สกุล.....ห้อง.....เลขที่.....	
บทบาทในกลุ่มบ้านที่.....	บทบาทในกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่..... .....

ใบคำสั่งที่ 5

รายวิชา ส 029 ประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทย

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

เรื่อง การประสานประโยชน์ของไทยหลังสงครามโลกครั้งที่ 1

คำชี้แจง ให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมตามลำดับดังนี้

1. ให้นักเรียนศึกษาผลการเรียนรู้ที่คาดหวังจากใบคำสั่งที่ 5
2. ให้นักเรียนศึกษาเนื้อหาเรื่อง การประสานประโยชน์ของไทยหลังสงครามโลกครั้งที่ 1 จากใบความรู้ที่ 5 เรื่องการประสานประโยชน์ของไทยหลังสงครามโลกครั้งที่ 1
3. ให้นักเรียนทำกิจกรรมร่วมกันตามใบงานที่ 5
4. ให้นักเรียนตรวจคำตอบจากใบเฉลยที่ 5
5. ให้นักเรียนกลับเข้ากลุ่มบ้านของตนเองเพื่ออธิบายให้เพื่อนทุกคนในกลุ่มบ้านมีความรู้ความเข้าใจตามชุดกิจกรรมที่ 5 อย่างดีเพียงพอ

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

นักเรียนสามารถอธิบายการประสานประโยชน์ของไทยหลังสงครามโลกครั้งที่ 1 ได้

ใบความรู้ที่ 5

รายวิชา ส 029 ประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทย

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

เรื่อง การประสานประโยชน์ของไทยหลังสงครามโลกครั้งที่ 1

คำชี้แจง ให้นักเรียนศึกษาเนื้อหาต่อไปนี้แล้วปฏิบัติกิจกรรมในใบงานที่ 5

เรื่อง การประสานประโยชน์ของไทยหลังสงครามโลกครั้งที่ 1

การประสานประโยชน์ของนานาประเทศ

สงครามโลกครั้งที่ 1 นำความสูญเสียมาให้ทั้งผู้แพ้และผู้ชนะในด้านทรัพย์สินและชีวิต ทั้งยังก่อให้เกิดปัญหาสืบเนื่องหลังสงคราม ในด้านสังคม เศรษฐกิจและการเมือง หากไม่หาหนทางขจัดหรือป้องกันสงครามครั้งใหม่ก็จะต้องเกิดขึ้นมาอีก ประเทศทั้งหลายจึงต่างก็ตระหนักในปัญหานี้ และพยายามหาช่องทางที่จะไม่ให้มีประวัติศาสตร์ซ้ำรอย โดยเฉพาะประเทศที่มีบทบาทสำคัญในสงครามครั้งนี้ ซึ่งมีสหรัฐอเมริกาเป็นผู้นำ ได้มีแนวความคิดที่จะสร้างระบบการเมืองระหว่างประเทศเสียใหม่ โดยจัดให้มีองค์การระหว่างประเทศ และให้มีหน้าที่ใช้กำลังอำนาจลงโทษประเทศที่ขบถุกรานประเทศอื่น โดยหวังว่าเมื่อวางกติกาที่แน่นอนและมีองค์การกลางคอยแก้ปัญหาต่าง ๆ แล้ว จะทำให้ทุกประเทศวางใจในความปลอดภัยและความมั่นคงแห่งเอกราช จะได้มีเวลาในการพัฒนาประเทศของตน โดยไม่ต้องคอยคิดหรือใช้เงินงบประมาณไปเพื่อสร้างกำลังทางทหารและอาวุธยุทโธปกรณ์ต่าง ๆ อีกต่อไป

ในการประชุมสันติภาพแห่งกรุงปารีส เมื่อเดือนมกราคม ค.ศ. 1919 ก่อนที่สงครามโลกครั้งที่ 1 จะยุติลง ประธานาธิบดีวูดโรว์ วิลสัน แห่งสหรัฐอเมริกา ได้เสนอหลักการ 14 ข้อ (Wilson's Fourteen Points) ต่อผู้นำประเทศของอังกฤษ ฝรั่งเศส และอิตาลี ซึ่งเป็นแนวคิดที่จะป้องกันมิให้เกิดสงครามร้ายแรงที่จะทำลายล้างประชาชาติขึ้นอีก สันนิบาตชาติเปิดประชุมครั้งแรก ณ นครเจนีวา ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ใน ค.ศ. 1920

ดังนั้น ถึงแม้ว่าจะมีสันนิบาตชาติแล้ว แต่เมื่อประเทศมหาอำนาจต้องการผลประโยชน์ หรือจะเสียประโยชน์ด้วยประการใด ๆ ก็ตาม มหาอำนาจเหล่านี้จะเพิกเฉยต่อบทบาทและหน้าที่ของสันนิบาตชาติ หรือจะลาออกจากการเป็นสมาชิกไป ซึ่งสันนิบาตชาติก็ไม่สามารถปฏิบัติการใด ๆ อันเป็นการโต้ตอบต่อประเทศเหล่านั้นได้ จึงนับว่าเป็นความล้มเหลวของสันนิบาตชาติอีกประการหนึ่ง

เมื่อการร่วมมือของประเทศต่าง ๆ โดยองค์การระหว่างประเทศที่ชื่อว่า สันนิบาตชาติ ซึ่งมีจุดมุ่งหมายที่จะนำสันติภาพมาสู่มนุษยชาติไม่ประสบผลสำเร็จ คือ เพียงแค่ระยะเวลา 20 ปี หลังจากการก่อตั้งสันนิบาตชาติแล้ว มหาสงครามได้อุบัติขึ้นอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งใช้เวลาในการสู้รบกันถึง 6 ปี สงครามครั้งนี้ได้สร้างความเสียหายอย่างกว้างขวางและมากกว่าสงครามครั้งแรกหลายเท่านัก

การประสานประโยชน์ของประเทศไทย

สำหรับประเทศไทยหลังสงครามโลกครั้งที่ 1 สิ้นสุดลง ประเทศไทยได้ประสานประโยชน์กับนานาประเทศ ดังนี้

1. ประเทศไทยได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกสันนิบาตชาติ ในฐานะไทยเป็นผู้ชนะสงคราม ไทยได้เข้าร่วมประชุมการจัดตั้งองค์การสันนิบาตชาติและเข้าร่วมเป็นสมาชิกสันนิบาตชาติ
2. ประเทศไทยได้เปลี่ยนแปลงการปกครองมาเป็นระบอบประชาธิปไตย ความพยายามของไทยในการขอแก้ไขสนธิสัญญากับประเทศต่าง ๆ ที่ไทยไม่ได้รับความเสมอภาคได้รับความสำเร็จในระดับหนึ่ง แต่ยังไม่ประสบผลสำเร็จอย่างสมบูรณ์ เนื่องจากประเทศที่ไทยขอเจรจาแก้ไขสนธิสัญญามักจะอ้างว่า กฎหมายของไทยแม้ว่าจะปรับปรุงให้ทันสมัยตามแบบอย่างประเทศตะวันตกแล้วก็ตาม แต่ยังมีข้อบกพร่องอยู่มาก ขอให้ประเทศไทยไปปรับปรุงประมวลกฎหมายให้เป็นลักษณะสากลก่อนแล้วจึงจะเจรจากันใหม่ ดังนั้นใน พ.ศ. 2475 ไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองมาเป็นระบอบประชาธิปไตย
3. การแก้ไขสนธิสัญญากับประเทศต่าง ๆ ไทยได้พยายามขอแก้ไขสนธิสัญญากับประเทศต่าง ๆ ที่ไทยได้ทำไว้ก่อนสงครามโลกครั้งที่ 1 ซึ่งรัฐบาลพยายามจะดำเนินการแก้ไขสนธิสัญญาความไม่เสมอภาคระหว่างไทยกับชาติตะวันตก โดยเฉพาะเรื่องอำนาจทางการศาลที่ต่างชาติยังขอคงไว้ซึ่งสิทธิบางประการ เช่น ขอเรียกคดีกลับคืน เพื่อนำไปพิจารณาเองได้ ดังนั้นรัฐบาลคณะราษฎรจึงได้เร่งให้มีการประกาศใช้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง และพระธรรมนูญศาลยุติธรรม ใน พ.ศ. 2478 เพื่อมิให้ต่างชาติใช้เป็นข้ออ้างได้ว่ากฎหมายไทยยังไม่สอดคล้องกับหลักสากล

หลังจากนั้น ไทยก็ขอยกเลิกสนธิสัญญาฉบับเก่าที่ทำไว้หลังสมัยสงครามโลกครั้งที่ 1 พร้อมเสนอร่างสนธิสัญญาใหม่ที่มีความเสมอภาคกันทั้งสองฝ่ายไปให้ประเทศคู่สัญญาพิจารณา จากนั้น รัฐบาลไทยก็ส่งผู้แทนไปดำเนินความสัมพันธ์เจรจาดกลงเป็นรายประเทศไปตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2481 ถึงเดือนกันยายน พ.ศ. 2481 สมัยรัชกาลที่ 8 ไทยได้เจริญสัมพันธไมตรีร่วมลงนามในสนธิสัญญาที่มีความเสมอภาคกับหลายประเทศ ได้แก่

สวีเดน เนเธอร์แลนด์ เบลเยียม สวีเดน เดนมาร์ก สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น นอร์เวย์ อังกฤษ อิตาลี ฝรั่งเศส เยอรมนี เนเธอร์แลนด์ และโปรตุเกส

นับตั้งแต่นั้นมา ไทยก็ได้เอกราชทางการศาล และการศุลกากรกลับคืนมาอย่างสมบูรณ์ หลังจากที่ถูกสูญเสียไปให้แก่ชาติตะวันตกเป็นเวลายาวนานถึง 83 ปี (พ.ศ. 2398 – 2481) ส่งผลทำให้ไทยมีฐานะเท่าเทียมกับนานาอารยประเทศทั้งหลาย

4. การดำเนินความสัมพันธ์กับนานาประเทศในการประสานประโยชน์ เมื่อคณะราษฎร มาบริหารแผ่นดิน ก็ยังคงดำเนินความสัมพันธ์ทางการทูต ผูกมิตรไมตรีกับนานาประเทศ โดยเฉพาะกับประเทศในทวีปยุโรป ไทยได้ดำเนินการส่งทูตไปประจำ ณ แต่ละประเทศ ซึ่ง ภาพรวมความสัมพันธ์ในช่วงระยะนี้ ส่วนใหญ่จะติดต่อกันด้วยเรื่องการค้า วัฒนธรรม และ การศึกษา

ใบงานที่ 5

รายวิชา ส 029 ประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทย
เรื่อง การประสานประโยชน์ของไทยหลังสงครามโลกครั้งที่ 1

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

คำชี้แจง

ให้นักเรียนปฏิบัติตามลำดับต่อไปนี้

1. ให้อ่านเนื้อหาข้อมูลจากใบความรู้ที่ 4 แล้วตอบคำถามในแต่ละข้อ
2. ให้ตรวจคำตอบในใบเฉลยที่ 5

1. หลังสงครามโลกครั้งที่ 1 นานาประเทศได้ประสานประโยชน์กันอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. หลังสงครามโลกครั้งที่ 1 ประเทศไทยได้ประสานประโยชน์กับประเทศต่าง ๆ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ใบเฉลยที่ 5

รายวิชา ส 029 ประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทย
เรื่อง การประสานประโยชน์หลังสงครามโลกครั้งที่ 1

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

เฉลยคำถามในใบงานที่ 5

1. หลังสงครามโลกครั้งที่ 1 นานาประเทศได้ประสานประโยชน์กัน ดังนี้

จากสงครามโลกครั้งที่ 1 สิ้นสุดลงได้นำความสูญเสียมาให้ทั้งผู้แพ้และผู้ชนะในด้านทรัพย์สินและชีวิต นอกจากนี้ยังก่อให้เกิดปัญหาสืบเนื่องหลังสงคราม ในด้านต่าง ๆ อีกมากมาย หากไม่หาหนทางป้องกันอาจจะเกิดสงครามครั้งใหม่ ประเทศต่าง ๆ จึงตระหนักในปัญหานี้ และพยายามหาช่องทางที่ไม่ให้มีสงครามเกิดขึ้นอีก จึงมีแนวความคิดที่จะสร้างระบบการเมืองระหว่างประเทศเสียใหม่ โดยจัดให้มีองค์การระหว่างประเทศ และให้มีหน้าที่ใช้กำลังอำนาจลงโทษประเทศที่ขบถุกรานประเทศอื่น โดยมีการวางกติกาที่แน่นอนและมีองค์การกลางคอยแก้ปัญหาต่าง ๆ จะทำให้ประเทศทุกประเทศวางใจในความปลอดภัยและความมั่นคงในเอกราช จะได้มีเวลาในการพัฒนาประเทศของตน โดยไม่ต้องคอยคิดหรือใช้งบประมาณไปเพื่อสร้างกำลังทางทหารและอาวุธยุทโธปกรณ์ต่าง ๆ จึงเกิดองค์การที่เรียกว่า สันนิบาตชาติ

2. หลังสงครามโลกครั้งที่ 1 ประเทศไทยได้ประสานประโยชน์กับประเทศต่าง ๆ ดังนี้

1. ประเทศไทยได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกสันนิบาตชาติ ในฐานะไทยเป็นผู้ชนะสงคราม ไทยได้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งองค์การสันนิบาตชาติและเป็นสมาชิกสันนิบาตชาติ

2. ประเทศไทยได้เปลี่ยนแปลงการปกครองมาเป็นระบอบประชาธิปไตย ไทยได้ขอแก้ไขสนธิสัญญากับประเทศต่าง ๆ แต่ประเทศที่ไทยขอเจรจาแก้ไขสนธิสัญญามักจะอ้างว่า กฎหมายของไทยแม้ว่าจะปรับปรุงให้ทันสมัยตามแบบอย่างประเทศตะวันตกแล้วก็ตาม แต่ยังมีข้อบกพร่องอยู่มาก ขอให้ประเทศไทยไปปรับปรุงประมวลกฎหมายให้เป็นลักษณะสากลก่อนแล้วจึงจะเจรจกันใหม่ ดังนั้นใน พ.ศ. 2475 ไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองมาเป็นระบอบประชาธิปไตย

3. การแก้ไขสนธิสัญญากับประเทศต่าง ๆ รัฐบาลพยายามจะดำเนินการแก้ไขสนธิสัญญาความไม่เสมอภาคระหว่างไทยกับชาติตะวันตก โดยเฉพาะเรื่องอำนาจทางการศาลที่ต่างชาติยังขอคงไว้ซึ่งสิทธิบางประการ เช่น ขอเรียกคดีกลับคืน เพื่อนำไปพิจารณาเองได้ ดังนั้น รัฐบาลคณะราษฎรจึงได้เร่งให้มีการประกาศใช้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ประมวลกฎหมายวิธี

พิจารณาความอาญา ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง และพระธรรมนูญศาลยุติธรรม ใน พ.ศ. 2478 เพื่อมิให้ต่างชาติใช้เป็นข้ออ้างได้ว่ากฎหมายไทยยังไม่สอดคล้องกับหลักสากลไทยก็ ขอยกเลิกสนธิสัญญาฉบับเก่าที่ทำไว้หลังสมัยสงครามโลก ครั้งที่ 1 พร้อมเสนอร่างสนธิสัญญาใหม่ ที่มีความเสมอภาคกันทั้งสองฝ่ายไปให้ประเทศคู่สัญญาพิจารณา จากนั้น รัฐบาลไทยก็ส่งผู้แทน ไปดำเนินความสัมพันธ์เจรจาตกลงเป็นรายประเทศไป สมัยรัชกาลที่ 8 ไทยได้เจริญสัมพันธไมตรี ร่วมลงนามในสนธิสัญญาที่มีความเสมอภาคกับหลายประเทศ ได้แก่ สวิตเซอร์แลนด์ เบลเยียม สวีเดน เดนมาร์ก สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น นอร์เวย์ อังกฤษ อิตาลี ฝรั่งเศส เยอรมนี เนเธอร์แลนด์ และโปรตุเกส ไทยก็ได้เอกราชทางการศาล และการศุลกากรกลับคืนมาอย่างสมบูรณ์ หลังจาก ที่สูญเสียไปให้แก่ชาติตะวันตกเป็นเวลายาวนานถึง 83 ปี ส่งผลทำให้ไทยมีฐานะเท่าเทียมกับนานา อารยประเทศทั้งหลาย

4. การดำเนินความสัมพันธ์กับนานาประเทศในการประสานประโยชน์ เมื่อประเทศไทย เปลี่ยนแปลงการปกครองคณะราษฎรมาบริหารแผ่นดิน ไทยยังคงดำเนินความสัมพันธ์ทางการทูต ผูกมิตรไมตรีกับนานาประเทศ โดยเฉพาะกับประเทศในทวีปยุโรป ไทยได้ดำเนินการส่งทูตไป ประจำ ณ แต่ละประเทศ ซึ่งภาพรวมความสัมพันธ์ในช่วงระยะนี้ ส่วนใหญ่จะติดต่อกันด้วยเรื่อง การค้า วัฒนธรรม และการศึกษา

แบบทดสอบหลังเรียน

รายวิชา ส 029 ประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทย
เรื่อง ประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยสมัยสงครามโลกครั้งที่ 1
ข้อสอบเป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 10 ข้อ เวลา 10 นาที

-
- ก่อนสงครามโลกครั้งที่ 1 ไทยมีความสัมพันธ์กับเยอรมนีในด้านใด
    - ก. การทหาร
    - ข. การทูต
    - ค. การค้า
    - ง. ไม่มีความสัมพันธ์กัน
  - ก่อนสงครามโลกครั้งที่ 1 ประเทศในข้อใดที่ไทยมีความสัมพันธ์ทางการทูต
    - ก. เยอรมนี
    - ข. รัสเซีย
    - ค. สหรัฐอเมริกา
    - ง. อังกฤษ
  - เมื่อไทยเข้าร่วมสงคราม ไทยมีความสัมพันธ์กับประเทศอังกฤษตามข้อใด
    - ก. จับกุมทหารของอังกฤษ
    - ข. ยึดทรัพย์สินทั้งหมดของอังกฤษ
    - ค. ให้อังกฤษเช่าเรือกลไฟขนาดใหญ่
    - ง. ให้อังกฤษทำกิจการป่าไม้ในประเทศไทย
  - เมื่อไทยอยู่ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 1 ไทยมีความสัมพันธ์กับประเทศออสเตรียตามข้อใด
    - ก. เร่งส่งแร่วุลเฟรมให้ออสเตรีย
    - ข. ให้ออสเตรียเช่าเรือกลไฟ
    - ค. ไล่ชาวออสเตรียออกนอกประเทศ
    - ง. จับกุมชาวออสเตรีย
  - ข้อใดคือผลเสียที่นานาประเทศได้รับหลังสงครามโลกครั้งที่ 1 ด้านสังคม
    - ก. ปัญหาการพลัดถิ่น
    - ข. ปัญหาสินค้าราคาแพง
    - ค. ปัญหาภาวะเงินเฟ้อ
    - ง. ปัญหาการล่มสลายของฝ่ายผู้แพ้สงคราม
  - ผลเสียที่ไทยได้รับจากสงครามโลกครั้งที่ 1 คือข้อใด
    - ก. ซากเรือรบของฝ่ายมหาอำนาจกลาง
    - ข. ภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ
    - ค. เกิดโรคระบาดในประชาชน
    - ง. ความหวาดระแวงของผู้คนในช่วงสงคราม

7. หลังสงครามโลกครั้งที่ 1 ประเทศใดบ่ายเบี่ยงไม่ยอมเจรจากับไทยในการแก้ไขสนธิสัญญาสิทธิพิเศษทางการศานกับไทย
- ก. สหรัฐอเมริกา   ข. เยอรมนี
ค. รัสเซีย   ง. อังกฤษ
8. หลังสงครามโลกครั้งที่ 1 ประเทศใดที่ประเทศไทยขอเจรจาแก้ไขสนธิสัญญาด้วยเป็นชาติแรก
- ก. สหรัฐอเมริกา   ข. อังกฤษ
ค. เยอรมนี   ง. ฝรั่งเศส
9. ข้อใดคือเหตุผลการประสานประโยชน์ของไทยโดยการเข้าร่วมการจัดตั้งองค์การสันนิบาตชาติ
- ก. เพื่อสร้างอาณาเขตของผู้ที่ชนะสงคราม
ข. เพื่อผลิตอาวุธปกป้องประเทศที่ชนะสงคราม
ค. เพื่อสร้างความมั่นคงและปลอดภัยให้กับประเทศสมาชิก
ง. เพื่อลงโทษประเทศที่แพ้สงครามโลกครั้งที่ 1
10. ข้อใดไม่ใช่การดำเนินความสัมพันธ์ของไทยกับนานาประเทศในการประสานประโยชน์ของไทยหลังสงครามโลกครั้งที่ 1
- ก. ด้านการค้า   ข. ด้านการศึกษา
ค. ด้านวัฒนธรรม   ง. ด้านการทหาร

เฉลยคำตอบ   1. ก.   2. ข.   3. ก.   4. ง.   5. ก.
6. ข.   7. ง.   8. ก.   9. ค.   10. ง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2

รายวิชา ส 029 ประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทย

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทย

จำนวน 4 ชั่วโมง

สมัยสงครามโลกครั้งที่ 2

*****

สาระสำคัญ

สงครามโลกครั้งที่ 2 เกิดจากปัจจัยหนึ่งที่เกิดจากความล้มเหลวขององค์การสันนิบาตชาติ เพราะสันนิบาตไม่มีอำนาจในการยับยั้งข้อพิพาทระหว่างประเทศ นอกจากนี้ยังมีปัจจัยอื่น ๆ ที่นำไปสู่สงครามโลกครั้งที่ 2 ส่วนไทยมีปัจจัยที่ทำให้เข้าสู่สงครามโลกครั้งที่ 2 คือ ความขัดแย้งระหว่างชาติมหาอำนาจของยุโรป การขาดอำนาจการต่อรองกับประเทศต่าง ๆ ในด้านการเมืองและการทหาร และปัจจัยสำคัญคือการสร้างอิทธิพลของญี่ปุ่นในเอเชีย

ก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 ไทยมีความสนิทสนมกับญี่ปุ่น เพราะการสร้างอิทธิพลของญี่ปุ่นในเอเชีย ความต้องการที่จะดึงญี่ปุ่นมาถ่วงดุลอำนาจระหว่างไทยกับชาติตะวันตกและญี่ปุ่นช่วยเหลือไทยให้ได้ดินแดนที่สูญเสียไปกลับคืน ขณะที่เกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 ในยุโรป ไทยได้เกิดกรณีพิพาททำสงครามอินโดจีนกับฝรั่งเศส มีการเจรจาตกลงได้โดยการไกล่เกลี่ยของญี่ปุ่น ทำให้ไทยสนิทสนมกับญี่ปุ่นมากขึ้น ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 ไทยประกาศวางตัวเป็นกลาง แต่เมื่อสงครามลุกลามมาสู่เอเชียที่เรียกว่า “สงครามมหาเอเชียบูรพา” ไทยจำเป็นต้องยอมร่วมมือกับญี่ปุ่น เพราะไม่ต้องการให้ไทยเป็นสมรภูมิของสงคราม ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ไทยเป็นฝ่ายพ่ายแพ้ แต่ด้วยการดำเนินนโยบายต่างประเทศที่ชาญฉลาดรวมทั้งร่วมมือของคนไทยทุกฝ่าย ไทยก็สามารถเจรจายกเลิกสถานะสงครามได้สำเร็จ

มาตรฐานการเรียนรู้ ส 4.2

เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตจนถึงปัจจุบันในแง่ความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญและสามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. สามารถอธิบายปัจจัยที่นำไปสู่สงครามโลกครั้งที่ 2 ของประเทศต่าง ๆ และของประเทศไทยได้
2. สามารถอธิบายลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับฝรั่งเศสในสงครามอินโดจีนได้
3. สามารถอธิบายลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับญี่ปุ่นในสงครามมหาเอเชียบูรพาได้
4. สามารถอธิบายลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของไทยช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้
5. สามารถอธิบายการเข้าร่วมองค์การสหประชาชาติของประเทศไทยได้

สาระการเรียนรู้

1. ปัจจัยที่นำไปสู่สงครามโลกครั้งที่ 2 ของประเทศต่าง ๆ และของประเทศไทย
2. ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับฝรั่งเศสในสงครามอินโดจีน
3. ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับญี่ปุ่นในสงครามมหาเอเชียบูรพา
4. ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของไทยช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2
5. การเข้าร่วมองค์การสหประชาชาติของประเทศไทย

กิจกรรมการเรียนการสอน

- ก. ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน (ใช้เวลาประมาณ 15 นาที)

ครูนำเข้าสู่บทเรียนโดยการสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของไทยสมัยสงครามโลกครั้งที่ 1 โดยครูให้นักเรียนช่วยกันอภิปรายความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของไทยในเหตุการณ์ช่วงสงครามโลกครั้งที่ 1 มีการซักถามปัญหาที่ก่อให้เกิดสงครามครั้งที่ 2 ว่ามีสาเหตุน่าจะมาจากใคร เพราะอะไร

- ข. ขั้นสอน (ใช้เวลาประมาณ 180 นาที)

1. การแบ่งนักเรียนเข้ากลุ่มบ้านและมอบหมายความรับผิดชอบ
  - 1.1 ครูแบ่งนักเรียนออกเป็น 10 กลุ่ม ๆ ละ 5 คน เรียกว่า “กลุ่มบ้าน” และให้นักเรียนแยกนั่งเป็นกลุ่ม (10 นาที)
  - 1.2 ครูอธิบายขั้นตอนการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิกซอว์ (10 นาที)

- 1.3 กลุ่มบ้านทุกกลุ่มรับชุดกิจกรรม 5 ชุด ชุดกิจกรรมแต่ละชุดจะประกอบด้วย ใบคำสั่ง, ใบความรู้, ใบงาน, ใบเฉลย โดยจัดให้สมาชิกแต่ละคนรับผิดชอบชุดกิจกรรมคนละ 1 ชุด (10 นาที) ดังนี้
- 1) ชุดกิจกรรมที่ 6 เรื่อง ปัจจัยที่นำไปสู่สงครามโลกครั้งที่ 2 ของประเทศต่าง ๆ และของประเทศไทย
  - 2) ชุดกิจกรรมที่ 7 เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับฝรั่งเศสในสงครามอินโดจีน
  - 3) ชุดกิจกรรมที่ 8 เรื่อง ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับญี่ปุ่นในสงครามมหาเอเชียบูรพา
  - 4) ชุดกิจกรรมที่ 9 เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของไทยช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2
  - 5) ชุดกิจกรรมที่ 10 เรื่อง การเข้าร่วมองค์การสหประชาชาติของประเทศไทย

1.4 กลุ่มบ้านแต่ละกลุ่มแบ่งความรับผิดชอบ 5 บทบาท คือ บทบาทหัวหน้ากลุ่ม บทบาทผู้ประสานงาน บทบาทผู้ควบคุมเสียง บทบาทผู้รักษาเวลา บทบาทผู้ตรวจสอบและสรุปผลงาน โดยจัดให้สมาชิก 1 คน รับผิดชอบ 1 บทบาท (10 นาที)

2. นักเรียนปฏิบัติงานในกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ

- 2.1 ผู้รับผิดชอบชุดกิจกรรมแต่ละชุดออกจากกลุ่มบ้านเพื่อไปเข้ากลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งจะมี 10 กลุ่ม ตามชุดกิจกรรมกลุ่มละ 5 คน โดยชุดกิจกรรม 1 ชุดจะมี 2 กลุ่ม (10 นาที)
- 2.2. สมาชิกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ 5 คน กำหนดคนที่จะทำหน้าที่ 5 บทบาท คือ บทบาทหัวหน้ากลุ่ม บทบาทผู้ประสานงาน บทบาทผู้ควบคุมเสียง บทบาทผู้รักษาเวลา บทบาทผู้ตรวจสอบและสรุปผลงาน (ในแผนการเรียนต่อ ๆ ไป จะต้องมีการหมุนเวียนบทบาทให้รับผิดชอบครบทุกคน) (10 นาที)
- 2.3 สมาชิกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญศึกษาใบคำสั่งและใบความรู้ที่ได้รับมาจากกลุ่มบ้านและร่วมกันทำใบงานพร้อมเฉลยใบงาน (60 นาที)

3. นักเรียนกลับเข้ากลุ่มบ้าน

สมาชิกในกลุ่มบ้านแต่ละคนสอนเพื่อนตามชุดกิจกรรมจนครบทุกชุดกิจกรรม และทุกคนเข้าใจดีเพียงพอทุกเรื่อง (60 นาที)

ค. ชิ้นสรุป (15 นาที)

1. นักเรียนร่วมกันอภิปรายในหัวข้อต่อไปนี้ (10 นาที)
  1. ปัจจัยที่นำไปสู่สงครามโลกครั้งที่ 2 ของประเทศต่าง ๆ และของประเทศไทย
  2. ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับฝรั่งเศสในสงครามอินโดจีน
  3. ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับญี่ปุ่นในสงครามมหาเอเชียบูรพา
  4. ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของไทยช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2
  5. การเข้าร่วมองค์การสหประชาชาติของประเทศไทย
2. ครูผู้สอนสรุปเนื้อหาและตอบข้อซักถามของนักเรียน (5 นาที)

ง. ชิ้นประเมินผล (30 นาที)

1. นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียนเป็นรายบุคคล (5 นาที)
2. ครูผู้สอนทำแบบสังเกตทักษะการทำงานร่วมกันเป็นรายบุคคล (5 นาที)
3. ครูและนักเรียนร่วมกันตรวจแบบทดสอบพร้อมสรุปคะแนน ประกาศคะแนนและประกาศผู้ได้รับรางวัล (10 นาที)
4. มอบรางวัลสำหรับผู้ได้คะแนนสูงสุดและประกาศชมเชย (10 นาที)

สื่อการเรียนการสอน

1. คู่มือครูสำหรับการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิกซอว์
2. ชุดกิจกรรมที่ 6 เรื่อง ปัจจัยที่นำไปสู่สงครามโลกครั้งที่ 2 ของประเทศต่าง ๆ และของประเทศไทย
3. ชุดกิจกรรมที่ 7 เรื่อง ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับฝรั่งเศสในสงครามอินโดจีน
4. ชุดกิจกรรมที่ 8 เรื่อง ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับญี่ปุ่นในสงครามมหาเอเชียบูรพา
5. ชุดกิจกรรมที่ 9 เรื่อง ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของไทยช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2
6. ชุดกิจกรรมที่ 10 เรื่อง การเข้าร่วมองค์การสหประชาชาติของประเทศไทย
7. แบบทดสอบหลังเรียน
8. แบบสังเกตทักษะการทำงานร่วมกัน

การวัดและประเมินผล

1. ประเมินด้วยแบบทดสอบหลังเรียน โดยประเมินเป็นรายบุคคล และให้คะแนนพิเศษ สำหรับนักเรียนในกลุ่มบ้านที่สามารถทำคะแนนจากแบบทดสอบผ่านตามเกณฑ์ที่กำหนด คือ

1.1 คะแนนบวกพิเศษของนักเรียนแต่ละคน คิดจากคะแนนรวมของสมาชิกทุกคนในกลุ่ม ดังตาราง

คะแนนของกลุ่ม (อัตราส่วนร้อยละ)	คะแนนบวกพิเศษ
80 – 100	5
70 – 79	4
60 – 69	3
50 – 59	2

1.2 รางวัลสำหรับกลุ่มที่ได้คะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 80 – 100 โดยไม่มีสมาชิกคนใดได้คะแนนต่ำกว่าร้อยละ 60 จะได้รับเกียรติบัตร กลุ่มดีเด่น

2. ประเมินด้วยแบบสังเกตทักษะการทำงานร่วมกันเป็นรายบุคคลของนักเรียนด้วยแบบวัดแบบมาตรฐานค่า

ชุดกิจกรรมประกอบแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2

เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของไทยสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2

- ★ ชุดกิจกรรมที่ 6 เรื่องปัจจัยที่นำไปสู่สงครามโลกครั้งที่ 2 ของประเทศต่าง ๆ และของประเทศไทย
- ★ ชุดกิจกรรมที่ 7 เรื่องลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับฝรั่งเศสในสงครามอินโดจีน
- ★ ชุดกิจกรรมที่ 8 เรื่องลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับญี่ปุ่นในสงครามมหาเอเชียบูรพา
- ★ ชุดกิจกรรมที่ 9 เรื่องลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของไทยช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2
- ★ ชุดกิจกรรมที่ 10 เรื่องการเข้าร่วมองค์การสหประชาชาติของประเทศไทย

ชุดกิจกรรมที่ 6

เรื่อง

ปัจจัยที่นำไปสู่สงครามโลกครั้งที่ 2 ของประเทศต่าง ๆ
และของประเทศไทย

รายวิชา ส 029 ประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของไทย

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ชื่อ - สกุล.....ห้อง.....เลขที่.....	
บทบาทในกลุ่มหลักที่.....	บทบาทในกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่..... .....

ใบคำสั่งที่ 6

รายวิชา ส 029 ประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
เรื่อง ปัจจัยที่นำไปสู่สงครามโลกครั้งที่ 2 ของประเทศต่าง ๆ และของประเทศไทย

คำชี้แจง ให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมตามลำดับ ดังนี้

1. ให้นักเรียนศึกษาผลการเรียนรู้ที่คาดหวังในใบคำสั่งที่ 6
2. ให้นักเรียนศึกษาเนื้อหาเรื่อง ปัจจัยที่นำไปสู่สงครามโลกครั้งที่ 2 ของประเทศต่าง ๆ และของประเทศไทย จากใบความรู้ที่ 1 เรื่อง ปัจจัยที่นำไปสู่สงครามโลกครั้งที่ 2 ของประเทศต่าง ๆ และของประเทศไทย
3. ให้นักเรียนทำกิจกรรมร่วมกันตามใบงานที่ 6
4. ให้นักเรียนตรวจคำตอบจากใบเฉลยที่ 6
5. ให้นักเรียนกลับเข้ากลุ่มบ้านของตนเองเพื่ออธิบายให้เพื่อนทุกคนในกลุ่มบ้านมีความรู้ความเข้าใจตามชุดกิจกรรมที่ 6 อย่างดีเพียงพอ

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

นักเรียนสามารถอธิบายปัจจัยที่นำไปสู่สงครามโลกครั้งที่ 2 ของประเทศต่างและประเทศไทยได้

ใบความรู้ที่ 6

รายวิชา ส 029 ประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
เรื่อง ปัจจัยที่นำไปสู่สงครามโลกครั้งที่ 2 ของประเทศต่าง ๆ และของประเทศไทย

คำชี้แจง ให้นักเรียนศึกษาเนื้อหาต่อไปนี้อย่างละเอียดแล้วปฏิบัติตามใบงานที่ 6

เรื่อง ปัจจัยที่นำไปสู่สงครามโลกครั้งที่ 2

ปัจจัยที่นำไปสู่สงครามโลกครั้งที่ 2 ของประเทศต่าง ๆ

1. ความล้มเหลวขององค์การสันนิบาตชาติ เป็นผลมาจากที่สหรัฐอเมริกาไม่ได้เข้าเป็นสมาชิกขององค์การสันนิบาตชาติ และมาตรการต่าง ๆ ของสันนิบาตชาติในการแก้ไขข้อพิพาทระหว่างประเทศไม่บรรลุผล ตลอดจนการดำเนินงานเพื่อควบคุมอาวุธและลดอาวุธประสบกับความล้มเหลว ทำให้ประเทศต่าง ๆ หันมาแก้ไขความขัดแย้งระหว่างกันด้วยสงคราม สันนิบาตไม่มีกำลังที่เข้มแข็ง และไม่มีอำนาจพอที่จะยับยั้งข้อพิพาทระหว่างประเทศ การพยายามใช้แรงกดดันทางการเมืองระหว่างประเทศ เพื่อแก้ไขปัญหาคือปัญหาความขัดแย้งไม่เป็นที่ยอมรับ จึงทำให้เยอรมนีและญี่ปุ่นลาออกจากการเป็นสมาชิกสันนิบาตชาติ

2. การเติบโตของลัทธินิยมทหาร ความล้มเหลวของสันนิบาตชาติและการประชุมลดอาวุธมีส่วนสำคัญทำให้ประเทศต่าง ๆ หันมาเสริมกำลังทหารและกำลังอาวุธขึ้นอีกครั้งหนึ่ง ลัทธินิยมทหารจึงฟื้นขึ้นมาเป็นบทบาทสำคัญทางการเมือง การขยายตัวของอำนาจทางทหารนำไปสู่การคาดการณ์เรื่องการเกิดสงคราม ประเทศต่าง ๆ จึงเตรียมตัวสร้างกองทัพให้เข้มแข็งเพื่อป้องกันตนเอง บรรยากาศของความไม่ไว้วางใจกันจึงก่อตัวขึ้น

3. ความขัดแย้งทางอุดมการณ์ทางการเมือง การก้าวสู่อำนาจทางการเมืองของอดอล์ฟ ฮิตเลอร์ในเยอรมนี เมื่อ ค.ศ. 1933 ทำให้แนวความคิดลัทธินาซี (Nazism) มีบทบาทและอิทธิพลสำคัญทางการเมือง ในขณะที่เดียวกันแนวความคิดลัทธิฟาสซิสต์ (Fascism) เกิดขึ้นในอิตาลีก็ขยายขอบเขตเข้าไปในประเทศอื่น ๆ ทั้งลัทธินาซีและฟาสซิสต์ต่างต่อต้านแนวความคิดเสรีนิยม และเน้นความสำคัญของลัทธิชาตินิยม และอำนาจอันเกิดจากการรวมพลังกันมากกว่าพลังของปัจเจกบุคคล ตลอดจนเน้นความสำคัญของระบบและกลไกการบริหารที่จะนำไปสู่การมีอำนาจของรัฐและผู้นำ อุดมการณ์ทางการเมือง ดังกล่าวไม่เพียงแต่เป็นอุดมการณ์ของพวกฝ่ายขวาลัทธินิยมทหารที่

ขัดแย้งกับแนวความคิดเสรีนิยมและระบบเมืองแบบรัฐสภาในยุโรปเท่านั้น แต่ยังนำไปสู่กรณีพิพาททางการเมืองขึ้นด้วย

4. การแข่งขันทางเศรษฐกิจ การพ่ายแพ้ในสงครามโลกครั้งที่ 1 ทำให้เยอรมนีสูญเสียอาณานิคมของตนให้แก่อังกฤษและฝรั่งเศส ซึ่งทำให้ทั้งสองประเทศมีความมั่งคั่งมากขึ้น เยอรมนี อิตาลี และญี่ปุ่น ซึ่งถือว่าเป็นชาติที่ไม่มั่งคั่งทางเศรษฐกิจเกิดความไม่พอใจ และนำไปสู่การต่อสู้แข่งขันเพื่อสร้างความเป็นมหาอำนาจทางเศรษฐกิจ การแข่งขันกันทางเศรษฐกิจดังกล่าว จึงกลายเป็นการต่อสู้ระหว่าง กลุ่มประเทศที่มี (The Have Nations) กับกลุ่มประเทศที่ไม่มี (The Have-not Nations) และนำไปสู่สงครามทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศขึ้นในเวลาต่อมา

5. ความไม่เป็นธรรมของสนธิสัญญาสันติภาพ สนธิสัญญาแวร์ซายส์ (Treaty of Versailles) และสนธิสัญญาสันติภาพฉบับอื่น ๆ ที่เยอรมนีและประเทศที่แพ้ในสงครามโลกครั้งที่ 1 ถูกบีบให้ลงนามยอมรับโดยไม่อาจต่อรองได้ ทำให้เยอรมนีและประเทศที่พ่ายแพ้ไม่พอใจ เนื่องจากต้องเสียค่าปฏิกรรมสงครามจำนวนมหาศาลและสูญเสียดินแดนรวมทั้งอาณานิคมของตน ตลอดจนถูกลดกำลังทหารและอาวุธ เยอรมนีจึงมุ่งจะทำลายข้อตกลงในสนธิสัญญาแวร์ซายส์ และเมื่อมีโอกาสก็มักดำเนินการละเมิดข้อตกลงในสนธิสัญญา จนนำมาสู่วิกฤตการณ์ทางการเมืองที่นำมาสู่การเกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 ในที่สุด

ปัจจัยที่นำไปไทยเข้าสู่สงครามโลกครั้งที่ 2 ของประเทศไทย

1. ความขัดแย้งระหว่างชาติมหาอำนาจของยุโรป สมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 การดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของไทยเป็นช่วงที่ยากยิ่งช่วงหนึ่ง เพราะมีปัจจัยภายนอก คือ ความขัดแย้งระหว่างชาติมหาอำนาจมาเป็นตัวกำหนดด้วย โดยที่ไทยไม่อาจจะดำเนินนโยบายตามความต้องการของตนได้อย่างอิสระ เนื่องจากชาติมหาอำนาจแบ่งเป็น 2 ฝ่าย คือฝ่ายอักษะและฝ่ายสัมพันธมิตร ซึ่งทั้งสองฝ่ายไทยมีความสัมพันธ์ที่ดีทั้งสอง ทำให้ไทยลำบากใจในการเข้าร่วมกับฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง

2. ขาดอำนาจการต่อรองกับประเทศต่าง ๆ เนื่องจากประเทศไทยเป็นประเทศเล็ก จึงทำให้ขาดอำนาจในการต่อรองทั้งทางด้านการเมืองและการทหาร ความเป็นกลางของไทยจึงไม่มีหลักประกันใด ๆ ว่าจะได้รับการรับรองความปลอดภัยและความมั่นคงจากชาติมหาอำนาจทั้งหลาย ไม่ว่าจะเป็นอังกฤษ ฝรั่งเศส หรือญี่ปุ่น ไทยไม่มั่นใจว่าการเข้าร่วมสงครามกับฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งแล้วจะได้รับความช่วยเหลือจากฝ่ายที่เข้าร่วม และไทยไม่ต้องการเข้าร่วมสงครามเพราะคำนึงถึงชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนชาวไทย

3. การสร้างอิทธิพลของญี่ปุ่นในเอเชีย การเลือกคบฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นเรื่องที่ยากลำบากสำหรับประเทศไทย เนื่องจากขณะนั้นญี่ปุ่นที่สร้างอิทธิพลในเอเชียอย่างรวดเร็ว เมื่อเปรียบเทียบกับฝ่ายสัมพันธมิตรที่อยู่ห่างไกล ในที่สุดเพื่อให้ไทยสามารถรักษาเอกราชและอธิปไตยไว้ได้ และรักษาผลประโยชน์ของชาติไว้ให้ได้มากที่สุด ประเทศไทยตัดสินใจเลือกคบญี่ปุ่นเข้าร่วมสงครามโลกครั้งที่ 2 คู่รบกับฝ่ายสัมพันธมิตร

ด้วยเหตุนี้ เมื่อพิจารณาปัจจัยต่าง ๆ ที่นำไทยเข้าสู่สงครามโลกครั้งที่ 2 ไทยมีเหตุผลดังนี้

1. เพื่อรักษาเอกราชและอำนาจอธิปไตยของชาติเอาไว้
2. เพื่อให้ได้ดินแดนที่เคยสูญเสียไปกลับคืนมา
3. เพื่อให้ได้รับผลกระทบจากสงครามโลกครั้งที่ 2 น้อยที่สุด
4. เพื่อมิให้เป็นประเทศผู้แพ้สงคราม ต้องชดใช้ค่าเสียหายจำนวนมาก
5. เพื่อให้ได้รับรองเข้าเป็นสมาชิกองค์การสหประชาชาติ

ใบงานที่ 6

รายวิชา ส 029 ประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
เรื่อง ปัจจัยที่นำไปสู่สงครามโลกครั้งที่ 2 ของประเทศต่าง ๆ และของประเทศไทย

คำชี้แจง ให้นักเรียนปฏิบัติตามลำดับต่อไปนี้

1. ให้ตอบคำถามในแต่ละข้อ
2. ให้ตรวจคำตอบในใบเฉลยที่ 6

1. จงอธิบายปัจจัยที่นำประเทศต่าง ๆ ไปสู่การสู้รบในสงครามโลกครั้งที่ 2

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. จงอธิบายปัจจัยที่ทำให้ไทยต้องเข้าร่วมสงครามโลกครั้งที่ 2

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. จงวิเคราะห์สาเหตุที่ไทยจึงเลือกคบญี่ปุ่นในสงครามโลกครั้งที่ 2

.....

.....

ใบเฉลยที่ 6

รายวิชา ส 029 ประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
เรื่อง ปัจจัยที่นำไปสู่สงครามโลกครั้งที่ 2 ของประเทศต่าง ๆ และของประเทศไทย

เฉลยคำถามในใบงานที่ 6

1. ปัจจัยที่นำประเทศต่าง ๆ ไปสู่การสู้รบในสงครามโลกครั้งที่ 2 มีปัจจัยดังนี้

1. ความล้มเหลวขององค์การสันนิบาตชาติ

- สหรัฐอเมริกาไม่ได้เข้าเป็นสมาชิกขององค์การสันนิบาตชาติ
- มาตรการต่าง ๆ ของสันนิบาตชาติในการแก้ไขข้อพิพาทระหว่างประเทศไม่บรรลุผล สันนิบาตไม่มีกำลังที่เข้มแข็ง และไม่มีอำนาจพอที่จะยับยั้งข้อพิพาทระหว่างประเทศ
- การดำเนินงานเพื่อควบคุมอาวุธและลดอาวุธประสบกับความล้มเหลว ทำให้ประเทศต่าง ๆ หันมาแก้ไขความขัดแย้งระหว่างกันด้วยสงคราม
- เยอรมนีและญี่ปุ่นลาออกจากการเป็นสมาชิกสันนิบาตชาติ

2. การเติบโตของลัทธินิยมทหาร ความล้มเหลวของสันนิบาตชาติ ทำให้ประเทศต่าง ๆ หันมาเสริมกำลังทหารและกำลังอาวุธขึ้นอีกครั้งหนึ่ง ลัทธินิยมทหารจึงฟื้นขึ้นมา มีบทบาทสำคัญทางการเมือง การคาดการณ์เรื่องการเกิดสงคราม ประเทศต่าง ๆ จึงเตรียมตัวสร้างกองทัพให้เข้มแข็งเพื่อป้องกันตนเอง

3. ความขัดแย้งทางอุดมการณ์ทางการเมือง การก้าวสู่อำนาจทางการเมืองของอดอล์ฟ ฮิตเลอร์ในเยอรมนี ทำให้แนวความคิดลัทธินาซี (Nazism) มีบทบาทและอิทธิพลสำคัญทางการเมือง ในขณะที่เดียวกันแนวความคิดลัทธิฟาสซิสต์ (Fascism) เกิดขึ้นในอิตาลีก็ขยายขอบเขตเข้าไปในประเทศอื่น ๆ ทั้งลัทธินาซีและฟาสซิสต์ต่างต่อต้านแนวความคิดเสรีนิยม และเน้นความสำคัญของลัทธิชาตินิยม และอำนาจอันเกิดจากการรวมพลังกันมากกว่าพลังของปัจเจกบุคคล

4. การแข่งขันทางเศรษฐกิจ การพ่ายแพ้ในสงครามโลกครั้งที่ 1 ทำให้เยอรมนีสูญเสียอาณานิคมของตนให้แก่อังกฤษและฝรั่งเศส ซึ่งทำให้ทั้งสองประเทศมีความมั่งคั่งมากขึ้น เยอรมนี อิตาลี และญี่ปุ่น ซึ่งถือว่าเป็นชาติที่ไม่มั่งคั่งทางเศรษฐกิจเกิดความไม่พอใจ และนำไปสู่การต่อสู้แข่งขันเพื่อสร้างความเป็นมหาอำนาจทางเศรษฐกิจ

5. ความไม่เป็นธรรมของสนธิสัญญาสันติภาพ เยอรมนีและประเทศที่แพ้ในสงครามโลกครั้งที่ 1 ถูกบีบให้ลงนามยอมรับสนธิสัญญาแวร์ซายส์ (Treaty of Versailles) และสนธิสัญญาสันติภาพฉบับอื่น ๆ ที่โดยไม้อาจต่อรองได้ ทำให้ประเทศที่พ่ายแพ้ไม่พอใจ เนื่องจากต้องเสียค่าปฏิกรรมสงครามจำนวนมหาศาลและสูญเสียดินแดนรวมทั้งอาณานิคมของตน ตลอดจนถูกลดกำลังทหารและอาวุธ เยอรมนีจึงมุ่งจะทำลายข้อตกลงในสนธิสัญญาแวร์ซายส์

2. ปัจจัยที่ทำให้ไทยต้องเข้าร่วมสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้แก่ปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้

1. ความขัดแย้งระหว่างชาติมหาอำนาจ สมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 การดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของไทยเป็นช่วงที่ยากยิ่งช่วงหนึ่ง เพราะมีปัจจัยภายนอก คือ ความขัดแย้งระหว่างชาติมหาอำนาจมาเป็นตัวกำหนดด้วย ทำให้ไทยไม่สามารถที่จะดำเนินนโยบายตามความต้องการของตนได้อย่างอิสระ

2. ขาดอำนาจการต่อรองกับประเทศต่าง ๆ เนื่องจากประเทศไทยเป็นประเทศเล็ก จึงทำให้ขาดอำนาจในการต่อรองทั้งทางด้านการเมืองและการทหาร ความเป็นกลางของไทยจึงไม่มีหลักประกันใด ๆ ว่าจะได้รับการรับรองจากชาติมหาอำนาจทั้งหลายไม่ว่าจะเป็นอังกฤษ ฝรั่งเศส หรือญี่ปุ่น

3. การสร้างอิทธิพลของญี่ปุ่น การเลือกคบฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นเรื่องที่ยากลำบากสำหรับประเทศไทย เนื่องจากขณะนั้นญี่ปุ่นที่สร้างอิทธิพลในเอเชียอย่างรวดเร็ว เมื่อเปรียบเทียบกับฝ่ายสัมพันธมิตรที่อยู่ห่างไกล ในที่สุดเพื่อให้ไทยสามารถรักษาเอกราชและอธิปไตยไว้ได้ และรักษาผลประโยชน์ของชาติไว้ให้ได้มากที่สุด ประเทศไทยตัดสินใจเลือกคบญี่ปุ่นเข้าร่วมสงครามโลกครั้งที่ 2 คู่รบกับฝ่ายสัมพันธมิตร

3. สาเหตุที่ไทยจึงเลือกคบญี่ปุ่นในสงครามโลกครั้งที่ 2 เพราะ

ญี่ปุ่นสร้างอิทธิพลในเอเชียอย่างรวดเร็วและอยู่ใกล้ชิดกับไทย แต่ฝ่ายสัมพันธมิตรที่อยู่ห่างไกลและไม่สนใจประเทศไทยเท่าไรนัก

ชุดกิจกรรมที่ 7

เรื่อง

ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับฝรั่งเศส
ในสงครามอินโดจีน

รายวิชา ส 029 ประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของไทย

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ชื่อ - สกุล.....ห้อง.....เลขที่.....	
บทบาทในกลุ่มหลักที่.....	บทบาทในกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่..... .....\

ใบคำสั่งที่ 7

รายวิชา ส 029 ประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
เรื่อง ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับฝรั่งเศสในสงครามอินโดจีน

คำชี้แจง ให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมตามลำดับ ดังนี้

1. ให้นักเรียนศึกษาผลการเรียนรู้ที่คาดหวังจากใบคำสั่งที่ 7
2. ให้นักเรียนศึกษาเนื้อหาเรื่อง ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับฝรั่งเศสในสงครามอินโดจีน จากใบความรู้ที่ 7 เรื่อง ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับฝรั่งเศสในสงครามอินโดจีน
3. ให้นักเรียนทำกิจกรรมร่วมกันตามใบงานที่ 7
4. ให้นักเรียนตรวจคำตอบจากใบเฉลยที่ 7
5. ให้นักเรียนกลับเข้ากลุ่มบ้านของตนเองเพื่ออธิบายให้เพื่อนทุกคนในกลุ่มบ้านมีความรู้ความเข้าใจตามชุดกิจกรรมที่ 7 อย่างดีเพียงพอ

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

นักเรียนสามารถอธิบายลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับฝรั่งเศสในสงครามอินโดจีนได้

ใบความรู้ที่ 7

รายวิชา ส 029 ประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
เรื่อง ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับฝรั่งเศสในสงครามอินโดจีน

คำชี้แจง ให้นักเรียนศึกษาเนื้อหาต่อไปนี้อย่างละเอียดแล้วปฏิบัติตามใบงานที่ 7

เรื่อง ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับฝรั่งเศสในสงครามอินโดจีน

เมื่อสงครามโลกครั้งที่ 2 เกิดขึ้นในยุโรป แม้ว่าไทยจะอยู่ห่างไกลจากสงคราม แต่การที่ไทยมีสัมพันธไมตรีเป็นองค์ต่อคู่สงครามทั้งสองฝ่าย คือ เยอรมนี กับอังกฤษและฝรั่งเศส ทำให้รัฐบาลไทยต้องประกาศนโยบายเป็นกลางและจะปฏิบัติตามนโยบายนี้อย่างเคร่งครัด โดยไทยได้พยายามรักษาไมตรีกับนานาประเทศไว้ เพื่อสร้างความมั่นคงปลอดภัยให้ประเทศรอดพ้นจากภัยสงครามที่กำลังจะขยายตัวสู่ทวีปเอเชีย จากท่าทีของญี่ปุ่นที่กำลังขยายอิทธิพลและอำนาจทำให้ไทยลงนามในกติกาสัญญาไม่รุกรานกับอังกฤษและฝรั่งเศส เมื่อวันที่ 12 มิถุนายน พ.ศ. 2483 ที่กรุงเทพมหานคร และลงนามในสนธิสัญญาเกี่ยวกับการเจริญสัมพันธไมตรี และเคารพต่อบูรณภาพแห่งอาณาเขตของกันและกันกับญี่ปุ่นที่กรุงโตเกียว ประเทศญี่ปุ่นในวันเดียวกัน

สนธิสัญญาระหว่างไทยกับอังกฤษและญี่ปุ่น มีการให้สัตยาบันใช้บังคับได้ ยกเว้นสนธิสัญญากับฝรั่งเศสที่ไม่มีผลบังคับใช้ เนื่องจากยังไม่มีมีการให้สัตยาบัน เพราะฝรั่งเศสได้ยอมแพ้แก่เยอรมนีไปสงครามโลกครั้งที่ 2 ด้านยุโรปเสียก่อน

สาเหตุของสงครามอินโดจีน

ไทยได้ลงนามในสนธิสัญญาไม่รุกรานกับฝรั่งเศส แต่ยังไม่มีการให้สัตยาบัน จึงไม่มีผลบังคับใช้ ไทยกับฝรั่งเศสได้เกิดกรณีพิพาทกันขึ้น จนกลายเป็นสงครามอินโดจีน เมื่อวันที่ 28 พฤศจิกายน พ.ศ. 2483 ดังนี้

1. ไทยไม่ได้รับความเป็นธรรมในสัญญาการใช้ลำนํ้าโขงเป็นพรมแดน เป็นสาเหตุดั้งเดิมครั้งที่ไทยเคยเสียดินแดนให้แก่ฝรั่งเศสในสมัยรัชกาลที่ 5 ซึ่งต้องยกดินแดนฝั่งซ้ายแม่น้ำโขงรวมทั้งเกาะในลำนํ้าโขงให้แก่ฝรั่งเศสอีกด้วย ตั้งแต่นั้นมาปัญหาเรื่องแม่น้ำโขงในฐานะเป็นพรมแดนระหว่างไทยกับอินโดจีนของฝรั่งเศสได้เกิดขึ้น และเพิ่มความยุ่งยากเรื่อยมา เพราะความ

ไม่ชัดเจนของข้อความในสัญญาทำให้ฝรั่งเศสตีความเอาเปรียบไทยตลอดมา ซึ่งสนธิสัญญา
ระหว่างไทยกับฝรั่งเศสขัดกับหลักกฎหมายระหว่างประเทศ ดังนี้

1) ในสัญญาอนุญาตให้ถือร่อนน้ำโขงเป็นพรมแดนระหว่างไทยกับอินโดจีนของฝรั่งเศส
ซึ่งผิดธรรมชาติ เพราะตามลำน้ำโขงแยกออกเป็นหลายสาขาและมีเกาะแก่งกลางแม่น้ำ โดยมี
กระแสน้ำพัดผ่านระหว่างเกาะแก่งเหล่านี้ ไม่ว่าจะเป็นเวลาใดก็ตามให้ถือเอาร่อนน้ำของสายที่แยก
ไกลฝั่งไทยที่สุดเป็นเส้นเขตแดนของสองฝ่าย ทำให้แม่น้ำโขงเป็นเขตแดนไทยมีลักษณะแคบมาก

2) ลำน้ำโขงไม่ได้เป็นพรมแดนของสองประเทศโดยตลอด เพราะมีบางช่วงที่ไทยถูก
ฝรั่งเศสบังคับให้ยกดินแดนให้ ทำให้ฝรั่งเศสถือว่าแม่น้ำโขงช่วงดังกล่าวเป็นของฝรั่งเศสทั้งลำน้ำ
การเดินทางเรือในช่วงนี้ต้องอยู่ภายใต้กฎหมายของฝรั่งเศส ส่งผลให้ไทยไม่สามารถเดินทางเรือในแม่น้ำโขง
ได้อย่างสะดวก

ประเทศไทยพยายามจะเจรจากับฝรั่งเศสเกี่ยวกับปัญหานี้มาโดยตลอด ดังเช่นใน
พ.ศ. 2479 มีการเจรจาทำสนธิสัญญาทางไมตรีทางพาณิชย์ และการเดินเรือต่อกัน และได้้นำ
ปัญหานี้มาเจรจาทางฝรั่งเศสผิดผ่อนเรื่อยมา

2. ฝรั่งเศสปฏิเสธไม่ยอมรับข้อเสนอของไทย เมื่อวันที่ 11 กันยายน พ.ศ. 2483 ฝรั่งเศส
เสนอต่อไทย ขอให้ไทยยอมรับกติกาสัญญาไม่รุกรานระหว่างไทยกับฝรั่งเศส มีผลใช้บังคับทันที
โดยไม่ต้องรอแลกเปลี่ยนสัตยาบัน ไทยตอบตกลง แต่ยื่นข้อเสนอแก่ฝรั่งเศส ดังนี้

1) ให้ใช้เส้นเขตแดนตามลำน้ำโขงเป็นไปตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศโดยถือ
ร่อนน้ำลึกเป็นเกณฑ์

2) ให้ปรับปรุงเขตแดนตามลำน้ำโขงให้เป็นไปตามธรรมชาติ โดยให้ถือว่าแม่น้ำโขง
เป็นเขตแดนระหว่างไทยกับอินโดจีนของฝรั่งเศส ตั้งแต่ทิศเหนือถึงทิศใต้จนถึงเขตแดนกัมพูชา
และให้ไทยได้รับดินแดนทางฝั่งขวาของแม่น้ำโขงตรงข้ามหลวงพระบางและปากเซคืน

3) ให้ฝรั่งเศสรับรองว่า ถ้าอินโดจีนของฝรั่งเศสต้องเปลี่ยนอธิปไตยจากฝรั่งเศสไป
เป็นของประเทศอื่น ต้องคืนดินแดนลาวและกัมพูชาให้ไทย

ฝรั่งเศสได้ตอบปฏิเสธข้อเสนอของไทยทั้ง 3 ข้อ และยืนยันว่าจะป้องกันอินโดจีนไว้
อย่างสุดความสามารถจากศัตรูผู้รุกราน

3. ฝรั่งเศสแสดงความเป็นศัตรูต่อไทย โดยนำกำลังทหารพร้อมอาวุธยุทโธปกรณ์จำนวนมาก
เตรียมพร้อมไว้ตามชายแดนที่ติดต่อกับไทย หลังจากนั้นได้ส่งเครื่องบินล่องลำเข้ามาในอาณาเขต
ไทยหลายครั้ง และยิงปืนเข้ามาในเขตไทย

ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับฝรั่งเศสด้านการรบ

เมื่อไทยยื่นข้อเสนอกับฝรั่งเศส แต่ฝรั่งเศสตอบปฏิเสธข้อเสนอของไทยแล้ว ต่อมาในวันที่ 28 พฤศจิกายน ฝรั่งเศสได้ส่งเครื่องบินเข้ามาทิ้งระเบิดตามเขตแดนไทยอีก ฝ่ายไทยจึงตอบโต้ด้วยการส่งเครื่องบินและกำลังทหารบุกโจมตีฝรั่งเศส การสู้รบครั้งนี้มีทั้งทางเรือและทางอากาศ การรบทางทะเล ฝรั่งเศสได้ส่งกองทัพเรือเข้าบุกรุกน่านน้ำไทยด้านจังหวัดตราดเมื่อวันที่ 17 มกราคม พ.ศ. 2484 กองทัพเรือของไทยได้ส่งเรือรบหลวงชนบุรีและเรือตอร์ปิโดเข้าต่อสู้อย่างกล้าหาญ แม้เรือรบทั้งสองจะถูกเรือรบของฝรั่งเศสยิงจมบริเวณเกาะช้าง จังหวัดตราด จนทหารไทยเสียชีวิตไปหลายคน แต่กองทัพเรือไทยก็สามารถสกัดกั้นไม่ให้เรือรบของฝรั่งเศส รุกล้ำอ่าวไทยเหนือน่านน้ำไทย การสู้รบครั้งนี้ได้รับการบันทึกในประวัติศาสตร์ว่า “ยุทธนาวีที่เกาะช้าง”

กองทัพไทยบุกเข้าไปในอินโดจีนของฝรั่งเศสด้านกัมพูชา ส่วนกองทัพอากาศได้ส่งเครื่องบินเข้าไปโจมตีทิ้งระเบิดจุดยุทธศาสตร์ที่สำคัญ ๆ ในกัมพูชา การรบดำเนินไป 22 วัน ไทยสามารถยึดดินแดนได้หลายแห่ง คือ

1. ทางตะวันออกด้านอรัญประเทศ ยึดได้เมืองศรีโสภณ
2. ทางตะวันออกเฉียงเหนือด้านจังหวัดสุรินทร์ ยึดได้เมืองเสียมราฐและนครวัด ส่วนด้านอุบลราชธานี ยึดดินแดนตรงข้ามปากเซ และนครจำปาศักดิ์
3. ทางเหนือ ยึดดินแดนหลวงพระบางซึ่งเป็นฝ่ายขวาของแม่น้ำโขงได้ทั้งหมด

ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับฝรั่งเศสด้านสนธิสัญญา

ไทยกับฝรั่งเศสได้ทำสนธิสัญญากันถึง 2 ครั้งในสงครามอินโดจีน ดังนี้

1. ก่อนเกิดสงครามอินโดจีนไทยกับฝรั่งเศสได้ทำสนธิสัญญา โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้
  - 1) ภาคิแต่ละฝ่ายจะไม่ทำสงครามซึ่งกันและกัน หรือใช้กำลังรุกรานซึ่งกันและกันโดยลำพังหรือร่วมกับประเทศอื่น ๆ และจะเคารพบูรณาภาพอาณาเขตของแต่ละฝ่าย
  - 2) ภาคิแต่ละฝ่ายจะไม่ช่วยชาติอื่นทำสงครามกับภาคิหนึ่งภาคิใด
  - 3) ภาคิแต่ละฝ่ายจะเคารพอธิปไตยหรืออาณาเขตของอีกฝ่าย

แต่เนื่องจากสนธิสัญญาจะมีผลก็ต่อเมื่อทั้งสองประเทศให้สัตยาบันก่อนจึงจะมีผลบังคับใช้ เนื่องจากสนธิสัญญานี้ยังไม่มีกรให้สัตยาบัน เนื่องจากฝรั่งเศสได้ยอมแพ้แก่เยอรมนีในสงครามโลกครั้งที่ 2 ด้านยุโรปเสียก่อน

2. หลังสงครามอินโดจีน

การสู้รบระหว่างไทยกับฝรั่งเศสกลายเป็นข้อพิพาทระหว่างประเทศ โดยญี่ปุ่นยื่นข้อเสนอขอเป็นคนกลางไกล่เกลี่ยกรณีพิพาทสงครามอินโดจีน รัฐบาลฝรั่งเศสและรัฐบาลไทยต่างยอมรับข้อเสนอของญี่ปุ่น

ข้อเสนอของรัฐบาลญี่ปุ่น คือ ไทยและฝรั่งเศสต้องจัดตั้งคณะผู้แทนขึ้นสองคณะ คณะหนึ่งมีหน้าที่เจรจาทำความตกลงพักรบที่เมืองไซ่ง่อน และอีกคณะหนึ่งมีหน้าที่เจรจาสันติภาพ ณ กรุงโตเกียว เมื่อได้ทำความตกลงกันแล้ว ไทยและฝรั่งเศสจึงได้ลงนามในข้อตกลงพักรบ เมื่อวันที่ 31 มกราคม พ.ศ. 2485 ซึ่งมีสาระสำคัญ คือ กำหนดให้กองทัพไทยและฝรั่งเศสถอยไป 10 กิโลเมตร จากที่มั่นอันแท้จริงที่ยึดได้เมื่อวันที่ 28 มกราคม พ.ศ. 2484 ต่อมารัฐบาลไทยได้แต่งตั้งพระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าวรรณไวทยากร (พระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหมื่นนคราธิปไตย) เป็นหัวหน้าผู้มีอำนาจเต็มของคณะกรรมการไทยไปเจรจาสันติภาพ ณ กรุงโตเกียว และต่อมาได้มีการลงนามในอนุสัญญาโตเกียว เมื่อ พ.ศ. 2484 ซึ่งทำให้ไทยได้ดินแดนคืนจากฝรั่งเศส ดังนี้

- 1) ดินแดนหลวงพระบางฝั่งขวาบริเวณเมืองจำปาศักดิ์ ตรงข้ามกับเมืองปากเซ และดินแดนในกัมพูชาบางส่วน
- 2) มณฑลบูรพา ซึ่งได้แก่ เมืองพระตะบองและศรีโสภณจนจดฝั่งทะเลสาบแต่เสียมราฐและนครวัดยังคงเป็นของฝรั่งเศส
- 3) ดินแดนในกัมพูชาบางแห่ง ตั้งแต่แม่น้ำโขงตอนใต้ไปถึงเมืองสะตึงตรง
- 4) ถังน้ำลึกลับเป็นเส้นเขตแดนในลำแม่น้ำโขง เกาะคอนต่าง ๆ ซึ่งอยู่ทางขวาของร่องน้ำลึกต้องคืนให้ไทยทั้งหมด

สาเหตุที่ฝรั่งเศสจำใจยกดินแดนอินโดจีนให้แก่ไทยนั้น เป็นเพราะสถานการณ์สงครามในยุโรป ฝรั่งเศสได้พ่ายแพ้ต่อเยอรมนี จนต้องไปตั้งรัฐบาลพลัดถิ่น จึงไม่พร้อมที่จะทำสงครามกับไทย

ใบงานที่ 7

รายวิชา ส 029 ประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทย
เรื่อง ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับฝรั่งเศสในสงครามอินโดจีน

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

คำชี้แจง ให้นักเรียนปฏิบัติตามกิจกรรมตามลำดับต่อไปนี้

1. ให้ตอบคำถามในแต่ละข้อ
2. ให้ตรวจคำตอบในใบเฉลยที่ 7

1. อะไรคือสาเหตุของสงครามอินโดจีน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. ในสงครามอินโดจีนไทยมีความสัมพันธ์กับฝรั่งเศสในลักษณะใด

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. จงวิเคราะห์ผลดีที่ไทยได้รับจากสงครามอินโดจีนคืออะไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ใบเฉลยที่ 7

รายวิชา ส 029 ประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทย
เรื่อง ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับฝรั่งเศสในสงครามอินโดจีน

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

เฉลยคำถามในใบงานที่ 7

1. สาเหตุของสงครามอินโดจีนไทย มีดังนี้

- 1 ไทยไม่ได้รับความเป็นธรรมในสัญญาการใช้ลำนํ้าโขงเป็นพรมแดน ดังนี้
  - 1) ในสัญญาอนุให้ถึร่อนนํ้าโขงเป็นพรมแดนระหว่างไทยกับอินโดจีนของฝรั่งเศส
  - 2) ลำนํ้าโขงไม่ได้เป็นพรมแดนของสองประเทศโดยตลอด เพราะมีบางช่วงที่ไทยถูกฝรั่งเศสบังคับให้ยกดินแดนให้
- 2 ฝรั่งเศสปฏิเสธไม่ยอมรับข้อเสนอของไทย ฝรั่งเศสเสนอต่อไทย ขอให้ไทยยอมรับกติกาสัญญาไม่รุกรานระหว่างไทยกับฝรั่งเศส มีผลใช้บังคับทันทีโดยไม่ต้องรอแลกเปลี่ยนสัตยาบันไทยตอบตกลง แต่ยื่นข้อเสนอแก่ฝรั่งเศส ฝรั่งเศสได้ตอบปฏิเสธข้อเสนอของไทย และยืนยันว่าจะป้องกันอินโดจีนไว้อย่างสุดความสามารถจากศัตรูผู้รุกราน
3. ฝรั่งเศสแสดงความเป็นศัตรูต่อไทย โดยนำกำลังทหารพร้อมอาวุธยุทโธปกรณ์จำนวนมากเตรียมพร้อมไว้ตามชายแดนที่ติดต่อกับไทย หลังจากนั้นได้ส่งเครื่องบินล่องลํ้าเข้ามาในอาณาเขตไทยหลายครั้ง และยิงปืนเข้ามาในเขตไทย

2. ในสงครามอินโดจีนไทยมีความสัมพันธ์กับฝรั่งเศส ดังนี้

1. ไทยกับฝรั่งเศสมีความสัมพันธ์กันทางการรบ กล่าวคือไทยยื่นข้อเสนอกับฝรั่งเศส แต่ฝรั่งเศสตอบปฏิเสธข้อเสนอของไทยแล้ว ต่อมาฝรั่งเศสได้ส่งเครื่องบินเข้ามาทิ้งระเบิดตามเขตแดนไทยอีก ฝ่ายไทยจึงตอบโต้ด้วยการส่งเครื่องบินและกำลังทหารบุกโจมตีฝรั่งเศส การสู้รบครั้งนี้มีทั้งทางบก ทางเรือและทางอากาศ

การรบทางเรือหรือทางทะเล ฝรั่งเศสได้ส่งกองทัพเรือเข้าบุกรุกนํ้าไทยด้านจังหวัดตราดเมื่อวันที่ 17 มกราคม พ.ศ. 2484 กองทัพเรือของไทยได้ส่งเรือรบหลวงชนบุรีและเรือตอร์ปิโดเข้าต่อสู้อย่างกล้าหาญ แม้เรือรบทั้งสองจะถูกเรือรบของฝรั่งเศสยิงจมบริเวณเกาะช้าง จังหวัดตราด จนทหารไทยเสียชีวิตไปหลายคน แต่กองทัพเรือไทยก็สามารถสกัดกั้นไม่ให้เรือรบของฝรั่งเศสรุกลํ้าอธิปไตยเหนือนํ้าไทย การสู้รบครั้งนี้ได้รับการบันทึกในประวัติศาสตร์ว่า “ยุทธนาวีที่เกาะช้าง”

การรบทางบก กองทัพไทยบุกเข้าไปในอินโดจีนของฝรั่งเศสด้านกัมพูชา

การรบทางอากาศ กองทัพอากาศของไทยได้ส่งเครื่องบินเข้าไปโจมตีที่ระเบิดจุดยุทธศาสตร์ที่สำคัญ ๆ ในกัมพูชา การรบดำเนินไป 22 วัน ไทยสามารถยึดดินแดนได้หลายแห่ง

2. ไทยมีความสัมพันธ์กับฝรั่งเศสด้านสนธิสัญญา โดยไทยได้ทำสนธิสัญญากับฝรั่งเศสทั้งก่อนสงครามและหลังสงครามอินโดจีน ดังนี้

1. ก่อนเกิดสงครามอินโดจีนไทยกับฝรั่งเศสได้ทำสนธิสัญญา โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

1) ภาคิแต่ละฝ่ายจะไม่ทำสงครามซึ่งกันและกัน หรือใช้กำลังรุกรานซึ่งกันและกัน โดยลำพังหรือร่วมกับประเทศอื่น ๆ และจะเคารพบูรณาภาพอาณาเขตของแต่ละฝ่าย

2) ภาคิแต่ละฝ่ายจะไม่ช่วยชาติอื่นทำสงครามกับภาคิหนึ่งภาคิใด

3) ภาคิแต่ละฝ่ายจะเคารพอธิปไตยหรืออาณาเขตของอีกฝ่าย

แต่เนื่องจากสนธิสัญญาจะมีผลก็ต่อเมื่อทั้งสองประเทศให้สัตยาบันก่อนจึงจะมีผลบังคับใช้ เนื่องจากสนธิสัญญานี้ยังไม่มีกรให้สัตยาบัน เนื่องจากฝรั่งเศสได้ยอมแพ้แก่เยอรมนีในสงครามโลกครั้งที่ 2 ด้านยุโรปเสียก่อน

2. หลังสงครามอินโดจีน

การสู้รบระหว่างไทยกับฝรั่งเศสกลายเป็นข้อพิพาทระหว่างประเทศ โดยญี่ปุ่นยื่นข้อเสนอขอเป็นคนกลางไกล่เกลี่ยกรณีพิพาทสงครามอินโดจีน รัฐบาลฝรั่งเศสและรัฐบาลไทยต่างยอมรับข้อเสนอของญี่ปุ่น

ข้อเสนอของรัฐบาลญี่ปุ่น คือ ไทยและฝรั่งเศสต้องจัดตั้งคณะผู้แทนขึ้นสองคณะ คณะหนึ่งมีหน้าที่เจรจาทำความตกลงพักรบที่เมืองไซ่ง่อน และอีกคณะหนึ่งมีหน้าที่เจรจาสันติภาพ ณ กรุงโตเกียว มีสาระสำคัญ คือ กำหนดให้กองทัพไทยและฝรั่งเศสถอยไป 10 กิโลเมตร จากที่มั่นอันแท้จริงที่ยึดได้เมื่อวันที่ 28 มกราคม พ.ศ. 2484

3. ผลลิตที่ไทยได้รับจากสงครามอินโดจีน มีดังนี้

1. ดินแดนหลวงพระบางฝั่งขวาบริเวณเมืองจำปาศักดิ์ ตรงข้ามกับเมืองปากเซและดินแดนในกัมพูชาบางส่วน

2. มณฑลบูรพา ซึ่งได้แก่ เมืองพระตะบองและศรีโสภณจนจดฝั่งทะเลสาบ แต่เสียมราชูและนครวัดยังคงเป็นของฝรั่งเศส

3. ดินแดนในกัมพูชาบางแห่ง ตั้งแต่แม่น้ำโขงตอนใต้ไปถึงเมืองสะตึงเตรง

4. ถิ่นร่อนน้ำลึกเป็นเส้นเขตแดนในลำแม่น้ำโขง เกาะคอนต่าง ๆ ซึ่งอยู่ทางขวาของร่องน้ำลึกต้องคืนให้ไทยทั้งหมด

ชุดกิจกรรมที่ 8

เรื่อง

ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับญี่ปุ่นในสงครามมหาเอเชียบูรพา

รายวิชา ส 029 ประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทย

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ชื่อ - สกุล.....ห้อง.....เลขที่.....	
บทบาทในกลุ่มหลักที่.....	บทบาทในกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่..... .....

ใบคำสั่งที่ 8

รายวิชา ส 029 ประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
เรื่อง ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับญี่ปุ่นในสงครามมหาเอเชียบูรพา

คำชี้แจง ให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมตามลำดับ ดังนี้

1. ให้นักเรียนศึกษาผลการเรียนรู้ที่คาดหวังจากใบคำสั่งที่ 8
2. ให้นักเรียนศึกษาเนื้อหาเรื่อง ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับญี่ปุ่นในสงครามมหาเอเชียบูรพา จากใบความรู้ที่ 8 เรื่อง ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับญี่ปุ่นในสงครามมหาเอเชียบูรพา
3. ให้นักเรียนทำกิจกรรมร่วมกันตามใบงานที่ 8
4. ให้นักเรียนตรวจคำตอบจากใบเฉลยที่ 8
5. ให้นักเรียนกลับไปเข้ากลุ่มบ้านของตนเองเพื่ออธิบายให้เพื่อนทุกคนในกลุ่มบ้านมีความรู้ความเข้าใจตามชุดกิจกรรมที่ 8 อย่างดีเพียงพอ

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

นักเรียนสามารถอธิบายลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับญี่ปุ่นในสงครามมหาเอเชียบูรพาได้

ใบความรู้ที่ 8

รายวิชา ส 029 ประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
เรื่อง ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับญี่ปุ่นในสงครามมหาเอเชียบูรพา

คำชี้แจง ให้นักเรียนศึกษาเนื้อหาต่อไปนี้อย่างละเอียดแล้วปฏิบัติตามใบงานที่ 8

เรื่อง ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับญี่ปุ่นในสงครามมหาเอเชียบูรพา

สงครามโลกครั้งที่ 2 ด้านเอเชีย เรียกว่า สงครามมหาเอเชียบูรพาจะเริ่มต้นขึ้น ในวันที่ 7 ธันวาคม พ.ศ. 2484 ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทย ยังคงยึดถือนโยบายเป็นกลาง ขณะเดียวกันก็ดำเนินความสัมพันธ์กับทั้งสองฝ่าย คือ ญี่ปุ่นและชาติตะวันตกพร้อม ๆ กันไปด้วย

ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับญี่ปุ่นในสงครามโลกครั้งที่ 2 มีดังนี้
ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับญี่ปุ่นด้านสนธิสัญญา

ไทยกับญี่ปุ่นได้ทำสนธิสัญญาเจริญสัมพันธไมตรีและเคารพต่อบูรณภาพแห่งอาณาเขตโดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

1. จะเคารพต่อบูรณภาพในอาณาเขตของกันและกัน
2. จะรักษาไว้ซึ่งความเป็นมิตร เพื่อแลกเปลี่ยนข่าวสารและร่วมกันหารือในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับผลประโยชน์ที่จะพึงมีร่วมกัน
3. หากมิตรประเทศฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดถูกรุกรานจากชาติอื่น มิตรประเทศจะต้องไม่ให้ความช่วยเหลือชาติที่เข้ามารุกราน

ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับญี่ปุ่นด้านการรบ

สงครามโลกครั้งที่ 2 ในดินแดนเอเชีย หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า สงครามมหาเอเชียบูรพาได้เริ่มต้นขึ้นเมื่อญี่ปุ่นได้ส่งฝูงบินเข้าไปโจมตีฐานทัพอเมริกันที่อ่าวเพิร์ลฮาร์เบอร์ มลรัฐฮาวายในมหาสมุทรแปซิฟิก เมื่อวันที่ 7 ธันวาคม พ.ศ. 2484 เป็นสาเหตุให้สหรัฐอเมริกาประกาศสงครามกับญี่ปุ่นทันที จากนั้น สงครามมหาเอเชียบูรพาก็แพร่ขยายไปทั่วเอเชีย รวมทั้งไทยก็ถูกชักนำให้ต้องเข้าไปมีส่วนร่วมในสงครามอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

ญี่ปุ่นบุกไทย

เช้าวันที่ 7 ธันวาคม พ.ศ. 2484 ทูตญี่ปุ่นได้แจ้งข่าวกับรัฐบาลไทยว่าจะขอเคลื่อนทัพผ่านดินแดนไทยลงไปทางใต้ เพื่อโจมตีอาณานิคมของสหรัฐอเมริกาและอังกฤษ ซึ่งรัฐบาลไทยไม่อาจตัดสินใจให้คำตอบทันตามเวลาที่กำหนด เข้ามีแต่วันที่ 8 ธันวาคม กองทัพญี่ปุ่นก็ยกพลขึ้นบกหลายจุดทั่วประเทศ เช่น ปัตตานี สงขลา นครศรีธรรมราช บางปะ (สมุทรปราการ) อยุธยาประเทศ

ขณะนั้นไทยมีนโยบายเป็นกลาง เมื่อญี่ปุ่นยกพลขึ้นมา กองทัพไทยได้ทำการสู้รบกับญี่ปุ่นด้วยความกล้าหาญ อย่างไรก็ตามรัฐบาลไทยพยายามดำเนินความสัมพันธ์อย่างสันติ ใช้วิธีการเจรจาประนีประนอมผ่อนปรน เพราะไทยเป็นประเทศเล็กเกรงว่าชีวิตผู้คนและทรัพย์สินจะเสียหายมากจากการเป็นสมรภูมิการรบ จึงประกาศให้ยุติการสู้รบ และยินยอมให้กองทัพญี่ปุ่นเคลื่อนทัพผ่านประเทศไทย โดยญี่ปุ่นให้คำมั่นเป็นลายลักษณ์อักษรว่า จะเคารพเอกราช อธิปไตย และศักดิ์ศรีของประเทศไทย

ไทยประกาศเข้าร่วมสงครามโลกครั้งที่ 2

ญี่ปุ่นไม่มั่นใจว่าไทยจะให้ความสนับสนุนญี่ปุ่นอย่างเต็มที่ ดังนั้น จึงขอให้ไทยจัดทำกติกาสัญญาพันธมิตรไทย-ญี่ปุ่น เมื่อวันที่ 21 ธันวาคม พ.ศ. 2484 ซึ่งมีสาระสำคัญว่า ทั้ง 2 ประเทศจะเป็นพันธมิตรให้ความช่วยเหลือกันทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ และการทหาร โดยญี่ปุ่นจะช่วยสนับสนุนให้ไทยได้ดินแดนที่เสียไปกลับคืนมา

สถานการณ์ในช่วงนั้น ไทยเห็นว่าความเป็นกลางของไทยถูกละเมิด ทั้งจากญี่ปุ่นและฝ่ายสัมพันธมิตรที่ส่งเครื่องบินเข้ามาทิ้งระเบิดในกรุงเทพมหานคร จำเป็นที่จะต้องเลือกเข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง เพราะหากที่ไทยจะดำเนินนโยบายความสัมพันธ์ระหว่างประเทศอย่างเป็นอิสระ ในที่สุดไทยก็ตัดสินใจร่วมมือกับญี่ปุ่นประกาศสงครามกับสหรัฐอเมริกาและอังกฤษ ในวันที่ 25 มกราคม พ.ศ. 2485

ขบวนการเสรีไทย

เมื่อรัฐบาลไทยประกาศสงครามกับฝ่ายสัมพันธมิตร ในวันที่ 25 มกราคม พ.ศ. 2485 คนไทยที่รักชาติในหลายแห่งก็ได้เห็นพ้องกับรัฐบาลของจอมพล ป. พิบูลสงคราม จึงได้ร่วมมือกันจัดตั้งขบวนการต่อต้านญี่ปุ่นขึ้นมา เพื่อปลดปล่อยประเทศไทยให้หลุดพ้นจากการครอบงำของญี่ปุ่น มีชื่อเรียกว่า “ขบวนการเสรีไทย” โดยมีการจัดตั้งขบวนการนี้ใน 3 ประเทศด้วยกัน คือ

ประเทศไทย มีนายปรีดี พนมยงค์ ซึ่งขณะนั้นมีฐานะเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ เป็นหัวหน้า สหรัฐอเมริกามี ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช เอกอัครราชทูตไทยประจำกรุงวอชิงตัน ดี.ซี. เป็นหัวหน้า และที่อังกฤษไม่ได้กำหนดตัวผู้นำอย่างเป็นทางการ

ขบวนการเสรีไทยได้คัดค้านการกระทำของรัฐบาล จอมพล ป. พิบูลสงคราม ที่เข้าร่วมเป็นพันธมิตรทางทหารกับญี่ปุ่นว่ามีได้เป็นเจตนารมณ์ส่วนใหญ่ของปวงชนชาวไทย พร้อมกับแสดงเจตนารมณ์ที่จะต่อต้านญี่ปุ่น

การกระทำของขบวนการเสรีไทย ได้รับการรับรองจากสหรัฐอเมริกาและอังกฤษ โดยทั้งสองประเทศประกาศให้การสนับสนุนขบวนการเสรีไทย และไม่รับรองรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม ทั้งยังถือว่าประเทศไทยมิใช่ศัตรู หากเป็นรัฐเอกราชที่ตกอยู่ภายใต้การยึดครองของกองทัพญี่ปุ่น ขณะเดียวกันก็ถือว่า นายปรีดี พนมยงค์ เป็นผู้แทนที่ถูกต้องของประเทศไทยด้วย

สมาชิกของขบวนการเสรีไทยได้เข้าร่วมกับฝ่ายสัมพันธมิตร ทำการต่อต้านญี่ปุ่นในประเทศไทย โดยรับหน้าที่หาข่าว ติดต่อส่งข่าวสาร รับอาวุธยุทธภัณฑ์ ก่อวินาศกรรม เป็นต้น

ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับญี่ปุ่นด้านพันธมิตร

เมื่อไทยเหลืออยู่ฝ่ายญี่ปุ่นที่เรียกว่า “เข้าร่วมวงไพบูลย์แห่งมหาเอเชียบูรพา” ไทยก็จำต้องร่วมมือกับญี่ปุ่นทำสงครามกับฝ่ายสัมพันธมิตรด้วย ดังนั้น ไทยจึงส่งกำลังเข้าโจมตีรัฐฉาน (ของอังกฤษ) ยึดเมืองเชียงตุงไว้ได้ ยอมให้ญี่ปุ่นก่อสร้างเส้นทางรถไฟจากจังหวัดกาญจนบุรีไปยังพม่า ที่เรียกกันว่า “ทางรถไฟสายมรณะ” เพราะมีเชลยศึกเสียชีวิตจากการก่อสร้างเส้นทางสายนี้เป็นจำนวนมาก ยอมให้ญี่ปุ่นใช้พื้นที่ประเทศไทยเป็นฐานทัพ นอกจากนี้ ก็ยังมีความร่วมมือกันทางด้านเศรษฐกิจและวัฒนธรรม ซึ่งญี่ปุ่นก็ให้ความสำคัญกับการร่วมมือของไทย โดยนายกรัฐมนตรีของญี่ปุ่น พลเอกฮิเดกิ โดโจ ได้เดินทางมาเยือนประเทศไทยอย่างเป็นทางการ เมื่อเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2486 เพื่อแสดงความขอบคุณและกระชับสัมพันธไมตรีให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น

ผลของสงครามมหาเอเชียบูรพาต่อประเทศไทย

สังคม

การเข้าเป็นพันธมิตรกับญี่ปุ่น ถึงแม้จะมีผลดีในแง่ที่ไทยสามารถรักษาเอกราชไว้ได้ และได้รับมอบดินแดนเมืองเชียงตุง เมืองพานในพม่า และรัฐมลายูทางใต้ คือ ไทรบุรี กลันตัน ตรัง กานู และปะลิส จากญี่ปุ่น เพื่อเป็นผลประโยชน์ตอบแทน แต่ไทยก็ประสบกับความเสียหายหลายด้านเช่นกัน ได้แก่ ถูกเครื่องบินของฝ่ายสัมพันธมิตรเข้ามาทิ้งระเบิดโจมตีสถานที่ที่เป็นจุดยุทธศาสตร์ในเขตกรุงเทพมหานคร สร้างความเสียหายแก่ชีวิตและทรัพย์สินของคนไทยเป็นอันมาก เกิดปัญหาทางสังคมมากมาย เช่น ปัญหาคนพลัดถิ่น ปัญหาโรคจิตหวาดกลัวสงคราม ปัญหาการบาดเจ็บและทุพพลภาพ

เศรษฐกิจ

การเข้าร่วมสงครามโลกครั้งที่ 2 ของไทยทำให้เศรษฐกิจของไทยตกต่ำ เกิดภาวะเงินเฟ้อ สินค้าขาดแคลน มีราคาแพง การพัฒนาประเทศหยุดชะงัก เนื่องจากทรัพยากรต่าง ๆ เครื่องอุปโภคบริโภค และเงินตรา ต้องถูกแบ่งปันไปให้แก่อังกฤษ ญี่ปุ่นเอาไปใช้สอย ราษฎรประสบภาวะทุกข์ยากเรื้อรัง

การเมือง

ทางด้านสถานการณ์การสู้รบโดยทั่วไป ในช่วงแรกกองทัพญี่ปุ่นสามารถยึดครองดินแดนบนพื้นแผ่นดินใหญ่และหมู่เกาะต่าง ๆ ในมหาสมุทรแปซิฟิกได้จำนวนมาก แต่ภายหลังก็ถูกตีได้ ออกจากดินแดนต่าง ๆ โดยญี่ปุ่นได้แต่ถอยร่นและถูกตีได้กลับจนถึงหมู่เกาะญี่ปุ่น

สำหรับในประเทศไทย จอมพล ป. พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรีซึ่งได้นำประเทศประกาศสงครามกับฝ่ายสหรัฐอเมริกาและอังกฤษ ถูกกดดันให้ลาออก นายควง อภัยวงศ์ ได้รับเลือกให้ขึ้นมาเป็นนายกรัฐมนตรี ในวันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2487 เพื่อบริหารประเทศในภาวะสงครามต่อไป และหาทางฟื้นฟูความสัมพันธ์ระหว่างประเทศกับฝ่ายสัมพันธมิตรให้ดีขึ้น

ในที่สุดวันที่ 14 สิงหาคม พ.ศ. 2488 ญี่ปุ่นก็ประกาศยอมแพ้สงครามต่อฝ่ายสัมพันธมิตร สงครามโลกครั้งที่ 2 จึงยุติลง

ใบงานที่ 8

รายวิชา ส 029 ประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทย

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

เรื่อง ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับญี่ปุ่นในสงครามมหาเอเชียบูรพา

คำชี้แจง ให้นักเรียนปฏิบัติตามกิจกรรมตามลำดับต่อไปนี้

1. ให้ตอบคำถามในแต่ละข้อ
2. ให้ตรวจคำตอบในใบเฉลยที่ 8

1. เพราะเหตุใดไทยจึงต้องเข้าร่วมสงครามมหาเอเชียบูรพา

.....
.....
.....
.....

2. เมื่อไทยร่วมมือกับญี่ปุ่นในสงครามมหาเอเชียบูรพา ไทยกระทำอย่างไรบ้างที่บ่งบอกว่าไทยอยู่ฝ่ายญี่ปุ่น

.....
.....

3. ผลของสงครามมหาเอเชียบูรพา ทำให้สภาพสังคมของไทย มีลักษณะอย่างไร

.....
.....
.....
.....

4. สภาพการเมืองของไทยเป็นอย่างไรบ้าง เมื่อสิ้นสุดสงครามมหาเอเชียบูรพา

.....
.....
.....

ใบเฉลยที่ 8

รายวิชา ส 029 ประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
เรื่อง ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับญี่ปุ่นในสงครามมหาเอเชียบูรพา

เฉลยคำถามในใบงานที่ 8

1. เหตุผลที่ไทยจึงต้องเข้าร่วมสงครามมหาเอเชียบูรพา คือ

ไทยเห็นว่าความเป็นกลางของไทยถูกละเมิด ทั้งจากญี่ปุ่นและฝ่ายสัมพันธมิตรที่ส่งเครื่องบินเข้ามาทิ้งระเบิดในกรุงเทพมหานคร จำเป็นที่จะต้องเลือกเข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง เพราะหากที่ไทยจะดำเนินนโยบายความสัมพันธ์ระหว่างประเทศอย่างเป็นอิสระ ในที่สุดไทยก็ตัดสินใจร่วมมือกับญี่ปุ่นประกาศสงครามกับสหรัฐอเมริกาและอังกฤษ

2. เมื่อไทยร่วมมือกับญี่ปุ่นในสงครามมหาเอเชียบูรพา สิ่งที่บ่งบอกว่าไทยอยู่ฝ่ายญี่ปุ่น คือ

ไทยจึงส่งกำลังเข้าโจมตีรัฐฉาน (ของอังกฤษ) ยึดเมืองเชียงตุงไว้ได้ ยอมให้ญี่ปุ่นก่อสร้างเส้นทางรถไฟจากจังหวัดกาญจนบุรีไปยังพม่า ที่เรียกกันว่า “ทางรถไฟสายมรณะ” เพราะมีเชลยศึกเสียชีวิตจากการก่อสร้างเส้นทางสายนี้เป็นจำนวนมาก ยอมให้ญี่ปุ่นใช้พื้นที่ประเทศไทยเป็นฐานทัพ นอกจากนี้ ก็ยังมีความร่วมมือกันทางด้านเศรษฐกิจและวัฒนธรรม

3. ผลของสงครามมหาเอเชียบูรพา ทำให้สภาพสังคมของไทย มีลักษณะดังนี้

ไทยประสบกับความเสียหายหลายด้าน ได้แก่ ถูกเครื่องบินของฝ่ายสัมพันธมิตรเข้ามาทิ้งระเบิดโจมตีสถานที่ที่เป็นจุดยุทธศาสตร์ในเขตกรุงเทพมหานคร สร้างความเสียหายแก่ชีวิตและทรัพย์สินของคนไทย เกิดปัญหาทางสังคมมากมาย เช่น ปัญหาคนพลัดถิ่น ปัญหาโรคจิต หวาดกลัวสงคราม ปัญหาการบาดเจ็บและทุพพลภาพ

4. เมื่อสิ้นสุดสงครามมหาเอเชียบูรพา สภาพการเมืองของไทย มีลักษณะดังนี้

จอมพล ป. พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรีซึ่งได้นำประเทศประกาศสงครามกับฝ่ายสหรัฐอเมริกาและอังกฤษ ถูกถอดถอนให้ลาออก นายควง อภัยวงศ์ ได้รับเลือกให้ขึ้นมาเป็นนายกรัฐมนตรี ในวันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2487 เพื่อบริหารประเทศในภาวะสงครามต่อไป และหาทางฟื้นฟูความสัมพันธ์ระหว่างประเทศกับฝ่ายสัมพันธมิตรให้ดีขึ้น

ชุดกิจกรรมที่ 9

เรื่อง

ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของไทยช่วงหลัง สมัยสงครามโลกครั้งที่ 2

รายวิชา ส 029 ประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของไทย

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ชื่อ – สกุล.....ห้อง.....เลขที่.....	
บทบาทในกลุ่มหลักที่.....	บทบาทในกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่..... .....

ใบคำสั่งที่ 9

รายวิชา ส 029 ประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
เรื่อง ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2

คำชี้แจง ให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมตามลำดับ ดังนี้

1. ให้นักเรียนศึกษาผลการเรียนรู้ที่คาดหวังจากใบคำสั่งที่ 9
2. ให้นักเรียนศึกษาเนื้อหาเรื่อง ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 จากใบความรู้ที่ 9 เรื่อง ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2
3. ให้นักเรียนทำกิจกรรมร่วมกันตามใบงานที่ 9
4. ให้นักเรียนตรวจคำตอบจากใบเฉลยที่ 9
5. ให้นักเรียนกลับเข้ากลุ่มบ้านของตนเองเพื่ออธิบายให้เพื่อนทุกคนในกลุ่มบ้านมีความรู้ความเข้าใจตามชุดกิจกรรมที่ 9 อย่างดีเพียงพอ

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

นักเรียนสามารถอธิบายลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้

ใบความรู้ที่ 9

รายวิชา ส 029 ประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
เรื่อง ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2

คำชี้แจง ให้นักเรียนศึกษาเนื้อหาต่อไปนี้อย่างละเอียดแล้วปฏิบัติตามใบงานที่ 9

เรื่อง ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2

ภายหลังสงครามโลกยุติลงอย่างเป็นทางการปัญหาสำคัญของไทยนอกจากจะต้องหาทางฟื้นฟูสภาพบ้านเมืองที่เสียหายจากภาวะสงครามแล้ว ยังต้องหาทางทำให้ไทยได้รับผลกระทบน้อยที่สุดจากการตกเป็นฝ่ายพ่ายแพ้ เพราะต้องชดเชยค่าเสียหายหรือเสียค่าปฏิกรรมสงครามให้กับผู้ชนะ ทั้งนี้ นานาชาติถือว่าไทยอยู่ข้างฝ่ายอักษะ คือ เยอรมนี อิตาลี ญี่ปุ่น ที่ทำสงครามรบแพ้ฝ่ายสัมพันธมิตร

ลักษณะการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในช่วงนี้ จึงมุ่งเน้นไปที่การฟื้นฟูความสัมพันธ์กับประเทศฝ่ายสัมพันธมิตรให้ดีขึ้น ซึ่งส่วนใหญ่จะใช้วิธีการประนีประนอมต่อรองทางการทูต ยอมเสียประโยชน์ส่วนน้อยเพื่อรักษาผลประโยชน์ส่วนใหญ่ รวมทั้งทำให้นานาชาติเห็นว่าไทยมีความจริงใจและพร้อมที่จะร่วมมือธำรงรักษาสันติภาพของโลก

เพื่อให้การเจรจากับฝ่ายสัมพันธมิตรกระทำได้ง่ายขึ้น เมื่อญี่ปุ่นประกาศยอมแพ้สงครามในวันที่ 25 สิงหาคม พ.ศ. 2488 นายปรีดี พนมยงค์ ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ก็ได้ออกประกาศสันติภาพ ในวันที่ 16 สิงหาคม มีสาระสำคัญว่า การประกาศสงครามของไทยต่อสหรัฐอเมริกาและอังกฤษ ในวันที่ 25 มกราคม พ.ศ. 2485 เป็นโมฆะ เพราะเป็นการกระทำผิดเจตนารมณ์ของชาวไทยส่วนใหญ่ และขัดกับบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญราชอาณาจักรไทย ซึ่งสหรัฐอเมริกาได้ให้การสนับสนุนและยอมรับคำประกาศสันติภาพของไทย จากนั้น ในวันที่ 1 กันยายน พ.ศ. 2488 ไทยก็จัดตั้งรัฐบาลชุดใหม่ โดยเลือกรัฐมนตรีส่วนใหญ่มาจากบุคคลที่ฝ่ายสัมพันธมิตรยอมรับ และในวันเดียวกันไทยก็ประกาศระงับความสัมพันธ์ทางการทูตกับญี่ปุ่นไว้ชั่วคราว ยกเลิกสนธิสัญญาและข้อตกลงต่าง ๆ ที่เคยทำไว้กับญี่ปุ่น หลังจากนั้นไทยก็ขอเปิดการเจรจาทำความตกลงกับฝ่ายสัมพันธมิตรเป็นรายประเทศเพื่อฟื้นฟูความสัมพันธ์ ดังนี้

ความสัมพันธ์กับฝ่ายสัมพันธมิตร

1. ความสัมพันธ์กับสหรัฐอเมริกา

ลักษณะความสัมพันธ์ ไทยพยายามดึงเอาสหรัฐอเมริกามาเป็นพันธมิตร จึงเน้นกระชับความสัมพันธ์กับสหรัฐอเมริกาให้แน่นแฟ้นเป็นพิเศษ เพราะคาดหวังว่า การที่ไทยมีมิตรภาพที่ดีกับสหรัฐอเมริกา จะทำให้ชาติอื่น ๆ เกรงใจ ไม่กล้าลงโทษไทยอย่างรุนแรง ดังนั้น ไทยจึงเลือก ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช อดีตเอกอัครราชทูตไทยประจำกรุงวอชิงตัน ดี.ซี. และอดีตหัวหน้าขบวนการเสรีไทยในสหรัฐอเมริกา ขึ้นมาดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ในวันที่ 17 กันยายน พ.ศ. 2488 ซึ่งช่วยให้การดำเนินความสัมพันธ์ทางการทูตกับสหรัฐอเมริกาเป็นไปอย่างราบรื่น

ทั้งนี้ สหรัฐอเมริกาไม่ถือว่าไทยเป็นศัตรูหรืออยู่ในสถานะสงครามกับตน ซึ่งเป็นผลมาจากการดำเนินการงานของขบวนการเสรีไทย นับตั้งแต่สงครามมหาเอเชียบูรพาเริ่มต้นขึ้น ดังนั้น สหรัฐอเมริกาจึงมิได้เรียกร้องหรือทำข้อตกลงใด ๆ กับไทยเป็นพิเศษ รวมทั้งยังส่งทูตมาประจำประเทศไทยด้วย

ขณะเดียวกัน สหรัฐอเมริกาก็ยังช่วยคุ้มครองไทยมิให้ถูกอังกฤษและฝรั่งเศสบีบบังคับ และเรียกร้องค่าเสียหายจนมากเกินไป ด้วยน้ำใจไมตรีที่สหรัฐอเมริกามีบทบาทคอยช่วยเหลือไทย ในยามวิกฤติ ไทยจึงมีสัมพันธไมตรีอันดีกับสหรัฐอเมริกามาโดยตลอด

2. ความสัมพันธ์กับอังกฤษ

ภายหลังสงครามโลก ความสัมพันธ์กับอังกฤษไม่สู้จะราบรื่น เพราะอังกฤษถือว่าไทยอยู่ในสถานะสงครามกับตน เพราะไทยให้ความช่วยเหลือกองทัพญี่ปุ่นยกพลไปโจมตีพม่า มลายู สิงคโปร์ ทำให้อังกฤษสูญเสียชีวิตผู้คนและทรัพย์สิน ขณะเดียวกัน เหลขยศึกชาวอังกฤษที่ถูกเกณฑ์แรงงานมาสร้างทางรถไฟสายมรณะก็ประสบเคราะห์กรรมเสียชีวิตไปเป็นจำนวนมากเช่นกัน อังกฤษจึงเห็นควรที่จะลงโทษไทยในฐานะผู้แพ้สงคราม

การเจรจาซึ่งเริ่มต้นที่เมืองแคนดี ประเทศศรีลังกา เมื่อวันที่ 25 กันยายน พ.ศ. 2488 อังกฤษยื่นเงื่อนไขมากถึง 21 ข้อ โดยจะขอเข้าควบคุมการบริหารประเทศไทยอย่างสิ้นเชิงทั้งทางด้านการปกครอง เศรษฐกิจ การต่างประเทศ และความมั่นคง และให้ชดเชยค่าปฏิกรรมสงครามจำนวนมาก

ไทยไม่อาจจะรับเงื่อนไขที่เสนอมานั้นได้ ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช จึงขอให้สหรัฐอเมริกาช่วยแทรกแซงการเจรจาระหว่างอังกฤษกับไทย ในที่สุดก็สามารถเจรจาประนีประนอมพ้องปรนกันได้อันนำไปสู่การลงนามในข้อตกลงที่เรียกว่า “ความตกลงสมบูรณแบบ” ในวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2498 ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

1. ไทยจะต้องคืนดินแดนหัวเมืองมลายู คือ กลันตัน ตรังกานู ไทรบุรี ปะลิส และ ดินแดนรัฐฉานในพม่า พร้อมทั้งค่าเสียหายที่เกิดขึ้นในขณะที่ไทยเข้ายึดครองให้แก่อังกฤษ
2. ไทยจะต้องไม่ขูดคลองคอคอดกระเพื่อเชื่อมมหาสมุทรอินเดียกับอ่าวไทย โดยรัฐบาลอังกฤษมิได้เห็นชอบ
3. ไทยจะต้องส่งข้าวจำนวน 1 ล้าน 5 แสนตันให้แก่อังกฤษ โดยไม่คิดมูลค่า (ภายหลังอังกฤษซื้อข้าวจำนวนนี้จากไทยในราคาควบคุม)
4. ห้ามไทยส่งข้าว ยาง ดีบุก และไม้สักออกนอกประเทศ โดยมีได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการผสมชุดพิเศษ
5. ไทยจะร่วมมือกับอังกฤษและอินเดียในการทำนุบำรุงสถานที่ฝังศพของผู้เสียชีวิตจากการสงคราม ที่จังหวัดกาญจนบุรี
6. อังกฤษและอินเดียจะสนับสนุนให้ไทยเข้าเป็นสมาชิกขององค์การสหประชาชาติ ภายหลัง ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับอังกฤษก็ค่อย ๆ พัฒนาดีขึ้นมาตามลำดับจนถึงขั้นแลกเปลี่ยนเอกอัครราชทูตกัน ตั้งแต่ พ.ศ. 2490 และวันที่ 14 มกราคม พ.ศ. 2497 อังกฤษก็ยอมยกเลิกความตกลงสมบูรณแบบกับไทย

3. ความสัมพันธ์กับฝรั่งเศส

การดำเนินความสัมพันธ์กับฝรั่งเศสหลังสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 ก็ยังคงมีอุปสรรคเหมือนอย่างอังกฤษ เพราะฝรั่งเศสได้ตั้งข้อเรียกร้องกับไทยไว้หลายประการ โดยถือว่าไทยเป็นฝ่ายพ่ายแพ้สงคราม ต้องรับผิดชอบชดใช้ค่าเสียหาย รัฐบาลไทยปฏิเสธข้อเรียกร้องบางประการ ทั้งนี้ ไทยมีเหตุผลว่า ไทยไม่อยู่ในสถานะสงครามกับฝรั่งเศส เนื่องจากไม่เคยประกาศสงครามต่อกัน

ฝรั่งเศสมีท่าทีไม่พอใจ จึงข่มขู่ว่า หากไทยไม่ยอมปฏิบัติตาม จะใช้สิทธิยับยั้ง (Veto) การสมัครเข้าเป็นสมาชิกองค์การสหประชาชาติของไทย แต่ในที่สุดด้วยความช่วยเหลือของสหรัฐอเมริกา ฝรั่งเศสจึงยอมทำข้อตกลงกับไทย มีสาระสำคัญ คือ ไทยจะมอบดินแดนทั้งหมดที่ได้มาจากฝรั่งเศสใน พ.ศ. 2484 คราวสงครามอินโดจีนคืนแก่ฝรั่งเศส และชดใช้ค่าปฏิกรรมสงครามจำนวนหนึ่ง ฝรั่งเศสจึงยอมฟื้นฟูสร้างสัมพันธ์ไมตรีกับไทยดั้งเดิม

4. ความสัมพันธ์กับจีน

สงครามโลกครั้งที่ 2 จีนอยู่ในฝ่ายที่ชนะสงคราม และเป็นสมาชิกถาวรในคณะมนตรีความมั่นคงของสหประชาชาติ มีสิทธิ์ที่จะใช้สิทธิยับยั้ง (Veto) ในเรื่องต่าง ๆ แต่การติดต่อทางการทูตกับไทยอย่างเป็นทางการตามกฎหมายระหว่างประเทศยังไม่เคยเกิดขึ้น

หลังสงครามโลก รัฐบาลจีน สมัยจอมพลเจียง ไคเช็ค ได้แสดงท่าทีเป็นมิตรกับไทย ในที่สุด ไทยกับจีนก็สามารถลงนามในสนธิสัญญาทางไมตรีระหว่างกันได้ เมื่อวันที่ 23 มกราคม พ.ศ. 2489

5. ความสัมพันธ์กับสหภาพโซเวียต

ถึงแม้ไทยจะไม่อยู่ในสถานะสงครามกับสหภาพโซเวียตที่ปกครองในระบอบคอมมิวนิสต์ แต่รัฐบาลที่ผ่าน ๆ มาได้แสดงท่าทีต่อต้านสหภาพโซเวียตอย่างชัดเจน ได้แก่ ออกกฎหมายป้องกันและปราบปรามการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์ ใน พ.ศ. 2476 และการแสดงท่าทีต่อต้านสหภาพโซเวียตของรัฐบาล จอมพล ป. พิบูลสงคราม เป็นต้น

ดังนั้น ไทยจึงจำเป็นต้องเร่งฟื้นฟูความสัมพันธ์กับสหภาพโซเวียต เพื่อป้องกันมิให้สหภาพโซเวียตขัดขวางการสมัครเข้าเป็นสมาชิกองค์การสหประชาชาติของไทย ซึ่งก็สามารถเปิดความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างกันได้ในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2489

ความสัมพันธ์กับฝ่ายอักษะ

การเข้าร่วมสงครามโลกครั้งที่ 2 ส่วนใหญ่ไทยมีความสัมพันธ์กับญี่ปุ่นมากกว่าประเทศอื่นที่เป็นฝ่ายอักษะ เนื่องจากประเทศต่าง ๆ ที่อยู่ฝ่ายอักษะ ไม่ว่าจะเป็นเยอรมนี อิตาลีล้วนแต่เป็นประเทศที่อยู่ห่างไกลจากไทยมากทำให้ไม่มีความสัมพันธ์กับไทย และประเทศต่าง ๆ ต้องทำสงครามหนักอยู่ในแถบยุโรปไม่ได้สนใจประเทศในแถบเอเชีย

ความสัมพันธ์กับญี่ปุ่น

หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ไทยกับญี่ปุ่นไม่มีความสัมพันธ์กัน เนื่องจากไทยเกรงว่าถ้าติดต่อกับญี่ปุ่นแล้วการเข้าร่วมองค์การสหประชาชาติเป็นเรื่องยาก เพราะส่วนหนึ่งถือว่าไทยร่วมมือกับญี่ปุ่นทำสงครามกับฝ่ายสัมพันธมิตร และอีกประการหนึ่งญี่ปุ่นถูกฝ่ายมหาอำนาจลงโทษอย่างหนัก ญี่ปุ่นและไทยจึงขาดความสัมพันธ์กัน

ใบงานที่ 9

รายวิชา ส 029 ประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
เรื่อง ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2

คำชี้แจง ให้นักเรียนปฏิบัติตามกิจกรรมตามลำดับต่อไปนี้

1. ให้ตอบคำถามในแต่ละข้อ
2. ให้ตรวจคำตอบในใบเฉลยที่ 9

1. สาเหตุสำคัญของการประกาศสันติภาพของไทยหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 คืออะไร

.....
.....
.....
.....
.....

2. เพราะเหตุใดไทยจึงพยายามเน้นการสร้างความสัมพันธ์กับฝ่ายสัมพันธมิตร

.....
.....
.....
.....
.....

3. ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับญี่ปุ่นหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นอย่างไร

.....
.....
.....
.....

ใบเฉลยที่ 9

รายวิชา ส 029 ประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
เรื่อง ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2

เฉลยคำถามในใบงานที่ 9

1. สาเหตุสำคัญของการประกาศสันติภาพของไทยหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 คือ

การประกาศสงครามของไทยต่อสหรัฐอเมริกาและอังกฤษ ในวันที่ 25 มกราคม พ.ศ. 2485 เป็นโมฆะ เพราะเป็นการกระทำผิดเจตนารมณ์ของชาวไทยส่วนใหญ่ และขัดกับบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญราชอาณาจักรไทย

2. เหตุผลที่ไทยพยายามเน้นการสร้างความสัมพันธ์กับฝ่ายสัมพันธมิตร เพราะ

การที่ไทยเร่งสร้างความสัมพันธ์กับฝ่ายสัมพันธมิตรก็เนื่องมาจากไทยต้องการเข้าร่วมองค์การสหประชาชาติ ถ้ามีชาติใดที่เป็นสมาชิกคัดค้านไทยจะเข้าร่วมองค์การสหประชาชาติไม่ได้ และไทยต้องจ่ายค่าเสียหายจากสงครามให้กับชาติที่ชนะสงคราม

3. ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับญี่ปุ่นหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ดังนี้

ไทยไม่มีความสัมพันธ์กับญี่ปุ่นหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เนื่องจากไทยเกรงว่าการติดต่อกับญี่ปุ่นจะทำให้ประเทศที่ชนะสงครามมองไทยว่ามีส่วนร่วมกับญี่ปุ่นในสงครามโลกครั้งที่ 2

ชุดกิจกรรมที่ 10

เรื่อง

การเข้าร่วมองค์การสหประชาชาติของประเทศไทย

รายวิชา ส 029 ประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทย

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ชื่อ - สกุล.....ห้อง.....เลขที่.....	
บทบาทในกลุ่มหลักที่.....	บทบาทในกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่..... .....

ใบคำสั่งที่ 10

รายวิชา ส 029 ประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
เรื่อง การเข้าร่วมองค์การสหประชาชาติของประเทศไทย

คำชี้แจง ให้นักเรียนปฏิบัติตามลำดับ ดังนี้

1. ให้นักเรียนศึกษาผลการเรียนรู้ที่คาดหวังจากใบคำสั่งที่ 10
2. ให้นักเรียนศึกษาเนื้อหาเรื่อง การเข้าร่วมองค์การสหประชาชาติของประเทศไทย จากใบความรู้ที่ 10 เรื่อง การเข้าร่วมองค์การสหประชาชาติของประเทศไทย
3. ให้นักเรียนทำกิจกรรมร่วมกันตามใบงานที่ 10
4. ให้นักเรียนตรวจคำตอบจากใบเฉลยที่ 10
5. ให้นักเรียนกลับเข้ากลุ่มบ้านของตนเองเพื่ออธิบายให้เพื่อนทุกคนในกลุ่มบ้าน มีความรู้ความเข้าใจตามชุดกิจกรรมที่ 10 อย่างดีเพียงพอ

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

นักเรียนสามารถอธิบายการเข้าร่วมองค์การสหประชาชาติของประเทศไทยได้

ใบความรู้ที่ 10

รายวิชา ส 029 ประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
เรื่อง การเข้าร่วมองค์การสหประชาชาติของประเทศไทย

คำชี้แจง ให้นักเรียนศึกษาเนื้อหาต่อไปนี้แล้วปฏิบัติกิจกรรมตามใบงานที่ 10

เรื่อง การเข้าร่วมองค์การสหประชาชาติของประเทศไทย

เมื่อสงครามโลกครั้งที่ 2 สิ้นสุดลงใน พ.ศ. 2488 แล้ว บรรดาประเทศฝ่ายสัมพันธมิตรได้พร้อมใจกันจัดตั้งองค์การสหประชาชาติขึ้นมา เพื่อทำหน้าที่รักษาสันติภาพของโลก และเป็นองค์การระหว่างประเทศแทนสันนิบาตชาติที่ได้ถูกยุบเลิกไป แต่เนื่องจากสถานภาพของประเทศไทยในระหว่างสงครามได้เป็นพันธมิตรกับญี่ปุ่น ซึ่งเป็นฝ่ายแพ้สงคราม ไทยจึงไม่ได้เป็นสมาชิกก่อตั้งของสหประชาชาติ และจำเป็นต้องสมัครเข้าเป็นสมาชิกใหม่ขององค์การนี้

เหตุผลที่ไทยต้องเข้าเป็นสมาชิกสหประชาชาติ

1. เพื่อความมั่นคงปลอดภัยของประเทศจากการรุกรานชาติอื่น ๆ ที่จะมีขึ้นในอนาคต เพราะองค์การนี้จะช่วยรับประกันความมั่นคงปลอดภัยให้แก่ประเทศสมาชิก
2. หวังความช่วยเหลือจากสหประชาชาติในด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม เพราะประเทศไทยต้องการรับความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ เพื่อพัฒนาประเทศ
3. เพื่อแสดงบทบาทของไทยในนานาชาติได้เห็นถึงความต้องการจะสร้างความสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศร่วมกับนานาประเทศอย่างแท้จริง
4. เพื่อให้นานาชาติได้รู้ว่าประเทศไทยเป็นประเทศเอกราชเก่าแก่มาก่อนแล้ว

การแก้ไขอุปสรรคในการเข้าเป็นสมาชิกสหประชาชาติของประเทศไทย

ในการสมัครเข้าเป็นสมาชิกของสหประชาชาตินี้ ประเทศไทยต้องเผชิญกับอุปสรรคและความยุ่งยากนานัปการเพราะเป็นพันธมิตรกับญี่ปุ่นที่แพ้สงคราม ทำให้ถูกคัดค้านจากชาติสัมพันธมิตร โดยเฉพาะชาติที่เป็นสมาชิกคณะมนตรีความมั่นคงได้คัดค้านถึง 4 ชาติ คือ อังกฤษ ฝรั่งเศส สหภาพโซเวียต และจีน มีสนับสนุนเพียงชาติเดียวคือ สหรัฐอเมริกา เพื่อให้ได้รับการสนับสนุน ประเทศไทยจำเป็นต้องยอมปฏิบัติตามเงื่อนไขดังนี้

1. ต้องลงนามใน ความตกลงสมบูรณแบบ กับประเทศอังกฤษ เมื่อวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2489

2. ต้องลงนามใน ความตกลงระงับกรณีพิพาทระหว่างประเทศไทยกับประเทศฝรั่งเศส เมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน พ.ศ. 2489

3. ต้องลงนามใน สนธิสัญญาทางไมตรีระหว่างราชอาณาจักรไทยกับสาธารณรัฐจีน เมื่อวันที่ 23 มกราคม พ.ศ. 2489 ซึ่งมีสาระสำคัญคือ ให้เปิดสัมพันธภาพทางการทูตระหว่างกัน และรัฐบาลไทยต้องรับรองสิทธิคนจีนในประเทศไทย ให้มีสิทธิเสมอภาคเช่นเดียวกับชนชาติอื่นที่มีสัญชาติระหว่างกัน รวมทั้งได้ให้สิทธิจัดตั้งโรงเรียนสอนภาษาจีนได้

4. ต้องเปิดความสัมพันธ์ทางการทูตกับประเทศสหภาพโซเวียตขึ้นใหม่ใน พ.ศ. 2489 หลังจากได้ขาดความสัมพันธ์กันมานาน นับแต่เกิดปฏิวัติใหญ่ในสหภาพโซเวียตเมื่อ พ.ศ. 2460 และไทยยังไม่ได้รับรองรัฐบาลในระบบคอมมิวนิสต์ของสหภาพโซเวียต ดังนั้น การสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตครั้งนี้จึงนับเป็นการรื้อฟื้นสัมพันธไมตรีของสองประเทศขึ้นมาใหม่

หลังจากที่ไทยได้แก้ไขปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ แล้วในวันที่ 15 ธันวาคม พ.ศ. 2489 สมัชชาใหญ่ของสหประชาชาติ ได้ลงมติในการประชุมครั้งที่ 67 ให้รับประเทศไทยเข้าเป็นสมาชิกใหม่ของสหประชาชาติได้ นับเป็นประเทศสมาชิกอันดับที่ 55 และไทยยังได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกในองค์การชำนาญพิเศษต่าง ๆ ของสหประชาชาติอีกด้วย

ประโยชน์ที่ไทยได้รับเมื่อเข้าร่วมองค์การสหประชาชาติ

1. การให้ความช่วยเหลือด้านต่าง ๆ องค์การสหประชาชาติได้ให้ความสนับสนุนประเทศไทยในการพัฒนาความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและสังคมทั้งด้านเงินทุนและบุคลากรในด้านการพัฒนาคุณภาพประชากร การอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม การพัฒนาอุตสาหกรรมและเทคโนโลยี การให้สิทธิพิเศษทางการค้า

2. การยอมรับจากนานาประเทศ การที่ไทยได้เข้าร่วมองค์การสหประชาชาติทำให้ประเทศต่าง ๆ ยอมรับประเทศไทยเป็นประเทศที่มีความสามารถเพราะในภาวะสงครามโลกครั้งที่ 2 ไทยได้ประกาศสงครามกับบางประเทศที่เป็นสมาชิกถาวรขององค์การสหประชาชาติ เนื่องจากการเข้าร่วมองค์การสหประชาชาติต้องได้รับความเห็นชอบจากสมาชิกถาวรขององค์การสหประชาชาติ

3. การให้ความคุ้มครองเอกราชของประเทศ ประเทศที่อยู่ในความดูแลหรือเป็นสมาชิกขององค์การสหประชาชาติ จะได้รับการดูแลและคุ้มครองจากองค์การสหประชาชาติไม่ใช่ชาติใดมาล่วงล้ำอธิปไตยในเอกราชได้

ใบงานที่ 10

รายวิชา ส 029 ประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทย
เรื่อง การเข้าร่วมองค์การสหประชาชาติของประเทศไทย

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

คำชี้แจง ให้นักเรียนปฏิบัติตามกิจกรรมตามลำดับต่อไปนี้

1. ให้ตอบคำถามในแต่ละข้อ
2. ให้ตรวจคำตอบในใบเฉลยที่ 10

1. เหตุผลที่ไทยต้องการเข้าเป็นสมาชิกองค์การสหประชาชาติคืออะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. ประเทศไทยแก้ไขอุปสรรคในการเข้าเป็นสมาชิกองค์การสหประชาชาติอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. ครั้งแรกที่ประเทศไทยสมัครเข้าเป็นสมาชิกองค์การสหประชาชาติ ไทยถูกประเทศใดบ้างคัดค้าน

.....
.....

4. ประโยชน์ที่ไทยได้รับหลังเข้าร่วมองค์การสหประชาชาติ ได้แก่อะไรบ้าง

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ใบเฉลยที่ 10

รายวิชา ส 029 ประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทย
เรื่อง การเข้าร่วมองค์การสหประชาชาติของประเทศไทย

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

เฉลยคำถามในใบงานที่ 10

1. เหตุผลที่ไทยต้องการเข้าเป็นสมาชิกองค์การสหประชาชาติคือ

1. เพื่อความมั่นคงปลอดภัยของประเทศจากการรุกรานชาติอื่น ๆ ที่จะมีขึ้นในอนาคต เพราะองค์การนี้จะช่วยรับประกันความมั่นคงปลอดภัยให้แก่ประเทศสมาชิก
2. หวังความช่วยเหลือจากสหประชาชาติในด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม เพราะประเทศไทยต้องการรับความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ เพื่อพัฒนาประเทศ
3. เพื่อแสดงบทบาทของไทยในนานาชาติให้เห็นถึงความต้องการจะสร้างความสันติภาพ และความมั่นคงระหว่างประเทศร่วมกับนานาประเทศอย่างแท้จริง
4. เพื่อให้นานาชาติได้รู้ว่าประเทศไทยเป็นประเทศเอกราชเก่าแก่มาช้านานแล้ว

2. ประเทศไทยแก้ไขอุปสรรคในการเข้าเป็นสมาชิกองค์การสหประชาชาติ ดังนี้

1. ต้องลงนามใน ความตกลงสมบูรณแบบ กับประเทศอังกฤษ เมื่อ
2. ต้องลงนามใน ความตกลงระงับกรณีพิพาทระหว่างประเทศไทยกับประเทศฝรั่งเศส
3. ต้องลงนามใน สนธิสัญญาทางไมตรีระหว่างราชอาณาจักรไทยกับสาธารณรัฐจีน ซึ่งมีสาระสำคัญคือ ให้เปิดสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างกัน และรัฐบาลไทยต้องรับรองสิทธิคนจีนในประเทศไทย ให้มีสิทธิเสมอภาคเช่นเดียวกับชนชาติอื่นที่มีสัญญาระหว่างกัน รวมทั้งได้ให้สิทธิจัดตั้งโรงเรียนสอนภาษาจีนได้
4. ต้องเปิดความสัมพันธ์ทางการทูตกับประเทศสหภาพโซเวียตขึ้นใหม่ หลังจากได้ขาดความสัมพันธ์กันมานาน นับแต่เกิดปฏิวัติใหญ่ในสหภาพโซเวียตเมื่อ พ.ศ. 2460 และไทยยังไม่ได้รับรองรัฐบาลในระบอบคอมมิวนิสต์ของสหภาพโซเวียต ดังนั้น การสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตครั้งนี้จึงนับเป็นการรื้อฟื้นสัมพันธ์ไมตรีของสองประเทศขึ้นมาใหม่

3. ครั้งแรกที่ประเทศไทยสมัครเข้าเป็นสมาชิกองค์การสหประชาชาติ ไทยถูกประเทศต่าง ๆ ดังนี้
อังกฤษ ฝรั่งเศส สหภาพโซเวียต และจีน คัดค้านการเข้าเป็นสมาชิก

4. ประโยชน์ที่ไทยได้รับหลังเข้าร่วมองค์การสหประชาชาติ ได้แก่

1. การให้ความช่วยเหลือด้านต่าง ๆ องค์การสหประชาชาติได้ให้ความสนับสนุนประเทศไทยในการพัฒนาความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและสังคมทั้งด้านเงินทุนและบุคลากรในด้านการพัฒนาคุณภาพประชากร การอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม การพัฒนาอุตสาหกรรมและเทคโนโลยี การให้สิทธิพิเศษทางการค้า

2. การยอมรับจากนานาประเทศ การที่ไทยได้เข้าร่วมองค์การสหประชาชาติทำให้ประเทศต่าง ๆ ยอมรับประเทศไทยเป็นประเทศที่มีความสามารถเพราะในภาวะสงครามโลกครั้งที่ 2 ไทยได้ประกาศสงครามกับบางประเทศที่เป็นสมาชิกถาวรขององค์การสหประชาชาติ เนื่องจากการเข้าร่วมองค์การสหประชาชาติต้องได้รับความเห็นชอบจากสมาชิกถาวรขององค์การสหประชาชาติ

3. การให้ความคุ้มครองเอกราชของประเทศ ประเทศที่อยู่ในความดูแลหรือเป็นสมาชิกขององค์การสหประชาชาติ จะได้รับการดูแลและคุ้มครองจากองค์การสหประชาชาติไม่ใช่ชาติใดมาล่วงล้ำอธิปไตยในเอกราชได้

แบบทดสอบหลังเรียน

รายวิชา ส 029 ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของไทย เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของไทยสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 ข้อสอบเป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 10 ข้อ เวลา 10 นาที

- ข้อใดคือปัจจัยที่ทำให้เกิดสงครามโลกครั้งที่ 2
  - ความล้มเหลวขององค์การสันนิบาตชาติ
  - ความเจริญรุ่งเรืองของเทคโนโลยี
  - ความยากจนของประเทศผู้แพ้สงคราม
  - การสะสมอาวุธของมหาอำนาจ
- ประเทศไทยเข้าสู่สงครามโลกครั้งที่ 2 เนื่องจากปัจจัยในข้อใด
  - รัฐบาลมีความต้องเข้าร่วมสงคราม
  - การแข่งขันเศรษฐกิจภายในประเทศต่าง ๆ ในประเทศไทย
  - การสะสมอาวุธของรัฐบาล
  - การสร้างอิทธิพลของญี่ปุ่นในเอเชีย
- ข้อใดคือสาเหตุของสงครามอินโดจีน
  - ฝรั่งเศสไม่พอใจไทยที่ยื่นข้อเสนอกับดินแดนอินโดจีน
  - ประเทศอังกฤษต้องการดินแดนอินโดจีนจากฝรั่งเศส
  - ไทยแย่งดินแดนอินโดจีนคืนจากฝรั่งเศส
  - การแย่งกันครอบครองดินแดนอินโดจีนของฝรั่งเศสและญี่ปุ่น
- สงครามระหว่างประเทศไทยกับฝรั่งเศสในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 เรียกว่าอะไร
  - สงครามไทยฝรั่งเศส
  - สงครามอินโดจีน
  - สงครามมหาเอเชียบูรพา
  - สงครามกัมพูชา
- ประเทศใดที่ทำให้ไทยต้องเข้าร่วมสงครามมหาเอเชียบูรพาโดยไม่เต็มใจ
  - เยอรมนี
  - สหรัฐอเมริกา
  - อังกฤษ
  - ญี่ปุ่น
- ข้อใดเป็นความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับญี่ปุ่นในสงครามมหาเอเชียบูรพา
  - มีความสัมพันธ์ด้านวัฒนธรรม
  - มีความสัมพันธ์ในด้านการค้า
  - มีความสัมพันธ์เป็นฝ่ายเดียวกันทางด้านการรบ
  - ไม่มีการติดต่อไคร่หว่างกัน

ภาคผนวก ง

การวิเคราะห์ค่าความสอดคล้องของแบบวัดผลสัมฤทธิ์กับผลการเรียนรู้

ตารางที่ 5 การหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบวัดผลสัมฤทธิ์กับผลการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยใช้เทคนิคจิกซอว์ เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของไทยสมัยสงครามโลก

เรื่องที่ 1 เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของไทยสมัยสงครามโลกครั้งที่ 1

ผลการเรียนรู้ที่	ข้อที่	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
1	1	1	1	1	3	1
	2	1	1	1	3	1
	3	1	1	1	3	1
	4	1	1	1	3	1
	5	1	1	1	3	1
	6	1	1	1	3	1
2	1	1	1	1	3	1
	2	1	1	1	3	1
	3	1	1	1	3	1
	4	1	1	1	3	1
	5	1	1	1	3	1
	6	1	1	1	3	1
	7	1	1	1	3	1
	8	1	1	1	3	1
3	1	1	1	1	3	1
	2	1	1	1	3	1
	3	1	1	1	3	1
	4	1	1	1	3	1
	5	1	1	1	3	1
	6	1	1	1	3	1
	7	1	1	1	3	1
	8	1	1	1	3	1

เรื่องที่ 1 เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของไทยสมัยสงครามโลกครั้งที่ 1

ผลการเรียนรู้ที่	ข้อที่	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
4	1	1	1	1	3	1
	2	1	1	1	3	1
	3	1	1	1	3	1
	4	1	1	1	3	1
	5	1	1	1	3	1
	6	1	1	1	3	1
	7	1	1	1	3	1
	8	1	1	1	3	1
	9	1	1	1	3	1
	10	1	1	1	3	1
	11	1	1	1	3	1
	12	1	1	1	3	1
5	1	1	1	1	3	1
	2	1	1	1	3	1
	3	1	1	1	3	1
	4	1	1	1	3	1
	5	1	1	1	3	1
	6	1	1	1	3	1

เรื่องที่ 2 เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของไทยสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2

ผลการเรียนรู้ที่	ข้อที่	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
1	1	1	1	1	3	1
	2	1	1	1	3	1
	3	1	1	1	3	1
	4	1	1	1	3	1
2	1	1	1	1	3	1
	2	1	1	1	3	1
	3	1	1	1	3	1
	4	1	1	1	3	1
	5	1	1	1	3	1
	6	1	1	1	3	1
	7	1	1	1	3	1
	8	1	1	1	3	1
3	1	1	1	1	3	1
	2	1	1	1	3	1
	3	1	1	1	3	1
	4	1	1	1	3	1
	5	1	1	1	3	1
	6	1	1	1	3	1
	7	1	1	1	3	1
	8	1	1	1	3	1

เรื่องที่ 2 เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของไทยสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2

ผลการเรียนรู้ที่	ข้อที่	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
4	1	1	1	1	3	1
	2	1	1	1	3	1
	3	1	1	1	3	1
	4	1	1	1	3	1
	5	1	1	1	3	1
	6	1	1	1	3	1
	7	1	1	1	3	1
	8	1	1	1	3	1
	9	1	1	1	3	1
	10	1	1	1	3	1
5	1	1	1	1	3	1
	2	1	1	1	3	1
	3	1	1	1	3	1
	4	1	1	1	3	1
3	5	1	1	1	3	1
	6	1	1	1	3	1
	7	1	1	1	3	1
	8	1	1	1	3	1
	9	1	1	1	3	1
	10	1	1	1	3	1

ภาคผนวก จ

ค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่น
ของแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ตารางที่ 6 ค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (ก่อนเรียน – หลังเรียน) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ก่อนเรียน						หลังเรียน					
ข้อที่	p	r	ข้อที่	p	r	ข้อที่	p	r	ข้อที่	p	r
1	0.55	0.30	21	0.40	0.20	1	0.40	0.20	21	0.30	0.20
2	0.50	0.20	22	0.55	0.30	2	0.40	0.20	22	0.30	0.20
3	0.40	0.20	23	0.65	0.30	3	0.35	0.30	23	0.35	0.30
4	0.55	0.30	24	0.55	0.30	4	0.40	0.20	24	0.30	0.20
5	0.55	0.30	25	0.55	0.30	5	0.35	0.30	25	0.25	0.30
6	0.40	0.20	26	0.65	0.30	6	0.30	0.20	26	0.35	0.30
7	0.55	0.30	27	0.40	0.20	7	0.40	0.20	27	0.25	0.30
8	0.65	0.30	28	0.65	0.30	8	0.40	0.20	28	0.35	0.30
9	0.55	0.30	29	0.60	0.20	9	0.35	0.30	29	0.40	0.20
10	0.30	0.20	30	0.65	0.30	10	0.30	0.20	30	0.40	0.20
11	0.50	0.20	31	0.40	0.20	11	0.40	0.20	31	0.30	0.20
12	0.55	0.30	32	0.50	0.20	12	0.35	0.30	32	0.30	0.20
13	0.40	0.20	33	0.40	0.20	13	0.30	0.20	33	0.35	0.30
14	0.50	0.20	34	0.60	0.20	14	0.25	0.30	34	0.40	0.20
15	0.65	0.30	35	0.35	0.30	15	0.30	0.40	35	0.30	0.20
16	0.55	0.30	36	0.65	0.30	16	0.35	0.30	36	0.35	0.30
17	0.65	0.30	37	0.35	0.30	17	0.30	0.40	37	0.25	0.30
18	0.55	0.30	38	0.55	0.30	18	0.35	0.30	38	0.35	0.30
19	0.50	0.20	39	0.55	0.30	19	0.25	0.30	39	0.25	0.30
20	0.50	0.20	40	0.65	0.30	20	0.25	0.30	40	0.40	0.20
ความเชื่อมั่นทั้งฉบับ = 0.86						ความเชื่อมั่นทั้งฉบับ = 0.94					

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ	นางสาวเสาวคนธ์ บรรดาศักดิ์
วัน เดือน ปีเกิด	22 พฤศจิกายน 2517
สถานที่เกิด	จังหวัดนครราชสีมา
ประวัติการศึกษา	บธ.บ. (คอมพิวเตอร์ธุรกิจ) มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล พ.ศ. 2540
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี
ตำแหน่ง	ครูอัตราจ้าง